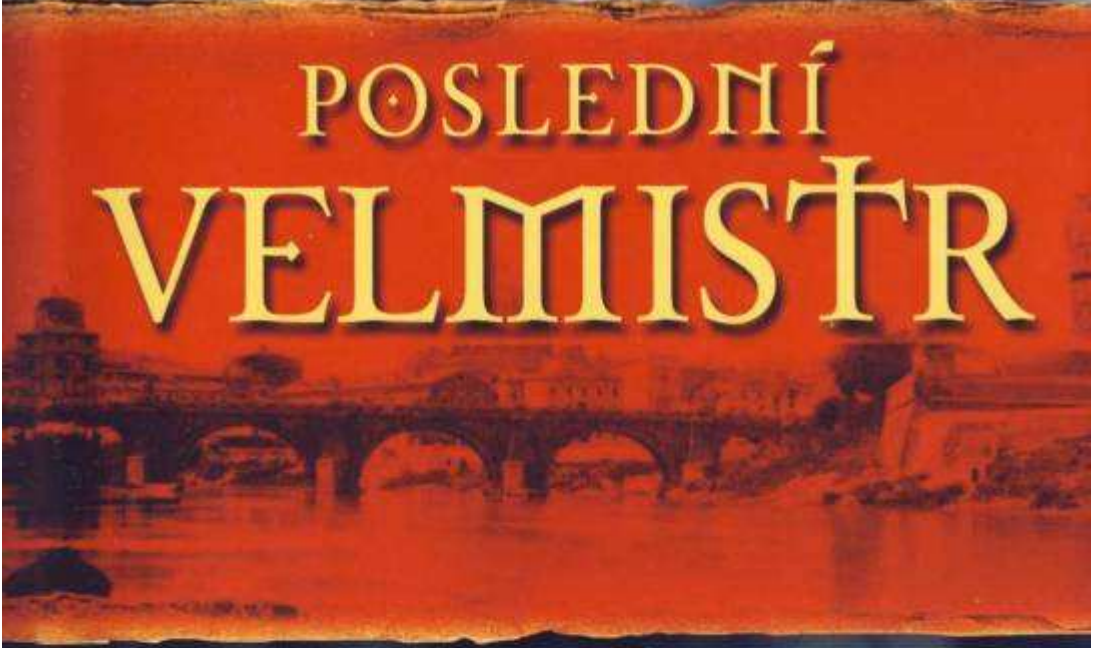

POSLEDNÍ VELMISTR

MATILDE ASENSI

MATILDE ASENSI

POSLEDNÍ VELMISTR

2007

DOMINO

Copyright © 2001 by Matilde Asensi
Translation © 2007 by Dagmar Kalová
Cover design © 2007 by Domino

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani přenášena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Ze španělského originálu EL ÚLTIMO CATÓN, vydaného nakladatelstvím Plaza & Janés, Barcelona 2001, přeložila Dagmar Kalová
Odpovědná redaktorka: Hana Pernicová
Korektura: Hana Bončková
Technický redaktor: Martin Pěch
Sazba: Dušan Zárský
Obálka: Radek Urbiš
Vytiskla tiskárna Finidr Český Těšín
Vydání první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1, v červnu 2007

ISBN 978-80-7303-347-7

Věnováno Pascualovi, Andrésovi, Pablovi a Javierovi

PODĚKOVÁNÍ

Vytvářet světy, postavy a příběhy lze jen o samotě a v mém případě navíc v hlubokém tichu noci. Avšak ve dne potřebuji společnost všech těch, kteří se na onom neuvěřitelně nádherném procesu, jímž psaní románu je, podílejí. Bylo by ode mne sobecké, kdybych se k jejich spolupráci nehlásila a utvrzovala Vás, milí čtenáři, v dojmu, že za knihou, kterou právě držíte v ruce, stojím pouze já.

Ráda bych poděkovala Patricii Camposové za její neúnavnou podporu, za ochotu *dennodenně* číst vše, co jsem napsala (někdy jsem se činila více, jindy méně), za to, že se opakovaně a bez sebemenšího náznaku nelibosti probírala mým dílem a opatřila jej řadou cenných poznámek. Mé díky patří také Josému Miguelu Baezovi za neocenitelnou pomoc při překladech z řečtiny a latiny a za jeho obdivuhodnou schopnost ověřit jakoukoli informaci. Při vzniku této knihy mi byl dále nápomocen i Luis Peñalver. Projevil se jako nelítostný kritik (přísnějšího si lze sotva představit) a pečlivě opravoval veškeré nedostatky stylistické i faktografické. Nebudu zde líčit, jak daleko je ve své touze po dokonalosti schopen zajít. Ti, které na této stránce jmenuji, dobře vědí, o čem mluvím, a snadno si vzpomenou na chvíle, kdy jsme se smáli, až jsme se za břicho popadali.

Na mé knize s nevšedním zaujetím pracovaly i Lorena Sanchová, Lola Guliasová z literární agentury Kerrigan a Olga Gardová z nakladatelství Plaza a Janés. Poskytly mi mnoho podnětu a dobrovolně se podvolily všem mým experimentům; pokud by si neporadily ony, nedokázal by to ani čtenář.

A konečně (nejlepší na konec) bych chtěla z celého srdce poděkovat své agentce Antonii Kerriganové, jelikož toto dílo spatřilo světlo světa především jejím přičiněním. Plně jí důvěřuji a velice si vážím nasazení, s nímž za mé knihy bojuje. Nebýt jí, sotva bych dnes psala tyto řádky.

Závěrem se nemohu nezmínit o své milé paní nakladatelce Carmen Fernándezové de Blas. Bez ní by tento výčet nebyl úplný. Říká se, že úspěch spisovatele záleží zejména na jeho agentovi a nakladateli. Skutečně tomu tak je. Carmen mne provází od chvíle, kdy jsem vydala první knihu. A i když ji práce zavála jinam, k jiným spisovatelům, jimž se nyní věnuje s laskavostí, jakou kdysi zahrnovala mě, vždy ji budu nazývat *svou milou paní nakladatelkou.* Na věky věků. Amen.

POZNÁMKA PŘEKLADATELKY

V knize je opakovaně citováno z díla Danta Alighieriho *Božská komedie.* České citace jsou převzaty z vydání Státního nakladatelství krásné literatury a umění (Praha 1965) v překladu O. F. Bablera.

1

Krása zhmotněná do uměleckého díla či posvátného předmětu podléhá stejně jako my neúprosnému toku času. V okamžiku, kdy se jí tvůrce naposledy dotkne a odevzdá ji světu, vědom si jejího souladu s nekonečnem či nikoli, začíná se odvíjet její vlastní život. Život, který ji tlačí ke stáří a k smrti. Na rozdíl od nás ji však nezničí. Naopak. Přetaví ji do nové, vyšší formy, lidskému stáří nedostižné. Za nic na světě bych nechtěla spatřit opravené Koloseum, jeho zdi a řady sedadel v dokonalém stavu, ani Parthenon pomalovaný křiklavými barvami či Niké Samothráckou s hlavou.

Nechala jsem se unášet myšlenkami a bříšky prstů jsem hladila drsný kraj pergamenu. Byla jsem zabrána do práce a neslyšela, jak tajemník archivu, doktor William Baker, klepe na dveře. Nepostřehla jsem ani, že otočil klikou. Když jsem se probrala, stál už na prahu mé laboratoře; vstoupit se neodvážil.

„Paní doktorko," pronesl tlumeně, „ctihodný otec Ramondino vás žádá, abyste se okamžitě dostavila do jeho pracovny."

Pomalu jsem odlepila oči od pergamenů, sundala si brýle a pozorně se na tajemníka zadívala. Z jeho podlouhlého obličeje jsem vyčetla zmatek. Já jsem se zřejmě tvářila podobně. William Baker pocházel ze Spojených států. Byl malý a podsaditý, na nose mu seděly brýle a řídké, notně prošedivělé (kdysi světlé) vlasy si důmyslně česal tak, aby co možná nejúspěšněji překryl blyštící se lysinu.

„Promiňte, pane doktore," vytřeštila jsem oči. „Mohl byste mi prosím zopakovat, co jste právě řekl?"

„Ctihodný otec Ramondino vás chce vidět ve své pracovně.“

„Mě?!“ Vyděsila jsem se, že můj sluchový aparát nefunguje, jak by měl. Guglielmo Ramondino, muž číslo dvě Vatikánského tajného archivu, byl po Jeho Excelenci monsignoru Oliveirovi nejvyšším představitelem výkonné moci dané instituce. Abych spočítala, kolikrát si vyžádal osobní setkání s někým z nás, kdo jsme zde pracovali, nepotřebovala jsem víc než prsty jedné ruky.

Baker se nepatrně usmál a přikývl.

„A nevíte, o co se jedná?“ zeptala jsem se ustrašeně.

„Ne, paní doktorko,“ odtušil. „Ale bezpochyby jde o něco velmi důležitého.“

Znovu se usmál a zlehka za sebou zavřel dveře. Zachvátila mě panika. Dlaně jsem měla zpocené, v ústech mi vyprahlo a srdce se rozbušilo jako o závod.

Když jsem se trochu vzpamatovala, zvedla jsem se ze židle, zhasla lampu a vrhla lítostivý pohled na dva překrásné byzantské kodexy na stole přede mnou. S jejich pomocí jsem rekonstruovala ztracený text panegyriku a svatého Nikefora. Práce, jíž jsem věnovala uplynulých šest měsíců života, se chýlila ke konci… Smířeně jsem si povzdechla.

Kolem panovalo naprosté ticho. Moje malá laboratoř - vybavená starým dřevěným stolem, několika židlemi, krucifixem a policemi plnými knih - se nacházela čtyři poschodí pod zemí a byla součástí tak zvaného hypogea, posvátného prostoru, který byl prakticky neviditelný a neexistoval pro svět ani pro historii. Mnozí badatelé by dali polovinu života, kdyby mohli nahlédnout alespoň do jednoho z dokumentů, které mi v posledních osmi letech prošly rukama. Do těchto prostor však noha laika nikdy nevstoupila - a nikdy nevstoupí.

Na stole se mezi stojany vršily hromady poznámkových bloků. Kromě lampy s nízkou intenzitou záření (pergameny

nesmí být vystaveny vysoké teplotě) se zde nalézaly ještě latexové rukavice, nožík a složky s fotografiemi nejhůře poškozených stran byzantských kodexů. Na pohyblivém kloubovém rameni s lupou, které se kroutilo jako červ, se na tenkém provázku pohupovala velká červená dlaň vystřižená z tuhého papíru a polepená třpytivými hvězdičkami; vzpomínka na poslední, páté narozeniny mé nejmilejší neteře Isabelly. Pocházela jsem z početné rodiny. Měla jsem osm sourozenců a šesti z nich se narodilo celkem dvacet pět dětí. Ale nejvíce jsem si oblíbila malou Isabellu. Bezděčně jsem se usmála.

Prefekt! rozpomněla jsem se. Panebože, čeká na mě prefekt a já tady stojím jako socha a myslím na Isabellu! Spěšně jsem si svlékla bílý plášť, vzala si identifikační kartu (na fotografii jsem vypadala příšerně) a vyšla na chodbu. Nalevo se až k výtahům táhla řada stolů, za nimiž pracovali mí podřízení, na druhé straně zdi byly uloženy stovky nebo dokonce tisíce svazků týkajících se církve, její historie, diplomacie a aktivit od druhého století do současnosti. Více než dvacet pět kilometrů polic s knihami! Takové bylo množství zde uchovávaných dokumentů. Oficiálně se ve Vatikánském tajném archivu střežily pouze spisy z posledních osmi staletí. Ve skutečnosti se tady však ukrývaly i poklady z předchozího tisíce let - nalézaly se ve třetím a čtvrtém podzemním podlaží, v zóně, na kterou se vztahovala nejpřísnější bezpečnostní nařízení. Pocházely z far, klášterů, katedrál, archeologických vykopávek, ze starých archivů Andělského hradu či z Apoštolské komory. Jakmile se octly ve Vatikánském tajném archivu, nikdy už nespatřily denní světlo. Kromě slunce jim totiž hrozila mnohá další nebezpečí.

Pozvolna jsem kráčela k výtahům a sledovala práci mých kolegů. Na okamžik jsem se zastavila u Guida Buzzonettiho. Zabýval se dopisem, jenž v roce 1246 zaslal velký chán Mongolů papeži Inocenci IV. Několik milimetrů od jeho pravého loktu stála otevřená lahvička se zásaditým roztokem.

Fragmenty dopisu ležely hned vedle.

„Guido!“ vyjekla jsem. „Nehýbejte se!“

Mladík na mě pohlédl s hrůzou v očích a neodvážil se zřejmě ani nadechnout. Ve tváři byl bílý jako křída, boltce mu naopak zrudly. Při sebenepatrnějším pohybu rukou by mohl lahvičku převrhnout a napáchat tak nenapravitelnou škodu. Kolem se rozhostilo hrobové ticho. Uchopila jsem lahvičku, uzavřela ji a postavila do bezpečné vzdálenosti.

„Buzzonetti!“ sykla jsem a provrtala nešťastníka pohledem. „Ukliďte to tady a dostavte se k panu viceprefektovi.“

Takovou nedbalost jsem nehodlala tolerovat. Buzzonetti byl dominikán. Studoval na Vatikánské škole paleografie, diplomacie a archivnictví a specializoval se na východní kodikologii. Sama jsem ho dva roky učila řeckou a byzantskou paleografii, než jsem se obrátila na viceprefekta archivu, ctihodného otce Pietra Ponzia, aby mu nabídl místo v mém týmu. Bratra Buzzonettiho jsem si vážila a měla jsem vysoké mínění o jeho odborných kvalitách. V hypogeu však zůstat nemohl. Pracovali jsme s jedinečným, nenahraditelným materiálem a neměli jsme právo odepřít budoucím generacím možnost nahlédnout do dopisu papeži Inocenci IV. Jak by asi dopadl zaměstnanec Louvrů, kdyby na rám slavného obrazu postavil otevřenou plechovku s barvou? Když jsem před osmi lety stanula v čele restaurátorské a paleografické laboratoře Vatikánského tajného archivu, slíbila jsem si, že budu vyžadovat disciplínu. Všichni mí podřízení věděli, že lajdáctví nestrpím. A případ Guida Buzzonettiho nebude výjimkou.

Přivolala jsem si výtah. V zádech jsem cítila vyčítavé pohledy. Ne, podřízení mě neměli dvakrát v lásce. Příliš jsem se tím netrápila. Těšit se oblibě u ostatních jsem přece neměla v pracovní náplni. Kvůli tomu mi vedení laboratoře nesvěřili. Mrzelo mě, že musím propustit bratra Buzzonettiho (sama nejlépe vím, jak těžce jsem tuto skutečnost v příštích měsících nesla), nemohla jsem však postupovat jinak. Kdybych se bála

tvrdých rozhodnutí, nesvěřili by mi pozici, kterou jsem zastávala.

Výtah se tiše zastavil ve čtvrtém podzemním podlaží a dveře se rozevřely. Stiskla jsem tlačítko s nulou a o několik okamžiků později jsem vystoupila v přízemí. Z nádvoří svatého Damana sem velkými okny proudilo ostré sluneční světlo. Bodlo mě do očí a jako skalpel mi proniklo až do mozku. Umělé světlo v podzemí mátlo smysly a den a noc se slévaly v jedno. Často se mi stávalo, že jsem se ponořila do práce a na povrch se dostala až za svítání. A vždycky mě překvapilo, jak snadno člověk ztratí pojem o čase.

Zamžourala jsem na hodinky. Ukazovaly padesát minut po poledni.

Ctihodný otec Guglielmo Ramondino na mě k mému velkému údivu nečekal v pohodlí své pracovny. S vážným výrazem ve tváři netrpělivě přecházel po obrovském vestibulu.

„Pojďte prosím se mnou. Máme velmi málo času," prohlásil, jakmile mě zahlédl. Podal mi ruku a zamířil k východu.

Byl teplý březnový den. Turisté nás dychtivě pozorovali z oken obrazárny jako nějaké exotické tvory v zoologické zahradě. Po veřejných prostranstvích jsem se pohybovala nerada - a tudíž jen v případě nutnosti. Obtěžovalo mě, když jsem zvedla hlavu a zjistila, že na mě míří objektiv fotoaparátu. Někteří duchovní však příslušnost k nejmenšímu státu světa dávali najevo s chutí a okázalostí. V takovém exhibicionismu si bohužel liboval i otec Ramondino a pyšně předváděl své mohutné tělo lombardského venkovana. Vyvinul krajní úsilí, abychom cestou do prvního poschodí Apoštolského paláce potkali co nejvíce turistů. Vrhal oslnivé úsměvy na všechny strany, jako by kráčel v čele vesnického procesí, a hlučně mi sděloval, že nás očekává Jeho Eminence kardinál Angelo Sodano (s nímž ho zjevně pojilo pevné a dlouholeté přátelství).

Vojáci Švýcarské gardy nehnuli ani brvou, když jsme

kolem nich prošli. Kněz tajemník, jenž měl sledovat, kdo do budovy vstupuje a kdo z ní vychází, si horlivě zaznamenal naše jména a nabídl nám doprovod. Ve společnosti obou mužů jsem kráčela dlouhými chodbami s výhledem na náměstí svatého Petra a srdce se mi svíralo úzkostí. V duchu jsem pátrala po příčině oné mimořádné události. Svou práci jsem odváděla svědomitě, ale přesto jsem přemítala, zda jsem se nedopustila nějaké chyby a nevysloužím si pokárání z úst nejvyšších církevních hodnostářů.

Kněz tajemník se zastavil v jednom z mnoha sálů, jenž se ničím nelišil od ostatních. Požádal nás o chvíli strpení a zmizel za dveřmi.

„Víte, kde jsme?“ obrátil se na mě prefekt se samolibým úsměvem.

Zkoumavě jsem se rozhlédla. „Víceméně.“ Ucítila jsem zvláštní vůni - jakoby vosku prostoupeného pachem nažehleného, dosud vlhkého prádla.

„Tyto prostory náleží Druhé sekci Státního sekretariátu,“ poznamenal. Vysunul bradu a opsal jí kruh. „Druhá sekce má na starost diplomatické styky Svaté stolice se zbytkem světa. A před námi se nachází pracovna arcibiskupa tajemníka monsignora Francoise Tourniera.“

„Jistě,“ přisvědčila jsem. Neměla jsem tušení, o koho se jedná. Jméno jsem si však matně vybavovala.

„Zde si můžeme snadno ověřit, že duchovní síla církve je nadřazena vládám a hranicím,“ poučil mě.

„A co nás sem přivádí, ctihodný otče? Naše práce se týká zcela jiných záležitostí.“

Rozpačitě na mě pohlédl. „Přesné informace vám zatím nemůžu poskytnout,“ ztlumil hlas. „Chci vás ovšem ujistit, že jde o událost… jaksi daleko významnější…“

„V tom případě nechápu, co tady dělám. Zaměstnanci laboratoří se přece takovými věcmi nezabývají. Proč se toho neujmete vy nebo Jeho Eminence monsignore Oliveira?“

Zdálo se, že neví, jak odpovědět. Povzbudivě mě poplácal po rameni a přešel k velkým oknům, kde se v paprscích jarního slunce shluklo několik duchovních. Odtud se tedy linula ta vůně vyžehleného prádla, uvědomila jsem si.

Byla doba oběda, avšak na jídlo zřejmě nikdo z přítomných nemyslel. Všude panoval čilý ruch. Užasle jsem se rozhlédla - byla jsem zde poprvé. Se zaujetím jsem sledovala dekorativní předměty, nádherný mobiliář a obrazy nevyčíslitelné hodnoty. Před půl hodinou jsem bádala hluboko pod zemí, obklopena absolutním tichem malé laboratoře, na sobě jsem měla bílý plášť a na nose brýle. A ted - zničehonic jsem se octla v bezprostřední blízkosti nejvyšších představitelů mezinárodní diplomacie, zřejmě v jednom z nejdůležitějších center světového dění.

Otevřely se dveře, ozvala se změť hlučných hlasů a vzápětí jsem spatřila skupinu novinářů s kamerami a diktafony. Byli to většinou cizinci - převážně z Evropy a Afriky, ale všimla jsem si i mnoha Italů. Během několika sekund zaplavili sál. Bylo jich asi padesát. Někteří pozdravili duchovní, jiní chvátali k východu. Téměř všichni na mě vrhli kradmý pohled. Ženy se v těchto končinách vyskytovaly očividně zřídka.

„Ten to tedy Lehmannovi nandal!“ vykřikl holohlavý novinář s brýlemi se silnými skly, když mě míjel.

„Wojtyla neodstoupí!“ ozval se jeden z jeho kolegů.

„Anebo ho nenechají!“ dodal plamenně jiný hlas. Další slova se rozplynula v nezřetelné zurčení.

Před pár týdny učinil předseda německé episkopální konference Karl Lehmann několik odvážných prohlášení. Tvrdil například, že pokud se Jan Pavel II. nenachází v takovém zdravotním stavu, který by mu umožňoval stát v čele církve, bylo by žádoucí, aby v sobě našel sílu a odešel. Návrh mohučského biskupa se setkal s podporou - nikoli však v kruzích blízkých papeži. A kardinál státní tajemník Angelo

Sodano se, jak vidno, na setkání s novináři vyjádřil jasně. Rozbouřená hladina se uklidní, teprve až Svatý otec spočine pod zemí a jeho role se pevnou rukou zhostí nový služebník, pomyslela jsem si.

Volba papeže patří k událostem, které přitahují veřejnost jako magnet. Fascinující záležitost, odhalující mimo jiné i nelichotivé stránky kurie, byla doslova na spadnutí a kdekdo se na Petrovu stolici snažil dosadit svého kandidáta. Ve Vatikánu jsme zkrátka žili s pocitem neustálého provizoria. Coby služebnici Boží mě nastalá situace neovlivnila, moje profesní působení však poznamenala značně. Už delší dobu jsem uvažovala o několika výzkumných projektech - ty však musel někdo schválit a financovat. Jejich realizace byla během pontifikátu Jana Pavla II., vyznačujícího se velmi konzervativními postoji, prakticky nemožná. V hloubi duše jsem doufala, že nový Svatý otec bude zastávat pokrokovější názory a nebude se tak tvrdošíjně skrývat za oficiálním výkladem církevních dějin; dokumentů s označením *tajné* jsem viděla přespříliš. Upřímně řečeno jsem však v nějaký výrazný obrat k lepšímu nevěřila - kardinálové, které jmenoval sám Jan Pavel II., třímali v rukou takovou moc, že volba papeže z progresivního křídla se jevila jako krajně nepravděpodobná. Ledaže by se o změnu zasadil sám Duch svatý!

Z myšlenek mě vytrhl pohled na kněze v černé sutaně. Přistoupil k ctihodnému otci Ramondinovi a něco mu pošeptal. Ramondino se na mě podíval a výmluvně zdvihl obočí. Mohli jsme vstoupit.

Dveře se rozevřely. V souladu s protokolem vešel jako první prefekt. V sále vyzdobeném zrcadly a obrazy ve zlatých rámech (poznala jsem Rafaela) a třikrát větším než místnost, v níž jsme čekali, se nacházela miniaturní pracovna sestávající z klasicistního psacího stolu a křesla s vysokým opěradlem. Pod vysokými stihlými okny seděli duchovní na křesílkách - ta se pod řeholním šatem téměř ztrácela - a rozrušeně o čemsi

debatovali. Stranou diskuse postával poněkud zvláštně vyhlížející laik. Působil tak nápadně nezúčastněně, že jsem hned pochopila - je to voják nebo policista. Měl světlé nakrátko ostříhané vlasy a byl velmi vysoký - měřil alespoň metr devadesát - a statný, jako by celé dny trávil v posilovně.

Jakmile jsme se octli uvnitř, jeden z kardinálů, v němž jsem okamžitě poznala státního tajemníka Angela Sodana, vstal a vykročil nám vstříc. Byl střední postavy, měl hodně přes sedmdesát a na hlavě mu seděla kněžská čepička z purpurového hedvábí, pod níž se skrývaly zbytky bílých vlasů. Byl oblečen do černé sutany s purpurovým lemem a knoflíky a lesklou stuhou. Používal nemoderní velké brýle s šedými hranatými obroučkami a silnými skly. Na hrudi mu diskrétně spočíval zlatý kříž.

Na tváři Jeho Eminence zahrál přátelský úsměv. „Guglielmo!“ vykřikl. „Těší mě, že tě zase vidím!“

„Eminence!“

Zdálo se, že oba mají ze setkání upřímnou radost. Prefekt si tedy nevymýšlel, když tvrdil, že s nejvýznamnějším mužem Vatikánu (po papeži, samozřejmě) ho pojí letité přátelství. Ničemu jsem nerozuměla a chvílemi jsem nabývala dojmu, že jsem se octla v jakémsi prazvláštním snu. Vysvětlí mi konečně někdo, proč tady vlastně jsem?

Také ostatní přítomní sledovali výjev s ostražitou zvědavostí. Kromě mlčenlivého svalnatce - vytrvale se mračil, jako by mu tato situace připadala krajně potupná - zde byl ještě římský kardinál vikář a předseda italské episkopální konference Jeho Eminence Carlo Colli, člověk mírný a na první pohled přívětivý, a arcibiskup tajemník Druhé sekce monsignore Francois Tournier. Na rozdíl od kardinálů, jejichž čepička je purpurová, měl fialovou pokrývku hlavy.

Prefekt se znenadání otočil, uchopil mě za rameno a postrčil ke státnímu tajemníkovi.

„Doktorka Ottavia Salinová,“ pronesl. Sodano si mě bystře

prohlédl od hlavy až k patě. Byla jsem ráda, že jsem se ráno neustrojila do něčeho příliš nápadného; měla jsem na sobě slušivou šedou sukni a světle růžový svetřík s vestou stejné barvy. Na třicet osm či třicet devět let vypadá obstojně, blesklo mu zřejmě hlavou.

Působí příjemně, má krátké černé vlasy, černé oči a je střední postavy…

„Eminence…," hlesla jsem, když Sodano napřáhl paži k mým rtům. Poklekla jsem a na znamení úcty jsem sklonila hlavu a políbila prsten.

„Jste řeholnice?" otázal se státní tajemník namísto pozdravu. V jeho hlase byl znát nepatrný piemontský přízvuk.

„Sestra Ottavia, Eminence," pospíšil si prefekt s upřesněním.

„Proč se tedy oblékáte takto?" zajímal se arcibiskup tajemník Druhé sekce Monsignore Francois Tournier. „Členky vašeho řádu nenosí řeholní šat, sestro?"

Jeho opovržlivý tón mě nezastrašil. Pohybovala jsem se zde dost dlouho a v podobné situaci jsem se octla tisíckrát - a jenom proto, že jsem si dovolila narodit se jako žena. Pohlédla jsem mu zpříma do očí.

„Ne, monsignore. Můj řád po druhém vatikánském koncilu od řeholního oděvu upustil."

„Ach tak…," sykl pohoršené.

Monsignore Tournier patřil k oněm šťastlivcům, kteří vyhlížejí dobře na fotografiích, a bezesporu by zvítězil v soutěži krásy, kdyby se v církevních kruzích něco takového pořádalo.

„Sluší se, aby se žena k Bohu modlila s nezahalenou hlavoul)"* otázal se nahlas citátem z prvního listu svatého Pavla Korintským.

„Sestra Ottavia, monsignore," omlouval mě prefekt, „je doktorka paleografie a dějin umění. Vyučuje na Vatikánské

*) Bible, ekumenický překlad, 1984,1 K, 13. (Pozn. překl.)

škole paleografie, diplomacie a archivnictví a již osm let pracuje jako vedoucí restaurátorské a paleografické laboratoře Vatikánského tajného archivu. Za její badatelskou činnost se jí dostalo mezinárodního uznání, například v letech 1992 a 1995 získala prestižní Gettyho cenu, monsignore.“

„Dobrá,“ děl smířlivě kardinál státní tajemník Sodano a pohodlně se usadil vedle Tourniera. „Právě proto jste sem přišla, sestro Ottavio. Proto jsme si vyžádali vaši účast na našem setkání.“

Cítila jsem, jak mě probodávají pohledy, a mlčela jsem.

Předpokládala jsem, že monsignore Tournier - stejně jako ostatní přítomní - si více než mě považují jeptišek-služek (každý měl nejméně tři nebo čtyři) či polských řeholnic, které poklízejí a připravují jídlo Jeho Svatosti, případně sester, jež ve Vatikánu pracují jako telefonistky.

„Nyní,“ pokračoval státní tajemník Angelo Sodano, „vám arcibiskup tajemník monsignore Tournier vysvětlí, proč jste sem byla pozvána… Guglielmo, sedni si vedle mě,“ vybídl prefekta.

Monsignore Tournier se vztyčil s povýšeným výrazem člověka, jenž žije v přesvědčení, že díky svému bezvadnému vzhledu se na tomto světě dostane, kam jen bude chtít. Beze slova natáhl ruku k světlovlasému vojákovi a ten mu ukázněně předal naditou složku.

Sevřel se mi žaludek. Pomyslela jsem si, že jsem provedla něco nehorázného a že moje profesní dráha vzala za své.

„Sestro Ottavio,“ spustil monsignore. Mluvil hlubokým hlasem a jakoby přes nos a dával si dobrý pozor, aby se mi náhodou nepodíval do očí. „V těchto deskách se nacházejí fotografie, které můžeme označit jako… řekněme… velmi neobvyklé. Zachycují tělo nedávno zesnulého Etiopana, jehož totožnost dosud neznáme. Jak brzy zjistíte, jedná se o zvětšeniny některých částí…“

Cože?! Takže mě nepropustí? zajásala jsem v duchu.

„Snad bychom se nejprve měli sestry Ottavie zeptat," promluvil vůbec poprvé římský kardinál vikář Jeho Eminence Carlo Colli, „zda je schopna s tak nepříjemným materiálem pracovat." Otcovsky na mě pohlédl a pokračoval: „Ten nešťastník zemřel při nehodě a na jeho znetvořené tělo není hezký pohled. Domníváte se, sestro, že to unesete? Pokud ne, stačí říct a…"

Nabyla jsem dojmu hraničícího s jistotou, že si mě s někým pletou. Nedokázala jsem se ani pohnout.

„Promiňte, Eminence," vysoukala jsem ze sebe. „Nebylo by vhodnější obrátit se na soudního lékaře? Obávám se, že vám příliš nepomohu."

„Ten člověk na fotografiích, sestro," chopil se opět slova monsignore Tournier a pomalým krokem vyrazil na procházku po místnosti, „se dopustil závažného zločinu nejen proti katolické, ale i proti ostatním křesťanským církvím. Další podrobnosti vám bohužel sdělit nemůžeme. Budete analyzovat jisté… obrazce objevené na kůži mrtvého těsně před pitvou. Myslím, že se jim říká skarifikace. Jedná se o rituální tetování či kmenová znamení. Zdá se že tímto způsobem si příslušníci některých starověkých národů zdobili tělo. Důrazně vás žádáme, abyste si při práci počínala velmi diskrétně," zdůraznil. Otevřel složku a letmo si prohlédl fotografie. „Předesílám, že ony znaky jsou opravdu velice zvláštní. Zachycují řecká písmena, kříže a další… umělecké, ano, skutečně umělecké, obrazce."

„Monsignore se vám snaží vysvětlit," přerušil Tourniera státní tajemník, „že vaším úkolem bude tyto symboly analyzovat a co nejpřesněji interpretovat. Můžete pochopitelně používat veškeré vybavení, jež má Vatikán k dispozici."

„Každopádně počítejte s mou plnou podporou," prohlásil prefekt a rozhlédl se po přítomných, jako by očekával projev souhlasu.

„Víme, Guglielmo," pronesl státaí tajemník, „že sestra

Ottavia obvykle pracuje pod tvým vedením, ale tentokrát tomu bude jinak. Samozřejmě ti děkujeme za nabídku a doufáme, že budeš mít pro tuto změnu porozumění. Od nynějška bude doktorka Salinová přímo podřízena Státnímu sekretariátu - do doby, než úkol dokončí.“

„Nemusíte se ničeho obávat, ctihodný otče,“ dodal měkce monsignore Tournier a elegantně mávl rukou. „Sestře Ottavii bude k dispozici člen Švýcarské gardy, zde přítomný kapitán Kašpar Glauser-Röist. Je autorem oněch fotografií a postará se o to, aby vše probíhalo bez potíží.“

„Eminence…,“ pronesla jsem téměř neslyšně. Preláti a voják se ke mně otočili jako na povel.

„Eminence,“ opakovala jsem opatrně, „velmi si vážím této možnosti… Obávám se však, že nebudu s to se tak důležitého úkolu ujmout.“ Snažila jsem se působit co nejuctivěji. „Nemohu totiž opustit práci, kterou se právě zabývám a která mi zabírá veškerý čas. Kromě toho neumím zacházet s databází tajného archivu a navíc bych se neobešla bez antropologa… Takže, Eminence, domnívám se, že nejsem kompetentní…“

Všichni oněměli překvapením. Tedy všichni kromě monsignora Tourniera. Na rtech mu zahrál ironický úsměv. Pojala jsem podezření, že předtím, než jsem vkročila do této místnosti, ostře protestoval proti tomu, abych se tak velevýznamného úkolu zhostila. „Chcete tu záležitost svěřit ženě?“ slyšela jsem v duchu jeho pohrdavý hlas. A najednou jsem se rozhodla.

„Ale na druhé straně si myslím, že kdybych měla dost času…,“ začala jsem.

Monsignore Tournier se zarazil a sarkastický škleb zmizel jako mávnutím kouzelného proutku. Ostatní si úlevně vydechli a tváře se jim rozjasnily. Jedním z mých největších hříchů je pýcha - v rozmanitých podobách. Bývám drzá, popuzená nebo ješitná. Žádné pokání ji ze mě nesmyje. Zkrátka vždycky se musím postavit těm, kteří mě provokují nebo se snaží

zpochybnit mé znalosti a inteligenci.

„Výborně!“ neudržel se státní tajemník a plácl se do kolene. „Problém jsme tedy, díky Bohu, vyřešili. Od této chvíle, sestro Ottavio, budete pracovat s kapitánem Glauserem-Röistem. Obracejte se na něj, prosím, kdykoli bude potřeba. Každé ráno vám předá fotografie a vy mu je před odchodem domů vrátíte. Chcete se na něco zeptat?“

„Ano,“ vyhrkla jsem. „Kapitán Glauser-Röist bude mít přístup do tajného archivu? Je přece laik a…“

„Přirozeně že bude mít přístup do tajného archivu!“ zvolal prefekt Ramondino. „Sám si to vezmu na starost.“

Takže cínový vojáček - jak jinak lze příslušníky Švýcarské gardy nazvat? - ukončí jednu nedotknutelnou tradici.

Po obědě jsem se pustila do úklidu stolu v laboratoři. Skutečnost, že jsem musela odložit práci na panegyriku, mě rozčilovala víc, než jsem si připouštěla. Věděla jsem, že jsem se chytila do pasti, kterou jsem si sama nastražila, a že není radno protivit se přímému příkazu kardinála Sodana. Najednou mě ta věc začala zajímat. Pocítila jsem záchvěv jakési perverzní zvědavosti.

Když jsem vše uvedla do vzorného pořádku, vydala jsem se domů. Prošla jsem Berniniho sloupovou kolonádou a ze Svatopetrského náměstí vyrazila po Via di Porta Angelica. Míjela jsem obchůdky se suvenýry a proplétala se davy turistů, kteří přijeli na Velké jubileum. Jen během prvních desíti lednových dnů do Říma přicestovaly tři miliony lidí. Pevně jsem uchopila kabelku a přidala do kroku. Místní zlodějíčci nás z Vatikánu sice více méně znali, ale nyní sem ve velkém mířily jejich posily z celé Itálie.

Slunce se pomalu klonilo k západu. Za chvíli se začne stmívat, uvědomila jsem si. Večer jsem se nerada potloukala po ulicích. Představená mého řádu však naštěstí měla pro mou práci pochopení a koupila nám malý byt hned na Piazza delle

Vaschette. Žila jsem se třemi sestrami a měly jsme výhled na kašnu s léčivou vodou, doporučovanou především na neduhy zažívacího ústrojí.

Sestry Ferma, Margherita a Valeria pracovaly v nedaleké veřejné škole a domů obvykle přicházely přede mnou. Zastihla jsem je v kuchyni. Připravovaly zrovna večeři a vesele o něčem švitořily. Nejstarší byla Ferma. Bylo jí padesát pět let a ze zvyku nosila řeholní šat - bílou košili, dlouhou modrou sukni a hábit stejné barvy, byť byla tato povinnost zrušena. Silné černé punčochy si začala navlékat teprve nedávno. Margherita se narodila jen o několik let dříve než já. Byla představenou naší komunity a ředitelkou školy, v níž mé spolubydlící působily. Náš vztah se v průběhu let měnil od uctivého k srdečnému a od srdečného k přátelskému. Vysloveně blízké jsme si ale nebyly. Nejmladší Valeria pocházela z Milána a pracovala s nejmenšími žáčky - čtyřletými a pětiletými. Čím dál častěji se mezi nimi vyskytovaly děti emigrantů z arabských a asijských zemí a Valeria napínala všechny síly, aby překonala případné kulturní či jazykové bariéry. Nedávno jsem ji viděla, jak listuje v tlusté knize o zvycích a náboženstvích jiných kontinentů.

Všechny tři sestry si mé práce cenily, třebaže přesně nevěděly, v čem spočívá. Ale nikdy se mě na nic nevyptávaly. Jelikož mě smlouva s Vatikánem zavazovala pod trestem exkomunikace k mlčenlivosti, předpokládala jsem, že prostě plní příkaz shora. Protože jsem však tušila jejich obrovský zájem, z času na čas jsem se zmínila o nějakém novém objevu týkajícím se prvních křesťanů nebo počátků církve. Mluvila jsem samozřejmě jen o tom dobrém. Proč bych jim vykládala například o spise z roku 183, v němž církevní otec svatý Ireneus tvrdí, že prvním papežem byl Linus, a o Petrovi vůbec nehovoří? Proč bych je znepokojovala podezřením, že oficiální seznam prvních papežů z roku 354 byl podvrh a že Anaklét, Klement I., Evaristus a Alexandr pravděpodobně ani neexistovali? Proč? Proč by měly například vědět, že evangelia

vznikla později než listy svatého Pavla, když jsou všichni přesvědčeni o opaku?

Se svými pochybami a strachem, že Ferma, Margherita a Valeria cítí, jak trpím a jak těžké vnitřní boje dennodenně svádím, jsem se mohla svěřit, stejně jako všichni ostatní, kteří pracovali v podzemí tajného archivu, jen zpovědníkovi Egilbertu Pintonellovi.

Prostřely jsme k večeři a odebraly se do domácí kaple. Usadily jsme se na polštářky na zemi a po společné modlitbě jsme ztichly. Bylo období čtyřicetidenního půstu a podle doporučení otce Pintonella jsem si připomínala čas, který strávil Ježíš na poušti. Byla jsem disciplinovaná a vždy jsem dělala přesně to, co mi zpovědník nařídil. Náhle jsem si během modlitby vybavila dnešní rozhovor s preláty. Napadlo mě, zda na té věci vůbec můžu pracovat, když přede mnou skrývají informace. A navíc všechno působí dost podezřele. Jak to vlastně monsignore Tournier pověděl? „Ten člověk na fotografiích se dopustil závažného zločinu nejen proti katolické, ale i proti ostatním křesťanským církvím. Další podrobnosti vám bohužel sdělit nemůžeme.“

V noci mě pronásledovaly zlé sny. Klopýtala jsem jako opilá po jakési dlouhé ulici a za každým rohem na mě číhal muž bez hlavy a se zohaveným tělem.

V osm hodin ráno se ozvalo pronikavé zazvonění.

„Ottavio,“ přišla za mnou do kuchyně Margherita, když zjistila, co se děje. „Dole na tebe čeká nějaký Kašpar Glauser.“

Ztuhla jsem.

„Kapitán Kašpar Glauser?“ zamumlala jsem po chvíli s plnými ústy.

„Jestli je kapitán, to nevím,“ odpověděla, „ale jméno souhlasí.“

Polkla jsem sušenku, v rychlosti jsem dopila kávu s

mlékem a vyrazila z kuchyně.

„Pracovní povinnosti…," houkla jsem k udiveným sestrám.

Byt na Piazza delle Vaschette byl tak malý, že jsem stihla dát do pořádku svůj pokoj a zastavit se v kapli. Strhla jsem z věšáku plášť a kabelku a zabouchla za sebou dveře. Stalo se snad něco? vrtalo mi hlavou. Proč na mě kapitán Glauser-Röist čeká přímo před domem?

Cínový vojáček se opíral o modrý vůz značky Alfa Romeo. Na očích měl tmavé brýle a na tváři lhostejný výraz. Obyvatelé Říma s oblibou zastaví auto přímo před domem, kam potřebují jít, a nad tím, zda překážejí ostatním řidičům, příliš nepřemýšlejí. Tvrdí, že takto neztrácejí čas. Ačkoli se kapitán Glauser-Röist narodil ve Švýcarsku stejně jako všichni příslušníci Švýcarské gardy, ty nejhorší místní zvyklosti si zřejmě osvojil dokonale. Asi tady žije už pěkně dlouho, pomyslela jsem si. Pozdvižení, které v okolí způsobil, si nevšímal. S jistou dávkou škodolibosti jsem postřehla, že jeho vzhled není vůbec tak dokonalý, jak se zprvu jevil. Zblízka vypadal statný švýcarský voják unavenější a starší a kolem očí se mu krabatily vějířky vrásek.

„Dobrý den," pozdravila jsem a narychlo si zapnula plášť. „Přihodilo se něco?"

„Dobrý den, paní doktorko," odpověděl perfektní italštinou, ovšem s lehkou germánskou intonací a nepatrně vadnou výslovností hlásky *r*. „V šest hodin ráno jsem na vás čekal před vchodem do archivu."

„Proč tak brzy?"

„Domníval jsem se, že začnete pracovat v šest hodin."

„Já začínám pracovat v osm," nasadila jsem nepříjemný tón.

Kapitán se flegmaticky podíval na hodinky a ledovým hlasem odtušil: „Je osm hodin a deset minut."

„Ano? Tak můžeme jet," zamračila jsem se. Ten člověk mi začínal jít na nervy. Copak neví, že šéfové chodí vždycky

pozdě? soptila jsem. Je to přece výsada našeho postavení.

Usedla jsem do vozu a vyrazili jsme. Řítili jsme se sebevražednou rychlostí. Pochopila jsem, že kapitán přijal za svůj i římský způsob jízdy. Neječela jsem jen díky skutečnosti, že jsem vyrůstala na Sicílii a autoškolu jsem absolvovala v Palermu. Dopravní značky tam plní funkci okrasného předmětu a na silnicích vládne právo silnějšího, klakson a selský rozum v nejhrubším pojetí.

Glauser-Röist prudce zabrzdil, zaparkoval na místě označeném jeho jménem a s uspokojením vypnul motor. Výraz jeho tváře mě zaujal - poprvé jsem v ní spatřila alespoň kousek čehosi lidského. Bylo evidentní, že řídí rád. Vystoupili jsme a zamířili k archivu. Cestou jsem měla možnost poznat mně zatím neznámé vatikánské končiny. Prošli jsme moderně vybavenou tělocvičnou a minuli střelnici. Při pohledu na vojáky v barevných uniformách mě napadlo, zda tyto nápadné oděvy skutečně navrhl Michelangelo. Bohužel neexistoval žádný důkaz, který by tuto domněnku potvrdil, nebo vyvrátil. Doufala jsem, že se ten důkaz přece jen jednou objeví. Jistě se skrývá v některém dosud neprostudovaném dokumentu. Zdálo se, že na rozdíl od svých kolegů Glauser-Röist uniformu nepoužívá. Viděla jsem ho dvakrát a pokaždé byl oblečen v civilu - v šatech nepochybně velmi drahých, řekla bych, zbytečně drahých.

Mlčky jsme vkročili do vestibulu tajného archivu, prošli jsme kolem zavřené pracovny ctihodného otce Ramondina a současně vstoupili do výtahu.

„Máte u sebe ty fotografie?“ otázala jsem se cestou do podzemí.

„Ano,“ odpověděl stroze. Co je tohle za člověka? nepřestávala jsem se divit. Byl nepřístupný, jakoby bez citu, tvrdý jako skála.

„Takže se hned můžeme pustit do práce,“ poznamenala jsem. „Přesně tak,“ zněla odpověď.

Kolegové strnuli úžasem, když mě spatřili v doprovodu Glausera-Röista. Pohledem jsem zavadila o nápadně prázdný stůl Guida Buzzonettiho a bodlo mě u srdce.

„Dobré ráno," zahlaholila jsem s přehnanou bodrostí. Odpovědí mi byly zaražené pohledy.

Po chvíli kdosi ze zdvořilosti ucedil: „Dobrý den."

Obklopeni tichem jsme dorazili k dveřím mé pracovny. Když jsem vstoupila, krev mi doslova ztuhla v žilách. Vzápětí se mi z hrdla vydral výkřik, který byl s největší pravděpodobností v neztenčené intenzitě slyšet až u Fora Romana.

Co se tady dělo?! nevěřila jsem vlastním očím.

Můj starý stůl kdosi bez milosti od tlačil do rohu a na jeho místě - uprostřed pracovny - si hověl jeho plechový kolega a gigantický počítač. Všude kolem se kroutily desítky kabelů.

Oběma rukama jsem si přikryla ústa a s krajním zděšením jsem opatrně našlapovala jako mezi syčícími hady.

„Tohle všechno budeme potřebovat," informoval mě neoblomný pan Skála.

„Ano?" vybuchla jsem. „Kdo vám dal svolení udělat tady takový nepořádek?!" „Prefekt Ramondino." „Nikdo se mě ani nezeptal!"

„Všechno jsme připravili večer - poté, co jste odešla," oznámil mi věcně. V jeho hlase nebyl znát ani záchvěv pocitu či názoru.

„To je tedy výborné! Opravdu vý-bor-né!" slabikovala jsem vztekle.

„Můžeme tedy začít pracovat?" otázal se nevzrušeně.

Otočila jsem se k němu, tvář jsem zkroutila do zlobné grimasy a odsekla jsem: „Samozřejmě. Ať jsme s tím hotovi co nejdřív!"

„Dobře," odpověděl. Rozepnul si sako, odkudsi vytáhl nadité černé desky, které mi ukazoval monsignore Tournier, a podal mi je. „Prosím. Toto je vaše."

„A co budete zatím dělat vy?“ neudržela jsem se.

„Budu sedět u počítače.“

„Zajímalo by mě proč,“ zeptala jsem se uštěpačně. Přestože moje počítačová negramotnost (jednou se s ní musím poprat, umiňovala jsem si snad posté) dávno vešla ve všeobecnou známost, urputně jsem odmítala přiznat skutečný stav věcí.

„Abych vám pomohl s řešením nějakého problému, případně vyhledal informace, které budete potřebovat.“

Začala jsem zkoumáním fotografií. Bylo jich mnoho - přesně třicet. Zachycovaly mrtvého v průběhu pitvy, byly očíslovány a seřazeny. Zběžně jsem si je prohlédla a zaměřila se na snímky znázorňující celé tělo. Okamžitě jsem si všimla zlomeniny pánve a lebky - temenní kost byla roztříštěná a z hlavy vytékala rosolovitá hmota. Nebožtík bezesporu utrpěl četná vnitřní zranění. Pro můj úkol však nebyla důležitá, tak jsem zbývající fotografie odložila. K mému účelu se nehodily. Bezděky jsem postřehla, že mrtvý má rozdrcený jazyk a zuby - nejspíš následkem prudkého nárazu. Vyznačoval se typickými rysy svého etnika: jeho čelo bylo široké, rty silné a nos úzký. Měl štíhlou pevnou postavu, tmavou pleť, výrazné lícní kosti, vpadlé tváře a velké doširoka otevřené černé oči - jeho mrtvý pohled na mě zapůsobil obzvlášť silně. Tuhé vlasy se kroutily do malých kudrlinek, byly špinavé a potřísněné krví a vesměs oholené. Na nepoškozené části lebky byla patrná jemná jizva ve tvaru řeckého písmene sigma (Σ).

Nad hrůznými fotografiemi jsem strávila celé dopoledne. Opakovaně jsem se soustředila na potenciálně významné detaily. Celé tělo pokrývaly skarifikace - zdálo se mi, že se dívám na mapu silnic. Některé byly velmi nápadné, hluboké a jakoby zduřelé, jiné tenké jako hedvábná nit, téměř neviditelné. Všechny byly růžové, místy rudé.

Asi ve tři hodiny odpoledne se mi začal svírat prázdný žaludek a rozbolela mě hlava. Na stole ležel stoh poznámek a

nákresy skarifikací na těle mrtvého.

Objevila jsem dalších šest řeckých písmen: na pravé paži tau (T), na levé ypsilon (Y), na hrudi těsně nad srdcem alfu (A), na břiše ró (P), na pravém stehně omikron (O) a na stejném místě vlevo další sigmu.

Mezi písmeny alfa a ró jsem uviděla chrismon, monogram běžný na oltářích středověkých kostelů sestavený z prvních dvou řeckých písmen Kristova jména - chí a ró (XP) - položených přes sebe.

Na tomto Kristově monogramu bylo ovšem něco neobvyklého - vodorovná čára dotvářející obraz kříže. Na trupu jsem našla další kříže velmi originálního provedení.

Kapitán Glauser-Röist vytrvale zadával do počítače jakési záhadné instrukce. Občas však práci přerušil, přisunul svou židli k mé a mlčky sledoval, jak pokračuji v bádání. Proto jsem se skoro lekla, když zčistajasna nabídl, že mi pořídí mapu lidského těla v reálné velikosti, na které si budu moct všechny jizvy označit.

Provedla jsem pár cviků na uvolnění krční páteře a odpověděla jsem: „Výborný nápad. A mimochodem, kolik mi toho vlastně můžete o tomhle nešťastníkovi povědět? Monsignore Tournier tvrdil, že jste ty fotografie dělal vy.“

Odvrátil se a zabubnoval prsty do klávesnice. Z tiskárny začal vycházet papír.

„Nemůžu vám říct nic.“

„Mám málo informací. Musím vědět víc,“ protestovala jsem. Nadzvedla jsem si brýle a ukazovákem přejížděla po kořeni nosu. „Je pravděpodobné, že znáte podrobnosti, které by mi ulehčily práci.“

Mé nářky ho neobměkčily. Trhal zuby izolepu a lepil jí na dveře, na jediné volné místo v mé laboratoři, papírovou siluetu lidské postavy.

Když byl hotov, otočil se ke mně a klidně se otázal: „Můžu

vám pomoct nějak jinak?“

Vrhla jsem na něj pohrdavý pohled.

„Dostanete se z tohoto počítače do databáze tajného archivu?“ zajímalo mě.

„Z tohoto počítače se dostanu do všech databází na světě. Co mám vyhledat?“

„Potřebuji co nejvíce informací o skarifikacích.“

Okamžitě se pustil do práce a já jsem s několika fixy v ruce zamířila k postavě nalepené na dveřích. Po půl hodině se mi podařilo poměrně věrohodně přenést všechny znaky na papír. Přemýšlela jsem o tom, proč se zdravý a silný, sotva čtyřicetiletý člověk nechal takto mučit. Bylo to divné. Kromě řeckých písmen mě na jeho těle zaujalo ještě sedm nádherných křížů. Každý byl zcela jiný. Na vnitřní straně pravého předloktí jsem našla latinský kříž, na levé paži kříž s krátkým vodorovným břevnem umístěným uprostřed svislého břevna, na šíji pak kříž s velmi krátkým příčným břevnem. Na zádech jsem spatřila tzv. *crux ansata* a v bederní oblasti vidlicový kříž. Zbývající dva kříže - *crux decussata* ve tvaru písmene X a řecký kříž - se nacházely na zadní straně stehen. Sedm různých křížů. Po chvíli jsem však objevila jistý společný znak: všechny se, jakoby chráněny, nacházely uvnitř nějakého obrazce - čtverce, kruhu či obdélníku - a v horní části se vždy vyskytovala zářící sedmicípá koruna.

V devět hodin večer jsme švidrali únavou. Glauser-Röist o skarifikacích téměř žádné informace nenašel. Poučil mě, že jde o zvyk praktikovaný v některých částech střední Afriky, bohužel pro nás však nikoli v Etiopii. Příslušníci primitivních kmenů se běžně zraňují ostrým předmětem a bolavá místa si poté potírají směsí bylin. Často komplikované ornamenty mají téměř vždy nějakou spojitost s náboženstvím.

„A to je všechno?“ dala jsem průchod zklamání, když se kapitán odmlčel.

„V podstatě ano. Zjistil jsem ještě něco - ale zřejmě bezvý-

znamného. Velké jizvy mají u žen i jinou funkci: na muže působí jako sexuální výzva.“

„Ale?“ podivila jsem se. „Tohle by mě tedy nenapadlo.“

Mou poznámku ponechal bez komentáře a s lhostejným výrazem pokračoval: „Zkrátka nejsme o nic moudřejší než na začátku.“

Mám zato, že tehdy jsem si poprvé všimla světlešedé barvy jeho očí.

„V poslední době se tento způsob zdobení těla rozšířil mezi mladými lidmi v mnoha zemích,“ vysvětloval mi. „Nazývá se *body art* nebo *performance art* a jedním z jeho největších zastánců je zpěvák a herec David Bowie. Domnívám se ovšem, že ani tato skutečnost nám nepomůže.“

„To se mi snad zdá,“ užasla jsem. „Mám vám rozumět tak, že si ubližují pro zábavu?“

„No…,“ zamumlal nesoustředěně. „Existuje souvislost s erotismem a smyslností a… Nevím, jak bych vám to vysvětlil…“

„Nemusíte se namáhat,“ zarazila jsem ho a zničeně jsem vstala. První den práce na novém úkolu ze mě vysál všechnu energii. „Měli bychom se vydat domů. Ať se na zítřek pořádně vyspíme.“

„Odvezu vás, jestli dovolíte. Bylo by nebezpečné, kdybyste se touto dobou sama procházela Borgem.“

Padala jsem únavou, a tak jsem nabídku přijala v naději, že divokou jízdu nablýskaným vozem i tentokrát přežiju.

Když jsme zastavili před domem, vystoupila jsem a s lehkými výčitkami svědomí (velmi lehkými) jsem mu poděkovala. Zdvořile jsem zdůraznila, že následující den se do práce dopravím sama. Chtěla jsem si přivstat a jít na mši do kostela Santi Michele e Magno.

Ferma, Margherita a Valeria sledovaly jakýsi starý film. S povděkem jsem zjistila, že mi v mikrovlnné troubě nechaly večeři. Snědla jsem trochu polévky, ačkoli mě přešla chuť,

když jsem si vzpomněla na všechny ty hrozné jizvy, a odebrala jsem se do kaple. Na modlitbu jsem se však soustředit nedokázala. A nebylo to jen kvůli únavě. Nezávisle na sobě mi ze Sicílie zavolali tři mí sourozenci. Prosili mě, abych dorazila na oslavu otcova svátku. Všem jsem slíbila, že přijedu, a zamířila do postele.

Následovalo hektické období. Trávila jsem s kapitánem v laboratoři sedm dní v týdnu, od osmé hodiny ranní do deváté večerní. Upínali jsme se ke všemu, co by na problém mohlo vrhnout alespoň trochu světla. S řeckými písmeny a Kristovým monogramem jsme si poradili poměrně hravě, záhadu sedmi křížů se nám však rozlousknout nedařilo.

Hned druhý den, sotva jsem vkročila do laboratoře a zašilhala po panákovi připevněném na dveřích, jsem uviděla něco, čeho jsem si dosud nevšimla. Proč jsem to nezaznamenala už včera? užasla jsem. Vždyť jsem byla k smrti unavená! chlácholila jsem se. Řecká písmena tvořila - shora dolů a zprava doleva - slovo ΣΤΑΥΡΟΣ, STAUROS, tedy *kříž*. V tomto okamžiku nebylo pochyb, že se všechny znaky na těle mrtvého vztahují k témuž tématu.

Po několika dnech, když jsem prostudovala obsáhlé informace o chrismonech, které jsem získala od kapitána, poté, co jsem přečetla obsáhlý materiál o řeckém vlivu na etiopskou kulturu a náboženství a prolistovala desítky knih týkajících se dějin umění a historie staré Habeše, jsem dospěla k dalšímu významnému zjištění: typ chrismonu na hrudi nebožtíka odpovídal tak zvanému Konstantinovu monogramu. V křesťanském umění se přestal užívat už v šestém století.

Ačkoli se to dnes může jevit zvláštní, první křesťané si namísto kříže vybírali jiné předměty. Navíc v době římských perzekucí - vesměs se jednalo o krutosti, k nimž došlo po požáru Říma v roce 64 za vlády císaře Nerona, a jak uvádí

biskup Eusebius*), v době tak zvaného Velkého pronásledování za Diokleciána v letech 303 až 305 - bylo velmi nebezpečné veřejně se ke kříži hlásit. Na zdech katakomb a domů, na náhrobcích i osobních předmětech se tedy setkáváme s motivy beránka, ryby, kotvy či holubice; ovšem nejdůležitější byl chrismon, sestávající ze dvou písmen řecké abecedy X a P - chí a ró. Kristův znak se používal v mnoha variantách. Tak například na hrobech mučedníků nacházíme místo písmena P palmovou ratolest na znamení Kristova vítězství, monogramy s trojúhelníkem uprostřed představují mystérium Trojice.

V roce 312 se císaři Konstantinovi Velikému - jenž mimochodem uctíval boha slunce - v noci před rozhodující bitvou s Maxentiem zdálo, že se mu zjevil Kristus a vyzval ho, aby na standarty svých vojáků nechal namalovat písmena X a P. Legenda vypráví, že následujícího dne uviděl Konstantin tato písmena na slunci. Uprostřed si všiml příčného břevna a pod ním řeckého nápisu EN-TOYTΩI-NIKA, známějšího v latinském překladu *In hic signo vinces - Pod tímto znamením zvítězíš.* Jelikož Konstantin Maxentiovy oddíly v bitvě u Mulvijského mostu porazil, jeho standarta s chrismonem, později nazývaným *labarum,* se stala vlajkou říše. Po rozpadu Římské říše se tento symbol používal ve východní části - Byzanci až do šestého století, kdy, jak jsem se už zmínila, zmizel z křesťanského umění.

Takže Konstantin spatřil na nebi stejný chrismon, jaký měl na těle náš Etiopan. Jednalo se o chrismon s příčným břevnem, nikoli o jednu z variant. Bylo to opravdu zvláštní, protože zmíněný znak se přestal užívat před čtrnácti staletími. Vždyť i církevní otec Jan Zlatoústý na sklonku pátého století ve svých spisech uvádí, že onen symbol byl konečně nahrazen skutečným křížem, ukazovaným veřejně a s hrdostí. V románském a gotickém období se chrismon objevil znovu,

*) Eusebius (260-341), biskup; Hist. Eccl.; De Mart. Palaestinae. (Pozn. aut.)

ovšem v mnohem složitější podobě než Konstantinův monogram.

* * *

Vyřešili jsme tedy další záhadu, ale nepohnuli jsme se ani o píď. Co nám ten neznámý chce naznačit? uvažovala jsem. Zvědavost a touha rozluštit onen rébus se den ode dne stupňovala. Můj úkol však byl jasný - zjistit, co značí kresby na těle mrtvého. Nezbývalo než soustředit se, nerozptylovat se postranními myšlenkami a objasnit význam sedmi křížů.

Proč zrovna sedm? přemítala jsem. Proč ne třeba osm, pět nebo patnáct? Proč je každý jiný? Proč jsou všechny umístěny do geometrických obrazců? A co ta zářící koruna? Nikdy na to nepřijdeme, bála jsem se. Podala jsem si fotografie, přikládala je k postavě na dveřích a marně doufala, že mě něco napadne. Po chvíli jsem si znova sedla ke stolu a potisící začala prohlížet jednotlivé kříže.

Glauser-Röist za celé dny prakticky nepromluvil. Se zrakem upřeným na monitor zadával do počítače jakési tajemné příkazy. Začala jsem na něj mít vztek. Byla jsem přesvědčena, že marníme čas.

Navíc se mílovými kroky blížila neděle devatenáctého března a já jsem se pomalu musela připravovat na cestu do Palerma. Ačkoli jsem domů jezdila málo, dvakrát či třikrát do roka, členy naší rodiny pojilo velmi silné pouto. Narodila jsem se jako osmá z devíti dětí (proto mě pojmenovali Ottavia - osmá) a své místo na slunci jsem si musela vždycky tvrdě vydobýt. Sourozenci mi brávali hračky, protože jsem byla nejslabší; moje drobné prohry a vítězství se mnou nikdo neprožíval, protože je všichni znali z dřívějška. A přesto nemohlo devět dětí Filippy a Giuseppa Salinových nic rozdělit, byli jsme spojeni v dobrém i ve zlém. Někteří z nás strávili dlouhá léta daleko od domova: Pierantonio byl františkán a žil

ve Svaté zemi, dominikánka Lucia v Anglii a já v Římě. Rodinných setkání jsme se však vždy účastnili všichni a bez našeho vědomí se neobešlo žádné důležité rozhodnutí.

Ve čtvrtek před odjezdem do Palerma se vrátil Glauser-Röist z oběda s podivným třpytem v šedých očích. Já jsem zatvrzele četla jakousi knihu o křesťanském umění v sedmém a osmém století v bláhové naději, že narazím na nějakou podstatnou informaci.

„Paní doktorko," oslovil mě, sotva za ním zaklaply dveře. „Něco mě napadlo."

„Poslouchám vás," prohlásila jsem a oběma rukama jsem odsunula objemnou knihu.

„Potřebujeme počítačový program, který by porovnal ty obrazce na těle mnvého a veškerý obrazový materiál v katalozích archivu."

„A je to vůbe: možné?" užasla jsem.

„Jistě."

Na chvíli jsem se zamyslela.

„Musí to být dost složité," namítla jsem. „To přece není jako zadat pár slov a čekat, až je počítač vyhledá v databázích. Nákresy mohou být zachyceny z různých úhlů, mohou se vyskytovat v nestejných velikostech, neslučitelných formátech či ve špatné kvalitě."

Glauser-Roisi na mě útrpně pohlédl. Připadala jsem si, jako bychom oba zdolávali stejné schodiště, ale on byl o kus přede mnou.

„Tyto faktorv se při vyhledávání obrazů neuplatňují," poučil mě. „Copak se nedíváte na televizi? Nikdy jste neviděh, jak policisté hledají pomocí počítače zločince?"

„Pochybuji, že jsme tady na to vybaveni," odsekla jsem. „Jsme srdce katolického světa, zabýváme se historií a uměním, ne pátráním po zločincích."

Glauser-Röist se otočil o sto osmdesát stupňů a znovu vzal za kliku.

„Kam jdete?' vykřikla jsem pobouřeně.

„Promluvit si s prefektem Ramondinem. Zařídí vše, co bude potřeba.“

V pátek odpoledne jsem se uvelebila ve voze sestry Chiary a po jižní dálnici isme vyrazily z Říma. Chiara jela na víkend do Neapole a skutečnost, že obě cestujeme stejným směrem, přijala s radostí. Jízda utíká rychleji, když si člověk může s někým poklábosit. Nebyly jsme jediné, kdo měl ten den opustit Řím. Onen pátek probíhaly horečné přípravu na cestu Svatého otce do Jordánská a Izraele. Jan Pavel II. byl skutečným poutníkem. Vždy jsem s obdivem sledovala, jak jeho zesláblé tělo a unavená mysl v blízkosti davů věřících pookřeje.

V Neapoli jsem nastoupila na noční trajekt, do Palerma jsem měla dorazit časně ráno. Jelikož bylo poměrně teplo, usadila jsem se na palubě a zadumaně hleděla na moře. Nerada jsem se vracela do minulosti, a přesto jsem se cestou domů nikdy neubránila vzpomínkám. Jako malá jsem toužila stát se špionkou: v osmi letech jsem si přála, aby vypukla světová válka a já se mohla uplatnit jako Mata Hari. Když mi bylo deset, vyrobila jsem si provizorní lampičku (součástky jsem ukradla z elektronické hry mých bratrů) a pod dekou jsem louskala dobrodružné romány. O tři roky později jsem v internátě, kam mě poslali poté, co jsem se s kamarádem Vitém pokusila uprchnout na lodi z domu, v četbě pokračovala. Vnější neutěšený svět jsem si přetvářela podle svých představ. Přibližně v té době mě zaujala Píseň písní a seznámila jsem se s Vyznáními svatého Augustina. A právě tehdy se ve mně probudilo náboženské cítění. Musela jsem však ujít ještě dlouhou cestu. S úsměvem jsem si připomněla, jak mi matka vytrhla z ruky knihu s příběhy americké špionky Prescottové… Objev pornografického časopisu nebo pistole v mém pokoji by ji bez pochyby šokoval méně. Literaturu považovali mí rodiče za zbytečnost, za nesmyslnou kratochvíli vhodnou leda pro

bohémy a lidi, kteří nemají co na práci, nikoli však pro dívku z dobré rodiny.

Na temném nebi zářil bílý měsíc v úplňku a v chladném nočním vzduchu se rozplývala intenzivní slaná vůně moře. Vyhrnula jsem si klopy pláště, abych si chránila nos a ústa před svěžím větrem, a zabalila se do deky.

Ottavia, odbornice na paleografii, zůstala v Římě, daleko odsud, a znovu se z ní stávala Ottavia Salinová ze Sicílie.

Kdo je vlastně kapitán Glauser-Röist? A co mám společného s nějakým mrtvým Etiopanem? blesklo mi hlavou, než jsem během přeměny ve své někdejší já usnula hlubokým spánkem.

Když jsem rozlepila oči, byla jsem téměř u cíle. Na obzoru se objevily červánky a trajekt se šinul k palermskému přístavu.

Složila jsem deku, vzala si tašku a pohlédla k molu. Už zdálky jsem spatřila starší sestru Giacomu a švagra Domenica. Ano, vrátila jsem se domů.

Okamžitě jsem se stala středem pozornosti všech přítomných. Moje sestra byla nejznámější z nové generace rodu Salinových a nikomu neunikl ani *diskrétní* doprovod v podobě tří nablýskaných vozů úctyhodných rozměrů a s tmavými skly.

Giacoma mě sevřela v objetí robustních paží, švagr mě přátelsky poplácal po zádech a jeden z otcových zaměstnanců se chopil mého zavazadla a uložil je do kufru.

„Říkala jsem ti, abyste na mě nečekali," protestovala jsem. Giacoma konečně povolila mohutný stisk a nechápavě se na mě zadívala. Vzápětí roztáhla rty do širokého úsměvu. Nedávno oslavila padesáté třetí narozeniny. Měla dlouhé vlasy, černé jako uhel, její obličej doslova hýřil všemi barvami a nápadně připomínal paletu Van Gogha. Ale i tak vypadala krásně. A kdyby nenosila nějakých dvacet nebo třicet kilo navíc, byla by - troufám si tvrdit - atraktivní.

„Co tě to napadlo?“ vykřikla a postrčila mě do náruče Domenica. „Přece bys nejela domů autobusem!“

„A kromě toho,“ ozval se švagr otcovsky, „máme nějaké problémy se Sciarrovými z Katánie.“

„Jaké problémy?“ polekala jsem se.

Concettu Sciarrovou a její mladší sestru Doriu jsem znala od dětství a naše rodiny se pravidelně scházely. Concetta byla veselá a plná porozumění pro cizí těžkosti. Po smrti otce, před dvěma lety, se ujala vedení jeho firem, a pokud jsem věděla, naše rodiny spolu vycházely i nadále velmi dobře. Doria byla pravý opak - závistivá a sobecká. Vždy sváděla jakoukoli vinu na někoho jiného, a když jsme byly ještě malé, se zlomyslnou radostí mi ničila hračky a trhala knihy.

„Zaplavují naše trhy levnějšími výrobky,“ vysvětlila mi sestra. „Vedou proti nám špinavou, nepochopitelnou válku.“

Mlčela jsem. Chtějí nás vyprovokovat, pomyslela jsem si. Nejspíš využily toho, že otec je v pětaosmdesáti letech nemocný a rychle mu ubývá energie. Ale Concetta si přece musí uvědomovat, že děti Guiseppa Saliny si takovou podlost nenechají líbit.

Plnou rychlostí jsme se řítili po ulici FrancescaCrispiho. Řidič se neobtěžoval přibrzdit, natož zastavit, ani když na semaforu svítila červená. Stejným způsobem jsme projeli i ulici Vittoria Emanuela. Silné vozy nám zajišťovaly jakousi přirozenou autoritu a dopravní značky pro nás prostě neplatily.

Minuli jsme Normanský palác a vyjeli jsme z města. Několik kilometrů před Montreale, v údolí Conca D'Or, které bylo sytě zelené a poseté prvními květy, jsme prudce zabočili doprava, na soukromou silnici vedoucí přímo k monumentálnímu sídlu našeho rodu; na konci devatenáctého století ho nechal postavit můj pradědeček Giuseppe.

„Zatím si trochu odpočiň,“ doporučila mi sestra a oběma rukama si upravila černé vlasy. „My musíme jet pro Luciu na letiště.“

„A Pierantonio už dorazil?“

Přikývla. „Ano, v noci.“

Šťastně jsem se usmála. Bratra jsem neviděla přes dva roky a na setkání s ním jsem se těšila jako dítě. Do poslední chvíle však nebylo jisté, zda bude moci přicestovat. Byli jsme nerozlučná dvojice. Kromě mimořádné fyzické podoby nás spojovala i stejná povaha. Když ve dvaceti pěti letech - mně tehdy bylo patnáct - dokončil studium archeologie, vstoupil do františkánského řádu. Následující rok ho poslali do Řecka, potom na Kypr, do Egypta, Jordánská a nakonec do Jeruzaléma, kde byl v roce 1998 jmenován kustodem Svaté země. Tento úřad ustanovil v roce 1342 papež Klement VI., aby po křížových výpravách hájil ve Svaté zemi zájmy Svatého stolce. Můj bratr Pierantonio byl tedy ve světě východního křesťanství významnou osobou a pokaždé, když jsem s ním mluvila, se mi zdálo, že ho obklopuje cosi posvátného.

„Maminka bude ráda,“ prohlásila jsem a z okna vozu jsem pohlédla na náš čtyřpatrový dům chráněný železným plotem a vysokými betonovými zdmi. V poslední době prošel mnoha změnami: kolem byly rozmístěny kamery zaznamenávající každý pohyb a dřevěné strážní budky, které jsem si pamatovala z dětství, nahradily moderní bezpečnostní systémy.

Když jsme projížděli branou, otcovi zaměstnanci se mírně uklonili, a já jsem sotva potlačila radostný výkřik, když jsem mezi nimi spatřila Vita, kamaráda z dětství.

„Vito!“ mávala jsem mu. Téměř neznatelně se usmál.

„Právě ho pustili z *giudiziarie**) vysvětlil mi Domenico. „Otec je šťastný, že ho má zase zpátky.“

Konečně jsme zastavili před vchodem do domu. Matka nás očekávala na schodech. Opírala se o neodmyslitelnou stříbrnou hůl a jako vždy byla oblečená v černém. Sedmdesát pět let

*) Ve vězení carceri giudiziarie si odpykávají trest členové mafie. Je to nejlépe střežené vězení v Itálii a nachází se v blízkosti palermského přístavu. (Pozn. aut.)

intenzivního života neubralo této sicilské dámě z rodiny Zafferanových nic z jejího šarmu a vznosného držení těla.

Vyběhla jsem k ní a padla jí do náruče, jako bychom se neviděly ode dne, kdy jsem se narodila. Stýskalo se mi po ní a s nezměrnou úlevou jsem si všimla, že se těší dobrému zdraví. Děkovala jsem Bohu, že ji po dobu mé nepřítomnosti ochraňoval.

„Moje malá Ottavio," pronesla s úsměvem. Prohlížela si mě od hlavy k patě, jako by se dcery nemohla nabažit. „Vypadáš výborně! Pierantonio už je tady a moc se na tebe těší. Nemůžu se dočkat, až si všichni popovídáme." Položila mi dlaň na rameno a jemně, avšak energicky mě postrkovala do domu. „Jak se daří Svatému otci?" zajímala se.

S členy své rodiny jsem se vítala prakticky celý den. V rodičovském domě žili Giuseppe, můj nejstarší bratr, s manželkou Rosalií a čtyřmi dětmi a Giacoma s Domenicem. Jejich pět dětí studovalo na univerzitě v Messině - měly přijet každou chvíli. Třetí nejstarší, Césare, se oženil s Letizií a spolu se svými čtyřmi ratolestmi bydleli v Agrigentu.

Odpoledne pak přišel pátý v pořadí, Pierluigi, s manželkou Livií a pěti dětmi. Salvátore se narodil jako sedmý. Byl jako jediný rozvedený, ale dorazil v doprovodu tří ze svých čtyř dětí. A konečně nejmladší Agueda (nedávno dovršila už třicet osm let) se objevila ve společnosti manžela Antonia a tří potomků; nejvíc jsem si zamilovala pětiletou Isabellu.

Pierantonio, Lucia a já jsme se vydali na cestu víry. Pokaždé jsem zmalomyslněla, když jsem si uvědomila, že všechno dopadlo přesně tak, jak matka určila. Jako by Bůh obdařil matky jasnozřivostí, co se týče životní dráhy jejich dětí, nebo ještě hůře, jako by svá přání přizpůsoboval přáním matek. Živě jsem si vzpomínala, jak sedmnácti- či osmnáctiletému Pierantoniovi vykládala: „Nedovedeš si ani představit, jakou hrdost bych cítila, kdyby ses stal knězem, skutečně dobrým knězem. Dokázal bys stanout v čele diecéze, nebo ještě víc.

Máš na to povahu.“ Vybavila jsem si také, jak hladila Luciiny nádherné světlé vlasy a šeptala: „Jsi inteligentní a samostatná. Byla by škoda, kdyby ses podvolila muži. Manželství pro tebe není. Kdybys ses stala řeholnicí, mohla bys cestovat, studovat, užívat si svobody…“

A mně říkala: „Jsi nejchytřejší ze všech mých dětí, Ottavio. Nosíš v sobě nezlomnou hrdost. Jsi neobyčejně silná a Bůh z tebe jistě udělá člověka, jakého si přeji.“ Všechny tyto věty vytrvale opakovala s přesvědčením věštkyně, až se staly skutečností. A tak to bylo i u ostatních. Co matka řekla, to se dříve či později uskutečnilo.

Celý den jsem nosila na zádech malou Isabellu a sem tam jsem prohodila pár slov i s dalšími členy početné rodiny. Kromě příbuzných přicházeli popřát otci k svátku také mnozí známí. Otec vyhlížel unaveně, a přesto na něm bylo znát, jakou má z dcery radost. Všude se hemžilo tolik lidí, že jsem si připadala jako na jarmarku.

Brzy mě začala nesnesitelně bolet záda. Ale Isabella neměla slitování. Pokaždé když jsem se ji pokusila postavit na zem, mě pevně objala nohama i rukama jako opička.

Zeny se před večeří shromáždily v kuchyni, aby trochu ulevily služebným, a muži usedli v salonu, kde probírali jakési obchodní záležitosti. Proto mě nepřekvapilo, když se zakrátko mezi vařečkami a hrnci objevil i Pierantonio. Všimla jsem si, jak elegantně kráčí - podobně jako monsignore Tournier. Ve všem ostatním se samozřejmě lišili, už jenom proto, že Pierantonio byl můj milovaný bratr, ale ten ladný styl chůze měli společný.

Matka se při pohledu na syna rozzářila.

„Maminko,“ řekl a políbil ji na tvář, „můžu ti na chvíli odvést Ottaviu? Rád bych si s ní před večeří popovídal a prošel se po zahradě.“

„A mě se nezeptáš?“ ohradila jsem se z druhého konce kuchyně, kde jsem zkušenou rukou krájela zeleninu na salát.

„Třeba se mi nikam nechce.“

„Jen mlč. Proč by se ti nechtělo?“ uculovala se matka, jako by jí taková představa připadala absurdní.

„A my jsme vosk?“ ozvaly se takřka unisono Giacoma, Lucia a Agueda.

Pierantonio se k nim lichotnicky přitočil, každé dal polibek na tvář a potom luskl prsty jako na číšníka. „Ottavio, jdeme.“

„V životě jsem neviděla skromnějšího kněze,“ pronesla jsem ironicky a sundala si zástěru.

„Kustoda,“ opravil mě bratr. „Kustoda Svaté země.“ V kuchyni se rozezvučel hlasitý smích.

Kdybych mohla sledovat svou rodinu zvenčí, jako nezaujatý pozorovatel, okamžitě bych si všimla něčeho velmi nápadného - všechny ženy Pierantonia doslova zbožňovaly. Původcem tohoto jevu byla bezesporu matka, která nás nezměrným obdivem k svému synovi nakazila.

Matčin oblíbenec mě vzal kolem pasu a vyšli jsme na zahradu.

„Vyprávěj mi, jak se máš,“ vyzval mě, když jsme vstoupili na měkký trávník u domu.

„Raději mluv ty,“ opáčila jsem a podívala se na něj z profilu. Stříbřité obočí mu dodávalo zasněný výraz. „Jak je možné, že veledůležitý kustod Svaté země odjede, zrovna když se Svatý otec chystá do Jeruzaléma?“

„Ty tedy víš, na co se zeptat! Bravo!“ zasmál se a objal mě kolem ramen.

„Překvapuje mě to… I když jsem samozřejmě moc ráda, že tě vidím.“

Zvrátil hlavu a očima bloudil po nebi, jako by chtěl dát najevo, že jde o malichernost. Mě ale neobelstil.

„Všechno je obvykle jinak, než se zdá,“ prohlásil záhadně. „Mě neošálíš,“ upozornila jsem ho. Usmíval se a oči upínal k nebi.

„Tak už mi to konečně vysvětlíš?“ naléhala jsem. Napadlo

mě, že se každou chvíli začne rozplývat nad krásou hvězd.

Ale rázem se z nebeských výšin vrátil na zem. „Přece nebudu povídat řeholnici z Vatikánu o problémech, které mají františkáni s římskými preláty!“

„Víš přece, že jsem od rána do večera zavřená v laboratoři. Komu bych to asi vykládala?“ „Papeži?“

„No jistě!“ pronesla jsem a zastavila se uprostřed večerní zahrady.

„Nebo kardinálu Ratzingerovi?“ dobíral si mě. „A co třeba kardinálu Sodanovi?“

„Přestaň, prosím tě!“

Při mojí reakci na zmínku o státním tajemníkovi prudce rozevřel oči a pak svraštil obočí. Něco na mně poznal, mihlo mi hlavou. „Ottavio… Znáš Sodana?“

„Před několika týdny mi ho představili,“ připustila jsem vyhýbavě.

Uchopil mě za bradu a prohlásil: „Copak máš společného s Angelem Sodanem? No? Tak se mi zdá, že přede mnou cosi tutláš.“

Dokonale znát jeden druhého má i své nevýhody, uvědomila jsem si.

„Ty ses mi taky nesvěřil!“

„Uzavřeme takovou dohodu,“ navrhl vesele. Dotkl se mého lokte a znovu jsme vykročili. „Já ti povím, proč jsem přijel, a ty mi prozradíš, co víš o všemocném státním tajemníkovi.“

„To nejde!“

„Ale jde!“ vykřikl nadšeně. Kdo by mu hádal padesát let? Radoval se jako dítě, které dostalo novou hračku. „Bude to zpovědní tajemství. Pojdme do kaple!“

„Jde o vážnou věc…“

„Tím lépe!“

Rozčilovalo mě, že jsem se prozradila sama. Měla jsem se ovládat. A čím víc jsem se vykrucovala, tím byl zvědavější. Musela jsem tomu učinit přítrž.

„Tak dost, Pierantonio, mluvme chvíli vážně. Opravdu ti nemůžu říct vůbec nic. Udivuje mě, že zrovna ty tohle nechápeš.“

Působila jsem zřejmě skutečně přísně, protože bratr okamžitě změnil názor.

„Máš pravdu,“ přiznal. „Jsou věci, o kterých se musí mlčet… Ale nikdy bych nevěřil, že se moje malá sestřička zapletla s mocnými Vatikánu!“

„Nezapletla,“ opravila jsem ho. „Jen mi zadali takový zvláštní úkol…, opravdu zvláštní…,“ mumlala jsem a ukazovákem jsem si poklepávala na rty. „Zdá se mi, že nemá hlavu ani patu.“

„Že by nějaký podezřelý dokument? Nějaký záhadný kodex? Nebo pikantní historka z církevních dějin?“

„Kdepak! Na takové věci jsem zvyklá. Jde o něco velmi podivného a navíc přede mnou tají potřebné informace.“

Zastavil se a pohlédl na mě s výrazem odhodlání.

„Ignoruj je!“

„Prosím?“ Také jsem se zastavila a špičkou boty jsem zaryla do měkkého trávníku. Ochladilo se. Co chvíli se na zahradě rozžehnou světla, kmitlo mi hlavou.

„Ignoruj je,“ zopakoval. „Chtějí po tobě něco nemožného? Jednej po svém! V Jeruzalémě mám spoustu problémů, víc než si umíš představit…“ Pomalu pokračoval v chůzi. Vydala jsem se za ním. Náhle jsem v něm uviděla člověka zavaleného starostmi a odpovědností. „Svatá stolice nás františkány ve Svaté zemi pověřila množstvím rozličných a nelehkých úkolů - od opětovného ustanovení katolického kultu po péči o poutníky a staré. Zabýváme se studiem bible i archeologickými vykopávkami; provozujeme školy a nemocnice. Jako by nestačilo, že kustodie sama o sobě vyvolává řadu politických konfliktů. Víš, s čím se potýkám ted? Vatikán mě nutí, abych vyjednal koupi míst, kde Ježíš ustanovil eucharistii - nyní je to mešita spravovaná izraelity. A myslíš si, že mi dá peníze?

Samozřejmě že ne!“ rozčilil se. Na čele a na tvářích zrudl. „V současné době mám na starost tři sta dvacet řeholníků, kteří pracují ve třiceti zemích - například v Palestině, Izraeli, Jordánsku, Sýrii, Egyptě nebo na Kypru. A nezapomínej, že Svatá země je velmi nebezpečná oblast, kde se všechno řeší bombami, zbraněmi a nechutnými politickými manévry. Jak si s tím mám poradit? Myslíš si, že mi můj řád pomůže, když nemá jedinou liru? Kolik si myslíš, že mi pošlou z Vatikánu, třebaže se sami topí v bohatství? Nic! Nedají mi vůbec nic! Svatý otec přitom provedl řadu velmi podivných bankovních transakcí na podporu polské Solidarity. A nám nepřispěje jedinou lirou…“

„To není pravda, Pierantonio,“ pronesla jsem zaraženě. „Každý rok na vás církev pořádá sbírky po celém světě.“

Vrhl na mě pohled plný zloby. „Pche!“ vybuchl. „Děláš si legraci?!“ Obrátil se ke mně zády a vyrazil k domu.

„Tak se nezlob,“ snažila jsem se ho uklidnit, „a porad mi, kde získám informace, které potřebuji.“

„Uvažuj!“ doporučil mi, aniž se otočil. „Dnes je možné všechno. Musíš jen odlišit podstatné od podružného. A taky musíš posoudit, zda dokážeš jít proti svým nadřízeným…,“ zaváhal, „…a v případě nutnosti i proti svému svědomí.“

Z jeho hlasu zaznívala hořkost. Zdálo se mi, že dobře ví, o čem mluví. Ze on sám bývá často nucen konat proti svému svědomí. Svedla bych to i já? ptala jsem se. Odpověď jsem znala okamžitě: ano. Pokud bych získala informace nezbytné pro svou práci, byla bych schopna porušit příkazy nadřízených.

„Dokážu to!“ zvolala jsem za ním. Kdysi jsem slyšela, že člověk by si měl dávat pozor na svá přání, protože jednoho dne je může uskutečnit. Ale onen večer v zahradě rodičovského domu jsem si na tuto moudrou větu nevzpomněla.

Bratr se otočil.

„A co vlastně chceš?“

„Informace.“

„Kup si je, pokud to jde.“

„Prosím?“ vykřikla jsem nevěřícně.

„Pátrej po nich na vlastní pěst! Ptej se lidí, kteří je mají. Hledej v archivech, v počítačích, v odpadkových koších… A když to jinak nepůjde, ukradni je!“

Tu noc jsem nezamhouřila oka. Převalovala jsem se z boku na bok a do spánků mi bušila Pierantoniova slova. Jak mám provést ty hrozné věci, o kterých mluvil? Jak mám něco vytáhnout z toho zatvrzelého Glausera-Röista? Jak se mám dostat do počítačů ve Vatikánu, když vůbec netuším, jak fungují?

Vyčerpáním jsem usnula, když už svítalo. Zdálo se mi o Pierantoniovi. Nebyl to vlídný sen, a proto mě potěšilo, když jsem ráno spatřila bratra - svěžího, s čerstvě umytými, dosud vlhkými vlasy - na mši v naší rodinné kapli.

Rodiče seděli v první lavici. Pozorovala jsem je zezadu (otec byl shrbený a působil velmi křehce) a dmula jsem se pýchou. Ano, byla jsem na ně hrdá. Založili velkou rodinu a svým devíti dětem dali spoustu lásky a teď láskou zahrnovali vnoučata. Přemýšlela jsem o tom, kolik těžkostí spolu překonali, jak celý život stáli jeden druhému po boku, v dobrém i zlém.

Nejmenší děti se po mši rozběhly do zahrady - během celého obřadu musely nehybně sedět - a ostatní vešli do domu. Na dlouhém stole byla připravena snídaně. Jakmile se mi naskytla příležitost, promluvila jsem si se Stefanem, čtvrtým dítětem Giacomy a Domenica.

„Studuješ informatiku, vid?“ zajímala jsem se.

„Ano,“ přiznal a podezíravě na mě pohlédl, jako by se obával, že mu vrazím do břicha nůž. Proč jsou ti dospívající tak divní? napadlo mě.

„A máš tady počítač s připojením na internet?“

„Ano,“ usmál se s ulehčením, když pochopil, že mu

neusiluji o život.

„V tom případě bych tě chtěla o něco poprosit…“

Celé dopoledne jsme strávili v jeho pokoji. Popíjeli jsme coca--colu a oči upínali k monitoru. Synovec si s počítačem dobře rozuměl. Když přišel čas oběda, vzpomněla jsem si na Pierantonia a vytáhla z peněženky štědrou odměnu. Stefano odvedl výtečnou práci. Už jsem věděla, kdo je můj Etiopan, jak zemřel a proč se stal objektem zájmu křesťanských církví. Když jsem sestupovala ze schodů, podlamovaly se mi nohy v kolenou.

2

Do Říma jsem dorazila v pondělí večer, naplněna zmatkem a obavami. Udělala jsem věc, kterou bych u sebe nikdy nečekala: protivila jsem se příkazům nadřízených a opatřila si důležité informace proti vůli církve. Cítila jsem se znejistěle a ustrašeně, jako by měl každou chvíli přijít trest. Dodržovat normy je vždycky mnohem jednodušší - člověk si ušetří výčitky svědomí. Styděla jsem se za své počínání a přemýšlela o setkání s Glauserem-Röistem. Budu schopna podívat se mu do očí? Bála jsem se, že všechno pozná. Ze mi to vyčte z obličeje.

Modlila jsem se a prosila o odpuštění. Chtěla jsem zapomenout. Přála jsem si znovu se vrátit k onomu okamžiku, kdy se mě Pierantonio zeptal: „Dokážeš to?“ Odpověděla bych jinak. Ale bylo už pozdě.

Když jsem další den ráno vstoupila do laboratoře a pohlédla na smutnou siluetu na dveřích, vyskočilo mi z paměti jméno: Abi-Ruj Iyasus. Chudák Abi-Ruj, konstatovala jsem v duchu a zamířila ke stolu. Tak by nikdo zemřít nechtěl, říkala jsem si, když jsem si znovu prohlížela nebožtíkovy fotografie. Měl hroznou smrt, i když jaksi *přiměřeně hroznou* hříchu, kterého se dopustil.

„Co ti mám najít?“ zeptal se mě doma na Sicílii Stefano. Do čela mu padala kštice černých vlasů a prsty mu netrpělivě kmitaly nad klávesnicí. „Těžko říct,“ zamyslela jsem se. „Potřebuji zjistit něco o neštěstí, při kterém zahynul jeden

mladý Etiopan.“ „Kdy se to stalo?“ „Nevím.“ „A kde?“ „To taky nevím.“ „Takže nevíš nic.“ „Přesně tak,“ povzdechla jsem si a bezmocně pokrčila rameny. Stefano pracoval s několika vyhledávači současně. Všimla jsem si názvů jako Yahoo Italia, Google, Lycos, Dogpile… Hledal výrazy *neštěstí, nehoda* a *Etiopan* a samozřejmě také *accident* a *Ethiopian.* Na monitoru se začaly závratnou rychlostí zobrazovat tisíce a tisíce odkazů. Velice rychle je přeskakoval, když zjistil, že ono neštěstí nemá s mým Etiopanem pranic společného. Ukázalo se například, že k němu došlo v době Alexandra Velikého nebo že ten jejich Etiopan zemřel v osmdesáti letech. Naopak odkazy, které budily jistou naději, ukládal do souboru - samozřejmě virtuálního - s názvem *TETA OTTAVIA.*

Dveře za mnou se otevřely a zlehka zaklaply. „Dobrý den, paní doktorko.“

„Dobrý den,“ odpověděla jsem, aniž jsem se otočila. Nedokázala jsem odtrhnout oči od fotografií nebohého Etiopana.

Stefano ukončil připojení k internetu a začali jsme se probírat uloženými informacemi. Vyloučili jsme všechny odkazy v italštině a po nějaké době jsme narazili na to, co jsme hledali. Jednalo se o pět novinových článků od středy šestnáctého do neděle dvacátého února tohoto roku. Byly to texty v *Athens News Agency,* dále v anglickém vydání řeckého deníku *Kathimerini* a ve třech etiopských periodicích: Press *Digest, Ethiopian News Headlines* a *Addis Tribune.*

Událo se přibližně toto: v úterý patnáctého února se ve dvacet jedna hodin třicet pět minut v hornaté krajině Peloponéského poloostrova zřítilo malé letadlo Cessna-182. Při neštěstí zahynul pilot, třiadvacetiletý Rek, který právě získal licenci, a pětatřicetiletý pasažér Abi-Ruj Iyasus z Etiopie. Letadlo směřovalo do města Kalamata na Peloponésu, kde

mělo přistát ve dvacet jedna hodin a čtyřicet pět minut. Deset minut před plánovaným přistáním došlo k prudkému sestupu a stroj zmizel z radaru. Pilot nevyslal nouzový signál.

Trosky letounu byly nalezeny v okruhu jednoho kilometru, pilot i cestující zemřeli na místě. V *Kathimerini* otiskli také fotografii z místa tragédie. Na rozmazaném obrázku jsem spatřila Abi-Ruje na nosítkách. Nebylo snadné ho poznat, ale věděla jsem, že je to on. Viděla jsem ho mnohokrát a jeho obličej se mi nesmazatelně vryl do paměti. Zpravodaj z *Athens News Agency* mimo jiné obšírně informoval o zraněních, která oba muži utrpěli. Nebylo pochyb, že se jedná o mého Etiopana. Avšak skarifikace - skryté pod oblečením - pozornosti novinářů unikly.

„Nesu vám dobré zprávy," oznámil kapitán. „Ano?" protáhla jsem bez zájmu.

V paměti mi utkvěl další pozoruhodný postřeh řeckých novinářů. Vedle těla mrtvého Etiopana nalezli záchranáři nádhernou stříbrnou schránku, jako by ji Abi-Ruj do poslední chvíle svíral v rukou. Skřínka se po nárazu rozevřela a vypadly z ní podivné kusy dřeva.

Etiopské noviny se o tragédii zmínily jen jaksi mimochodem. O okolnostech neštěstí se nerozepisovaly, pouze vyzývaly čtenáře, aby jim pomohli kontaktovat případné příbuzné zesnulého. Abi--Ruj patřil k etniku Oromo, národu pastevců a zemědělců obývajícímu centrální oblast Etiopie. Obracely se především na vedoucí uprchlických táborů (zemi sužoval hladomor), ale kupodivu také na představitele etiopské církve, jelikož *v blízkosti těla byly nalezeny cenné relikvie.*

„Možná by vás zajímalo, co vám chci ukázat," pronesl naléhavě kapitán.

S námahou jsem se vytrhla ze zahloubání a neochotně se otočila. Světe div se! Glausser-Röist se zubil od ucha k uchu!

Podával mi velkou fotografii. Lhostejně jsem po ní sáhla - a stěží jsem zadržela výkřik překvapení. Uviděla jsem část načervenalé žulové zdi, osvětlenou prudkým sluncem, a dva malé kříže se zářící sedmicípou korunou zarámované obdélníky.

„Naše kříže!“ vypískla jsem nadšeně.

„Několik počítačů na tom pracovalo čtyři dny,“ poznamenal kapitán.

„A co to přesně je?“ zajímala jsem se. Radostí se mi chtělo skákat až do stropu, ale ovládla jsem se.

„Část jihozápadní zdi ortodoxního kláštera svaté Kateřiny na Sinaji,“ sdělil mi kapitán.

Bylo zřejmé, že fotografie ho těší stejně jako mě. Stál nehybně jako vždy, ale na jeho tváři zářil šťastný úsměv.

„Kláštera svaté Kateřiny na Sinaji?“ opakovala jsem udiveně. „Ano,“ přitakal. „Kláštera svaté Kateřiny na Sinaji. V Egyptě.“ Nemohla jsem tomu uvěřit. Klášter svaté Kateřiny byl pro každého paleografa doslova mytickým místem. Jeho knihovna, zahalená mrakem tajemství, skrývala nejcennější kodexy na světě - samozřejmě až po Vatikánu. Do jejích prostor noha obyčejného smrtelníka nikdy nevstoupila.

„A co má společného klášter svaté Kateřiny s naším Etiopanem?“ zeptala jsem se zaraženě.

„Nemám tušení. Myslel jsem, že se to dnes pokusíme zjistit.“ „Správně,“ přikývla jsem a posunula si brýle až ke kořeni nosu. „Pusťme se tedy do díla.“

Fondy vatikánské knihovny obsahovaly o klášteře svaté Kateřiny značné množství dokumentů. Avšak většina lidí neměla o existenci tohoto ortodoxního chrámu na úpatí hory Sinaj, v samém srdci egyptské pouště, kde Mojžíš obdržel Desatero zapsané na kamenných deskách, ani tušení.

Ve čtvrtém století po Kristu, přesně v roce 337, přikázala císařovna Helena, matka našeho starého známého císaře Konstantina, postavit v těchto místech svatyni, neboť až sem

mířily kroky křesťanských poutníků. Byla mezi nimi i slavná Egeria, galicijská jeptiška, jež v letech 381 až 384 podnikla dlouhou cestu po Svaté zemi. O svém putování potom podala mistrovské svědectví ve svém *Itinerariu.* Jak vypráví Egeria, na místě, kde později vznikl klášter svaté Kateřiny, střežila skupinka poutníků svatostánek, v němž se nacházel dosud živý ohnivý keř. Protože byl kostel vystaven neustálým nájezdům kočovníků, dal zde císař Justinián o dvě staletí později postavit pevnost. Z posledních studií vyplývá, že hradby byly v průběhu dalších staletí přestavovány. Za původní se považovala pouze jihozápadní zed a kostelík postavený svatou Helenou, matkou Konstantinovou.

V roce 1844 byl v klášterní knihovně objeven známý *Codex Sinaiticus*, nejstarší úplná kopie Nového zákona ze čtvrtého století. Objevitel kodexu, německý badatel Tischendorff, vzácnou knihu ukradl a prodal Britskému muzeu, kde se nachází dosud a kde jsem měla před několika lety možnost si ji prohlédnout. V té době se mi do rukou dostal *Codex Vaticanus,* z téhož století a pravděpodobně téhož původu. Kdybych dostala příležitost studovat oba kodexy souběžně, mohla bych napsat práci zásadního významu. Nebylo to však možné.

Do večera jsme shromáždili rozsáhlou dokumentaci. Stále jsme ovšem nevěděli, jak spolu souvisí skarifikace na těle pětatřicetiletého Etiopana a jihozápadní stěna kláštera svaté Kateřiny na Sinaji.

Protože můj mozek byl zvyklý rychle syntetizovat informace, vymyslela jsem poměrně komplikovanou teorii. Měla jsem nutkání pochlubit se Glauseru-Röistovi a zjistit, zda se i jeho uvažování ubírá stejným směrem. Chtěla jsem mu dát najevo, jak jsem bystrá a inteligentní; otec Pintonello mě za takovou pýchu pokárá. Jelikož jsem si však většinu údajů obstarala tajně, musela jsem držet jazyk za zuby.

„Hotovo," prohlásil kapitán a zavřel objemnou knihu o architektuře.

„Hotovo?“ vyhrkla jsem udiveně. Bylo mi pochopitelně jasné, že můj úkol dříve či později skončí, ale nenadála jsem se, že to bude zrovna ted, když to začíná být tak zajímavé.

Glauser-Röist na mě pohlédl s náznakem porozumění, kolik mu jen jeho chladná povaha dovolila, jako by se snad mezi námi vytvořilo během uplynulých tří týdnů nějaké pouto.

„Dokončili jsme práci, kterou vám zadali.“

Nezmohla jsem se na jediné slovo. Sevřelo se mi hrdlo, až jsem nemohla dýchat. Bylo mi jasné, že vidí, jak blednu, a že si myslí, že každou chvíli omdlím.

„Paní doktorko,“ vykoktal zděšeně. „Cítíte se dobře?“

Cítila jsem se báječně. Až na to, že veškerou energii odčerpala šedá kůra mozková a na zbytek těla se nedostalo.

„Jak to, že jsme dokončili práci?“

„Je mi to moc líto, paní doktorko,“ pronesl omluvně.

Odhodlaně jsem na něj pohlédla. „Proč nesmím vědět, o co se jedná?“

„Monsignore Tournier vám přece všechno vysvětlil. Nevzpomínáte si? Měla jste se zúčastnit pouze jedné fáze rozsáhlého úkolu. Víc vám bohužel prozradit nemůžu. Je to mnohem závažnější, než si dovedete představit.“

Buď všechno, nebo nic, pomyslela jsem si. Bylo to riskantní, protože když se někdo postaví tak mocné a neměnné hierarchii, jakou je katolická církev, bud vyhraje, nebo ho hodí mezi lvy.

„Uvědomujete si,“ pronesla jsem s důrazem na každé slabice, aby mu z mého proslovu neunikla ani hláska. „Uvědomujete si, že ten náš Etiopan, Abi-Ruj Iyasus, byl pravděpodobně jen malou figurkou ve velké hře?“ Ze zoufalství jsem odsekávala jednotlivé slabiky jako v antickém divadle, když se herci obraceli k bohům. „Chápete, že za vším zřejmě stojí nějaká náboženská sekta, která odvozuje svůj původ od tradic byzantské říše, od císaře Konstantina, jehož matka, svatá Helena, objevila v roce 326 pravý Kristův kříž?

Víte, že ta sekta má na svědomí krádeže úlomků Pravého kříže?“

Jeho šedé zornice ztemněly a z tváří mu odtekla krev. Připomínal obrovskou sochu z bílého mramoru. „Mlčte!“ vykřikl. Z očí mu sršely jiskry.

„Odkud to víte?“ sykl. Vztyčil se a výhružně se vydal ke mně. Chtěl mě zastrašit. Jenže já se hned tak nezaleknu, jmenuji se přece Salinová.

Od počátku mi bylo jasné, co ony *vzácné relikvie*, zmiňované v etiopských novinách, znamenají. Co by asi mohlo zmobilizovat Vatikán a ostatní křesťanské církve? A skarifikace na těle mrtvého to jen potvrzují. Podle všeobecně přijímané legendy objevila svatá Helena, matka císaře Konstantina, Pravý kříž v roce 326 cestou do Jeruzaléma, kam se vydala hledat svatý hrob. Zlatá legenda*) Jakuba de Voragina uvádí, že tehdy již osmdesátiletá svatá Helena vystavila v Jeruzalémě nejmoudřejší Židy z celé země mučení, aby jí prozradili, kolik vědí o místě, kde byl ukřižován Kristus. Co na tom, že od Kristovy smrti uplynuly již tři staletí a že jí tehdy nikdo nevěnoval pozornost?

A tak se dozvěděla o Golgotě, kde přibližně o dvě stě let dříve nechal císař Hadrián postavit chrám zasvěcený Venuši. Svatá Helena přikázala chrám zbourat a na jeho místě skutečně nalezla tři kříže: na jednom zemřel Kristus a na zbývajících dvou lotři. Aby zjistila, na kterém zahynul Ježíš, poručila dopravit na Golgotu tělo jakéhosi nebožtíka. Jakmile ho položili na Pravý kříž Ježíše Krista, muž vstal z mrtvých. Po této radostné události zde dala Helena a její syn vztyčit okázalou baziliku Božího hrobu, v níž byla relikvie uchována. V průběhu staletí se však úlomky posvátného dřeva dostaly do

*) Latinsky psaná Zlatá legenda, jejímž autorem je dominikán a janovský arcibiskup Jakub de Voragine. Jedná se o slavnou sbírku životů svatých. Ve své době a v následujících staletích byla velmi oblíbená. (Pozn. aut.)

všech koutů světa.

„Odkud to víte?!“ hřímal kapitán. Stál sotva pár centimetrů přede mnou.

„Copak si myslíte, že nemám mozek?“ ohradila jsem se energicky. „Domnívali jste se, že mě jenom využijete a potom odkopnete? No to snad ne! Nezapomeňte, že jsem za paleografický výzkum dvakrát získala Gettyho cenu!“

Švýcar na několik dlouhých sekund znehybněl a pozorně mě sledoval. Tušila jsem, co mu běží hlavou: vztek, bezmoc, vražedné instinkty… a pak přišla ke slovu opatrnost.

V naprostém tichu z mého stolu posbíral fotografie a ze dveří strhl papírovou siluetu. Nakonec vypnul počítač a bez rozloučení opustil mou laboratoř. Práskl dveřmi, až se zachvěly stěny. V té chvíli jsem věděla, že jsem si podřezala větev, na které jsem seděla.

Těžko se vysvětluje to, co jsem cítila, když následujícího rána čtecí zařízení odmítlo mou identifikační kartu. Připadala jsem si zkrátka jako zločinec. Ne, opravdu se to nedá popsat. Nikdy jsem nic tak ponižujícího nezažila. Vzápětí vedle mě stanuli dva členové ochranky v civilu, a než jsem stačila zatoužit, abych se propadla do země, požádali mě, abych šla s nimi. Ne, tohle se mi jen zdá, chtěla jsem věřit. Za chvíli se probudím a všechno bude jako dřív. Ale hlas člena ostrahy mě vrátil do reality. Měla jsem s nimi jít do pracovny prefekta, ctihodného otce Ramondina.

Chtěla jsem jim říct, že to není třeba, že vím, co mi otec Ramondino poví. Mlčela jsem však a poddajně se podvolila jejich výzvě. Bylo mi jasné, že pro Vatikán už pracovat nebudu.

Nemá význam vykládat, co se událo u prefekta. Ramondino hovořil krátce a zdvořile. Pro Vatikán už dále pracovat nemohu, ale samozřejmě dostanu zaplaceno do poslední liry. Do konce života musím zachovávat mlčenlivost ohledně

archivu a knihovny. S mou prací byl velmi spokojen a z celého srdce věří, že si najdu jiné zaměstnání, které bude plně odpovídat mým schopnostem. Pak mi připomněl, že pokud se o případu mrtvého Etiopana někdy někde zmíním, musím počítat s velmi tvrdými postihy, a dokonce i s exkomunikací. Nakonec mi pevně stiskl ruku a doprovodil mě ke dveřím, kde mi tajemník archivu doktor William Baker s pohrdavým gestem předal schránku s mými věcmi a na oplátku si vyžádal klíče a akreditaci.

To nejhorší mě ale teprve čekalo. O dva dny později jsem se měla dostavit k představené řádu. Jelikož však byla jako vždy zavalena spoustou úkolů, přijala mě její zástupkyně, sestra Giulia Sarolliová. Sdělila mi, abych neprodleně vyklidila byt na Piazza delle Vaschette, protože můj řád mě posílá do Irska, do oblasti zvané Connaught, kde budu mít na starosti archivy a knihovny starých klášterů. Tam najdu, dodala sestra Sarolliová, klid, který tolik potřebuji. V Connaughtu bych měla začít působit následující týden. Na kdy mi mají objednat letenku? Možná bych chtěla ještě zavítat na Sicílii a rozloučit se s rodinou…

Zavrtěla jsem hlavou. Vyčerpáním a znechucením jsem nemohla ani mluvit.

Netušila jsem, jak o nové situaci zpravím matku. Byla na mě tolik hrdá. Věděla jsem, že jí způsobím obrovskou bolest. A co na to poví Pierantonio? A Giacoma? Jedinou útěchou mi bylo, že budu žít blíž své sestře Lucii. Bydlí v Londýně a jistě mi pomůže toto těžké období překonat. Zklamala jsem svou rodinu, uvědomovala jsem si. Jistě, matka, otec ani sourozenci mě nepřestanou mít rádi jenom proto, že místo ve Vatikánu pracuji v nějaké zapadlé irské vesničce. Chudák matka, tolik si zakládala na tom, jak daleko to její dcera Ottavia dotáhla. Ted na mě bude muset zapomenout a mluvit jen o Pierantoniovi.

Večer jsem se s Fermou, Margheritou a Valerií odebrala na

mši. Mezi zdmi obtěžkanými historií jsem si připadala nicotně a ochotně jsem přijala trest za svou pýchu. Zasloužila jsem si ho. Kála jsem se, litovala jsem toho, co jsem udělala. Ano, byla to pozdní lítost a v žádném případě nemohla zmenšit mou vinu.

Ale špatným zprávám nebyl dosud konec. Tu noc se probudila k životu Etna. Sopka, k níž všichni Sicilané vzhlíží s respektem a úzkostí, která je však jejich a kterou dobře znají. Z kráteru šlehal oheň a popel do výšky tří kilometrů. Palermo naštěstí leží poměrně daleko, i zde však bývají znát otřesy půdy, dochází k uzávěrám silnic, bývá přerušeno zásobování vodou a elektřinou… Vyděšeně jsem volala domů. Nikdo z mých blízkých nespal. Všichni poslouchali rádio a sledovali vysílání regionální televize. Naštěstí mi pověděli, že nikomu nehrozí žádné nebezpečí. Chystala jsem se jim oznámit, že odjíždím do Irska, ale nenašla jsem odvahu. Až budu v Connaughtu, něco vymyslím, chlácholila jsem se. Budu tvrdit, že mi ta změna prospěje a že jsem v novém působišti spokojená. Určitě je nějak přesvědčím.

Ve čtvrtek v jednu hodinu odpoledne jsem nastoupila do letadla. Na letiště mě mohla vyprovodit jen Margherita. Sklesle mě políbila na tvář a vyslovila přání, abych se neprotivila Boží vůli, krotila svůj temperament a abych radostně přijala vše, co přijde. Tak smutný let jsem zatím nezažila. Na film a na občerstvení jsem neměla ani pomyšlení. Chystala jsem řeč, kterou pronesu k Lucii

- zavolám jí hned, jak dorazím do Irska - a své rodině, až toho budu schopna.

Téměř o dvě a půl hodiny později, v pět hodin odpoledne místního času, jsme konečně přistáli na letišti v Dublinu. Vyzvedla jsem si kufr a pohledem jsem začala pátrat po sestrách, které mi měly přijet naproti.

V této zemi strávím příštích dvacet nebo třicet let a možná

- přesvědčovala jsem se - si tady při troše štěstí zvyknu.

Věděla jsem, že se snažím oklamat sama sebe. Irsko byl můj hrob, konec všech profesních ambicí. Proč jsem tolik studovala? K čemu mi tady bude, že jsem získala řadu ocenění a akademických titulů? Chmurně jsem se rozhlížela po letištní hale a brzy mi došlo, že zřejmě čekám marně. Vtom jsem namísto irských jeptišek spatřila dva kněží. Přispěchali ke mně, pomohli mi se zavazadlem a zeptali se, pochopitelně anglicky, zda jsem sestra Ottavia Salinová.

Když jsem přisvědčila, začali mi vysvětlovat, že za hodinu odlétám zpět do Říma. Netušila jsem, co se přihodilo, ale oni věděli ještě méně než já. Předali mi letenku a objasnili, že jsou tajemníci biskupa a že na mě měli čekat na letišti a posadit mě do letadla do Říma. Přikázal jim to sám biskup. Volal jim z mobilu, protože zrovna objíždí diecézi.

Z Irské republiky jsem viděla jen terminál a v osm hodin večer jsem znovu přistála v Římě. K mému nezměrnému překvapení se mě ujaly dvě letušky a zavedly mě do salonku pro VIP cestující. Tam mě, usazen v pohodlném křesle, očekával římský kardinál vikář, Jeho Eminence Carlo Colli, předseda italské episkopální konference. Zvedl se a s jistým rozrušením ke mně natáhl ruku.

„Eminence…," pronesla jsem. Uklonila jsem se a políbila mu prsten.

„Sestro Salinová," zajíkl se. „Sestro Salinová… Je nám to velice líto…"

„Eminence, nevím, o čem mluvíte."

Samozřejmě mluvil o tom, jak se ke mně v uplynulém týdnu zachoval Vatikán a můj řád. Protože se nevzdávám snadno, chtěla jsem v něm vyvolat dojem, že mě takovým způsobem poslali zpátky z jiného důvodu. Třeba se přihodilo nějaké neštěstí…

„Snad se někomu z mé rodiny…," pípla jsem ustaraně.

„Ne, ne! Bože chraň! Vaše rodina je v naprostém pořádku!"

„O co se tedy jedná?"

Kardinál vikář se navzdory klimatizaci silně potil.
„Monsignore Tournier vám všechno vysvětlí," oznámil mi nakonec.

Přímo ze salonku jsme vyšli na ulici a nastoupili do černé limuzíny se značkou SCV - *Stato della Citta del Vaticano.* Tyto vozy užívají kardinálové k osobní potřebě. Avšak Římané se smyslem pro humor tvrdí, že ona značka znamená *Se Cristo Vedesse - kdyby to Kristus viděl.*

Přihodilo se něco závažného, pomyslela jsem si, když jsem usedla vedle kardinála. Celý den mě nechají létat nad Evropou a pak pro mě pošlou samotného předsedu italské episkopální konference. Je to, jako by pro službu přijel pan hrabě. Bylo to krajně podezřelé.

Limuzína pyšně proplouvala římskými ulicemi, stále plnými turistů. Do Vatikánu jsme vjeli přes Piazza del SanťUffizio a po chvíli jsme zastavili před hlavním vchodem honosného paláce Domus Sanctae Martae, pojmenovaného na počest svaté Marty, sestry Lazarovy, která ve svém skromném příbytku poskytla Ježíšovi přístřeší, jehož stavba stála třicet pět milionů lir - osmnáct milionů eur. Domus Sanctae Martae měl poskytnout pohodlné ubytování kardinálům během příštího konkláve, ovšem sloužil také jako luxusní hotel pro vzácné hosty - preláty či kohokoli jiného, kdo byl ochoten za nocleh zaplatit horentní sumu. Takže se vlastně jednalo o jakousi bohatou variantu chudého příbytku svaté Marty.

Starý recepční za elegantním mramorovým pultem se hluboce uklonil a spěchal nás doprovodit. Otevřenými dveřmi jsem viděla knihovnu a na druhé straně kongresový sál obřích rozměrů. Recepční kráčel kousek před námi, avšak uctivě pootočený ke kardinálovi. Nakonec zaklepal na jedny z mnoha dveří, pootevřel je a naznačil nám, abychom vstoupili. Poté se uklonil a odešel. V salonu nás přivítal nepřátelsky vyhlížející monsignore Tournier a po jeho pravici kapitán Glauser-Röist. Zase působil tvrdě jako skála, tentokrát však byl opálený, místy

až spálený, z čehož jsem usoudila, že si uplynulý týden užil na pláži. Třetího muže jsem neznala.

Na stěnách visely obrazy papežů tohoto století. Všichni se otcovsky usmívali.

Uklonila jsem se před Tournierem a poté se obrátila k Glauseru-Röistovi.

„Dlouho jsme se neviděli, viďte, pane kapitáne? To vám vděčím za ten výlet do Dublinu?“

Glauser-Röist se usmál a otočil se k neznámému.

„Dovolte mi, paní doktorko, abych vám představil profesora Faraga Boswella.“

Profesor si nervózně upravil malé brýle s kulatými obroučkami, plaše se usmál a podal mi ruku.

„Pane profesore, toto je doktorka Ottavia Salinová, o které jsem vám už vyprávěl,“ pronesl kapitán.

Farag Boswell mohl mít třicet sedm nebo třicet osm let, byl atraktivní a přibližně stejně vysoký jako Skála. Oblékl se velmi neformálně - do sportovního saka a pomačkaných bezových kalhot. Na nohou měl staré zablácené tenisky. Neklidně pomrkával a uhýbal pohledem. Měl snědou arabskou pleť, typicky židovské rysy, avšak světle kaštanové vlasy a tyrkysové oči, stejné jako jeden herec…

Takový byl prostě profesor Farag Boswell. Musím přiznat, že od první chvíle jsem k němu pocítila vlnu sympatie. Nedovedla jsem si vysvětlit, čím mě vlastně tolik zaujal. Snad roztomilou neobratností nebo nezvyklou plachostí - když měl promluvit, dočista ztratil hlas.

Posadili jsme se k oválnému stolu. Ačkoli jsem hořela zvědavostí, umínila jsem si, že se budu tvářit, jako by se mě celá věc v podstatě netýkala. Potřebují mě, jinak bych tady nebyla. A v uplynulých dnech mi ublížili tolik, že se nesnížím k tomu, abych se dožadovala nějakého vysvětlování. A mimochodem… vědí o tom všem mé řádové sestry? Irské řeholnice na mě na letišti nečekaly, takže patrně ano.

První si vzal slovo kapitán:

„Jak brzy uslyšíte, paní doktorko," spustil germánským barytonem, „události nabraly nečekaný spád." Sáhl po objemné složce, rozevřel ji a vytáhl jakýsi balík v bílém plátně. Tímto se tedy veškeré omluvy odbyly, došlo mi. Jak jsem mohla být tak naivní? Oči přítomných napjatě sledovaly předmět v bílém plátně, jako by se jednalo o vzácný šperk. Glauser-Röist ho opatrně položil na stůl a posunul přede mě. Neměla jsem nejmenší tušení, co se ode mne očekává. Zdálo se mi, že s výjimkou mé maličkosti nikdo z přítomných nedýchá.

„Rozbalte to," vyzval mě kapitán. Mozkem mi v tu chvíli prolétlo tisíc roztříštěných myšlenek. Jedno jsem však pochopila. Pokud ho uposlechnu, znovu se ze mě stane prachsprostá věc na jedno použití. Vrátila jsem se do Říma, protože mě potřebují, opakovala jsem si. Ale já už nemám zájem.

„Ne, děkuji," zavrtěla jsem hlavou a balík odstrčila

Glauser-Röist se celý jaksi povytáhl a drsným gestem si upravil límec.

„Všechno se změnilo, paní doktorko," přesvědčoval mě. „Musíte mi věřit."

„A smím vědět proč? Pokud si vzpomínám - a paměť mi slouží velmi dobře -, tak jsme se naposledy viděli přesně před týdnem. Práskl jste dveřmi a o den později mě čistě náhodou propustili."

„Já to objasním," nabídl se monsignore Tournier. Posuňkem zadržel kapitána a natočil se ke mně. Z jeho melodramatického hlasu byla cítit falešná lítost. „Za vaše propuštění jsem odpovědný já. Ano, zní to tvrdě, vím. Kapitán Glauser-Röist dostal velmi přísná nařízení… ode mě, musím říct. A když zjistil, že znáte veškeré podrobnosti, cítil povinnost - jak bych to formuloval? - cítil povinnost informovat mě. Podotýkám, že na mě důrazně naléhal, abyste mohla dál pracovat ve Vatikánu. Chci vám říct, že tohoto…

omylu velice lituji.“

„Možná byste měla vědět, sestro Salinová,“ ozval se kardinál Colli, „že z pověření kardinála státního tajemníka Jeho Eminence Angela Sodana teď vede bádání kapitán Glauser-Röist. Monsignore Tournier, smím-li to tak říct, už nebude do vaší práce zasahovat.“

„Okamžitě jsem požádal, abyste se stala členkou mého výzkumného týmu a aby vám byla obnovena pracovní smlouva s tajným archivem a vatikánskou knihovnou,“ chopil se slova kapitán. „To byly první dvě věci, které jsem udělal.“

„Ano,“ přisvědčil kardinál Colli.

„Takže vás, paní doktorko, prosím,“ pokračoval Skála a zprudka strčil do balíku na stole, „abyste se konečně podívala, co leží před vámi.“ Profesor Boswell zděšeně vyjekl.

„Omlouvám se, ztratil jsem nervy,“ prohlásil kapitán.

Nevěděla jsem, co si mám myslet. Nerozhodně jsem položila ruce na předmět zabalený v bílém plátně. Znovu jsem získala práci, která mě od samého začátku lákala. Přitom ještě ráno vypadalo všechno beznadějně. Náhle jsem ucítila jakési šimrání. Otřela jsem si dlaně a na tmavou desku stolu se snesl jemný prach.

„S posvátným pískem ze Sinaje byste takhle zacházet neměla,“ poučil mě kapitán.

Byla jsem jako omráčená.

„Ze Sinaje?“ opakovala jsem mechanicky.

„Ano, přesněji řečeno z kláštera svaté Kateřiny.“

„Mám vám rozumět tak, že jste tam byl?“ ujistila jsem se podrážděně. Takže zatímco jsem prožívala nejhorší období svého života, on se potuloval po místech, na která jsem jako paleografka měla přednostní právo. Skála si však mého rozhořčení nevšímal.

„Samozřejmě,“ odpověděl neutrálním tónem. „Nebylo vyhnutí… Předpokládám, že mi budete chtít položit řadu otázek. Ubezpečuji vás, že na všechny odpovím…“ Umlkl,

pohlédl na Boswella a opravil se: „Na všechny otázky vám rádi odpovíme.“

Ovládala jsem se jen stěží. Zaujalo mě, jak radikálně se změnil kapitánův postoj k církevním hodnostářům. Během první schůzky, které se zúčastnili ještě Sodano a Ramondino, se držel zpátky, choval se diskrétně a plnil příkazy. Nyní vystupoval suverénně a zdálo se, že kardinála Colliho a monsignora Tourniera snad ani nevnímá.

„Dobrá,“ prohlásila jsem rezignovaně. „Tak spusťte. Zajímalo by mě třeba, co víte o tom mrtvém Etiopanovi.“

Glauser-Röist pohlédl ke stropu a zhluboka se nadechl.

„Všechno začalo patnáctého února nehodou letounu Cessna-182. Vedle těla pasažéra z Etiopie nalezli záchranáři velmi vzácnou stříbrnou skříňku osázenou drahokamy a jakési podivné - na první pohled bezcenné - kusy dřeva. Protože se ukázalo, že ona schránka je relikviář, obrátily se úřady na řeckou ortodoxní církev. A představitelé církve nevycházeli z údivu, když vyšlo najevo, že ty suché úlomky dřeva jsou *Lignum Crucis* z kláštera na hoře Athos. Spojili se s dalšími patriarchy a ti s hrůzou zjistili, že všechny relikviáře, v nichž bylo uloženo dřevo kříže, zejí prázdnotou. Nezbylo tedy nic jiného, než kontaktovat nás, katolické odpadlíky, protože většinu Pravého kříže máme my.“

Kapitán se zavrtěl v křesle, našel si pohodlnější pozici a pokračoval: „Tyto událostí se seběhly velmi rychle. Jeho Eminence státní tajemník byl informován do dvaceti čtyř hodin po leteckém neštěstí. Svatý synod řecké církve žádal, aby katolická církev všude na světě nenápadně prověřila stav relikviářů. Výsledek byl zdrcující: nejcennější části Pravého kříže chyběly. Dvě třetiny relikviářů byly prázdné - a to nejen v Evropě, ale také například v Mexiku nebo Guatemale.“

V mé rodině se uctívání relikvií nenosilo. K exotickým látkám, úlomkům kostí nebo dřeva si nevytvořila příliš vřelý vztah dokonce ani matka, ani Pierantonio, jenž se zúčastnil

archeologických vykopávek ve Svaté zemi. Ovšem tohle vyprávění mě upoutalo. Mnoho lidí zakládá na těchto posvátných předmětech svou víru a to je třeba respektovat. A přestože církev od těchto pochybných praktik upouští, stále v ní existují poměrně silné tendence k uctívání relikvií. Překvapující však bylo, že se nejednalo o mumifikovanou paži svaté XY, nýbrž o Pravý kříž, tedy o domnělý kříž, na němž mučednickou smrtí zemřel Ježíš Kristus. A jelikož všechna *Ligna Crucis* bylo možno a priori považovat za podvrhy, udivilo mě, že se tyto kusy dřeva staly výhradním předmětem zájmu nějaké skupiny fanatiků.

„A ted bych vám, paní doktorko," mluvil dál Glauser-Röist, „něco pověděl o skarifikacích na těle mrtvého. Pátrání etiopských a řeckých úřadů nepřineslo žádný výsledek, a proto Svatý otec prostřednictvím státního tajemníka a na žádost východních církví rozhodl, že se vyšetřování ujmeme my a zjistíme, kdo a proč krade *Ligna Crucis.* Příkaz papeže zněl, pokud si pamatuji přesně, najít odcizené relikvie, zastavit počínání zlodějů a předat je do rukou spravedlnosti. Když řecká policie odhalila na těle zesnulého ty podivné jizvy, Jeho Blaženost arcibiskup athénský Christodoulos Paraskeviades kontaktoval, navzdory nepříliš dobrým vztahům s Římem, Svatého otce a požádal ho o vyslání zvláštního agenta, který by byl přítomen při pitvě. Ten agent jsem byl já. A ostatní už znáte."

Celý den jsem nepozřela jediné sousto. Začínalo se mi dělat nevolno. Nechtěla jsem se dívat na hodinky, ale tušila jsem, že noc značně pokročila. Vstala jsem v sedm hodin ráno, absolvovala jsem cestu do Irska a zpět a… Vyčerpáním se mi zatočila hlava.

Pohlédla jsem na záhadný předmět na stole a napadlo mě, že zdaleka nevím všechno. A přestože ve mně hlodala zvědavost, bylo mi jasné, že pokud se okamžitě nenajím, co nevidět se bezvládně sesunu k zemi.

Využila jsem tedy nastalého ticha a zeptala se, zda bychom si mohli udělat krátkou přestávku a něco sníst. Všichni ochotně souhlasili. Pochopila jsem, že nikdo z přítomných nevečeřel. Jeho

Eminence kardinál Colli kývl na kapitána, ten mi pohotově vzal balík z rukou, uložil ho do kožené aktovky a odešel. Vrátil se s armádou číšníků v patách. Tlačili před sebou vozíky s přemírou vybraných pokrmů. Jeho Eminence jídlu požehnal krátkou modlitbou a všichni - včetně nesmělého profesora Boswella - jsme se lačně pustili do večeře. Zdálo se mi, že čím víc jím, tím větší mám hlad. Částečně to jistě bylo způsobeno únavou a nedostatkem spánku. Když jsem mimoděk zahlédla potutelný úsměv monsignora Tourniera, uvědomila jsem si, že bych se měla krotit.

Při kávě nám Jeho Eminence kardinál Colli vyprávěl, jak velké naděje vkládá Svatý otec Jan Pavel II. do vyřešení tohoto komplikovaného případu. Věřil, že pokud se nám podaří odhalit lupiče a navrátit ukradené relikvie, otevřou se dva nejvýznamnější představitelé východních církví - moskevský patriarcha Alexej II. a ekumenický konstantinopolský patriarcha Bartolomeos I. - dialogu a usmíření. Komunikace mezi oběma muži v současné době sice poněkud vázla, vůči římské církvi však zaujímali stejně rezervovaný postoj. Východní katolíci, tak zvaní uniate, totiž požadovali vydání majetku, k jehož zabavení došlo během komunistické éry a který se nyní nacházel v rukou ortodoxní církve. Jednalo se zkrátka jako vždy o peníze a o moc. Hierarchie křesťanských ortodoxních církví (pokud bylo vůbec o nějaké hierarchii možné mluvit) byla dána spletitými historickými a ekonomickými okolnostmi. Moskevský patriarchát v čele s Alexejem II. vzal pod svou ochranu nezávislé ortodoxní církve východní Evropy, například srbskou, bulharskou a rumunskou, a ekumenický patriarcha Bartolomeos všechny zbývající - z Řecka, Sýrie, Turecka, Palestiny nebo Egypta. Hranice

působnosti patriarchátů však nebyly nikterak jasně stanoveny a kláštery jedné či druhé frakce se nacházely v obou sférách vlivu. Ale ekumenický konstantinopolský patriarcha zaujímal v každém případě nadřazené postavení vůči ostatním ortodoxním patriarchům, třebaže nad nimi neměl žádnou moc. Alexej ovšem tuto tisíciletou tradici ignoroval a velmi úspěšně se snažil zabránit ruským úřadům, aby na jeho území povolily činnost katolické církve.

Pokud by se nám případ uloupených relikvií nepodařilo vyřešit co nejrychleji, rozpory mezi křesťany by se ještě prohloubily.

Profesor Boswell za celou dobu neřekl jediné slovo - ústa otvíral jen při jídle. Přesto bedlivě poslouchal a občas v náznaku zavrtěl hlavou nebo naopak přikývl. Takového nemluvu jsem ještě neviděla, pomyslela jsem si. Zdálo se, že na tak okázalé prostředí není zvyklý a že se zde necítí dobře.

„Tak tedy, pane Boswelle," pronesl zničehonic monsignore Tournier, jako by mi četl myšlenky, „teď je řada na vás. Mimochodem - mluvíte vůbec naším jazykem? Rozuměl jste, o čem jsme zde hovořili?"

Glauser-Röist přimhouřil oči a pozorně se na Tourniera zadíval. Boswell zamrkal, odkašlal si a zoufale se snažil ovládnout hlas. „Rozumím vám dokonale," pronesl nakonec s výrazným arabským přízvukem. „Matka byla Italka."

„Výborně!" zaradoval se Tournier.

„Profesor Boswell," vyložil nám Glauser-Röist, „ovládá kromě arabštiny a koptštiny také řečtinu, turečtinu, latinu, hebrejštinu, italštinu, francouzštinu a angličtinu."

„Ale to není moje zásluha," hájil se spěšně profesor. „Dědeček z otcovy strany byl Žid, matka Italka a zbývající členové rodiny - včetně mě - katoličtí Koptové."

„Máte však anglické příjmení," poznamenala jsem udiveně, ovšem vzápětí jsem si uvědomila, že Egypt byl dlouhou dobu anglickou kolonií.

Glauser-Röist se zvláštně usmál. „Profesor Boswell je pravnuk doktora Kennetha Boswella, objevitele byzantského města Oxyrhynchus.“

„Ano?“ polkla jsem překvapením.

Profesor stydlivě přitakal.

Oxyrhynchus, jedno z významných center byzantského Egypta, byl po staletí pohřben pískem. Znovu spatřil světlo světa až v roce 1895, díky anglickým archeologům Bernardu Grenfellovi, Arthuru Huntovi a Kennethu Boswellovi.

„A z vás se přirozeně stal také archeolog,“ pokýval hlavou monsignore Tournier.

„Ano. Pracuji…“ Boswell mírně nakrabatil čelo a chvatně se opravil: „Pracoval jsem v Recko-římském muzeu v Alexandrii.“

„A už tam nepracujete?“ zajímala jsem se.

„Je načase, abych vám pověděl zbytek té krkolomné historie,“ prohlásil Glauser-Röist. Znovu vyňal z aktovky objemný balík, ovšem tentokrát mi ho nesvěřil. Chvíli zamyšleně stál a potom ho opatrně položil na stůl. „Den poté, co jsme se viděli naposled, jsem se vydal do Káhiry. Na letišti na mě čekal profesor Boswell. Koptsko-katolická církev ho pověřila, aby mi dělal tlumočníka a průvodce.“

„Ano,“ vstoupil do hovoru Boswell, „osobně mě o to požádal patriarcha naší církve, Stephanos II. Ghattas.“

„Profesor Boswell nám prokázal neocenitelné služby,“ poznamenal kapitán. „Bez jeho pomoci bychom nikdy nezískali… *tohle.*“ Trhl bradou k tajemnému předmětu na stole. „Věděl o mém poslání a poskytl mi všechny nezbytné…“

„Mám chuť na další kávu. Dá si někdo se mnou?“ přerušil kapitána kardinál Colli.

Monsignore Tournier zkontroloval čas a přikývl. Glauser-Röist vstal a vyšel z místnosti. Po několika minutách přinesl velký tác se šálky a konvicí. Když jsme si nalili, pokračoval ve vyprávění.

„Dostat se dovnitř bylo prosté. Některé části kláštera svaté Kateřiny jsou na omezenou dobu otevřené veřejnosti. Protože jsme však nevěděli přesně, co a kde hledat, potřebovali jsme více času a také svobodu pohybu. Naštěstí profesor Boswell předem vypracoval riskantní plán, který, jak se ukázalo, fungoval dokonale.“

Přestože se klášter svaté Kateřiny v roce 1782 z komplikovaných a ne zcela jasných příčin osamostatnil od jeruzalémského patriarchátu, nebyly všechny vazby přerušeny. Jeho Blaženost Stephanos II. Ghattas proto požádal jeruzalémského patriarchu, aby kapitánovi a profesoru Boswellovi umožnil vstup do celého kláštera. Proč by měl klášter žádosti jeruzalémského patriarchy vyhovět? Z jednoduchého důvodu. Glauser-Röist byl přece známý německý filantrop ochotný přispět několika miliony marek. V roce 1997 přiměla mnichy tíživá finanční situace dokonce k tomu, aby - poprvé v historii - představili některé z nejcennějších pokladů na výstavě v Metropolitním muzeu v New Yorku. Cílem bylo nejen získat peníze přímo od muzea, ale především přilákat investory, kteří by financovali nákladnou restauraci starobylé knihovny.

V Káhiře si kapitán a profesor Boswell půjčili terénní vůz a vydali se napříč pouští. Jeho Blaženost opat Damianos je přijal osobně a nabídl jim pohostinství na libovolnou dobu.

„Viděl jsem ty kříže,“ zašeptal Glauser-Röist se zřejmým pohnutím. „Viděl jsem je. Sedm křížů. Cekaly tam na mě. Stejné jako ty na mrtvém těle.“

A já jsem je neviděla, pomyslela jsem si. Neviděla jsem je, protože se mě elegantně zbavili. Nebořila jsem se do dun egyptské pouště, protože monsignore Tournier usoudil, že sestra Salinová ví příliš mnoho, musí být tudíž propuštěna. Od samého počátku se mu příčilo, aby se tak veledůležitého úkolu ujala žena.

„Neměla bych to říkat,“ přiznala jsem trpce a dlouze se

napila kávy, „ale závidím vám. Závidím vám, že jste ty kříže viděl.“

„Také jsem litoval, že jste neměla příležitost,“ připustil kapitán.

„Nevím, jestli vás tato informace alespoň trochu utěší,“ ozval se Boswell a uhnul pohledem, „ale do kláštera byste se zřejmě nedostala. Mniši dovnitř ženy nepouštějí, jak dobře víte. A zcela jistě by vás tam nenechali přespat ani se volně procházet.“

Glauser-Röist pokýval hlavou.

Nepřekvapilo mě to. Zeny diskriminují všechna náboženství na světě, zcela nepochopitelně je tlačí kamsi do druhé řady. A nikdo nechce hledat řešení.

Svatá Kateřina na úpatí hory Sinaj byla jedno z nejkrásnějších míst, která příroda a člověk vytvořili. Poušť a nehostinné hory málo připravovaly poutníky na skvosty kláštera. Ten, komu se podařilo vstoupit, užasl nad nádherou, která se rozprostírala všude kolem. Byla zde byzantská bazilika, četné kaple, rozlehlý refektář, druhá nejvýznamnější knihovna na světě, sbírka překrásných ikon. Vše vyzdobeno zlatými lustry, mozaikami, vzácným dřevem, pozlaceným stříbrem, drahými kameny…

„Dva dny,“ líčil Glauser-Röist, „jsme marně pátrali po nějaké spojitosti s mrtvým Etiopanem. Napadlo mě, že jsme se vydali špatnou cestou, že ty kříže na zdi jsou jen náhoda. Ale třetí den…,“ zeširoka se usmál a pohlédl na Boswella, „se nám naskytla příležitost seznámit se s otcem Sergiem - správcem knihovny a muzea ikon.“

„Mniši jsou velice obezřetní,“ poznamenal tiše profesor. „Nevěří nikomu. Proto nám to nejcennější ukázali až za dva dny.“

Pohledem jsem zavadila o zápěstí. Blížila se třetí hodina ranní. Oči se mi klížily únavou a na nohy mě nepostavily ani

dva šálky kávy. Skála však předstíral, že nevidí, jak jsem vyčerpaná, a mluvil dál.

„Otec Sergio pro nás přišel třetí den po večeři. Vedl nás temnými chodbami kláštera a na cestu svítil starou olejovou lampou. Na hlavě mu seděla vlněná zašpičatělá čepice. Byl dost při těle a mnoho řečí nenadělal."

„A pořád si hladil vousy," vybavil si profesor. Toto gesto se mu z nějakého důvodu zřejmě zalíbilo.

„Před vchodem do knihovny vytáhl velký svazek klíčů. Ve dveřích bylo sedm zámků."

Vzpomněla jsem si na počet písmen a křížů na těle nebožtíka. „Takže zase sedm," hlesla jsem v polospánku.

„Když dveře s mohutným skřípotem povolily, octli jsme se v černočerné tmě. Ale nejhorší byl ten zápach…"

„Postupovali jsme v přítmí, mezi policemi plnými byzantských rukopisů. Náhle se otec Sergio zastavil a prohlásil: ‚Zde jsou uloženy nejstarší kodexy. Můžete si je prohlédnout'. Napadlo mě, že si z nás dělá dobrý den. Byla tam úplná tma!"

„Vzpomínám si, že zrovna v tom okamžiku se mi něco připletlo pod nohy a narazil jsem do vitríny," doplnil kapitánovo vyprávění profesor.

„Ano," usmál se Skála.

„No a tak jsem otci Sergiovi řekl, že pokud chtějí peníze na opravu knihovny, musí nám ji ukázat za denního světla," pokračoval ve vyprávění Boswell. Neustále si upravoval brýle a nejisté mrkal. „Mnich opáčil, že rukopisy je nutné bedlivě střežit, v minulosti se totiž už nějaký ztratil. Ale jelikož jsme se nenechali odradit, nezbylo otci Sergiovi nic jiného než rozsvítit."

„V knihovně je tedy zavedeno elektrické osvětlení," chopil se znovu slova kapitán. „Mniši chrání rukopisy prostě tak, že zájemce s povolením dovedou k vitríně v noci, aby si nemohl utvořit představu o tom, co se nachází kolem. Krádež z roku

1844 v nich zřejmě zanechala bolestnou a nesmazatelnou stopu.“

„Ano,“ přikývl Boswell a zadumaně dodal: „A ted tomu nebude jinak.“

„Cože?“ vytrhla jsem se z letargie. Hned jsem byla čilá jako rybička. „Vy jste ukradli nějaký rukopis?“

Odpovědí mi bylo hluboké ticho. Dívala jsem se z jednoho na druhého, tváře měli bez výrazu, jako z vosku.

„Kapitáne,“ ozvala jsem se naléhavě. „Jak jste mohl…“

„Rozbalte to,“ vyzval mě a ukázal na balík na stole, „a potom mi povězte, jestli byste na mém místě neudělala totéž.“

V hlavě jsem měla zmatek a nebyla jsem schopna žádné reakce. Štítivě jsem se podívala na předmět v bílém plátně a umínila si, že *tohohle* se ani za nic nedotknu.

„Jen račte,“ vybídl mě i monsignore Tournier. V naději jsem se obrátila ke kardinálu Collimu, ale jeho pohled mířil kamsi na podlahu. Profesor Boswell si sundal brýle a jal se je čistit cípem košile.

„Sestro Salinová,“ oslovil mě monsignore Tournier hlasitě.

Musela jsem poslechnout. Sáhla jsem po objemném předmětu, vyňala ho z bílého vaku - a v rukou jsem držela byzantský rukopis. Zrak mi okamžitě sklouzl na sedm křížů, Konstantinův monogram a řecké slovo o sedmi písmenech ΣΤΑΥΡΟΣ - *kříž.* V hlavě jsem měla prázdno. Cítila jsem, jak se třesu po celém těle. Marně jsem se snažila ovládat. Monsignore Tournier mi naštěstí vzácnou knihu vytrhl z rukou, a tak ji zachránil v její relativní celistvosti. Matně si vzpomínám, že tehdy jsem uslyšela něco, co mi vyrazilo dech: kapitán Glauser-Röist vyprskl smíchy.

Není v naší moci přivést k životu mrtvé, neboť tato schopnost náleží jen Bohu. Ale přestože neumíme zařídit, aby v žilách znovu začala kolovat krev a aby se do mrtvého mozku vrátily myšlenky, dokážeme probudit představy, tužby a

způsoby uvažování dřímající ve starých kodexech stovky let. Coby paleografka jsem dokázala číst, dešifrovat a interpretovat dávné rukopisy, ovšem kodex Iyanus (ukradený rukopis jsme pojmenovali na počest našeho Etiopana) se nacházel ve velmi žalostném stavu. Glauser-Röist ho objevil v rohu knihovny, vedle dříví, v koši s dalšími zničenými papyry a pergameny, které mniši v chladných zimních měsících používali na podpal. Zatímco kapitán zkoumal obsah koše, profesor Boswell zabavil otce Sergia lahví vynikajícího egyptského vína. Mnicha taková pozornost potěšila a bez váhání nabídl Boswellovi víno vyráběné přímo v klášteře. Oba muži si brzy porozuměli - vesele pěli staré egyptské písně (než vstoupil do kláštera, byl otec Sergio námořník) a radostně pokřikovali na kapitána, když se vrátil s kodexem ukrytým pod košilí.

Kapitán Glauser-Röist a profesor Farag Boswell opustili klášter následující den brzy ráno. Mniši ovšem, zřejmě poté, co spatřili knihovníka v podroušeném stavu, začali něco neblahého tušit. Týž den večer, když byli Boswell s Glauserem-Röistem několik kilometrů před Káhirou, totiž zatelefonoval profesorovi tajemník Jeho Blaženosti. Kladl mu na srdce, aby v žádném případě nevjížděli do hlavního ani žádného jiného města v Egyptě, aby okamžitě - nejlépe po vedlejších silnicích - vyrazili na východ směrem k Izraeli, pokusili se překročit hranici a unikli tak před policií. Sinajský arcibiskup opat Damascos totiž oznámil, že pravděpodobně došlo ke krádeži rukopisů.

Kapitán s profesorem se tedy těsně před cílem otočili a znovu se vydali na cestu. K ránu dorazili do města al-Aríš blízko izraelské hranice, kde jim představitel jeruzalémské apoštolské delegace předal diplomatický pas Svaté stolice. Odpoledne nastoupili na letišti v Tel Avivu do Boeingu 747 izraelské společnosti (v té době jsem už letěla do Irska) a za tři a půl hodiny přistáli na vojenském letišti v Římě (zrovna když jsem se loučila s Dublinem). Zdálo by se, že jsme všechny

komplikace šťastně zvládli, ale to bych nesměla vědět, co následovalo.

Už z letmého pohledu bylo zřejmé, že rukopis je velmi poškozený. Listy připomínaly akvarel, na nějž někdo vylil několik sklenic vody. Inkoust se do pergamenu nevpíjí tak dobře jako do papíru a časem se stává málo čitelným. Z tohoto manuskriptu už se nikdo nedozví, proč Abi-Ruj Iyasus a jistě mnozí další kradli části Pravého kříže - tedy pokud se tam taková informace někdy nacházela. Takový byl můj názor. Pracovala jsem však jako paleografka Vatikánského tajného archivu a o technikách, které používají archeologové z věhlasného Recko-římského muzea v Alexandrii, jsem toho přirozeně mnoho nevěděla, jak mi jemně naznačil profesor Boswell.

V pátek ráno, když jsem tvrdě spala v pokoji luxusního hotelu s názvem Domus Sanctae Martae, sestoupil do prostor hypogea ctihodný otec Ramondino s vedoucím oddělení informatiky, restaurování dokumentů, paleografie, kodikologie a fotografické reprodukce a oznámil, že nikdo neopustí podzemí, dokud nedokončí svou práci. Jakmile vysvětlil, v čem bude ona práce spočívat, zvedla se mohutná vlna protestu. Vedoucí jednotlivých oddělení tvrdili, že se jedná o velmi náročný úkol, na který budou potřebovat nejméně měsíc. Ctihodný otec suše konstatoval, že výsledky očekává nejpozději za týden. A ti, kteří snad nebudou s prací včas hotovi, mohou dát kariéře ve Vatikánu sbohem. Brzy se ukázalo, že nebylo třeba tolik spěchat. To ovšem otec Ramondino nemohl předvídat.

Na příkaz profesora Boswella rozložilo oddělení restaurování dokumentů rukopis na jednotlivé listy (bylo jich sto osmdesát dva, tedy tři sta šedesát čtyři stran). Pergamen byl zhotoven z gazelí kůže prvotřídní kvality, která kdysi měla nádhernou bílou barvu, desky pak - jak bylo pro byzantské

rukopisy typické - z cedrového dřeva. Podle typu vazby se dala doba vzniku kodexu odhadovat na čtvrté či páté století po Kristu.

Poté přišlo ke slovu oddělení fotografické reprodukce; nejdříve bylo nutné zvolit vhodnou techniku. Specialisté se nakonec rozhodli kombinovat několik postupů. A křehký zažloutlý pergamen začal vydávat netušená tajemství: na ploše pokryté jen jakýmisi stíny pomalu vyvstaly ve dvou sloupcích o třiceti osmi řádcích řecké unciály. Počáteční písmena odstavců zasahovala do širokých okrajů a jasně purpurovou barvou se odlišovala od ostatního textu.

Ale ani infračervené světlo, stereomikroskop a digitalizace vysoké kvality nestačily na všechno. Přišlo tedy na řadu oddělení informatiky. Tam na základě rekonstruované části textu stanovili s pomocí sofistikovaných programů pět variant každého písmena. Pečlivě změřili výšku i šířku všech znaků a velikost mezer, a když byli hotovi, pozvali mě na velkolepou podívanou. Na monitoru jsem spatřila první dvě strany kodexu. Speciální program neuvěřitelnou rychlostí nabízel možné varianty chybějících písmen. A když bylo slovo úplné, ověřil, zda se vyskytuje i jinde v textu a zda se nachází ve slovníku, jenž obsahuje lexikum veškeré známé řecké literatury - biblické, patristické i klasické.

Přestože program pracoval velmi rychle, celá procedura byla značně náročná a zdlouhavá. Za celý den se podařilo z devadesáti pěti procent rekonstruovat pouze první dvě strany rukopisu.

Duch spící v útrobách starého kodexu tedy procitl. Po mši jsem si sedla za stůl, nasadila si brýle a konečně jsem se společně se svými asistenty mohla pustit do paleografické analýzy.

V byzantské řečtině se naštěstí na rozdíl od latiny poměrně zřídka vyskytují zkratky a stažené tvary, na druhé straně však velmi často dochází u jednoho a téhož slova k významovým

posunům.

První dvě strany rukopisu mě doslova nadchly. Autor byl jistý Mirogenes z Neapole, jenž se však vzápětí představil jako Cato. Dočetla jsem se, že z vůle Boha Otce a jeho Syna Ježíše Krista ustanovili bratři dobré vůle, diákonové baziliky Božího hrobu v Jeruzalémě a zbožní obdivovatelé Pravého kříže, bratrstvo s názvem ΣΤΑΥΡΟΦΙΛΑΚΕΣ (STAUROFILAKES), tedy strážci kříže. Mirogenes byl prvního dne prvního měsíce roku 5850 zvolen velmistrem tohoto bratrstva a přijal jméno Cato.

„Roku 5850?“ podivil se Glauser-Röist, když jsem se odmlčela. Kapitán s profesorem seděli vedle mě a napjatě poslouchali.

„Ano,“ kývla jsem a na chvíli si sundala brýle. „Rok 5850 odpovídá roku 341 po Kristu. Byzantinci věřili, že Bůh stvořil svět prvního září roku 5509.“

„Takže Mirogenes, diákon baziliky Božího hrobu v Jeruzalémě, stanul v čele bratrstva staurofilaků prvního září roku 341,“ shrnul naše dosavadní znalosti profesor. „Tedy patnáct let poté, pokud mi dobře slouží paměť, co svatá Helena objevila Pravý kříž.“

„Ano. A ten den přijímá jméno Cato a pouští se do psaní této kroniky,“ dodala jsem.

„Měli bychom ohledně toho bratrstva vyhledat nějaké informace. Vezmu si to na starost,“ navrhl kapitán patrně proto, aby byl nějak užitečný. Jako koordinátor našeho výzkumu měl nejméně práce.

Souhlasila jsem. Bylo žádoucí prokázat, že staurofilakové skutečně existovali.

Vtom se ozvalo zaklepání a do laboratoře vstoupil prefekt Ramondino.

„Rád bych vás pozval na oběd,“ usmíval se od ucha k uchu. „Když se nám všechno tak pěkně daří…“

Ale zdaleka ne všechno se dařilo tak, jak bychom si

představovali. Večer, když jsem se slavnostně vracela do bytu na Piazza delle Vaschette, došlo k další krádeži. Tentokrát zmizelo *Lignum Crucis* ze stříbrného relikviáře v bruselském konventu Sainte Gudule.

Hned poté, co byla krádež oznámena Vatikánu, odcestoval kapitán Glauser-Röist do Bruselu.

Profesor a já jsme pokračovali v práci. Listy starého kodexu přicházely na můj stůl čím dál rychleji, často mi na analýzu dvou stran zbývaly sotva tři hodiny.

V pondělí jsem večeřela v restauraci hypogea s profesorem Boswellem. Zpočátku jsem se bála, že s tak málomluvným člověkem nedokážu navázat konverzaci. Ale opak byl pravdou. Profesor se projevil jako velmi příjemný společník. Znovu mi podrobně vylíčil okolnosti, které provázely krádež kodexu, a potom se mě zeptal na rodinu. Zajímalo ho, zda mám sourozence a zda rodiče dosud žijí. Tak náhlý zvrat rozhovoru jsem nečekala, přesto jsem mu stručně odpověděla. Jakmile zjistil, kolik mám příbuzných, chtěl vědět víc. Vzpomínám si dokonce, že jsem mu na ubrousek nakreslila jakýsi rodokmen, aby věděl, o kom zrovna mluvím. Není jednoduché najít někoho, kdo umí naslouchat. A to profesor Boswell uměl. Nekladl přímé otázky, nebyl ani zvlášť zvědavý, ve vhodný okamžik se jen usmál nebo přikývl. A tak jsem se nechala nachytat. Aniž jsem to měla v úmyslu, pověděla jsem na sebe snad úplně všechno. Profesor se smál na celé kolo. Něco takového jsem si samozřejmě nemohla nechat líbit. Zeptala jsem se ho tedy, zda se neobává ztráty zaměstnání v Řecko-římském muzeu v Alexandrii.

Zamračil se a sundal si brýle. Najednou vypadal unaveně.

„Moje zaměstnání…," pronesl zamyšleně a odmlčel se. „Vy asi nevíte nic o situaci v Egyptě, že?"

„Ne. To opravdu nevím," odpověděla jsem celá nesvá.

„Já jsem Kopt. A Koptové jsou v Egyptě považováni za

vyvrhele.“

„To mě překvapuje,“ řekla jsem upřímně. „Vždyť Koptové jsou potomci původních obyvatel. Arabové přišli mnohem později. A koptština pochází z jazyka, kterým se mluvilo za časů faraónů.“

„Ano. Jenže ne všichni vidí věci stejně jako vy. V Egyptě jsme příslušníky menšiny - navíc menšiny rozdělené na katolické a ortodoxní křesťany. A od chvíle, kdy začala fundamentalistická revoluce, jsme se stali terčem ustavičných teroristických útoků. V roce 1992 bylo v provincii Asjút zastřeleno čtrnáct Koptů, protože odmítli platit *za ochranu.* V roce 1994 byli zabiti mniši z kláštera blízko města Asjút,“ pronášel téměř šeptem. „A tak to pokračuje. V poslední době kladou bomby před hlavní kostely v Alexandrii a Káhiře.“

Pochopila jsem, že egyptská vláda sedí se založenýma rukama.

Boswell se zničehonic ušklíbl. „Ale já jsem se zřejmě narodil na šťastné planetě. Jsem totiž špatný katolík a ani nevím, kdy jsem byl naposledy na mši… Zachránilo mi to život.“ Nasadil si brýle a pokračoval: „Loni v červnu nastražili bombu ke vchodu do kostela svatého Antonína v Alexandrii. Zahynulo patnáct lidí - mezi nimi i můj mladší bratr Juhana, jeho žena Zoe a jejich pětiměsíční syn.“

Zdřevěněla jsem hrůzou.

„To je mi líto,“ vysoukala jsem ze sebe s pohledem upřeným do stolu.

„Už netrpí. Zato můj otec se s tím nevyrovná nikdy. Včera, když jsem mu telefonoval, mě přesvědčoval, abych se do Alexandrie nevracel, abych zůstal tady.“

Nevěděla jsem, co říct. Co se vůbec dá v takové situaci říct? „Práce v muzeu mě bavila,“ svěřil se. „Pokud o ni ale přijdu - což je velmi pravděpodobné -, začnu znovu. Třeba tady, v Itálii, daleko od nebezpečí, jak si přeje otec. Navíc mám italskou národnost.“

„Ano,“ vzpomněla jsem si. „Vaše matka byla Italka.“

„Pocházela z Florencie. V polovině padesátých let vystudovala archeologii a pak se dostala na stáž do Egypta. A tam se seznámila s otcem, rovněž archeologem… Žertem vždycky říkala, že si ho vzala jenom kvůli slavnému příjmení. Měli šťastné manželství. Matka si docela snadno zvykla na nové prostředí, na nové zvyky i náboženství - i když kdesi v hloubi duše zůstala římskou katoličkou.“

Zajímalo mě, zda ty sytě modré oči zdědil po matce (některé Italky ze severu takové mívají), či po nějakém vzdáleném anglickém příbuzném, ale neodvážila jsem se zeptat.

„Pane profesore…“

Zpříma se na mě podíval. „Nemůžeme si tykat?“ navrhl. „Tady si všichni potrpí na zbytečné formality.“ Usmála jsem se.

„Prostor pro rozvíjení osobních vztahů je ve Vatikánu velmi omezený,“ poučila jsem ho.

„A co kdybychom ho trochu rozšířili? No? Co by se stalo? Myslíte, že by to kapitána Glausera-Röista nebo monsignora Tourniera pobouřilo?“

„Zcela určitě,“ potvrdila jsem jeho předpoklad. „Ale ať!“

„Výborně,“ zajásal a přes stůl mi podal ruku. „Já jsem Farag.“

„Ottavia, těší mě.“

Ten večer jsem zjistila, že v soukromí se profesor Boswell - Farag - chová úplně jinak než na veřejnosti. Byl milý a velmi bezprostřední. Pochopila jsem, že společnost více lidí mu nahání hrůzu. To pak koktá, zajíká se, mrká a neustále si sundává a nasazuje brýle…

Glauser-Röist přiletěl z Bruselu další den, v úterý. „Nesete špatné zprávy?“ zeptala jsem se, když vstoupil do laboratoře zakaboněný a s pevně stisknutými rty. Přikývl.

„Posadte se a vyprávějte mi, co jste zjistil.“

„Není co vyprávět,“ vydechl a ztěžka dopadl na židli, až pod jeho vahou zapraskala. „Nenašly se žádné stopy, vůbec nic… Žádné známky násilného vniknutí, vypáčené dveře ani nic podobného. Šlo o dokonale provedený zločin. V uplynulých týdnech na belgické území nevstoupil žádný občan etiopské národnosti. Policie bude také vyslýchat Etiopany žijící v Belgii. Jestliže se objeví nové skutečnosti, dá mi vědět.“

„Možná to tentokrát nebyl Etiopan,“ nadhodila jsem.

„Také nás to napadlo. Ale nemáme se čeho chytit…“ Roztržitě se rozhlédl. „A jak jste pokročili tady?“

„Jde to lépe, než jsme přepokládali. Jedná se o dost komplikované texty a mám co dělat, abych je stačila přepisovat a překládat.“

„Nemůže vám někdo z kolegů pomoct?“

„Ti mají taky práce až nad hlavu… Už jsme se dostali ke Catonovi Druhému.“

„Ke Catonovi Druhému?“ zdvihl překvapeně obočí.

„Ano. Mirogenes zemřel v roce 344. Novým velmistrem byl zvolen jistý Pertinax, tedy Cato II. Podle všeho se jednalo o velmi vzdělaného muže, má vytříbenou slovní zásobu… Jazykové a lexikografické normy se v byzantské době vytvářely na základě klasické řečtiny, přestože řečtina užívaná v Byzanci měla naprosto odlišnou výslovnost,“ vysvětlila jsem kapitánovi. Protože se však z jeho obličeje dalo vyčíst, že neví, o čem mluvím, musela jsem svůj výklad doplnit konkrétním příkladem: „K něčemu podobnému došlo například v moderní angličtině. Výslovnost se natolik vzdálila od psané podoby, že se anglické děti musí učit grafickou formu každého slova nazpaměť. Píší jinak, než mluví.“

„Aha,“ pochopil konečně.

„Pertinax, tedy Cato II., zřejmě získal kvalitní vzdělání v některém klášteře, kde se opisovaly rukopisy. Má dokonalou gramatiku i sloh - na rozdíl od Catona I. Styl písma je velmi ladný, na mnicha snad až příliš. Někteří kolegové se proto

domnívají, že pocházel z královské rodiny či z prostředí konstantinopolské šlechty.“

„Dozvěděli jste se od něho něco zajímavého?“ chtěl vědět kapitán.

„Během jeho působení se bratrstvo značně rozrostlo. Do Jeruzaléma přicházeli poutníci a mnozí ve Svaté zemi už zůstali. A někteří vstoupili do bratrstva - Cato se zmiňuje o tom, jak je těžké vést tak rozmanitou komunitu, a uvažuje dokonce o tom, že přijme opatření, která by přijímání nových členů omezovala. Jeruzalémský patriarcha však s tímto krokem nesouhlasí a Cato se jeho přání podvoluje. V té době,“ nahlédla jsem do poznámek, „byl patriarchou pravděpodobně Maximos II. nebo Kyrii I. Možná něco najdeme v jejich životopisech. Už jsem požádala archiv…“

„Našli jste nějaké údaje o tom bratrstvu?“

„Ne. To je váš úkol, pane kapitáne. Sám jste se nabídl.“

Glauser-Röist se ztěžka zvedl, jako by ho každý pohyb stál nezměrné úsilí. Vypadal sklesle a k mému nemalému překvapení měl pomačkaný oblek.

„Osprchuji se a odpoledne se vrátím,“ prohodil malomyslně.

„Pan prefekt, profesor Boswell a já půjdeme za chvíli na oběd. Kdybyste chtěl…“

„Ne, děkuji. Nečekejte na mě,“ mávl odmítavě rukou. „Mám audienci u státního sekretáře a u Jeho Svatosti.“

Po Catonovi I. přišel Cato II., Cato III., Cato IV., Cato V… Z nějakého neznámého důvodu si všichni velmistři bratrstva staurofilaků vybírali na znamení nejvyšší autority toto podivné jméno. Proč? Profesor Boswell se zavřel do knihovny se sedmi obsáhlými svazky Plútarchových *Souběžných životů* a pustil se do studia biografií jediných dvou Catonů v historii, římských politiků Marca Catona a Catona Utického.

Když po mnoha hodinách vyšel z knihovny, přednesl nám

poměrně věrohodnou teorii, s níž jsme se ochotně spokojili; jinou jsme k dispozici neměli.

„Je jasné," tvrdil Farag, „že velmistři bratrstva staurofilaků se inspirovali jedním z nich."

Seděli jsme v mé laboratoři u starého dřevěného stolu plného papírů s poznámkami.

„Marcus Porcius Cato, zvaný Cato Starší," vykládal Farag, „přímo fanaticky zastával tradiční římské hodnoty. Připomíná mi bělochy na jihu Spojených států, kteří jsou přesvědčeni o nadřazenosti své rasy a sympatizují s Ku-Klux-Klanem. Odmítal řecký jazyk a kulturu, protože prý Římany oslabují. Ze stejného důvodu nenáviděl všechno cizí. Byl nelítostný a tvrdý jako skála."

„Ty nám ho tedy líčíš v pěkných barvách," neudržela jsem se. Glauser-Röist mě počastoval pohledem, v němž se mísil údiv a opovržení. Takto se na mě díval od chvíle, kdy pochopil, že si s Faragem rozumím víc než s ním.

„V letech 204 až 184 před Kristem působil jako kvestor, prétor, konzul a cenzor. Přestože byl bohatý, žil v bídě. Výdaje například na jídlo pro staré otroky pokládal za rozmařilost. Protože už nemohli pracovat, tak je v rámci - řekněme úsporných opatření nechával zabít. A římské občany vyzýval, aby pro blaho republiky následovali jeho příkladu. Považoval se totiž za dokonalého."

„Tenhle Cato se mi nezamlouvá ani za mák," prohodil Glauser--Röist.

„Mně taky ne," zavrtěl hlavou Farag. „Předpokládám, že staurofilakové se zhlédli v tom druhém Catonovi. Cato Utický byl pravnuk již zmíněného Catona Staršího. Proslul obdivuhodnou skromností a poctivostí. Jako soudce byl nestranný a neúplatný. Věřil, že aby byl člověk spravedlivý, stačí jen chtít. Jeho pravdomluvnost se stala příslovečnou. Když hodlal někdo v Římě vyvrátit nějaké tvrzení, prohlásil: *Není to pravda, i kdyby to tvrdil sám Cato.* Byl plamenným

odpůrcem Julia Caesara, jemuž - nikoli neprávem - vytýkal zkorumpovanost, ambicióznost a fakt, že chce neomezeně vládnout nad celým Římem. Ti dva se nenáviděli na smrt. Léta spolu urputně bojovali. A když nakonec Julius Caesar zvítězil, stáhl se Cato do svého domu v Utice a spáchal sebevraždu. Řekl, že nemá dostatek zbabělosti, aby se doprošoval Caesara o život, ani potřebnou odvahu na to, aby se mu omluvil.“

„Zvláštní…,“ poznamenal Glauser-Röist. „Podle Caesara, Catonova úhlavního nepřítele, se později začali nazývat římští panovníci a podle Catona zase velmistři bratrstva staurofilaků.“

„Cato Utický se stal synonymem svobody,“ pokračoval Farag. „Seneca například říká: *Ani Cato nežil dál, když zemřela svoboda, a nebylo svobody, když zemřel Cato.* A Valerius Maximus se zase ptá: *Jaká bude svoboda bez Catona?“*

„Dá se tedy říct,“ vstoupila jsem Faragovi do řeči, „že Catonovo jméno znamenalo svobodu a čest, Caesarovo zase moc.“

„Přesně tak,“ kývl a oba současně - jako bychom byli smluveni - jsme si postrčili brýle ke kořeni nosu.

„Opravdu pozoruhodné,“ utrousil Glauser-Röist a podíval se na nás z jednoho na druhého.

„Zdá se, že jsme se vydali správným směrem,“ podotkla jsem, abych přerušila ticho, které se najednou v laboratoři rozhostilo. „Ale je tu ještě něco…“

„A to?“ otázal se Farag nedočkavě.

„Catonové psali kroniku přímo v klášteře svaté Kateřiny.“

„Určitě?“

Přesvědčivě jsem potřásla hlavou.

„Tušila jsem to od samého počátku,“ přiznala jsem. „Takový kodex musel vznikat v blízkosti velké konstantinopolské knihovny. Provedení je velmi pečlivé… Na jeho tvorbě se bezpochyby podílela řada zkušených lidí. A když uvážíme, že obsah měl být tajný, jednalo se patrně o nějaké odlehlé místo.“

„Ale takových klášterů byly stovky,“ namítl Farag.

„Jistě. Ale klášter svaté Kateřiny byl postaven z vůle svaté Heleny, císařovny, která našla Pravý kříž. Nezapomínej, kde jste rukopis objevili! Lze se domnívat, že byl celou dobu uložen přímo v klášteře a Catonové podnikali složitou cestu, aby mohli v psaní pokračovat. Pak zřejmě došlo k nějaké události, která jim to znemožnila. Vybavuji si, že Cato V. líčí, jak obtížné pro něj bylo doputovat do kláštera, protože byl příliš starý.“

„Mezi bratrstvem staurofilaků a klášterem svaté Kateřiny nepochybně existovaly velmi těsné vztahy,“ poznamenal Farag. „Ale podrobnosti se zřejmě nikdy nedozvíme.“

„Objevila jste ještě něco?“ dožadoval se kapitán.

Znovu jsem nahlédla do poznámek. „Zdaleka jsem ještě nepřeložila všechno. Catonové byli vesměs velmi struční, většinou napsali jen několik řádků. Ovšem všichni, bez výjimky, dorazili do svaté Kateřiny v posledních pěti nebo deseti letech svého života. A pokud něco zapomněli či nemohli podat svědectví o něčem důležitém, udělá to vždy na začátku svého vyprávění následující Cato.“

„Víme, kolik jich bylo celkem?“

„Zatím ne. Oddělení informatiky dosud nedokončilo rekonstrukci textu. Ovšem do roku 614, kdy perský král Chosroes II. dobyl Jeruzalém, bylo zvoleno třicet šest Catonů.“

„Třicet šest!“ opakoval užasle kapitán. „A co se za tu dobu v bratrstvu přihodilo?“

„Zdá se, že značné starosti jim dělali poutníci, kteří si s sebou odnášeli úlomky Pravého kříže jako relikvii. Kolem roku 570, za Catona XXX., kdy se skupina falešných staurofilaků pokusila kříž ukrást, došlo k velké krizi. Jednalo se o mnichy, kteří vstoupili do bratrstva teprve nedávno. Znovu se otevřela diskuse o přijímání nových členů. Jeruzalémský, konstantinopolský a alexandrijský patriarcha však usilovali o zachování stávající situace.“

„A vy jste, pane kapitáne, přišel na něco zajímavého?“ zeptal se znenadání Farag.

Věděla jsem, že Glauser-Röist proseděl v horečné činnosti za počítačem celé dny. Znovu to byl ten starý mlčenlivý Skála, který na sobě nedal nic znát.

„Bohužel ne,“ zamračil se. „I když… je tu taková drobnost…“

„Tak nás nenapínejte,“ pobídla jsem ho rozhořčeně.

„Původně jsem si myslel, že se vám o tom nebudu ani zmiňovat. V rukopisu jedné galicijské jeptišky…“

„Máte na mysli *Itinerarium* svaté Egerie?“ vpadla jsem mu do řeči. Uvědomila jsem si, že o tomto díle jsem mu vyprávěla já.

„Ano,“ přisvědčil. „V části, kde popisuje obřady vážící se k Velkému pátku v Jeruzalémě, uvádí, že staurofilakové mají na starost střežit Pravý kříž. Egerie je viděla na vlastní oči.“

„Takže je to jasné,“ potěšil se Farag. „Staurofilakové skutečně existovali! Kodex Iyasus nelže!“

„Tak se dejme do práce,“ zabručel kapitán.

Poprvé v životě jsem neslavila Velikonoce. A nešla jsem se ani vyzpovídat k otci Pintonellovi. Svatý otec nás zprostil všech náboženských povinností; tolik chtěl, aby práce pokračovala. A tak zatímco se papež objevoval na televizních obrazovkách ve všech koutech světa, my jsme se činili pod zemí. Překonávali jsme únavu, protože na odpočinek nebyl čas. Spali jsme v paláci Domus sanctae Martae a do hypogea nám nosili dokonce i jídlo. Jediný, kdo pravidelně opouštěl podzemí, byl kapitán. Nocoval v kasár$_n$ách a několik hodin denně se věnoval střelbě a podobným věcem, o kterých nemám prakticky žádné povědomí. Byl to divný patron: rezervovaný, nemluvný a snad i necitlivý. Ovšem Farag se s mým názorem neztotožňoval. V Glauseru-Röistovi viděl vnímavého člověka, jemuž se příčí úkoly, které musí plnit. Mluvili spolu v Egyptě,

když cestovali pouští, a přestože kapitán neprozradil nic konkrétního, bylo jasné, že činnost, kterou vykonává, ho neuspokojuje.

„Opravdu se ti s ničím nesvěřil?“ vyzvídala jsem jedno odpoledne na Faragovi. Práce se chýlila ke konci, zbývalo přečíst několik posledních stran. „Neuklouzlo mu něco, jen tak mezi řečí?“

„Pověděl mi,“ usmál se Farag a odhalil dvě řady krásných bílých zubů, „že vstoupil do Švýcarské gardy, protože je to rodinná tradice. Jeho předek Kašpar Röist zachránil papeže Klementa VI. před vojsky Karla V.“

„Páni!“ uniklo mi. „Je tedy urozeného původu.“

„Narodil se v Bernu a absolvoval univerzitu v Curychu.“

„A co vlastně studoval?“

„Zemědělské inženýrství.“

„Zemědělské inženýrství?“ Údivem mi spadla spodní čelist.

„Co je na tom divného?“ pokrčil rameny Farag. „Mám pocit, že pak vystudoval v Římě italskou literaturu.“

„Nedovedu si ho představit někde ve skleníku mezi rajčaty a paprikami,“ kroutila jsem hlavou.

Farag se smál, až mu z očí vytryskly slzy.

„Vraťme se raději k práci,“ navrhl, když se trochu uklidnil.

„Ano, to bude nejlepší,“ souhlasila jsem a tužkou zamířila na místo v textu, kde jsme přestali.

Po dobytí Jeruzaléma v roce 614 se bratrstvo staurofilaků octlo v krizi. Perský král Chosroes dal odvézt kříž do Ktesifonu, hlavního města své říše. Zděšení členové bratrstva se rozptýlili, zůstalo jen pár - v jejich čele stál Cato XXXVI. Ti si kladli za vinu, že nedokázali kříž uchránit, a vystavovali se všelijakému utrpení. Mučili se dlouhými půsty a způsobovali si různá zranění - někteří na jejich následky dokonce zemřeli. Po čtrnácti bolestných letech, kdy byzantský císař Herakleios definitivně porazil perského krále, se čtrnáctého září 628 kříž vrátil do Jeruzaléma. Tato událost se dodnes připomíná v

liturgických kalendářích jako Povýšení svatého kříže.

Ovšem devět let poté, v roce 637, zaútočilo na Jeruzalém mocné vojsko muslimů vedené kalifem Omarem. V té době byl velmistrem Cato XXXVII., původním jménem Anastasios. Ten se pokusil blížící se nebezpečí odvrátit a poslal za kalifem vyjednavače. Staurofilakové uzavřeli s Omarem tajnou dohodu, která jim zaručovala nedotknutelnost Pravého kříže. Na oplátku však museli muslimům poskytnout informace o tom, kde se ve městě nacházejí křesťanské a židovské poklady. Omar slib dodržel a staurofilakové rovněž.

Následovalo dlouhé období klidného soužití věřících všech tří monoteistických vyznání - křesťanského, židovského a muslimského. V průběhu těchto let došlo v bratrstvu k hluboké proměně. Staurofilakové se ještě více utvrdili v přesvědčení, že jediným smyslem jejich konání má být ochrana Pravého kříže. Uzavřeli se do sebe, stali se prakticky nezávislými na patriarchátech a značně vzrostla jejich moc. Do bratrstva vstoupili muži z nejlepších rodin z Konstantinopole, Antiochie, Alexandrie, Athén, ale i z Florencie, Ravenny, Milána a Říma. Nešlo už o hrstku mnichů bránících kříž před nenechavými poutníky - byli to muži vzdělaní, vojáci a diplomaté.

A jak toho dosáhli? Přijali opatření, která už ve čtvrtém století navrhoval Cato II.: noví členové uměli číst a psát, ovládali latinu a řečtinu, vyznali se v matematice, hudbě, astrologii a filozofii a navíc museli složit fyzicky náročné zkoušky.

V devátém a desátém století se však situace znovu zhoršila. V roce 1009 přikázal kalif al-Hakem zničit všechny nemuslimské svatyně. A tak zatímco kalifova vojska bořila kostel za kostelem, staurofilakové ukryli kříž na předem připravené místo - do tajné krypty pod bazilikou Božího hrobu. Několik bratří zahynulo.

V roce 1054 (aniž to někoho překvapilo) došlo v křesťanské církvi k tak zvanému Velkému schizmatu. Řím

tvrdil, že jediným přímým nástupcem Petrovým je papež, patriarchové však toto odmítli a oponovali, že legitimními následníky apoštola jsou oni. Staurofilakové se nepřiklonili na žádnou stranu. Zůstali věrni sami sobě a Pravému kříži a vůči ostatnímu světu se stavěli s krajní nedůvěrou.

Na jaře roku 1097 se v Konstantinopoli soustředila čtyři křižácká vojska se záměrem postoupit k Jeruzalému a osvobodit svatá místa od muslimů. Bratří se znovu pokusili vyjednávat. Velitel evropských vojsk, Godefroi z Bouillonu, však podle Catona LXVI. staurofilaky nevyslyšel. Pověděl jim, že Pravý kříž Spasitele je hlavním cílem jeho výpravy a že se ho nevzdá výměnou za žádný muslimský, židovský ani ortodoxní poklad. Pohrozil také, že jelikož se staurofilakové během církevního rozkolu nepřiklonili k Římu, hned poté, co vstoupí do města, jejich bratrstvo rozpustí.

Tato zpráva vyvolala mezi strážci kříže zděšení. Cato LXVI. svolal velké shromáždění - konalo se v bazilice Božího hrobu v noci třetího července roku 1098 -, kde upozornil na blížící se nebezpečí. Staurofilakové se rozhodli, že kříž ukryjí a že jejich bratrstvo bude napříště tajné.

O rok později se křižáci zmocnili Jeruzaléma a povraždili většinu obyvatelstva. Ulicemi tekly potoky krve a uprostřed té hrůzy obrátil Godefroi z Bouillonu pozornost k bazilice Božího hrobu. Kříž ani jeho ochránce však nenašel. Vystavil nelidskému mučení ortodoxní mnichy, až mu prozradili, že mezi sebou skrývají tři staurofilaky. Byli to Eliáš, Agapios a Teofanes, tři nejmladší, kteří zůstali ve městě, aby střežili relikvii. Nejslabší z nich - Teofanes - těsně před smrtí vyjevil, kde se svaté dřevo nachází.

Pravý kříž se stal nejdůležitější relikvií výprav - více než sto let doprovázel vojáky do bitev a díky němu, jak tvrdili, nebyli nikdy poraženi. *Lignutn Crucis* bylo porcováno doslova jako dort a jeho úlomky putovaly do různých koutů Evropy - k papežům, do klášterů a šlechtických rodin. Kristův kříž

zaručoval bohatství plynoucí z přílivu poutníků.

Staurofilakové byli v dané chvíli bezmocní. Umínili si ovšem, že jednou získají kříž zpět.

Jak uvádí Cato LXXIL, někteří bratří pronikli do řad křižáků, aby mohli alespoň takto dřevo kříže sledovat. Obávali se, že ho uloupí muslimové, jimž bylo dobře známo, jaký význam relikvie pro křesťany má. Další staurofilakové se vydali do významných křesťanských měst. Chtěli navázat styky s vlivnými lidmi a jejich prostřednictvím pomoci bratrstvu. Mnozí časem vstoupili do některého z iniciačních řádů, které vycházely z křesťanství. Takových společností bylo ve středověké Evropě víc než dost - vzpomeňme například na templáře, Massenie du Saint Graal, Compagnonnage či Fidei ďAmore - a všechny udržovaly kontakty se staurofilaky. Staurofilakové se stávali členy těchto řádů a ti zase vstupovali do bratrstva. Ujímali se mladých nadaných lidí z bohatých rodin a vštěpovali jim své zásady. Někteří se však nechtěli stát strážci kříže a po několika letech odešli. A od jednoho z oněch zběhů se o bratrstvu dozvěděly církevní autority v Miláně. O rok později byli členové bratrstva včetně Catona LXXV. v Jeruzalémě a Konstantinopoli zatčeni ve svých domovech, uvězněni a všichni bez výjimky popraveni, protože bratrstvo rozpustil již před sty lety Godefroi z Bouillonu.

Následující Cato se usadil v Antiochii. O těchto smutných událostech podává zprávu na počátku svého zápisu. Na konci roku 1187 musel bratřím sdělit hroznou novinku: vojenský velitel Saladin z dynastie Ajjúbovců rozdrtil v bitvě u Hattínu křižáckou armádu a relikvie Pravého kříže se dostala do rukou muslimů! Staurofilakové vybrali ze svých řad bratry (byli to Nikephoros Panteugenos, Sophronios z Teily, Joachim Sandalya, Dionisios z Dary a Abraham Abdounita), kteří proniknou do Saladinova vojska, a budou tak kříži nablízku, a naskytne-li se jim příležitost, ukradnou ho. Rovněž byla zpřísněna pravidla pro vstup nových členů, aby se nikdy

neopakovala událost, která připravila o život Catona LXXV. a bratry z Jeruzaléma a Konstantinopole. Patnáct bratrů z Říma, Ravenny, Athén, Antiochie a Alexandrie mělo připravit velmi náročný iniciační proces, který zaručí, že se mezi staurofilaky dostanou jen ti nejlepší a nejoddanější. Kdo neobstojí, zemře. Skupina dvanácti staurofilaků nalezne kdekoli na zemi úkryt pro Pravý kříž. Tam bude relikvie, až se ji podaří získat, uložena navždy a žádný laik ji nikdy nespatří.

Po několika měsících dobyl Saladin Svatou zemi a křižáci museli ustoupit na tyrské pobřeží, do Libanonu. Staurofilakové stáli za přípravou druhé výpravy.

V srpnu roku 1191 Richard Lví srdce muslimy porazil v několika bitvách. Saladin byl ochoten za určitých podmínek Pravý kříž vydat - mezi vyjednavači byl i jeden z bratří a na vlastní oči relikvii spatřil. Richard však ze zcela nepochopitelných důvodů nechal usmrtit dvě stě muslimských zajatců a Saladin vyjednávání ukončil.

Staurofilakové, kteří připravovali iniciační zkoušky, dovršili práci v červenci roku 1195. Bratři ve vzdálených městech byli o této skutečnosti zpraveni prostřednictvím vyslanců. Iniciačnímu procesu se brzy podrobil první zájemce. Cato LXXVI. píše:

Aby jejich duše dospěly až k Pravému kříži Spasitele, musí se beze zbytku očistit od všech skvrn. Je třeba odčinit sedmero hlavních hříchů v sedmi městech, jejichž obyvatelé jim nezřízeně holdují. Tato města jsou: Řím - proslulý pýchou, Ravenna - závistí, Jeruzalém - hněvem, Athény - leností, Konstantinopol - lakomstvím, Alexandrie - nestřídmostí a Antiochie - smilstvem. V těchto městech odpykají své hříchy, aby mohli vstoupit na tajné místo nazývané Pozemským rájem, protože z větve Stromu dobra a zla, který předal archanděl Michael Adamovi, aby ho zasadil, byl postaven kříž, na němž zemřel Kristus. A aby bratři o následujících městech věděli, co se stalo v předchozích městech, budou čekatelé označeni

křížem - jedním za každý hřích vymazaný z jejich duše. Kříže se budou shodovat s kříži na zdi kláštera svaté Kateřiny, na posvátné hoře Sinaj, kde Bůh dal Mojžíšovi desky Zákona. Dospěje-li žadatel se sedmi kříži do Pozemského ráje, bude přijat mezi nás a navždy si na těle ponese chrismon a svaté slovo, které dává smysl našim životům. Nedospěje-li čekatel do Pozemského ráje, nechí se Bůh smiluje nad jeho duší.

„Hm… Sedm zkoušek v sedmi městech," zamumlal Farag. „A Alexandrie mezi nimi - pro nestřídmost."

Studium poslední části kodexu nám zabralo celé dva dny. Chýlili jsme se ke konci a našli odpověď na mnohé otázky. Skutečnost, že bratrstvo staurofilaků dosud existuje - po tisíci šesti stech padesáti devíti letech! - a že má na svědomí krádeže *Ligna Crucis*, mě ohromila.

„Kde asi je ten Pozemský ráj?" Sundala jsem si brýle a promnula unavené oči.

„Třeba se to dozvíme z poslední strany," napadlo Faraga.

Náhle jsem si všimla kapitánova nepřítomného pohledu. „Kapitáne!" křikla jsem na něho pobaveně. „Nejspíš usnul." „Ne, neusnul jsem," zahuhlal Glauser-Röist omámeně. „Co se vám tedy stalo?"

Udiveně jsme se na sebe s Faragem podívali. Kapitán byl bledý jako křída a nejisté těkal očima. Najednou zprudka vstal a prohlásil: „Pokračujte beze mě. Musím něco ověřit."

„Co musíte…" Než jsem stihla položit otázku, byl pryč.

„Co mu přelítlo přes nos?" vrhla jsem nechápavý pohled na Faraga.

„To bych taky rád věděl," trhl rameny.

Ovšem kapitánovo chování se dalo logicky vysvětlit. Pracovali jsme mnoho hodin denně a prakticky jsme nespali. Všem by nám přišel k duhu alespoň výlet na venkov nebo odpoledne strávené na pláži. Takový luxus jsme si však nemohli dovolit. Přemáhali jsme únavu, abychom byli hotovi

co nejdříve. Obávali jsme se totiž dalších špatných zpráv.

„Budeme pokračovat bez kapitána," rozhodl Farag.

Poslední Cato, sedmdesátý sedmý v pořadí, začal své vyprávění konstatováním šťastné události. V roce 1219 získalo bratrstvo Pravý kříž!

„Podařilo se jim to!" vykřikla jsem vzrušeně. Úplné jsem zapomněla, že staurofilakové jsou ti *zlí*.

„To bylo přece jasné od samého začátku," reagoval Farag.

„Ano? Nechápu proč…," urazila jsem se.

„No protože Pravý kříž přece zmizel! Copak si to nevybavuješ?"

Farag měl samozřejmě pravdu. Vysílením mi zřejmě přestával fungovat mozek. Pravý kříž záhadně zmizel na počátku třináctého století, během páté a poslední křížové výpravy. Cato LXXVII. o této události pochopitelně informuje ze svého úhlu pohledu. Když vojsko císaře Svaté říše římské národa německého obléhalo přístav Danietta v deltě Nilu, sultán al-Kamil se nabídl, že pokud křesťané opustí Egypt, vrátí vzácnou relikvii. Krátce předtím, byl Dionisios z Dary, dvaatřicetiletý bratr, kterému se podařilo o dva roky dříve proniknout do Saladinova vojska, jmenován strážcem sultánova pokladu. Tolik se přizpůsobil své nové roli, že ho i

Jikephoros Panteugenos stěží poznal, když se jednou v noci objevil v jeho chýši s pečlivě zabalenou relikvií v náručí. Muži se rozplakali štěstím a vydali se pro zbývající tři bratry. S prvními slunečními paprsky příštího dne pět staurofilaků v převlečení vyrazilo na cestu do kláštera svaté Kateřiny na Sinaji, kde vyčkali příchodu Catona LXXVII. a dalších bratří. Na závěr svého šťastného povídání velmistr oznamuje, že nyní se staurofilakové mohou navždy odebrat do Pozemského ráje, který mezitím našli.

„Ale nepíše kde!" namítla jsem.

„Musíme číst dál," doporučoval Farag.

„Stejně to neprozradí," tušila jsem.

A nemýlila jsem se. Cato LXXVII. se pouze zmínil o tom, že se jedná o velmi vzdálenou zemi a že je třeba připravit se na svízelnou cestu. Kroniku svěří do péče mnichům kláštera svaté Kateřiny, protože ve zdejší knihovně byla uložena po devět staletí. S lítostí oznamuje, že záznamy v kronice tímto končí. „Mí nástupci budou popisovat události našich životů jinde. Tam budeme střežit to málo, co vlivem lidské špatnosti z Pravého kříže zůstalo. Náš osud je završen. Nechť nás ochraňuje Bůh.“

„To je všechno,“ utrousila jsem sklesle. Papír mi vypadl z rukou.

Seděli jsme s Faragem vedle sebe jako sochy. Nemohli jsme uvěřit, že příběh starého rukopisu skončil a že nejsme o mnoho chytřejší než na začátku. Relikvie uloupené z křesťanských kostelů se bezpochyby nacházejí tam, kde staurofilakové našli Pozemský ráj. Dozvěděli jsme se ledaco o jejich historii, ale nic víc.

Měsíce dřiny… a všechna ta námaha přišla vniveč.

Zhluboka jsem se nadechla. Hlava mi spadla dopředu, brada se dotkla hrudníku a v unavených krčních obratlích zapraskalo, jako když se drtí sklo.

Za celou dobu jsem si neodpočinula. Bud jsem nemohla usnout, nebo mě rušil tikot nástěnných hodin či jemné předení ledničky nebo úmorné sny. Nebyla to noční můra, vždy jsem ale cítila obrovský strach.

Zklamaně jsme s Faragem povečeřeli a vydali se každý do svého pokoje v hotelu. Nedospěli jsme ke kýženému výsledku a neměli jsme nejmenší tušení, co se přihodilo kapitánovi. Farag se mě snažil povzbudit. Tvrdil, že až si odpočineme, uvidíme všechno v novém světle. Nevěřila jsem tomu.

Lehla jsem si a znovu mě přepadl strach. Octla jsem se na široké ulici plné hlubokých výkopů. Musela jsem vrávorat po úzkých lávkách a ručkovat po tenkých lanech. Zničehonic jsem

procitla. Nevěděla jsem, co se děje, ani kde jsem. Po chvíli mi došlo, že zvoní telefon. Úzkostí se mi rozbušilo srdce. Natáhla jsem se pro sluchátko a zavrčela jsem: „Prosím.“

„Paní doktorko?“ Byl to hlas kapitána Glausera-Röista.

„Nezlobte se, ale víte, kolik je hodin?“ mžourala jsem na budík.

„Půl čtvrté,“ odpověděl klidně. „Ano, půl čtvrté ráno!“

„Jsem na recepci,“ pokračoval nevzrušeně. „Profesor Boswell dorazí za pět minut. Kolik času budete potřebovat vy?“ „Cože? A kam si myslíte, že ted půjdu?“ „Do hypogea.“ „Do hypogea?“

Kapitánovi už docházela trpělivost. „Ano. Můžeme s vámi počítat?“

„Samozřejmě,“ vyrazila jsem ze sebe. „Pět minut mi stačí.“

Vběhla jsem do koupelny a stiskla vypínač. Do očí mě udeřil proud chladného umělého světla. Vyčistila jsem si zuby, opláchla si obličej ledovou vodou a hřebenem si projela vlasy. Vrátila jsem se do pokoje a chvatně si oblékla černou sukni a tlustý vlněný svetr béžové barvy. Vzala jsem si plášť a kabelku a vyrazila na chodbu provázena silným pocitem nereálnosti, jako bych se dosud neprobudila ze sna. Přivolala jsem si výtah. Cestou do přízemí jsem se modlila. Prosila jsem Boha, aby byl při mně, i kdybych ho z nepřekonatelné únavy na chvíli opustila.

Farag a Glauser-Röist na mě čekali v rozlehlém vestibulu a pološeptem o něčem horečně debatovali. Rozespalý profesor se nervózními gesty snažil upravit si rozcuchané vlasy, kapitán však působil - k mému nemírnému překvapení - naprosto vyrovnaně a čiperně.

„Jdeme,“ poručil, když mě uviděl, a aniž se přesvědčil, zda ho následujeme, vyrazil na ulici.

Vatikán je nejmenší stát na světě. Byly sotva čtyři hodiny ráno, všude tma a naprosté ticho. Zdálo se mi, že po mně chtějí, abych bez jediné zastávky přešla Spojené státy z východu na

západ. Kolem projelo několik černých limuzín se značkou *Kdyby to Kristus viděl.* Jejich světla nakrátko ozářila okolní prostor a zmizela v temných uličkách.

„Kam jedou tak brzy?“ podivila jsem se.

„Nikam,“ odvětil suše Glauser-Röist. „A raději se neptejte odkud. Věřte, že odpověď by se vám nezamlouvala.“

V duchu jsem dala kapitánovi za pravdu. Osobní život mnoha kardinálů byl značně neuspořádaný, ale to ať si vyřídí se svým svědomím, myslela jsem si.

„A neobávají se nějakého skandálu?“ vyzvídal Farag, třebaže kapitánovi toto téma nebylo evidentně po chuti. „Co kdyby se to objevilo v novinách?“

Glauser-Röist mlčel.

„V tom spočívá moje práce,“ ozval se po chvíli. „Starat se, aby takové věci nevypluly na povrch. Církev je svatá, ovšem její členové jsou velcí hříšníci.“

Významně jsme se na sebe s Faragem podívali a zbytek cesty jsme nepromluvili.

Kapitán měl klíče od všech dveří tajného archivu. Počínal si s takovou samozřejmostí, že zde zcela jistě nebyl v noci poprvé.

Když jsme vešli do mé laboratoře, padl mi pohled na tlustou knihu na stole. Přitahovala mě jako magnet. Ale kapitán byl hbitější. Natáhl se pro ni jako první a přitiskl si ji k hrudi.

„Objevil jsem,“ oznámil nám, „jakýsi návod, který nás dovede do Pozemského ráje.“

„Chcete snad tvrdit, že staurofilakové vydali nějaký bedekr?“ ušklíbla jsem se.

Skála mě zpražil pohledem.

„Dá se to tak říct,“ odpověděl a natočil k nám knihu tak, abychom mohli přečíst název.

Farag a já jsme zůstali stát jako opaření.

„Božská komedie?“ vysoukala jsem ze sebe po chvíli. Kapitán si z nás bud tropil šprýmy, nebo - což by bylo mnohem

horší -se úplně zbláznil.

„Božská komedie, přesně tak.“

„Ale… Dantova Božská komedie?“ ujišťoval se nechápavě Farag.

„Existuje snad nějaká jiná?“ opáčil shovívavě kapitán.

„Ne… Jenže,“ koktal Farag nevěřícně, „sám musíte uznat, že to nedává smysl.“ Potichu se zasmál. „Vodíte nás za nos.“

Glauser-Röist si sedl a na místě, kde vyčnívala červená záložka, knihu rozevřel.

„Očistec,“ pronesl zřetelně jako snaživý žáček. „Zpěv první, verš třicátý první a následující. Dante dorazí se svým průvodcem Vergiliem k úpatí očistce a říká:

‚já nečekaně
jsem uviděl osamělého kmeta
jenž víc, než syn kdy otci dlužen býval,
hoden byl úcty pro svůj vzhled i léta.

Vous prošedlý mu dlouhý z brady splýval,
jenž barvou podobný byl s jeho vlasy
a na prsou mu tvořil dvojí příval.

Ta čtyři svatá světla svými jasy
po tváři lila mu tak mnoho záře,
až bych byl řekl, že to sluncem asi. “

Kapitán k nám vzhlédl s nadějí v očích. „Pěkné,“ pochválil verše Farag. „A poetické,“ dodala jsem jízlivě. „Copak nic nechápete?“ vydechl kapitán rozčarovaně. „A co bychom měli chápat?“ vykřikla jsem. „Nevíte, kdo je ten kmet? Opravdu ho nepoznáváte?“ Když viděl naši odmítavou reakci, uklidnil se a tónem unaveného učitele spustil:

„Vergilius nutí Danta, aby před starcem poklekl, a stařec se jich ptá, kdo jsou. Vergilius mu odpoví a dodá, že na žádost

Ježíše Krista a Beatrice, mrtvé Dantovy milé, ukazuje básníkovi, jak vypadá záhrobí.“ Pak Glauser-Röist otočil stránku a citoval:

„Já zjevil mu, jak hříšný lid se trestá:
teď duchy, které očištují sebe,
mu ukázat chci v řádu tvého města.

Jak šli jsme, dlouhá řeč by byla;
z nebe však pomáhá mi síla tak ho vésti,
abych moh uslyšet i spatřit tebe.

Ted příchod jeho lasfavě rač snésti:
Svobodu hledá, jež se draho platí,
jak dobře ví, kdo zřek se pro ni štěstí!

Ty víš to, neboť trpká nebyla ti
smrt pro ni v Utice, kde nechals šaty,
jež jasně tak v den velký budou pláti.“

„V Utice!“ zvolala jsem. „Cato Utický! Ten kmet je Cato Utický!“

„Konečně,“ oddechl si Glauser-Röist. „Cato Utický, po němž se nazývali velmistrové bratrstva staurofilaků, je v Dantově Božské komedii strážce předočistce. Nezdá se vám to výmluvné? Víte, že Božská komedie sestává ze tří částí - Pekla, Očistce a Ráje, každá vßyšla zvlášť. Všimněte si podobností v textu rukopisu a v Dantově díle. V osmdesátém druhém verši prosí Vergilius Catona: *Nech sedmerem svých říší jít nás dále!* Očistec má tvar kuželovité hory tvořené sedmi stupni. A na každém ze sebe musí Dante smýt jeden hlavní hřích. Postupně se očistí od hříchu pýchy, závisti, hněvu, lenosti, lakomství, nestřídmosti a smilstva.“

Kapitán se odmlčel, podal si rekonstruovaný text rukopisu a

četl:

„Aby jejich duše dospěly až k Pravému kříži Spasitele, musí se beze zbytku očistit od všech skvrn. Je třeba odčinit sedmero hlavních hříchů v sedmi městech, jejichž obyvatelé jim nezřízeně holdují. Tato města jsou: Řím - proslulý pýchou, Ravenna - závistí, Jeruzalém - hněvem, Athény - leností, Konstantinopol - lakomstvím, Alexandrie - nestřídmostí a Antiochie - smilstvem. V těchto městech odpykají své hříchy, aby mohli vstoupit na tajné místo nazývané Pozemským rájem, protože z větve Stromu dobra a zla, který předal archanděl Michael Adamovi, aby ho zasadil, byl postaven kříž, na němž zemřel Kristus. A aby bratři v následujících městech věděli, co se stalo v předchozích městech, budou čekatelé označeni křížem - jedním za každý hřích vymazaný z jejich duše. Kříže se budou shodovat s kříži na zdi kláštera svaté Kateřiny, na posvátné hoře Sinaj, kde Bůh dal Mojžíšovi desky Zákona. Dospěje-li čekatel se sedmi kříži do Pozemského ráje, bude přijat mezi nás a navždy si na těle ponese chrismon a svaté slovo, které dává smysl našim životům. Nedospěje-li čekatel do Pozemského ráje, necht se Bůh smiluje nad jeho duší.“

„A u Danta se na vrcholu hory nachází Pozemský ráj?“ zajímal se Farag.

„Ano,“ odpověděl Glauser-Röist. „Druhá část Božské komedie končí v okamžiku, kdy Dante poté, co se očistí od sedmi hlavních hříchů, dojde do Pozemského ráje. A odtud už může dosáhnout Nebeského ráje - což se popisuje v třetí části díla. Ale poslechněte si ještě, co praví anděl, strážce brány očistce, když básník prosí, aby mohl jít dál:

Sedmero P mi napsal hrotem meče
na čelo, řka mi: „Hled, ať tyto rány
si smyješ vodou, která uvnitř teče!“

„Sedmero P, každé P představuje jeden hlavní hřích," pokra čoval kapitán. „A staurofilakové vyznačí na kůži člověka, který se zbaví jednoho hlavního hříchu, kříž."

Nevěděla jsem, co si o tom mám myslet. Že by Dante patřil ke i staurofilakům? Ta představa mi přišla absurdní. Zdálo se mi, že únavou ztrácím schopnost logicky uvažovat.

„Kde berete takovou jistotu? Jak víte, že to, co nám tady tvrdíte, je pravda?" zeptala jsem se pochybovačně.

„Dantovu Božskou komedii znám dokonale, protože jsem se jejím studiem důkladně zabýval na vysoké škole. Můžu vás ubezpečit, že Očistec skutečně lze považovat za jakýsi bedekr, jak jste řekla, který nás dovede k ukradeným *Ligna Crucis."*

„Ale jak si tím můžete být tak jist?" naléhala jsem tvrdošíjně. „Může jít o náhodu. Dante používá mnoho prvků středověké křesťanské mytologie."

„Vzpomínáte si, že v polovině dvanáctého století se mnozí staurofilakové vydali z Jeruzaléma do významných křesťanských měst?"

„Samozřejmě," kývla jsem.

„A vzpomínáte si, že řada z nich vstoupila do různých tajných organizací?" „Jistě."

„Tak mi dovolte, abych vám sdělil, že Dante Alighieri byl od raného mládí členem společnosti Fidei ďAmore."

„Skutečně?" otázal se s neskrývaným úžasem Farag.

„Proč si myslíte, pane profesore, že Božské komedii nikdo nerozumí? Všichni v ní vidí jen hezkou, byť trochu dlouhou báseň plnou metafor - mimochodem, badatelé je vesměs interpretují ve vztahu ke svaté církvi. K tomuto dílu je třeba přistupovat úplně jinak." Z kapsy vytáhl pečlivě složený list papíru. „Věděli jste například, že každá ze tří částí Božské komedie se skládá ze třiceti tří zpěvů? A že každý zpěv má přesně sto patnáct nebo sto šedesát veršů? Všimněte si, že

součtem jednotlivých čísel dospějeme v obou případech k číslu sedm. Myslíte si, že se jedná o náhodu? V tak kolosálním díle, jako je Božská komedie? V tom případě bych vás rád ubezpečil, že Dante nenapíše *náhodou* ani čárku. Věděli jste, že všechny tři části - Peklo, Očistec i Ráj - končí slovem *hvězdy?* Tedy slovem astrologického symbolismu? A tohle je jen malá ukázka… Kdybych měl vyjmenovat všechno, neskončil bych nikdy."

Užasle jsme na něho s Faragem hleděli. Nikdy by mě nenapadlo, že vrcholné dílo italské literatury, kniha, kterou jsem ve škole nenáviděla, je vlastně kompendium esoterické nauky.

„Chcete nám tedy naznačit," obrátila jsem se na kapitána, „že Božskou komedii můžeme považovat za iniciační knihu?"

„Ne. Božskou komedii nemůžeme *považovat* za jakousi iniciační knihu. Božská komedie *je* iniciační kniha. Chcete další důkazy?"

„Ano!" vyhrkl se zaujetím Farag.

Kapitán si znovu vzal knihu a četl:

„Ó vy, kdož zdravě myslíte a jasně,
vnímejte poučení, jež je skryto
pod rouškou veršů této divné básně!"

„To je všechno?" zeptala jsem se zklamaně.

„Všimněte si, paní doktorko," vysvětlil mi Glauser-Röist, „že tyto verše se nacházejí v devátém zpěvu. A devítka má pro Danta velký význam. Ve středověké numerické symbologii toto číslo představuje Moudrost, nejvyšší úroveň znalostí a vědu. A ty vysvětlují svět jinak než na základě víry. Toto tvrzení se navíc nachází mezi šedesátým prvním a šedesátým třetím veršem. Součtem šesti a jedné dostaneme sedmičku; sečteme-li šestku a trojku, získáme číslo devět. A jak jsme si už pověděli, u Danta není pro náhodu místo: Peklo má devět kruhů, v nich trpí duše hříšníků podle druhu a závažnosti

hříchu, který spáchaly, v Očistci je sedm stupňů a v Ráji opět devět kruhů… Sedm a devět, chápete to? Slíbil jsem vám další důkazy, prosím - máte je mít.“

Začal přecházet z místa na místo. Rozčilovalo mě to, ale nepřipadalo mi vhodné žádat ho, aby se uklidnil. Byl zcela zaujat tím, co nám chtěl sdělit. „Většina odborníků se shoduje v tom, že Dante Alighieri vstoupil do Fidei ďAmore v roce 1283 v osmnácti letech, krátce po svém druhém setkání s Beatricí. K prvnímu setkání došlo, jak se dočteme v díle La Vita Nuova, když bylo oběma devět let, a podruhé se viděli, jak si snadno můžete spočítat, o devět roků později. Fidei ďArňore byla tajná společnost; její členové usilovali o duchovní obrodu křesťanství. Mluvíme o době nechvalně proslulého papeže Bonifáce VIII. K Fidei ďAmore patřili básníci Guido Cavalcanti, Cino da Pistoia, Lapo Gianni, Forese Donati, Guido Guinizelli, Dino Frascobaldi, Guido Orlandi a mnozí jiní. Guido Cavalcanti měl pověst výstředníka a kacíře, a jelikož stál v čele florentinské sekce Fidei ďAmore, byl to právě on, kdo panta do této společnosti přijal. Její členové vystupovali proti nepiorálnosti církve, volali po svobodě a vědeckém poznání. Lze se te dy domnívat, že Božská komedie, jak se všeobecně tvrdí, velebí katolickou církev, její hodnoty a ctnosti? Já jsem přesvědčen, že ne. pante nenávidí papeže a kardinály, kritizuje bohatství církve i její prohnilou hierarchii. Oficiální badatelé však jeho slova překroutili a vkládají mu do úst myšlenky, které nikdy…“

„Ale co má Dante společného se staurofilaky?“ přerušil kapitána Farag.

„Promiňte,“ usmál se kapitán. „Nechal jsem se unést. Chtěl jsem vám jen dokázat, že Dante udržoval styky se staurofilaky. Bezesporu je znal a dost možná, že nějaký čas byl členem bratrstva. Avšak později - je podvedl.“

„Podvedl?“ nerozuměla jsem. „Proč?“

„Protože vyzradil jejich tajemství. V Očistci podrobně

popsal proces zasvěcení. Podobně jako Mozart v Kouzelné flétně popsal iniciační rituál zednářů. Tvrdím, že Dante Alighieri patřil k bratrstvu staurofiláků a že jejich znalosti použil ve svém literárním díle. Díky nim triumfoval na poli literatury.“

„Staurofilakové by mu něco takového nedovolili. Bez milosti by s ním skoncovali.“

„A kdo říká, že to neudělali?“

Překvapením jsem otevřela ústa.

„Víte, že potom, co v roce 1315 vydal Očistec, na čtyři roky zmizel? Zčistajasna se pak v lednu 1320 objeví ve Veroně, kde…,“ nadechl se a zpříma se na nás podíval, „…v kostele svaté Heleny přednese pojednání o vodě a souši. Proč zrovna tam, po čtyřech letech mlčení? Prosil takto staurofilaky o odpuštění? To už nám zůstane navždy utajeno. Jisté je, že z Verony vyrazil do Ravenny, kde vládl jeho přítel Guido Novello da Polenta. Bezesporu u něho hledal ochranu. Téhož roku totiž dostal příležitost působit na boloňské univerzitě, nabídku však ze zcela nepochopitelných důvodů odmítl. Tvrdil, že kdyby opustil Ravennu, vystavil by se velikému nebezpečí - nikdy ale neupřesnil, o jaké nebezpečí mělo jít.“ Kapitán se zamyslel, ale po chvíli pokračoval: „O rok později ho jeho přítel Novello požádal, aby se vypravil k benátskému dóžeti a pokusil se odvrátit hrozící útok. Dante vyrazil na cestu, vrátil se však těžce nemocný a krátce poté chorobě podlehl… Víte, který den zemřel?“

Farag a já jsme napětím ani nedýchali.

„Čtrnáctého září, na svátek Povýšení svatého kříže.“

3

V laboratoři jsme seděli do šesti hodin. Potom jsme se - ohromeni kapitánovým objevem - odebrali do postele. Znovu jsme se sešli na obědě. Farag i já jsme byli bledí jako stěna; vypadali jsme, jako bychom se chtěli zúčastnit konkurzu na strašidla. Kapitán dorazil poslední. Lekla jsem se, když jsem si všimla jeho nepřirozeně ztuhlého výrazu. „Přihodilo se vám něco, pane kapitáne?“ „Ne,“ odtušil lakonicky. Sáhl po ubrousku a rozprostřel si ho na klíně. Bylo zřejmé, že víc se nedozvíme. Nemělo cenu naléhat. Vyprávěli jsme si tedy s Faragem o jeho možném působení v Itálii. Kapitán promluvil, až když jsme se pustili do zákusku. „Papež je velmi nespokojen,“ oznámil nám. „K tomu ovšem nemá žádný důvod,“ oponovala jsem. „Pracujeme, až se z nás kouří.“

„Zřejmě to nestačí,“ konstatoval Skála. „Pokud nepředložíme výsledky co nejdříve, sestaví jiný tým. A navíc zpráva o krádeži Pravého kříže se málem objevila v médiích.“ „Jak to?“ vyděsila jsem se.

„Tu záležitost se nepodařilo udržet v tajnosti. Někdo si zkrátka pustil pusu na špacír. Na poslední chvíli jsme to zastavili - ale kdoví, na jak dlouho?“

Farag se zadumaně kousal do spodního rtu.

„Myslím, že papež se mýlí,“ promluvil po chvíli. „Nechápu, proč chce tím úkolem pověřit někoho jiného. Domnívá se snad, že tak budeme pracovat víc? Osobně bych se rád poradil… Víc hlav víc ví, jak se říká. A víc očí víc vidí. Bud se opravdu hodně zlobí, nebo se k nám chová jako k dětem.“

„Papež se velmi zlobí,“ objasnil nám Skála. „Měli bychom nechat řečí a dát se do práce.“

* * *

O půl hodiny později už jsme zase seděli v mé laboratoři. Kapitán navrhl, abychom si každý obstarali jeden exemplář Božské komedie, pustili se do čtení a dělali si poznámky. Večer se sejdeme a domluvíme se na dalším postupu.

Tento nápad se mi ani v nejmenším nezamlouval. A Faragovi zřejmě také ne, protože nadhodil, že by stačilo prostudovat jen druhou část - Očistec. Ztráceli bychom čas, kdybychom četli celou knihu. Rozhodla jsem se kout železo, dokud bylo žhavé, a přiznala jsem, že Božskou komedii k smrti nenávidím. Měli bychom jít rovnou k věci, horovala jsem. Nač bychom se probírali nějakým nezáživným textem, když ho kapitán zná skoro nazpaměť?

Glauser-Röist stiskl pevně rty a mlčel. Vypadal znechuceně.

Nakonec jsem rezignovala a smířila se s představou, že se budu muset ponořit do tohoto vrcholného díla světové literatury.

Ořezala jsem si několik tužek, připravila si notes na poznámky, ale nenáviděná kniha s výhružným portrétem jejího autora ležela netknutá na stole.

Zvládla jsem mnohem složitější texty, opakovala jsem si. Ovšem pokaždé, když jsem se chystala knihu otevřít, mi v mysli vytanuly vzdálené vzpomínky na školní léta, kdy nás do úmoru nutili číst notoricky známé pasáže a vtloukali nám do hlavy, že se jedná o mistrovské dílo světové literatury.

Po deseti minutách jsem si pro jistotu ořezala ještě jednu tužku a poté jsem usoudila, že bych si měla odskočit na toaletu. Vrátila jsem se a odhodlaně usedla za stůl. Jelikož mě po chvíli začala zmáhat ospalost, rozhodla jsem se, že si zajdu na kávu.

Pak mě napadlo, že si udělám pořádek v papírech. V sedm hodin večer jsem vstala k odchodu do svého bytu na Piazza delle Vaschette (nebyla jsem tam několik dní) a pod tíhou výčitek svědomí jsem si předsevzala, že hned ráno začnu číst. Rozloučila jsem se s Faragem i kapitánem - oba byli ve svých pracovnách ponořeni do studia Božské komedie -as pocitem viny vyšla na ulici.

Když jsem otevřela dveře bytu, ovanula mě lákavá vůně boloňské omáčky. Jako na povel mi začalo kručet v břiše. Ferma se vyklonila do úzké chodby a na uvítanou se usmála. V její tváři však bylo znát i starost.

„Ottavio! Tolik dní jsi nedala vědět…“

„Mohla bych si nabídnout?“ zeptala jsem se bez okolků a opájela se vůní z kuchyně.

„Ale samozřejmě… Vždyť to jsou obyčejné špagety,“ odpověděla s falešnou skromností. Vařila totiž výborně.

„Hned budu nosit na stůl,“ pokračovala. „Margherita a Valeria se vrátí co nevidět.“

„Kam šly?“ zajímala jsem se.

Ferma se na mě vyčítavě podívala. Zdálo se mi, že má den ode dne víc šedin.

„Ottavio,“ pronesla káravým hlasem. „Copak jsi zapomněla na neděli?“

„Na neděli?“ zeptala jsem se nechápavě. „Tak už mě nenapínej. Co bude v neděli?“

„V neděli nás přece čeká obnova slibu!“ vykřikla, jako by se blížil konec světa.

V tu chvíli by se ve mně krve nedořezal. Jak jsem mohla zapomenout?!

Ferma odešla do obývacího pokoje a ztěžka pokyvovala hlavou. Neplísnila mě, dobře věděla, že jsem zahlcena prací. Jinak by se mi něco takového samozřejmě nestalo. Znovu mě přepadly výčitky svědomí. Se svěšenou hlavou a o hladu jsem

se uchýlila do kaple prosit Boha o odpuštění. Nebyla jsem typická jeptiška - už kvůli práci, kterou jsem vykonávala. Často mi papež povolil neúčastnit se mše ani zpovědi. Věděla jsem však, že svůj vztah k Bohu musím rozvíjet, pečovat o něj. Protože… jinak by můj život ztratil smysl.

Uslyšela jsem Margheritu a Valerii a namáhavě jsem se zvedla ze země. Sedavý způsob života si začíná vybírat svou daň, pomyslela jsem si. Všechny klouby jsem měla ztuhlé.

Po jídle jsem zavolala na Sicílii. Nejdříve jsem mluvila s Rosalií, manželkou mého bratra Giuseppa, poté se ozvala Giacoma. Vytrhla Rosalii telefon z ruky a vyčinila mi, že jsem se tolik dní neozvala. A jako poslední jsem zaslechla milý hlas matky:

„Ottavio?“

„Mami!“ zaradovala jsem se. „Jak se ti daří?“

„Dobře, holčičko, dobře… Všichni se máme dobře. A ty?“

„Pracuji od rána do noci - jako vždycky.“

„Tak to má být,“ pronesla matka bezstarostně.

„Ano.“

„Tak se opatruj, holčičko. Slib mi, že na sebe budeš dávat pozor.“

„Samozřejmě.“

„A brzy zase zavolej. Jsem moc ráda, když tě slyším. V neděli máš obnovu slibu, vid?“ „Ano.“

„Všichni se za tebe budeme modlit.“

Ten večer jsem usínala s úsměvem na rtech.

V osm hodin ráno - jak jsem si slíbila - jsem statečně vzala do ruky Dantovu Božskou komedii. Rozevřela jsem ji na straně 270 a očima přelétla slovo *Očistec.* Povzdechla jsem si, obrnila se trpělivostí a dala se do čtení:

Per correr miglior acque alza le vele
omai la navicella del mio ingegno,

che Lancia dietro a se mar si crudele;

e cantero di quel secondo regno
dove l'umano spirito si purga
e di saliere al ciel diventa degno).*

Tak zněly první verše. Dante zahájil cestu po druhé říši, jak bylo uvedeno ve vysvětlivkách, na Velikonoční neděli, desátého dubna roku 1300 kolem sedmé hodiny ranní. V prvním zpěvu doputuje s Vergiliem z pekla do předočistce, kde se setkává s Catonem Utickým. Cato je vidí nerad, ovšem posléze - jak nám vyložil Glauser-Röist - jim povolí vejít:

Nuž jdi! Však opásej dřív hladkou třtinou
tohoto zde a tvář mu také omyj,
ať poskvrněn už není žádnou špínou,
neb nijak slušné by se nezdálo mi,
až přijde před prvního sluhu Ráje,
zrak aby zkalen měl jak nevidomý.

Ostrůvek tento dole u okraje
na bahně měkkém rodí samé sítí,
kde mořský příboj kolem něho hraje:

Vergilius a Dante zamíří k moři. Velký básník z Mantovy pohladí dlaní trávu pokrytou rosou a smyje Dantovi z obličeje špínu pekla. A jakmile dorazí na pustý břeh, před nímž se nachází malý ostrov, opásá Vergilius Danta sítinou, jak poručil Cato.

V následujících sedmi zpěvech, od úsvitu do setmění, procházejí Vergilius a Dante předočistcem. Setkávají se se

---

*) By lepší vodou plul, člun ducha mého už plachty svoje pozdvihuje výše, opustiv vlny moře ukrutného. I budu zpívat chválu druhé říše, kde lidský duch své poskvrnění smyje a nebes hodným stane se tak spíše

starými přáteli a známými a navazují s nimi rozhovor. V třetím zpěvu dojdou k úpatí očistcové hory. Tvoří ji sedm kruhů a v každém se duše očišťují od hříchů, aby mohly vstoupit do nebe. Dante si všimne příkrého svahu a pochybuje, zda ho zdolá. Mezitím se k nim přiblíží zástup jakýchsi postav. Jsou to duše vyobcovaných, odsouzené pomalým krokem chodit kolem hory. Ve čtvrtém zpěvu objeví básníci úzkou stezku, po níž se vydají vzhůru. Dante si stěžuje na únavu, a vtom se za skálou ozve jakýsi hlas. Poutníci spatří duše těch, kteří odkládali lítost. O kus dál, v pátém zpěvu, narazí na ty, kteří zemřeli násilnou smrtí a v poslední vteřině se káli. V šestém zpěvu se setkají se známým trubadúrem Sordellem da Goito a ten je provází sedmým zpěvem až k údolí, kde uvidí nezodpovědné vladaře. Sordello da Goito poutníky upozorní, že na očistcové hoře je po setmění potřeba cestu přerušit a vyhledat si útočiště. V devátém zpěvu (vzpomněla jsem si, že devítka je Dantovo oblíbené číslo) básníci konečně vstoupí do očistce. V poznámkách jsem se dočetla, že jsou asi tři hodiny v noci a Dante - jediný smrtelník - usne na trávě jako dítě. Ve snu vidí orla. Pták se k němu snese jako blesk, popadne ho a vyletí s ním k nebi. Básník úlekem procitne a zjistí, že je ráno, a uvidí moře. Vergilius ho uklidňuje a poví mu, že dospěli k bráně očistce. Vypráví, že zatímco Dante spal, přišla k němu paní Lucie, vzala spáče do náruče, vynesla ho před bránu očistce a opatrně ho položila na zem. Vergiliovi pak očima naznačila, kudy mají jít. Zmínka o svaté Lucii - ochránkyni zraku - mě zaujala. Je to jedna z patronek Sicílie a moje sestra se jmenuje po ní.

Dante a Vergilius tedy pokračují v cestě, až přijdou ke třem schodům, stupňům. Před branou nad nimi stojí anděl-strážce očistce, první z ministrů Ráje, o němž mluvil už Cato.

„Tamodtud povězte, co tady chcete?
Kde průvodce váš?“ řekl znenadála.

„Ať nemrzí vás, že sem vzhůru jdete!“
„Nebeská paní, věcí těchto znalá,
teď právě,“ ozval se můj mistr plaše,
„‚Tam brána, jděte k ní!' nám radu dala.“

Anděl svírá v ruce meč a vyzývá je, aby vystoupili za ním.

První stupen byl z hladkého bílého mramoru, druhý z černého kamene, drsného a rozpukaného, a třetí z porfyru rudého jako krev. Podle poznámek pod čarou se jednalo o alegorii svátosti zpovědi: anděl představoval kněze a meč jeho slova, která pohnou k pokání. V tu chvíli jsem si vybavila, jak nám tuto pasáž vysvětlovala sestra Berardi. Kdo by si pomyslel, že si po tolika letech budu muset připomínat dávno mrtvou učitelku a její neskonale nudné hodiny literatury!

Najednou někdo zaklepal na dveře a do laboratoře vstoupil Farag.

„Jak to jde?“ zajímal se s ironií v hlase. „Podařilo se ti překonat traumata z dětství?“

„Ne,“ vydechla jsem. Sundala jsem si brýle a pohodlně se opřela, abych ulevila bolavým zádům. „Tohle sousto nejsem schopna strávit.“

Zvláštně se na mě podíval. Potom zamrkal, jako by se probudil z dlouhého spánku, a zeptal se: „Co zrovna čteš?“

Znovu zamrkal a vsunul ruce do širokých kapes starého saka.

„Vergilius a Dante právě mluví s andělem - strážcem očistce.“

„Výborně,“ nadchl se profesor. „To je jedna z nejpozoruhodnějších pasáží! Dante v ní popisuje tři stupně alchymie.“

„Tři stupně alchymie?“ nakrčila jsem nos.

„No samozřejmě. Ty tři barevné stupně představují tři fáze alchymistického procesu. Netvrd mi, že to nevíš! Zbělení, zčernání, zčervenání. Albeno, Nigredo a Rubedo. Opus Album,

Opus Nigrům a…“ Když viděl můj překvapený obličej, zarazil se a propukl v smích. „Že jsem měl pravdu? Už jsi to slyšela. Možná ti budou bližší řecké názvy: Leukosis, Melanosis a Iosis.“

Zalovila jsem v paměti. Snažila jsem se vybavit si všechno, co jsem se dočetla o alchymii ve středověkých kodexech.

„Samozřejmě že jsem to slyšela,“ odvětila jsem. „Ale ani v nejbujnější fantazii by mě nenapadlo, že… Ve škole nás učili, že v těchto verších je třeba spatřovat svátost zpovědi…“

„Svátost zpovědi?“ podivil se Farag a přistoupil k mému stolu. „Copak to nevidíš? Anděl sedí na diamantovém prahu a nohama se opírá o schod z rudého porfyru. A rubedo, zčervenání, představuje poslední fázi alchymistického procesu - sublimaci, při níž vzniká diamantový kámen mudrců. Už si vzpomínáš?“

Profesorova slova mě vyvedla z rovnováhy.

„Ano,“ přikývla jsem zaraženě.

Užasla jsem. Faragova interpretace působila mnohem věrohodněji.

„Řekl bych, že jsem tě zviklal,“ podotkl spokojeně. „Už tě nebudu zdržovat.“

„Uvidíme se na obědě.“ „Zastavíme se pro tebe.“

Jeho hlas jsem už neslyšela. Byla jsem jako u vytržení.

„Zastavíme se pro tebe s Kašparem, až půjdeme na oběd,“ zopakoval zvučně od dveří.

„Dobře… Až půjdete na oběd, tak se pro mě zastavíte,“ pronesla jsem malátně.

Náhle jsem autora Božské komedie spatřila v jiném světle. Co když má kapitán pravdu? Třeba se skutečně jedná o iniciační knihu. Ale jak by to všechno souviselo se staurofilaky? Chvíli jsem si masírovala kořen nosu a pak si nasadila brýle. Znovu - s mnohem větším elánem než prve - jsem obrátila zrak k textu. Farag mě vyrušil v okamžiku, když se poutníci setkávají s andělem - strážcem očistce. Na výzvu

svého učitele Dante pokorně prosí anděla, aby je pustil dovnitř.

Já zbožně vrh se k svaté noze bosé
a o tu milost prosil jsem ho kleče,
v hrud třikrát bije se, jak slušelo se.
Sedmero P mi napsal hrotem meče
na čelo, řka mi: „Hled, ať tyto rány
si smyješ vodou, která uvnitř teče!“

Anděl vytáhne zpod šatů barvy popela nebo vyprahlé země dva klíče - stříbrný a zlatý. Odemyká nejprve bílým, poté žlutým, a jak vysvětluje Dantovi:

„Když jednomu z nich zámek nepoddá se,
že v dírce nepohne se,“ vysvětluje
nám anděl, „pak je s branou marná práce.
Dražší je jeden, druhý vyžaduje,
by odemk, umu víc než rozjímání,
neb je to on, co uzel rozdrhuje.
Jsou od Petra, jenž řek, ať v odmykání
radš pobloudím než při opačné práci,
jenom když člověk se mi k nohám sklání.“
Pak k svaté bráně pohyb otvírací
učinil, řka: „Teď vstupte, vězte ale,
že kdo zpět ohlédne se, ven se vrací.“

Tak tohle je návod, jak se vstoupit do očistce. Co jiného by to mohlo být? Přes počáteční nedůvěru vůči kapitánově teorii jsem musela připustit, že se Glauser-Röist nemýlil. Alespoň se to tak jevilo. Stále nám totiž chyběla odpověď na zásadní otázku: kde se očistec, anděl a tři alchymistické stupně nacházejí?

V poledne cestou do restaurace jsem si uvědomila, že

musím požádat kapitána o několik dní volna. Potřebovala jsem se připravit na nedělní obnovu slibu.

„Nestačila by vám jenom sobota?“ vyzvídal s nevolí, když jsem mu přednesla svou prosbu. „Máme málo času.“

„Co znamená *obnova slibu?*“ zajímal se Farag.

„No…,“ začala jsem. Pro jeptišku je těžké mluvit o tak osobní záležitosti. „Reholnice mého řádu obnovují slib každý rok.“

„Slib chudoby, čistoty a poslušnosti?“ naléhal Farag.

„Ano,“ odpověděla jsem lakonicky. Jeho otázky mě uváděly do rozpaků.

„Mezi Kopty snad nejsou řeholníci?“ zastal se mě Glauser-Röist.

„Ale jistě. Omlouvám se, Ottavio. Jenom mě to zajímalo…“ „Nic se nestalo,“ uklidnila jsem ho.

„Myslel jsem, že musíš zůstat jeptiškou napořád,“ poznamenal profesor nevhodně. „Ale takhle… můžeš kdykoli z řádu vystoupit.“

Oknem ke mně dopadl proud ostrého světla. Z nějakého důvodu jsem neprozradila, že z mého řádu dosud žádná reholnice nevystoupila.

Jak těžké je pochopit, co s námi Bůh zamýšlí. Ode dne narození až do smrti žijeme v naprosté temnotě, neschopni ovlivnit věci, které se dějí kolem nás. V pátek odpoledne zazvonil telefon. Byly jsme s Fermou a Margheritou v kapli a připravovaly se na nedělní obřad. Nevím, jak je to možné, ale najednou jsem pochopila, že se přihodilo něco strašného. Valeria byla v obývacím pokoji a vzala telefon.

O chvíli později se dveře kaple tiše pootevřely. „Ottavio…, pro tebe…“

„Ottavio, otec a Giuseppe…,“ promluvila jakýmsi cizím

hlasem Agueda.

„Otec a Giuseppe?“ pomohla jsem jí v hrozné předtuše. „Otec a Giuseppe jsou po smrti.“

„Otec a Giuseppe jsou po smrti?“ vypravila jsem ze sebe. „Co se stalo?“

„Nehoda… Dostali smyk… a…,“ vzlykla sestra. „Ovládej se, prosím tě,“ přikázala jsem jí. „Nesmíš plakat před dětmi.“

„Antonio je odvezl… Matka chce, abychom všichni přijeli.“ „Jak to snáší?“

„Je silná…, ale mám o ni strach…“ „A Rosalia?“

„Nic nevím. Všichni jsou s matkou. Já tam jedu za chvíli… Povím Giacomě, aby pro tebe někoho poslala na letiště.“

Celou noc jsme se modlili. Znetvořená těla otce a Giuseppa ležela na patologii. Chystali jsme se je pochovat na rodinném hřbitově. Matka zatelefonovala do pohřebního ústavu, který zřejmě patřil nám, a přikázala, aby mrtvé upravili, než je přivezou do domu. Rosalia se zhroutila a děti se o ni bály. Ustavičně plakala a prázdnýma očima šíleně těkala po místnosti. Matka a sestry Giacoma, Lucia a Agueda měly tvář jako z vosku, Letizia a Livia se věnovaly hostům, kteří vzdor pokročilé hodině přicházeli do domu v neztenčeném množství. Po projevech soustrasti se připojili k modlitbě.

A já? Bloudila jsem po domě, ani chvíli jsem nevydržela v klidu. Vyšla jsem na terasu, zvrátila hlavu k nebi, pak jsem se zase vydala do přízemí a ponořena do sebe jsem se dotýkala lesklého dřeva zábradlí, po němž jsme se jako malí klouzali. V myšlenkách jsem se octla v dětství. Pořád jsem si opakovala, že otec byl dobrým otcem a Giuseppe dobrým bratrem - třebaže se z něho postupem času stal mrzout. Ale kdysi mi schovával hračky a lechtal mě a měl radost, když jsem se čertila. Oba celý život pracovali, rozšiřovali majetek naší rodiny - a ted byli mrtví.

Dům Salinových se zahalil do smutku. Otcovi známí

přicházeli i následující den. V zahradě parkovaly desítky aut, objímaly mě stovky lidí. Nechyběl nikdo - až na sestry Sciarrovy. Mrzelo mě to, protože s Concettou jsem se roky přátelila. Doria mě nepřekvapila.

Ve dvaceti letech odjela do ciziny, vystudovala historii a v současné době měla pracovat jako sekretářka na nějakém velvyslanectví. Ale Concetta? Concetta měla otce ráda a i přes drobné obchodní problémy jsem ani na okamžik nepochybovala, že přijde. Smuteční obřad se konal v neděli dopoledne. Pierantonio nemohl přicestovat dřív a matka trvala na tom, aby sloužil mši právě on. Bratr mě pevně objal, potom ho však odvedli a musel přetrpět formality vyplývající z okolností a jeho postavení. Když měl konečně trochu klidu, najedl se a odebral se s matkou do pokoje. Neviděla jsem je vycházet, protože jsem při modlení usnula v křesle.

V neděli ráno, když jsme se chystali k odchodu do rodinné kaple, mi nečekaně telefonoval kapitán Glauser-Röist. Jeho neomalenost mě popudila. Vždyť před odletem na Sicílii jsem mu vysvětlila, co se stalo.

„Profesor Boswell a já jsme tady, na Sicílii, paní doktorko," oznámil mi klidně, ignorujíc nevrlý tón mého hlasu.

Chvíli mi trvalo, než jsem se z toho šoku vzpamatovala.

„Tady? V Palermu?" pronesla jsem ochraptěle.

„Přistáli jsme na letišti asi třicet kilometrů od města. Profesor Boswell šel půjčit vůz."

„A co tu děláte? Protože… na pohřeb už nedorazíte včas…"

Znejistěla jsem. Bylo od nich milé, že mě v těchto smutných okamžicích chtějí podpořit. Na druhé straně mi však jejich gesto připadalo poněkud nepřiměřené a snad i nevhodné.

„V žádném případě vás nebudeme rušit," odpověděl. „Samozřejmě počkáme, až obřad skončí. Kdy počítáte, že byste se s námi mohla sejít?"

Agueda si výmluvně poklepala na hodinky.

„Těžko říct… Snad v poledne.“

„Dřív by to nešlo?“

„Ne, nešlo,“ odsekla jsem. „Pokud vám selhala paměť, tak bych vám ráda připomněla, že mi zemřel otec a bratr a že se právě chystám na pohřeb.“

„Našli jsme vstup do očistce,“ prohlásil kapitán znenadání. „Přímo na Sicílii. V Syrakusách.“

Chvíli jsem nemohla popadnout dech. Víme, kde je vchod do očistce!

Když otevřeli rakve, nechtěla jsem se rozloučit s otcem a bratrem. Matka se sklonila nejprve nad otcem, políbila ho na čelo a posunula se k Guiseppovi. Náhle se zapotácela a rychle se chytila kraje rakve. Giacoma a Césare k ní spěšně přistoupili, matka je však odmítla. Odvrátila hlavu a rozplakala se. Nikdy jsem neviděla matku plakat. Já ani nikdo jiný. A to nás bolelo ze všeho nejvíc. V té chvíli k ní přiskočil Pierantonio, objal ji kolem ramen a otřel jí slzy. Nechala se konejšit jako dítě. Tehdy jsme pochopili, že nic už nikdy nebude stejné jako dřív.

Po obřadu jsem poprosila Giacomu, aby mi půjčila vůz. Objasnila jsem jí, že musím jet do Palerma, protože Farag a Glauser-Röist na mě budou o půl jedné čekat v restauraci La Gondola.

„Přeskočilo ti?“ obořila se na mě sestra. „Co tě to napadlo? Jít si sednou do restaurace! Zrovna dneska!“

„Jde o práci,“ bránila jsem se.

„To je jedno,“ nedala se přesvědčit Giacoma. „Zavolej těm svým kamarádům a pozvi je na oběd k nám. Ty ale nikam nepůjdeš!“

Podvolila jsem se tedy přání starší sestry, sáhla jsem po mobilu a vyťukala číslo. Omluvila jsem se za změnu plánu a vysvětlila kapitánovi cestu.

Dorazili, zrovna když jsme usedali k obědu. Glauser-Röist byl jako vždy dokonale ustrojen, ovšem Farag změnil image.

Zatímco ještě nedávno připomínal stylem oblékání úředníka blíže nespecifikované africké země, nyní vyhlížel jako udatný člen dobrodružné výpravy. Sotva vešli, začala jsem s představováním. Farag působil nejisté, bedlivě však pozoroval dění v domě - připadal mi jako biolog zkoumající nový živočišný druh. Kapitán se choval velmi přirozeně. Přítomnost hostů, jichž se tragédie osobně nedotkla, nás kupodivu uklidnila. Matka přijala návštěvníky vlídně. Pierantonio pozdravil kapitána srdečně, i když trochu strojeně, jako by ho znal, ovšem poté s ním už nepromluvil.

S bratrem jsem chtěla hovořit od chvíle, kdy přijel. V zahradě, kde jsme po obědě popíjeli.kávu, se mi konečně naskytla příležitost. Pierantonio vypadal unaveně. Na čele měl hluboké rýhy a pod očima nápadné kruhy. Probodl mě pohledem a poněkud surově mě chytil za zápěstí: „Proč pracuješ s kapitánem Glauserem-Röistem?“ vyhrkl.

„Jak víš, že s ním pracuji?“ podivila jsem se.

„Pověděla mi to Giacoma… Odpověz mi!“

„Nemůžu tě zasvětit do podrobností. Týká se to té věci, o které jsme mluvili posledně.“

„Nevzpomínám si… Musíš mi osvěžit paměť.“

„Co se s tebou děje, Pierantonio?“ polekala jsem se.

Bratr náhle zatřepal hlavou a nechápavě se na mě podíval, jako by se probudil ze zlého snu.

„Promiň, Ottavio,“ vypravil ze sebe a povolil stisk. „Jsem trochu nervózní.“

„Ale proč? Kvůli kapitánovi?“

„Omlouvám se. Zapomeň na to,“ vykoktal a obrátil se k odchodu.

„Pojd sem!“ poručila jsem stroze. „Cekám vysvětlení…“

„Sestřička si troufá na staršího bratra,“ usmál se škádlivě. Ale mně do smíchu nebylo.

„Mluv!“ přikázala jsem autoritativně. „Nebo se rozzlobím doopravdy.“

Překvapeně na mě pohlédl a zamračil se. „Víš, kdo je Kašpar Glauser-Röist? Víš, co dělá?“

„Kapitán Glauser-Röist je člen Švýcarské gardy a koordinuje výzkum, na kterém se podílím jako paleografka.“

Bratr ztěžka pokýval hlavou. „Kašpar Glauser-Röist je nejobávanějším mužem Vatikánu. Jeho jméno bývá spojováno… Tak tohle by mě zajímalo! Co dělá moje sestra s člověkem, kterého se dělí nebesa i země?“

Vnitřnosti se mi sevřely hrůzou.

„No?“ naléhal. „Nechceš mi něco povědět?“

„Ne.“

„Dobře,“ ukončil Pierantonio rozhovor. „Dávej si na něj pozor,“ varoval mě ještě a odešel.

Rozhlédla jsem se. Všimla jsem si Faraga, jak živě konverzuje s matkou. Váhavě jsem k nim vykročila. Vtom mi ale do cesty vstoupil kapitán a upozornil mě: „Měli bychom vyrazit co nejdřív.“

„Odkud znáte mého bratra?“ zaútočila jsem. „Vašeho bratra?“ „Nehrajte si na hlupáka.“

„Předpokládám, že otec vám nic nepověděl. A nevím, proč bych vám to měl říkat zrovna já… Můžeme se vydat na cestu?“

Přikývla jsem. Rozloučila jsem se a nastoupila do vozu značky Volvo S40, stříbrné barvy. Náruživý řidič Glauser-Röist zapnul rádio a šlápl na plyn. Projeli jsme městem a chtěli pokračovat po silnici 121 do Enny, do samého srdce ostrova, a potom po dálnici do Katánie.

„Vlastně ani pořádně nevíme, proč jsme se sem vydali,“ ozval se Farag ze zadního sedadla. „Chtěli jsme si tady ověřit takovou domněnku…“

„Nevšímejte si těch jeho řečí,“ prohlásil Glauser-Röist. „Profesor objevil vchod do očistce.“

„Kdepak. Pochybuju, že ho najdeme zrovna v Syrakusách… Jenže kapitán byl neústupný. Tvrdil, že se o tom potřebuje přesvědčit *in situ.*“

„Tak mi aspoň něco naznačte,“ požadovala jsem. „Proč v Syrakusách?“

„Souvisí to se svatou Lucií,“ oznámil profesor.

„Se svatou Lucií?“ Prudce jsem se otočila. Farag měl ruce položené na opěradle mého sedadla. Byl tak blízko, že jsem cítila, jak dýchá. Polilo mě horko. Rychle jsem uhnula hlavou a upnula oči na silnici před sebou v naději, že si mých rozpaků nevšiml.

„Proč zrovna se svatou Lucií?“ zeptala jsem se znovu, nápadně rychle.

„Protože…,“ zachraptěl a zradil ho hlas. Věděla jsem, že se mu chvějí ruce.

„Já vám to objasním,“ nabídl se Glauser-Röist. „Díky komu se Dante dostane za bránu očistce?“

„Díky svaté Lucii,“ vzpomněla jsem si bryskně. „Ale pořád mi nedochází, proč jste se vypravili právě na Sicílii. Jistě, svatá Lucie je patronkou Syrakus, jenže…“

„Básník se probudí a uvidí moře,“ vzpamatoval se konečně Farag. „A Syrakusy přece leží u moře. A kromě toho - Lucie ukáže Vergiliovi cestu *očima.“*

„No dobře, ale…“

„Víš, že svatá Lucie je ochránkyní zraku?“

„Co je to za otázku? Přirozeně.“

„Bývá zobrazována, jak drží misku s očima.“

„Vypíchla si je,“ upřesnila jsem, „když ji chtěli provdat za pohanského mladíka. Lucie se totiž tajně zaslíbila Kristu.“

„Já jsem ji ale vždycky viděl s očima na svém místě,“ zdůraznil Farag. „Ty na míse jsou jakoby náhradní.“

„Nevypadalo by to pěkně, kdyby ji kreslili s prázdnými krvácejícími důlky,“ hledala jsem vysvětlení.

„Ne? Přitom křesťanská ikonografie klade důraz na fyzické utrpení.“

„To je něco jiného,“ ohradila jsem se. „Pořád ti nerozumím…“

„Existuje i jiná teorie. Podle ní Lucie nikdy o zrak nepřišla. Římští vojáci ve službách císaře Diokleciána se ji pokusili znásilnit a upálit, ale Božím zásahem se jim to nepodařilo. Museli jí tedy probodnout hrdlo, aby konečně zemřela. Stalo se to třináctého prosince roku 300. Proč je tedy tato mučednice ochránkyní zraku? Podle mého se jedná o jiný než fyzický zrak. Vidět přece znamená vědět. Otevřené oči symbolizují schopnost poznání, zatímco slepota představuje nevědomost.“

„Zdá se mi to přitažené za vlasy,“ poznamenala jsem. Dosud jsem se nevzpamatovala ze ztráty otce a bratra. Necítila jsem se dobře a Faragova slova se mi sypala na hlavu jako písek.

„Přitažené za vlasy?“ podivil se. „Tak si poslechni ještě něco: svátek Lucie připadá na předpokládaný den její smrti - na třináctého prosince.“

„To samozřejmě vím. Sestra se taky jmenuje Lucie.“

„Ale možná nevíš, že než byl v roce 1582 přijat gregoriánský kalendář, připadal její svátek na dvacátého prvního prosince. V tento den, v den zimního slunovratu, lidé odedávna oslavovali vítězství světla nad tmou.“

Mlčela jsem. Nechápala jsem, proč mi to vůbec vykládá.

„Ottavio,“ naléhal. „Jsi vzdělaná žena… Kdyby ses nad tím zamyslela, připustila bys, že mám pravdu. Lucie vynese Danta k bráně očistce a očima ukáže Vergiliovi, jak se dostane ke třem alchymistickým stupňům a k andělovi s mečem. Copak to není jasné?“

„Nevím,“ pokrčila jsem lhostejně rameny. Farag mlčel.

„Profesor to neví určitě,“ ozval se Glauser-Röist. „Svůj předpoklad si chce ověřit. Proto jsme se vypravili do Syrakus.“

„Ale proč zrovna do Syrakus?“ nerozuměla jsem. „Na světě je řada míst zasvěcených Lucii.“

„Lucie se v Syrakusách narodila, žila a zemřela mučednickou smrtí,“ shrnul kapitán. „To ovšem není všechno. Vzpomínáte si, jak Cato Utický doporučuje Vergiliovi, aby

Dantovi omyl obličeji od špíny pekla a opásal ho sítinou?“

„Ano, tu pasáž si vybavuji…“

„Syrakusy založili Řekové v osmém století před Kristem,“ rozpovídal se znovu Farag. „Město tehdy pojmenovali *Ortygia.*“

„Ortygia?“ podivila jsem se. Tentokrát jsem se ovládla a nenatočila se dozadu. „Ale Ortygia je ostrov u Syrakus.“

„Vidíš? Sama jsi to řekla. Ortygia je ostrov u Syrakus. A kromě papyru, který se na ostrově dosud pěstuje, tam hojně roste sítina.“

„Jenže Ortygia dnes tvoří součást města. A s pevninou ji spojuje most.“

„No a? Poslouchej raději dál,“ vyprávěl Farag nadšeně, „protože to nejlepší teprve přijde. Po pádu římské říše se přes Sicílii přehnali Gótové a v šestém století císař Justinián - ten, který nechal opevnit klášter svaté Kateřiny na Sinaji - přikázal generálovi Belisariovi, aby ostrov získal pro byzantskou říši. A sotva se konstantinopolští vojáci vylodili v Syrakusách… Víš, co udělali? Na místě, kde byla světice umučena, postavili kostel.“

„Ano, znám ho.“

„A ten kostel stále stojí, i když byl mnohokrát přestavován. A to jsem ti ještě nepověděl o těch katakombách…“ „O katakombách?“ podivila jsem se.

Když jsme se vřítili na dálnici, slunce se už naklánělo k západu.

„Pod kostelem se nacházejí katakomby ze třetího století. Některé části jsou dosud takřka neprobádány. Ví se ovšem, že v byzantském období, když křesťanství bylo už oficiálním náboženstvím, došlo k jejich rozšíření. Pro veřejnost jsou bohužel otevřeny jen od třináctého do dvacátého prosince, a to jen malá část.“ „A jak se tam tedy dostaneme?“

„Třeba to nebude nutné. Stejně jako v klášteře svaté Kateřiny ani teď nevíme, co vlastně hledáme. Trochu se

porozhlédneme, projdeme se… A kdoví…, možná nám bude přát štěstí.“

„Odmítám si omývat obličej rosou a ovazovat si kolem pasu nějaký rákos,“ upozornila jsem své kolegy.

„Asi vám to nebude moc platné,“ kontroval kapitán.

„Proč?“

„Protože přesně tohle uděláme jako první,“ prohlásil. „Pokud je totiž naše teorie správná, vykonáme už dnes v noci první z iniciačních obřadů staurofilaků.“

V zájmu zachování duševního zdraví jsem si umínila, že se po zbývající část cesty nebudu na nic ptát.

Do Syrakus jsme dorazili velmi pozdě. Trnula jsem hrůzou, aby se Skála nechtěl vrhnout do podzemí. K mé nezměrné úlevě jsme však zamířili k sídlu arcibiskupství, blízko slavné fontány Arethusa. Jeho Excelence monsignore Giuseppe Aréna nás přijal osobně. Nad vynikající večeří jsme hovořili o otázkách souvisejících s vedením arcidiecéze a poté jsme se uchýlili do připravených pokojů.

Ve čtyři hodiny ráno se do tmy ozvalo bušení na dveře. Kapitán byl připraven na nový den plný dobrodružství. Než jsem stihla rozlepit oči, uslyšela jsem, jak burcuje také Faraga. Za půl hodiny jsme se všichni sešli v jídelně, kde na nás čekala vydatná snídaně. Kapitán byl - jako vždy - ve skvělé formě, ale Farag a já jsme - jako vždy - připomínali zombie. Vrávorali jsme kolem stolů a naráželi do židlí. Budova se topila v hrobovém tichu. Po třetím doušku kávy mi došlo, že jsem konečně schopna myslet.

„Můžeme vyrazit?“ otázal se nevzrušeně Skála a odložil ubrousek.

„Já ještě ne,“ zabručel profesor a křečovitě sevřel šálek s kávou.

„Já taky ne,“ prohlásila jsem ze solidarity a spiklenecky na Fara ga mrkla.

„Jdu pro auto,“ oznámil kapitán. „Za pět minut vás čekám dole.“

„To v žádném případě nestihnu,“ varoval ho profesor.

Kapitán poznámku ignoroval a vyšel z jídelny.

„Co je to za člověka?“ kroutila jsem hlavou. Všimla jsem si, že se Farag neoholil.

„Měli bychom si pospíšit,“ uznal. „Je schopen nás tady nechat. A co bychom si počali v Syrakusách v pondělí ve tři čtvrtě na pět ráno?“

„Já bych se prvním letadlem vrátila domů,“ prohlásila jsem.

Venku bylo docela teplo, i když vlhko. Foukal poměrně silný vítr a k mé značné nelibosti mi v jednom kuse zvedal sukni. Nastoupili jsme do volva, objeli jsme náměstí Duomo a zamířili k přístavu. Zaparkovali jsme a vydali se na konec zátoky, kde se ve světle pouličních lamp bělal písek a kde samozřejmě rostl rákos. Postřehla jsem, že Skála si vzal Božskou komedii.

„Nastává velký okamžik,“ hlesl. Hlas se mu zachvěl pohnutím.

Položil knihu do písku, rukou pročísl trávu a svlažil si obličej rosou. Poté ulomil pružný stvol a ovázal si ho kolem pasu.

„Ted je řada na nás,“ zašeptal Farag a bez otálení následoval kapitánova příkladu. Jeho obličej smočený rosou nabyl jakéhosi zvláštního výrazu, téměř svatého vytržení. Zrozpačitěla jsem. Nechápala jsem, proč to vlastně provádíme, ale nezbylo než podřídit se. Za daných okolností by jakýkoli projev nevole působil směšně. Onen zvláštní rituál mě kupodivu velmi osvěžil. Sotva jsem se vlhkýma rukama dotkla obličeje, pocítila jsem příliv energie. Potom jsem si vybrala vysoký stvol, zlomila ho a opásala se jím. První část obřadu jsme měli za sebou. Bylo to ale vůbec k něčemu? napadlo mě. Snad nás alespoň nikdo neviděl, doufala jsem, když už jsme

zase seděli ve voze. Přes most jsme se dostali na třídu Umberta I. Město se probouzelo - v některých oknech se svítilo a potkali jsme i pár aut. Za dvě hodiny zde bude stejně rušno jako v Palermu. Kapitán odbočil doprava a najednou jako by ho něco překvapilo.

„Víte, jak se jmenuje ulice, po které zrovna jedeme?“ zeptal se nadšeně. „Ulice Danta Alighieriho! Nepřipadá vám to zvláštní?“

„Takovou ulici najdete v Itálii v každém městě,“ vysvětlila jsem mu a ze všech sil potlačovala smích. Farag se na rozdíl ode mě nepřemáhal a rozchechtal se na celé kolo.

Vystoupili jsme na náměstí svaté Lucie - spíš než o náměstí v pravém slova smyslu šlo o nevelké prostranství obdélníkového tvaru. Byzantský sloh kostela byl patrný na první pohled, vzdor normanské přestavbě z dvanáctého století a renesanční rozetě, před kostelem se procházel asi šedesátiletý muž v otrhaném svetru a špinavých kalhotách. Když viděl, jak vystupujeme z auta, zastavil se a pozorně se na nás zahleděl. Měl husté šedivé vlasy a drobný obličej rozrytý hlubokými vráskami. Zdvihl ruku na pozdrav a čiperně se k nám rozběhl.

„Kapitán Glaser-Ro?“ ujistil se.

„Ano,“ odpověděl Skála, aniž ho opravil. „A tady jsou mí kolegové - profesor Boswell a doktorka Salinová.“

„Salinová?“ uculil se sakristián. „Máte sice sicilské jméno, ale ze Syrakus nepocházíte. Jste z Palerma?“

„Ano.“

„Hned jsem si to myslel,“ zajásal. „Pojdte prosím se mnou. Včera mi volal pan arcibiskup…“ Odemkl masivní dřevěné dveře a prohlásil: „Pan arcibiskup nás prosil, abychom vás tady nechali o samotě. Máte čas do sedmi hodin - to začíná mše. Já se zatím skočím domů nasnídat. Bydlím přes ulici, v druhém patře, kdybyste něco potřebovali,“ mávl rukou k protějšímu domu a měl se k odchodu. Najednou se zarazil: „A, pane kapitáne, málem bych zapomněl… Tady jsou klíče. Zajděte se

podívat i do hrobky a křestní kaple. Tak v sedm si pro vás přijdu," připomněl nám a rozběhl se k domu, kde bydlel. Bylo přesně půl šesté.

„Tak na co čekáme?" pobídl nás Skála. „Paní doktorko, prosím."

Interiér byl ponořen do tmy, orientovali jsme se jen díky žárovkám nouzového osvětlení. Kapitán stiskl vypínač a vtom se nám nabídl pohled na tři bohatě zdobené lodě kostela. Zrak mi okamžitě padl na obraz světice s miskou, na níž ležely náhradní oči, jak se vyjádřil Farag.

„Ted to tady patří nám," pronesl Skála potichu, avšak jeho hlas zaduněl jako hrom. Je zde výborná akustika, pomyslela jsem si mimoděk. „Neztrácejme čas."

Byla mi zima. Jako bych se najednou octla v mrazničce. Zamířila jsem k oltáři, poklekla jsem a začala se modlit. Obličej jsem. zabořila do dlaní a rozjímala o podivných událostech uplynulých týdnů. Můj spořádaný život se mi vymykal z rukou… Všechno začalo před měsícem, když jsem byla pověřena tím zvláštním úkolem. Myslela jsem na otce a na bratra, prosila jsem Boha, aby dal matce i ostatním v těchto těžkých chvílích dost síly. S uslzenýma očima jsem vstala. Nechtěla jsem, aby Farag s kapitánem pracovali místo mě. Zatímco kolegové zkoumali boční lodě, vstoupila jsem do presbytáře a zaměřila se na sloup z červené žuly, u něhož muj čednice zemřela a jehož se po staletí dotýkaly dlaně věřících. Rozhlédla jsem se. Všude se neúnavně opakoval motiv očí. Když jsme' byli v kostele hotovi, sešli jsme po příkrých schůdcích a úzkou chodbou jsme se vydali do přilehlé hrobní kaple. Tělo mučednice! bychom ale v Syrakusách - dokonce ani na Sicílii - nenašli. Lucie po smrti putovala z místa na místo a nakonec spočinula v kostele svatého Jeremjáše v Benátkách. V jedenáctém století dal byzantský generál Maniace převézt její ostatky do Konstantinopole, ovšem Benátčané je v roce 1204 získali zpět. Obyvatelé Syrakus se

tedy museli spokojit s uctíváním prázdného hrobu.

„Všimli jste si něčeho zajímavého?“ obrátil se na nás kapitán. Upoutala mě nádherná oltářní malba a mramorová socha světice od Gregoria Tedeschiho.

„Ne,“ odpověděla jsem suverénně.

„Zbývá nám jediná možnost,“ ozval se Farag.

„Taky bych řekl,“ pokýval hlavou kapitán a znovu se vnořil do chodby, kterou jsme přišli. Pochopila jsem, že brzy se naplní mé nejčernější obavy. Nápis na dveřích vedoucích do podzemí nás pro jistotu upozornil, že katakomby jsou pro veřejnost uzavřeny a že v případě skutečně vážného zájmu máme navštívit nedaleké katakomby svatého Jana. Hlavou mi bleskly hrůzné výjevy. Představila jsem si, jak se na mě řítí tuny kamení, a naskočila mi husí kůže. Navzdory všeobecně rozšířenému tvrzení nesloužily katakomby prvním křesťanům primárně k úkrytu (jejich pronásledování trvalo krátce), ale jako pohřebiště. Věřili, že v den Posledního soudu vstanou z mrtvých, a proto své zesnulé na rozdíl od pohanů nespalovali. Tyto podzemní hřbitovy ostatně nenazývali katakomby, což je slovo řeckého původu znamenající prohlubeň nebo dutina, nýbrž koimeteria, ložnice. Byli přesvědčeni, že jejich blízcí spí. Pohřebiště se rozšiřovala - vznikala další podzemní patra a další chodby, nezřídka několik kilometrů dlouhé. Kapitán odemkl a vklouzl do tmy.

„Pojd, Ottavio,“ vyzval mě Farag, když viděl, jak se tvářím.

Na stropě blikotala žárovka, hned za dveřmi stál notně zaprášený stůl s nějakým nářadím a židle.

Kapitán si sundal batoh, vylovil svítilnu a po strmých schůdcích, vysekaných do skály před mnoha staletími, vyrazil do hlubin země. Váhavě jsem ho následovala, Farag šel za mnou. Všímala jsem si nápisů ve skále: *Cornelius cuius dies inluxit*, Cornelius, jehož den se rozzářil, *Tauta o bios*, toto je náš život, *Eirene ecoimete*, Irena usnula… V místech, kde se schůdky stáčely doleva, ležely na hromadě rozbité náhrobní

desky. Sestoupili jsme do obdélníkového prostoru a rozhlédli se. Stěny zdobily překrásné fresky, nejspíš z osmého nebo devátého století. Znázorňovaly čtyřicet mučedníků ze Sebaste. Podle legendy šlo o mladíky sloužící ve Dvanácté legii zvané Blesková, kteří odmítli obětovat modlám pro blaho říše a byli odsouzeni k smrti mrazem.

Kapitán zdvihl svítilnu, abychom si výjevy na zdech mohli dobře prohlédnout. Bylo k neuvěření, v jak dokonalém stavu se malby zachovaly.

„Fresky se nesmějí dostat do kontaktu s přímým světlem," upozornil kapitána Farag. „Mohly by se poškodit."

„Promiňte," omluvil se kapitán a svěsil paži podél těla. „Neuvědomil jsem si to."

„A co podnikneme ted?" zajímala jsem se.

„Půjdeme dál," odpověděl Glauser-Röist a vkročil do další chodbičky. V naprostém tichu jsme se sunuli úzkým tunelem. Zdálo se mi, že se zadusím. Znovu jsme dorazili ke schodišti, kapitán ignoroval ceduli s důrazným zákazem vstupu a klopýtaJi jsme do druhého podzemního patra.

„Buďte opatrní," zašeptal. „Tyto části nebyly dosud probádány."

„Co když se vchod do očistce nachází o patro výš?" pípla jsem. Cítila jsem obrovský tlak ve spáncích, jako by mi do nich někdo bušil kladivem.

„Těžko," prohlásil kapitán. „Podívejte se."

Sklouzla jsem zrakem na zem a v kruhu ozářeném svítilnou jsem spatřila Konstantinův monogram - stejný byl na rukopise ukradeném v klášteře svaté Kateřiny i na těle mrtvého Etiopana. Takže staurofilakové těmito místy někdy prošli. Otázka je kdy. Většina katakomb totiž upadla v zapomnění již v raném středověku. Farag neskrýval své nadšení. Domníval se, že se nám podařilo odhalit tajemství bratrstva a že ted nám už nic nestojí v cestě k Pravému kříži. Sledovala jsem hrobky po stranách a četla jména pochovaných: Dionýsius, Puteolanus,

Astasius, Valentina…. Časté byly symboly znázorňující jejich víru - holubice, kotva či! ryba - nebo obrázky vypovídající o tom, jaké povolání dotyčný vykonával. Spatřila jsem také mince, hračky či osobní předměty mrtvých.

„Další chrismon," oznámil kapitán a zastavil se u ústí do krátké postranní chodby. Na jejím konci se nacházel oltář a hrobky, do' nichž byly pohřbívány celé rodiny. Dospěli jsme k dalšímu schodišti, které se točilo kolem mohutného sloupu. Chrismon byl na prvním schodu. „Musíme pokračovat," rozhodl Farag. Nervózně si pročísl vlasy a posunul si brýle.

„Nezdá se mi to rozumné," namítla jsem.

„Ted už se nemůžeme vrátit," prohlásil Skála.

„Kolik je vůbec hodin?" napadlo Faraga a podíval se na zápěstí.

„Tři čtvrtě na sedm," informoval ho kapitán a pustil se dolů.

Litovala jsem, že jsem nezůstala na povrchu. Sama jsem si na zpáteční cestu netroufala. Otřásla jsem se hrůzou, když jsem si představila, že bych se měla vracet potmě tímhle labyrintem -a navíc obklopena stovkami mrtvých, třebaže křesťanů. Sestup neměl konce. Vzduch byl těžký a zmocňovala se mě panika. Přidržovala jsem se sloupu, abych neztratila rovnováhu, a snažila se z hluboka dýchat. Čím hlouběji jsme sestupovali, tím se strop snižoval. Kapitán musel jít se skloněnou hlavou a bokem - měl příliš široká ramena. Měla jsem chuť utéct, rychle se vyšplhat na zem a nadechnout se. V tomto klaustrofobním prostředí jsem měla pocit, že jsme se navždy rozloučili s reálným životem. Auta, lidé, světlo - to všechno zůstalo kdesi vysoko nad námi. Najednou jsem začala lapat po dechu. Zastavila jsem se, zavřela jsem oči a snažila se uchlácholit zdivočelé srdce.

„Počkejte, prosím," požádal Farag kapitána. „Paní doktorce se udělalo špatně."

Zezadu mě pohladil po vlasech a po tváři. „Už je ti líp?"

zeptal se.

„Dusím se.“

„To nic není… Musíš se jenom trochu zklidnit…“ „Chci odsud pryč.“

Uchopil mě za bradu a jemně mi otočil hlavu tak, abych mu viděla do tváře. „Nemysli na to, kde jsme. Zhluboka se nadechni a dívej se na mě, ano?“

Poslechla jsem, protože jsem neměla na vybranou. Upřeně jsem mu hleděla do očí a cítila jsem, jak nabývám ztracenou rovnováhu. Znovu mě pohladil po vlasech a naznačil kapitánovi, aby pokračoval. Po pěti nebo šesti schodech se Glauser-Röist zarazil.

„Zase,“ prohlásil.

„Kde?“ chtěl vědět Farag. On ani já jsme monogram neviděli. „Na zdi, přímo přede mnou. Zdá se, že je vytesán hlouběji než první dva.“

„Ty ale byly na zemi,“ podotkla jsem. „A kroky staurofilaků je zřejmě vyhladily.“

„Ale proč zrovna tady?“ ptal se Farag. „Co to znamená?“ „Asi že jdeme správným směrem,“ uvažoval Skála. „Asi,“ pronesl Farag nejisté.

„Znovu,“ hlásil Skála po několika dalších schodech. „Kde je ted?“ zajímal se rozrušeně Farag. „Tam, kde předtím.“

„Vůbec tomu nerozumím,“ tvrdil profesor. „Pojďme,“ přikázal lakonicky kapitán.

„Ne!“ zarazil ho profesor. „Prohlédněte si dobře místo, kde jste ho našel. Teprve potom budeme pokračovat.“

Kapitán natočil baterku ke mně. Dlaní jsem si přikryla oči a vykřikla jsem. Prudké světlo mě úplně oslepilo.

„Tady!“ vyrazil ze sebe Glauser-Röist.

„Co jste objevil?“ hořel Farag zvědavostí.

„Nějaký výklenek.“

„Opřete se do něj.“

„Bohužel tam nedosáhnu…“

„Zkus to ty, Ottavio.“

„Vždyť je to kámen… Ten nepovolí,“ protestovala jsem, avšak přesto jsem na výčnělek položila dlaň a zatlačila. „Pohnul se!“ zvolala jsem udiveně. Skála jako by ustoupila a přede mnou se; objevila několikacentimetrová puklina. Velký kus kamene klouzal dozadu doslova jako po másle. Zdálo se, že za ním je mnoho metrů volného prostoru.

„Vezměte si svítilnu,“ nabídl mi kapitán, „a protáhněte se dovnitř. My se vydáme za vámi.“

„To mám jít první?“ ohradila jsem se.

„Ano,“ rozčilil se kapitán. „Jinou možnost bohužel nemáme. Profesor ani já se tam nedostaneme.“

Skutečně nezbylo než se podvolit. Odtlačila jsem tedy kámen a po čtyřech se nasoukala do díry sotva půl metru vysoké. Když jsem si uvědomila, že mám sukni a za sebou Faraga, málem jsem, omdlela. Pak jsem si ale umínila, že na takové hlouposti ted myslet nebudu. Až se vrátím do Říma, pokud se vrátím, tak si prostě koupím kalhoty. Skála byla hladká jako sklo. Koleny jsem postrkovala svítilnu, kámen tlačila před sebou, jakmile jsem ho však; pustila, klouzal ke mně.

„Stoupáme,“ ozval se za mnou kapitán.

Ano, svah byl čím dál strmější a tíha balvanu mě začínala zmáhat. Napadlo mě, jak se dostaneme zpátky. Budeme muset vyšplhat po těch strašných schodech a proplést se bludištěm temných chodeb, než se nadechneme čerstvého vzduchu. Zdálo se mi velmi málo pravděpodobné, že by se tady někdy před námi octl nějaký člověk. Leda tak pes nebo kočka. Z posledních sil jsem zatlačila, kámen povolil a dopadl na něco kovového.

„Vidíte něco?“ zajímal se kapitán.

„Moment!“ Podala jsem si svítilnu a rozhlédla se. Přede mnou se otvíral prostor podobný tomu o patro výš. Stěny se zdály holé a na zemi ležela jakási deska - zřejmě ze železa.

Opatrně jsem seskočila a narovnala se. Za mnou se vynořil Farag a po něm kapitán. Vypadal zbědované. Na tak úzký otvor měl příliš mohutné tělo - a navíc se musel starat ještě o batoh. Farag byl přibližně stejně vysoký, avšak o poznání drobnější, a proto se pohyboval snáz.

„Zajímavé," konstatoval profesor a poklepal na železný plát.

„Podejte mi svítilnu," požádal kapitán.

„Prosím."

A pak se ozvalo zlověstné zaskřípění. Kapitán spěšně zdvihl svítilnu, ale ničeho jsme si nevšimli.

„Podívejte se na ten kámen," vykřikl najednou Farag.

S hrůzou jsme pozorovali, jak nějaký mechanismus s mohutným vrzáním zvedá balvan k otvoru, kterým jsme se sem dostali.

„Jsme v pasti!" zasténala jsem. Slyšeli jsme, jak kámen nezadržitelně klouže úzkou chodbičkou. Podívali jsme se před sebe. Stěna před námi se zničehonic rozevřela jako dveře výtahu. Spatřili jsme tři schody - bílý, černý a červený a na nich do skály vysekanou sochu anděla s rukama prosebně zdviženýma k nebi a s mečem nad hlavou. Šaty měl barvy popela či vyprahlé země, jako u Danta, a z dlaní mu visely dva skutečné lesklé řetězy, každý o třech článcích - zlatý a stříbrný.

„Co je zase tohle?" podivil se Farag.

„Nevzpomínáte si, co říká Dante?" pokáral ho kapitán.

„Ne," zamračil se Farag.

Skála vytáhl z batohu Božskou komedii a nalistoval příslušnou stranu. Předčítal nám:

„Já zbožně vrh se k svaté noze bosé
a o tu milost prosil jsem kleče,
v hrud třikrát bije se, jak slušelo se."

„To snad nemyslíte vážně," vzepjala jsem se k odporu.

„Chcete snad, abychom dělali všechno to, co Dante?“

„Anděl pak vytáhne dva klíče,“ pokračoval Skála. „Odemkn$_e$ nejdříve stříbrným a poté zlatým. A jasně říká, že k otevření brány je zapotřebí obou.

Dražší je jeden, druhý vyžaduje,
by odemkl, umu víc než rozjímání,
neb je to on, co uzel rozdrhuje.“

„Dobrý Bože,“ hlesla jsem.

„Hlavu vzhůru, Ottavio,“ povzbuzoval mě Farag. „Snaž se na věc dívat z té lepší stránky - jako na takový zábavný rituál.“

Částečně měl pravdu. A kdybychom se neocitli bůhvíkolik metrů pod zemí a prakticky bez možnosti dostat se na povrch, snad bych se docela bavila.

„Předpokládám,“ ozval se Farag, „že staurofilakové vybrali tyto tři barvy záměrně. Odpovídají vlastně procesu, který čekatel podstoupí na cestě k Pravému kříži a Pozemskému ráji.“

„Jak to myslíš?“

„Je to prosté. Ve středověku byla alchymie uznávanou vědou. Věnovala se jí řada učenců, připomeňme třeba Rogera Bacona, Ramona Lulla, Arnaua de Vilanovu, Paracelsa… Tito lidé strávili většinu života hledáním kamene mudrců, elixíru života a tak dále,“ usmál se a pokračoval: „Ve skutečnosti je alchymie cesta k vnitřní dokonalosti, jakési mystické cvičení, dalo by se říct.“

„Mohl bys jít rovnou k věci?“ požádala jsem ho. „Na nějaké učené výklady ted není nejvhodnější chvíle. Potřebujeme se odsud co nejrychleji dostat.“

„Omlouvám se,“ vykoktal ze sebe a sundal si brýle. „Carl Jung a mnozí další se domnívají, že alchymie byla cesta k sebepoznání, jakýsi proces hledání sebe sama, který měl tři fáze - disoluci, koagulaci a sublimaci, tedy tři alchymistické

stupně. Staurofilakové pravděpodobně chtějí, aby noví členové bratrstva prošli podobnou proměnou.“

„Ano, takže se podle toho budeme chovat,“ podotkl kapitán a přistoupil k andělovi. Poklekl a čelem se dotkl prvního schodu. Styděla jsem se za něho. Jelikož Farag učinil vzápětí totéž, přestala jsem protestovat a opět jsem si počínala tak, abych nezavdala příčinu. k rozmíšce. Třikrát jsme se udeřili do prsou a poprosili skálu před námi, aby se rozevřela. Nedělo se samozřejmě nic.

„Zkusíme to s těmi klíči,“ zamumlal Farag a vystoupal po třech vysokých schodech. Octl se andělovi tváří v tvář, jeho pozornost se však zaměřila na tři články masivního řetězu, které vystupovaly ze skály v místě, kde měl strážce dlaně.

„Zatáhněte nejdříve za stříbrný, potom za zlatý,“ instruoval profesora kapitán.

Farag učinil, co mu Glauser-Röist přikázal. Trhl za levý řetěz a ze skály vystoupil další článek, pak udělal totéž na pravé straně. Z obou dlaní nyní visely čtyři články řetězu. A vtom se za námi znovu ozvalo zlověstné skřípění.

„Zkuste to ještě jednou,“ pobízel Faraga kapitán. Profesor tedy vytáhl další kroužek na každé straně.

Nemohla jsem se zbavit dojmu, že nám cosi uniklo a že postupujeme špatně. Najednou mi začalo být nesnesitelné horko. Kapitán si spěšně sundal sako a odhodil ho na zem, Farag si rozepnul košili.

„Nezdá se vám, že se děje něco podivného?“ znejistěla jsem.

„Je tu strašné vedro,“ poznamenal Farag.

„Podívejte se dolů,“ vykřikl kapitán. Železný plát pod našima nohama se rozžhavil. Kdybychom se vyzuli, cítili bychom zhruba totéž co při procházce po rozpáleném písku na pláži.

„Musíme něco vymyslet!“ zaúpěla jsem v hrůze. „Jinak se tady uškvaříme zaživa.“

Pohotově jsme se s kapitánem vyšplhali vedle Faraga. Soustředěně jsem se zahleděla na anděla a vtom se mi mihlo hlavou cosi neurčitého. Tady je zakopán pes, doufala jsem. Kéž by, protože jinak se tady za chvíli všichni upečeme. Zdálo se mi, že anděl se záhadně usmál - jako Mona Lisa. Stál tam, dlaně natočené k nebi a tropil si z nás legraci. Dlaně natočené k nebi! Musím se zaměřit na ruce!

„Co to provádíte, paní doktorko?“ ozval se kapitán.

Na jeho rukou bylo cosi zvláštního. Ano, na pravé chyběl ukazovák. Anděl byl zmrzačený. Co mi to jen připomínalo?

„Vidíte to?“ ukázal Farag zděšeně do rohu. „Železo je rozžhavené doruda.“

„Jako by tady někde vypukl požár,“ zamumlal kapitán rozčileně. „Co to ksakru děláte?“ osopil se na mě.

„Chybí mu prst,“ vysvětlila jsem mu. Horečně jsem pátrala v paměti.

„No a co?“

„Copak vám to nedochází?“ zakřičela jsem. „Chybí mu prst. Tohle přece není náhoda!“

„Ottavia má pravdu,“ zastal se mě Farag. „Co to může znamenat? Musíme dát hlavy dohromady, jinak se nezachráníme.“

„Třeba je to nějaký kód… jako u trezoru,“ uvažovala jsem nahlas. „Možná mu máme vložit do dlaně jeden stříbrný článek a devět zlatých… Jedna a devět… jako deset prstů.“

„Tak honem,“ pobízel mě Farag.

Ze skály jsem vytáhla další čtyři zlaté kroužky a udělala jsem, co jsem navrhla. Nic se nestalo.

Do chřípí mi vnikal silný pach rozpáleného železa. Zatočila se mi hlava.

„Jedna a devět to tedy není,“ konstatoval kapitán. „A co třeba šest a tři? Na levé ruce má teď šest prstů a do celkových devíti chybí tři. Zkuste šest a tři.“

Dělala jsem, co mi přikázal, a v duchu se modlila.

Zemřeme tady, opakovala jsem si. Poprvé v životě jsem věřila, že se blíží konec. Ani kapitánův nápad nám nepomohl.

Ze saka na zemi vyšlehl plamen. Po zádech mi tekly potůčky potu a hučelo mi v uších. Sundala jsem si svetr.

„Brzy nebudeme mít dost kyslíku," oznámil kapitán neutrálně. Z výrazu jeho šedých očí jsem pochopila, že ví to, co já.

„Modleme se," navrhla jsem.

„Vy alespoň můžete věřit, že brzy začnete nový život," zašeptal Farag s pohledem upřeným na hořící sako. Vlasy měl úplně mokré. Najednou mě zachvátila nepopsatelná hrůza.

„Ty nejsi věřící?"

„Ne, Ottavio," hlesl omluvně a ostýchavě se usmál. „Neboj se o mě. Na tento okamžik se připravuji už řadu let…"

„Prosím?" pohoršila jsem se. „Měl by ses spíš obrátit k Bohu a…"

„Budu prostě spát," pronesl něžně. „Smrti jsem se hrozně bál, ale nechtěl jsem to vyřešit jako slaboch a začít věřit… A potom jsem si řekl, že večer, když jdu spát, tak vlastně taky trochu umírám… je to jedno a totéž. Vzpomeň si na řeckou mytologii." Usmál se. Na Hypna, boha spánku, syna bohyně noci Nyx, a jeho dvojče Xhanata, boha smrti…"

„Faragu," zasténala jsem. „Jak se můžeš zrovna ted rouhat?"

I když jsem věděla, že Farag není - jak se říká - praktikující křesťan, ani na zlomek vteřiny mě nenapadlo, že nevěří. Neznala jsem naštěstí mnoho ateistů, a tak jsem jaksi pochopitelně předpokládala, že všichni lidé svým způsobem v Boha věří. Proto mě Faragova slova tak popudila.

„Dej mi ruku, Ottavio," požádal mě. „Chci cítit, jak se mě dotýkáš, až budu umírat."

Přirozeně jsem mu vyhověla. I já jsem potřebovala vnímat blízkost jiného člověka.

„Pomodlíme se, kapitáne?" zavolala jsem.

Vedro bylo nepředstavitelné, lapala jsem po dechu a oči jsem měla zality krůpějemi potu. Zmocňovala se mě malátnost. Všechno kolem bylo zbarveno do ruda - dokonce i my.

„Samozřejmě," odpověděl kapitán. „Začněte prosím…"

A tehdy, když jsem pohlédla na Faraga a na naše propletené ruce, mi svitlo. Bylo to tak prosté! Náhle jsem si vzpomněla na pomůcku, kterou mě kdysi naučil Césare, když jsem se mořila s matematikou. Když chceš násobit devíti, poradil mi, musíš počítat od malíku levé ruky. Až dojdeš k číslu, kterým násobíš, ohneš prst. Potom spočítáš prsty nalevo - a to je první číslo výsledku, prsty napravo znamenají druhé číslo výsledku."

Vymanila jsem se z Faragova sevření a vrátila se k andělovi. Bála jsem se, že spadnu, ale naděje mě držela na nohou. Těch článků nemá být šest a tři, ale šedesát tři. Samozřejmě kombinaci těchto čísel na tomto trezoru nenastavím, uvědomovala jsem si. Číslo šedesát tři představovalo výsledek. A co musím násobit, abych dostala šedesát tři? No přece devítku a sedmičku. Devět krát sedm nebo sedm krát devět, jiná možnost není! Vykřikla jsem a v euforii jsem zpocenýma rukama začala tahat za řetěz. Sedm krát devět nebo devět krát sedm, opakovala jsem si. Devět krát sedm - to byl ten klíč! Kus skály se sochou anděla se začal propadat do země a oheň zhasl. Uviděla jsem vchod do další chodby. Doškobrta-li jsme se tam z posledních sil a lačně nasávali zatuchlý vzduch. A aniž jsme si to uvědomili, řídili jsme se doporučením, které dal anděl Dantovi.

„Ted vstupte, vězte ale,
že kdo zpět ohlédne se,
ven se vrací."

Neohlédli jsme se a skála se za námi zavřela.

Chodba byla široká a mírně stoupala. Cítila jsem, že sem

proudí vzduch. Zmučeně jsme škobrtali vpřed. Farag kašlal, div se nezlomil v pase, kapitán se nejisté přidržoval stěny a já jsem myslela na to, kdy uvidím nebe. Šli jsme beze slova - jako ti, kteří vyvázli z katastrofy. Asi po hodině a půl mohl kapitán vypnout baterku - odkudsi sem pronikalo světlo. Zřejmě jsme se blížili k východu. Ovšem po chvíli jsme k mému nezměrnému překvapení vstoupili do prostoru velkého asi jako můj pokojík na Piazza delle Vaschette. Na stěnách jsem okamžitě spatřila řecké nápisy. Na první pohled připomínaly modlitbu.

„Všimla sis?“ ujistil se Farag.

Přikývla jsem. „Měli bychom to opsat,“ usoudila jsem. „Může to být docela bezvýznamný text, anebo taky vzkaz od staurofilaků.“

„Začíná tady,“ mávl Farag rukou.

Skála (chvílemi už mi tak tvrdý nepřipadal) shodil ze zad batoh a vytáhl z něj láhev s vodou. „Chcete?“ nabídl nám lakonicky.

„Abychom nechtěli!“ vyhrkla jsem a natáhla jsem se po láhvi. Když jsme se napili, přistoupili jsme s Faragem ke stěně a posvítili na nápis baterkou.

„*Mějte z toho jen radost, moji bratři…,*“ četl Farag dokonale řecky. „Co to je?“ podivil se.

Kapitán podal Faragovi tužku a zápisník.

„*Mějte z toho jen radost, moji bratři…,*“ překládala jsem.

„To máme tedy opravdu důvod k radosti,“ poznamenal Glauser-Röist sarkasticky, „vždyť jsme málem vypustili duši.“

„…když na vás přicházejí rozličné zkoušky,“ pokračovala jsem. Vždyť víte, že osvedčí-li se v nich vaše víra, povede to k vytrvalosti. A vytrvalost ať je dovršena skutkem, abyste byli dokonalí a neporušení, prosti všech nedostatků… Moment!“ zvolala jsem, „ten text přece znám!“

„Takže to není dopis od staurofilaků?“ otázal se zklamaně Farag.

„Ne," odpověděla jsem. „Je to z Nového zákona. List Jakubův."

„Takže to není dopis od staurofilaků?" opakoval Farag.

„Ale samozřejmě že je," uklidnil ho kapitán. „Proč by staurofilakové nemohli použít citát z bible?"

„Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, at prosí Boha, který dává všem bez výhrad a bez výčitek, a bude mu dána."

„Já bych to přeložil spíš *pozoruje-li z vás někdo u sebe nedostatek moudrosti,"* přerušil mě Farag.

Nadechla jsem se a obrnila se trpělivostí.

„Já v tom žádný rozdíl nevidím," ozval se kapitán.

„Taky že v tom žádný rozdíl není," prohlásila jsem.

„Jak myslíte," máchl profesor rukou v předstíraném nezájmu. „Uznávám, že moje překlady jsou trochu… baroknĺ."

„Trochu?" popíchla jsem ho.

„Spíš jsem měl říct *velmi přesné."*

Chtěla jsem poznamenat, že přes ty jeho brýle se zaprášenými skly nemůže být přesné nic, ale včas jsem se kousla do jazyka. Byla jsem totiž ráda, že se ujal přepisování textu.

„Mohli byste se zabývat spíš obsahem než formou?" požádal nás kapitán.

„Jistě," přikývla jsem a překládala dál: *„Necht však prosí s důvěrou a nic nepochybuje. Kdo pochybuje, je podoben mořské vlně, hnané a zmítané vichřicí. At si takový člověk nemyslí, že od Pána něco dostane; je to muž rozpolcený, nestálý ve všem, co činí."*

„Já bych spíš…," ozval se Farag, ale když spatřil můj odmítavý výraz, s omluvným gestem umlkl.

„Bratr v nízkém postavení aí s chloubou myslí na své vyvýšení a bohatý myslí na své ponížení…" Spěla jsem ke konci. *„Blahoslavený člověk, který obstojí ve zkoušce; když se osvědčí, dostane vavřín*)…"*

*) Bible, ekumenické vydání, 1984, Jk, 1:1-12. (Pozn. překl.)

„Vavřín v podobě kříže, který nám vytetují na kůži," pronesl chmurně Glauser-Röist.

„Upřímně řečeno, tohle taky zrovna nebyla procházka růžo» vým sadem a žádné znamení nám na kůži nevytetovali," bránil se Farag strašné představě.

„Čekají nás mnohem horší věci," upozornil nás kapitán. „Ted jsme vlastně získali jen povolení ke vstupu…"

„*Zbývá* už jen několik vět," obrátila jsem znovu oči ke stěně.

„*A tak zamíříme do Říma,*" přeložil Farag bryskně.

„To se dalo předpokládat," podotkl kapitán. „První kruh očistce je u Danta určen pyšným, a jak se zmiňuje Cato LXXVL, od tohoto hlavního hříchu se lze očistit ve městě, kde se nedostávalo pokory - tedy v Římě."

„Takže se vrátíme domů," zaradovala jsem se. „Ale ještě jsme neskončili. Chybí poslední řádek: *Mariin chrám je krásně vyzdobený."*

„Tohle přece není z bible," prohodil profesor. Špinavé vlasy mu padaly do čela. „Žádný Mariin chrám si nevybavuju."

„Vypadá to na Lukášovo evangelium - i když ta zmínka o Marii je tam navíc. Asi nám má naznačit, kudy se vydat."

„Ověříme to, hned jak dorazíme do Vatikánu," navrhl Skála.

„Ano, určitě jde o Lukášovo evangelium." Spoléhala jsem se na dobrou paměť. „Kapitolu ani verš vám neřeknu… Je to v místě, kde Ježíš předpovídá pronásledování křesťanů."

„Ovšem v době, kdy Lukáš vložil tato slova Ježíšovi do úst," podotkl Boswell, „tedy v osmdesátých a devadesátých letech po Kristu, k těmto událostem už došlo. Ježíš nepředpověděl nic."

Vrhla jsem na něj ledový pohled. „To byla nevhodná poznámka."

„Promiň. Předpokládal jsem, že to víš." „Samozřejmě že to vím," odsekla jsem plna pobouření. „Ale proč o tom mluvit?"

„No…," zarazil se. „Domníval jsem se, že je dobré znát pravdu."

Kapitán si naší debaty nevšímal. Zvedl batoh, hodil si ho přes rameno a pustil se k východu.

„*A* co když ta tvoje pravda někomu ublíží?" vybuchla jsem. Vzpomněla jsem si na Fermu, Margheritu, Valerii a mnohé další.

„V tomto se neshodneme. Pravda má vždycky přednost před lží.

„I když ublíží?"

Pokrčil rameny. „To je různé… Někteří lidé, když vážně onemocní, nechtějí znát pravdu o své chorobě, jiní ano." Upřeně se na mě podíval a poprvé nezamrkal. „Myslel jsem si, že ty patříš do té druhé skupiny."

„Jsme venku!" ozval se kapitán kousek před námi.

„Pospěšme si," ponoukla jsem Faraga, „nebo tady uvízneme napořád."

Ven jsme se dostali vyschlou studní. Octli jsme se mezi jakýmisi kopci, stmívalo se a byla zima. Neměli jsme nejmenší tušení, kde se nacházíme. Vydali jsme se podél řeky a poté po polní cestě k osamělému stavení. Hospodář - zřejmě zvyklý na zbloudilé turisty - nám ochotně vysvětlil, že se nalézáme v údolí Anapo, asi deset kilometrů od Syrakus. O chvíli později pro nás z arcibiskupství poslali vůz a šťastně jsme se vrátili do civilizace. Před panem arcibiskupem jsme museli o našem dobrodružství pomlčet. Chvatně jsme povečeřeli, sbalili se a vyrazili na letiště.

Těsně před startem jsem si vzpomněla na kostelníka od svaté Lucie. Co mu asi řekli, aby ho uklidnili? Chtěla jsem se zeptat kapitána, ale když jsem se k němu naklonila, zjistila jsem, že spí.

4

Když jsem dlouho před rozedněním rozevřela oči, přemýšlela jsem, kde jsem se vlastně probudila. Připadala jsem si jako cestující, který obletí zeměkouli a nedokáže si rychle uvědomit, jestli je pondělí nebo úterý. Vyčerpáním jsem se nemohla ani pohnout. Měla jsem pocit, jako bych vůbec nespala. V tichu noci, v mdlém světle, které sem dopadalo zvenčí, jsem pozorovala roztodivné stíny, a přemýšlela. Do čeho jsem se to zapletla? naříkala jsem v duchu. Co se to vlastně děje? Před několika hodinami jsem málem zemřela, smrt otce a bratra se stala pouze jakousi matnou vzpomínkou, ale hlavně - zmeškala jsem obnovu slibu.

Ubíhaly dny, týdny, měsíce - a já jsem zanedbávala povinnosti řeholnice i práci v laboratoři.

Věděla jsem, že se nemusím trápit. Šlo přece o okolnosti způsobené vyšší mocí a Vatikán i můj řád mi odpustí. Slib budu moct obnovit jindy. Ale odpustí mi Bůh? Odpustím si já?

Otočila jsem se na bok, zavřela oči a doufala jsem, že znovu usnu. Usoudila jsem, že bych se měla přestat zaobírat takovými úvahami. Proč musím mít nad vším kontrolu? Proč prostě nemůžu přijímat věci tak, jak přijdou? Proč nemůžu brát to, co mi život nabízí? Vždycky jsem záviděla Pierantoniovi všechna ta dobrodružství! A teď čekají i na mě. Jenomže já se zahrabávám do zbabělosti a strachu. Chudáček Ottavia. Od rána do večera se modlí a studuje. Sama sobě dokazuje, kolik toho zná! Ale když ji Bůh postaví před skutečnou zkoušku, roztřese se jako osika.

Pokud chci pracovat s Faragem a kapitánem, musím se

začít chovat jinak, uvědomovala jsem si. Je na čase skončit se stesky a protesty. Stěžuje si snad Farag? A přitom ztratil úplně všechno -rodinu, vlast, zaměstnání v Řecko-římském muzeu v Alexandrii… A bez řečí nasazuje život, aby vyřešil záhadu, která sužuje křesťanské církve kdovíkolik staletí. A to je ateista, vzpomněla jsem si s překvapením.

Ne, ateista ne, řekla jsem si a rozsvítila lampičku na nočním stolku. Nikdo není ateista, třebaže si to myslí. Všichni svým způsobem věříme v Boha - i Farag -, tak mi to alespoň kdysi vysvětlili. Nebo snad my věřící nejsme schopni přijmout jiný názor? Třeba někteří lidé opravdu nevěří, přestože se to zdá nepochopitelné.

Pokusila jsem se posadit, ale všechno mě bolelo. Z toho se jen tak nevzpamatuju, napadlo mě. Ale hned jsem se okřikla. Co jsem si slíbila před chvílí? Měla bych se radovat, že jsem vyvázla živá. Jiní nejspíš… Jiní takové štěstí neměli.

„A kam se poděly jejich ostatky?“ zeptala jsem se nahlas.

„Staurofilakové v Syrakusách bezpochyby jsou,“ prohlásil kapitán, když jsme se po týdnu sešli v laboratoři.

„Zavolejte do arcibiskupství a informujte se na toho kostelníka,“ navrhl mu Farag.

„Na kostelníka?“ podivil se Glauser-Röist.

„Ano,“ podpořila jsem Faraga. „Taky si myslím, že má něco společného se staurofilaky.“

„A na co se mám zeptat?“ protestoval kapitán. „Povědí mi, že je to dobrý křesťan a že řadu let pomáhá v kostele. Takže pokud vás nenapadá nic lepšího…“

„Vím skoro jistě, že odklízí těla těch, kteří neobstáli, a že udržuje pořádek. Ty řetězy se jenom blyštěly…“

„A i kdybyste měla pravdu, domníváte se snad, že se nám s tím svěří? Udáme ho na policii, vynutíme si, aby z něho strhli oblečení… a ouha! Žádné skarifikace nenajdeme… Jak to asi dopadne, co myslíte? Přinejmenším si utrhneme pořádnou

ostudu a bude se o nás psát ve všech novinách.“

„Jde o to,“ ozval se Farag, „že pokud opravdu patří ke staurofilakům, upozorní je na nás.“

Kapitán pokýval hlavou. „Ano. Tohle je třeba mít na paměti.“

„A taky je důležité si uvědomit,“ pronesla jsem, „že můžeme zemřít. Není nutné se děsit, jen s tím musíme počítat.“

Kapitán s Faragem se na sebe tázavě podívali.

„Tuhle otázku jsme snad vyřešili,“ upozornil mě kapitán.

„Prosím?“ nerozuměla jsem.

„Nezemřeme, Ottavio,“ prohlásil Farag rozhodně a upravil si brýle. „Netvrdím, že nám nehrozí žádné nebezpečí…“

„Ale proč bychom neměli uspět, jako stovky staurofilaků před námi?“ navázal kapitán.

„Neříkám, že *určitě* umřeme…, ovšem vyloučit se to nedá.“

„Ale my to víme,“ odpověděl Glauser-Röist, „a Jeho Eminence kardinál Sodano a Jeho Svatost papež to také vědí. A samozřejmě vás nechceme do ničeho nutit. Pro ženu…“

„A už jsme zase u toho!“ vyštěkla jsem. Farag se rozesmál.

„Vysvětlíš mi, co tě tak rozveselilo?“ rozčilila jsem se ještě víc.

„Ted budeš chtít být první žena, která úspěšně projde všemi zkouškami!“

„Samozřejmě. No a co?“

„No a nic.“ Smál se, až se za břicho popadal. A vtom se ozval další výbuch smíchu. Nevěřícně jsem se otočila ke kapitánovi. Mí kolegové se náramně bavili. Co jsem mohla dělat? Leda je zabít. Povzdechla jsem si a smířeně se uculila. Já jim ukážu!

„Měli bychom se podívat na ty poznámky, které jsme pořídili v katakombách,“ navrhla jsem trpělivě.

„To …bychom… měli…,“ skytal Farag a otíral si slzy.

„Taky… si… myslím,“ vypravil ze sebe kapitán. Dobře že jsem zjistila, že se umí smát, napadlo mě.

„Můžeš přečíst ty zápisky, Faragu?“ domáhala jsem se.

„Hned…,“ oznámil. Posunul si brýle, shrnul si vlasy z čela a začal hledat po kapsách zápisník. Když ho našel, zhluboka se nadechl a konečně se pustil do čtení:

„Mějte z toho jen radost, moji bratři, když na vás přicházejí rozličné zkoušky. Vždyt víte, že osvědčí-li se v nich vaše víra, povede to k vytrvalosti. A vytrvalost αϊ je dovršena skutkem, abyste byli dokonalí a neporušení, prosti všech nedostatků… Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, aí prosí Boha, který dává všem bez výhrad a bez výčitek, a bude mu dána. Nechí však prosí s důvěrou a nic nepochybuje. Kdo pochybuje, je podoben mořské vlně, hnané a zmítané vichřicí. Aí si takový člověk nemyslí, že od Pána něco dostane; je to muž rozpolcený, nestálý ve všem, co činí. Bratr v nízkém postavení aí s chloubou myslí na své vyvýšení a bohatý myslí na své ponížení… Blahoslavený člověk, který obstojí ve zkoušce; když se osvědčí, dostane vavřín…“

Farag se odmlčel a pak dodal: „Potom je tady ještě: *A tak zamíříme do Říma…* a *Mariin chrám je krásně vyzdobený.*“

„Mariin chrám je krásně vyzdobený,“ zopakovala jsem zadumaně. „Jde o nějaký nádherný kostel zasvěcený Panně Marii. Tam se musíme vypravit… Ale kam vlastně?“

„V Římě jsou krásné všechny kostely zasvěcené Panně Marii, ne?“ prohlásil Farag.

„Jenom kostely zasvěcené Panně Marii?“ ironizoval kapitán. „V Římě jsou všechny kostely krásné.“

Bezděky jsem vstala a pravou ruku natáhla před sebe.

„Jak zněla ta věta v řečtině?“ obrátila jsem se na Faraga. „Opsal jsi i ten původní text?“

Nakrčil čelo a zamyšleně mě sledoval. „Co se ti stalo s rukou?“ zeptal se nakonec.

„Opsal jsi původní text?“

„Neopsal," odpověděl. „Ale přibližně si ho pamatuji."

„Cože?" vykřikla jsem. „Já ho potřebuji znát přesně." Sáhla jsem do kapsy pláště a vylovila propisovací tužku. „Stálo tam *kalós kekósmetai,* tedy krásně vyzdobený?"

„Moment…," zamyslel se. „Ano, bylo to *kalós kekósmetai."*

„Výborně!" nadchla jsem se. „*Kekósmetai! Kekósmetai!* Santa Maria in Cosmedin!"

„Santa Maria in Cosmedin?" nerozuměl kapitán.

Farag se usmál „Nevěděl jsem, že se v Římě najde kostel s řeckým jménem. Svatá Marie Nádherná. Měl jsem zato, že tady je všechno v italštině nebo v latině."

„Ten kostel mám ráda," poznamenala jsem a pustila se do procházení sem a tam po laboratoři, „i když tam nechodím tak často, jak bych chtěla, protože je dost daleko. Je to jediný kostel v Římě, kde se konají bohoslužby v řečtině."

„Tam jsem nikdy nebyl," prohlásil kapitán.

„Znáte Ústa pravdy?"

„Samozřejmě."

„Tak mi dovolte, abych vám sdělila, že Ústa pravdy se nacházejí v předsálí kostela Santa Maria in Cosmedin. Stojí tam fronty turistů z celého světa, každý se vyfotí, ale do kostela nezajde. Nikdo si ho neprohlédne, nikdo neví, že existuje, a přitom je tak krásný!"

„Mariin chrám je krásně vyzdobený," citoval Farag.

„Jenže krásně vyzdobených kostelů najdete v Římě spoustu," nevzdával se kapitán.

„Copak to nechápete? Mariin chrám je krásně vyzdobený… *Kalas kekósmetai… Kekósmetai,* Cosmedin."

„Nemůže to chápat, Ottavio," vytkl mi Farag a otočil se ke kapitánovi: „Všechno vám vysvětlím. Slovo *cosmedin* je odvozeno od řeckého *kosmidion,* což znamená ozdobený, krásný, nádherný.. Výraz kosmetika, například, má tentýž původ… *Kekósmetai* je sloveso v trpném rodě, odstraníme-li

zesilující předponu *ke*, zůstane nám *kósmetai*. A jistě vidíte podobu se slovem *kosmidion* a *Cosmedin.*“

„Další zkouška se tedy uskuteční v kostele Santa Maria in Cosmedin,“ uzavřela jsem.

„Ale než se tam vypravíme, měli bychom si znovu přečíst, co se děje v prvním kruhu očistce,“ usoudil Farag a natáhl se po knize, která ležela na stole.

„Skvělý nápad,“ prohlásila jsem a sundala si plášť, „ovšem nejdříve si vyřídím jednu velmi neodkladnou záležitost.“

„To snad nemyslíte vážně,“ durdil se kapitán. „Máme před sebou další zkoušku.“

„Vždycky si něco vymyslíš,“ plísnil mě Farag, „jen aby ses vyhnula Dantovi.“

Pověsila jsem plášť na ramínko a otočila se k nim.

„Měla bych si pořídit vhodné oblečení, pokud se zase budu plazit někde v podzemí.“

„Ty jdeš nakupovat oblečení?“ užasl Farag.

„Ano. Potřebuju totiž kalhoty.“

Ani ve snu by mě nenapadlo vyrazit do kostela Santa Maria in Cosmedin bez důkladného předchozího studia desátého zpěvu Očistce. Obchody však měly přes poledne zavřeno, tak jsem si koupi kalhot netroufla odkládat. Kromě toho jsem chtěla zavolat domů a na to jsem potřebovala trochu soukromí. Když jsem se vrátila do archivu, dozvěděla jsem se, že Farag s kapitánem odešli na oběd. Objednala jsem si tedy sendvič a na příslušné stránce jsem rozevřela Božskou komedii. Znovu jsem si vybavila tu jednoduchou matematickou pomůcku, kterou mě Césare před lety naučil a která nám zachránila život. Viděla jsem se, jak si v kuchyni lámu hlavu nad domácí úlohou a bratr mi vše trpělivě vysvětluje. Jak je možné, že se iniciační zkouška skládá z finty, kterou se učí děti na základní škole? Lze připustit, že před mnoha staletími bylo považováno za vrchol vědění to, co dnes znají osmiletí žáčci? Anebo snad

moudrost minulých generací prochází napříč věky, skrytá v lidových obyčejích, písních, legendách, příbězích a tradicích? Jdeme prostě životem s klapkami na očích, uzavřeni do předsudků a myšlenkových schémat, a nevidíme ji! Už jsem do Dantova textu nehleděla bez zájmu. Věděla jsem, že každé slovo v sobě zahrnuje kromě zřejmého ještě jiný, hlubší význam. Dante Alighieri také stál tváří v tvář andělovi a tahal za ty samé řetězy jako já. Začínala jsem k němu cítit sympatie. Jak byl odvážný! Svěřil se papíru, byť věděl, že mu staurofilakové nikdy neprominou. A možná měl nezvykle silnou potřebu psát, chtěl dokázat, že je další Vergilius, a vejít do dějin a stát se tak nesmrtelným. Trápil se, když viděl, jak běží čas, a jeho touha zůstávala nevyslyšena. A proto se, stejně jako Faust o staletí později, rozhodl výměnou za slávu upsat duši ďáblu. Splnil si svůj sen, avšak zaplatil životem.

V desátém zpěvu Dante s Vergiliem konečně vstoupí do očistce. Slyší, jak se za nimi zavře brána, nesmí se ohlédnout a tuší, že cesta zpět není možná. Básník se musí očistit od hříchů, aby dospěl do království nebeského, kde ho očekává Beatrice - podle Glausera-Röista personifikace moudrosti a nejvyšších znalostí.

My stoupali jsme průrvou v oné stráni
hned vlevo, pak zas pravou stranou skály
jak vlna blíž a dál pak znenadání.
„Zde třeba, bychom bděle dál se brali,"
můj vůdce začal, „at se přiblížíme
tu a tam svahu, jenž se místy vzdálí.“

„Můj Bože,“ vydechla jsem hrůzou a sousto mi zhořklo v ústech. Tak tohle si na mě staurofilakové připravili. Pohyblivou skálu! Ještě že jsem si pořídila ty slušivé šedé kalhoty. Vybavila jsem si, jak jsem je na sebe v kabince natáhla a zálibně se prohlížela v zrcadle. Vypadala jsem v nich tak

mladě! Uvědomila jsem si, o kolik radosti jsem kvůli nějakým směšným regulím ochuzena. Vzpomněla jsem si na Američanku Mary Dominicu Ramacciottiovou, která si na papeži Piovi II. vymohla, aby směla nosit kožichy, natáčet si vlasy a používat kosmetiku. Tak vysoko já nemířím. Mně stačí obyčejné kalhoty, které jsem měla mimochodem stále na sobě.

Po velkých potížích přijdou Dante s Vergiliem do prvního kruhu očistce.

Z kraje, kde prázdno hranici s ním mělo,
až k samé patě břehu naměřiti
by třikrát bylo možno lidské tělo,
a kam až zrak moh křídla rozestřít,
kde strana levá a kde strana pravá,
tu římsu stejnou stále bylo zříti.

A náhle se k básníkům trpně plíží duše odsouzených.

Já začal: „Mistře, to, co k nám se blíží,
to nezdají se ani tvary lidí,
však nevím co, zrak marně na to shlíží.“
On mně: „Tak sklání k zemi je a řídí
povahou těžkou utrpení slepé,
že oči mé až ted to správně vidí.
Však pevně upři zrak a poznáš lépe,
co pod kameny sem se pňpotácí.
Už seznat můžeš, jak se každý tepe.“

Jsou to duše pyšných, úpějící pod tíhou obrovských kamenů. Mátožně se šinou vpřed po úzké římse, koleny se téměř dotýkají hrudníku, obličeje mají ztrhané vyčerpáním a pronášejí jakousi zvláštní verzi otčenáše. Prakticky založený Vergilius je požádá, aby jim ukázaly cestu k druhému kruhu.

Však řečeno: „Vy břehem vpravo úže
se držte nás; tam k průchodu je blíže,
kterým i živý člověk stoupat může.“

Dante, podobně jako v předočistci, vede dlouhé rozhovory se starými známými nebo slavnými. Ve dvanáctém zpěvu Vergilius vybídne Danta, aby se spíše než na duše pyšných soustředil na cestu.

…pravil mi: „jen obrat oči dolů;
budeš-li lože chodidel svých znáti,
lip se ti půjde tudy po vrcholu.“

A náhle před Dantem vyvstanou obrazy pyšných. Vidí Lucifera padajícího z nebe, Briarea, jenž se vzepřel olympským bohům, zešílevšího Nimroda pozorujícího smutný konec Babylonské věže, Saulovu sebevraždu po porážce v Gilbóe.

Dante naštěstí žádný balvan nenesl, pomyslela jsem si úlevně. I když - notný kus cesty kráčel shrbený, aby mohl pozorovat reliéfy představující příklady potrestané pýchy. Kdyby to nebylo nic horšího, říkala jsem si. Ovšem zážitek ze Syrakus ve mně zanechal hluboké stopy a tušila jsem, že skutečnost bude daleko krutější než krásné verše.

Na konci dvanáctého zpěvu ukáže Vergilius Dantovi krásného anděla v bílém, zářícího jako jitřenka.

Rozevřel náruč, křídla rozpřáhaje,
řka: „Pojdtel Blízko schody jsou, jež výše
vedou, a cesta ted už lehounká je.
Málokdo přijde, tuto výzvu slyše.
Ó, lidský rode, k vzletu zrozens ty byl –
proč padáš jen co slabý vánek dýše?“
Veď nás, kde schody do skály kdos vybil;
tam přes čelo mi jeho křídla vlála,

pak putování bezpečné mi slíbil.

Básníci stoupají výš a jakési hlasy zpívají *Beati pauperes spiritu*, blaze chudým v duchu, slova z Matoušova evangelia. A Dante pojednou zjišťuje, že se mu kráčí mnohem volněji než prve. Vergilius se k němu otočí a řekne, že anděl mu mávnutím křídel smazal z čela jedno P, proto se nyní cítí lehčeji. Dante Alighieri se očistil od hříchu pýchy.

A v té chvíli jsem usnula vyčerpáním. Ve snu jsem se znovu octla v hrůzostrašných a nebezpečných katakombách. Byl tam se mnou Farag. Usmíval se a dodával mi sílu. Křečovitě jsem se ho držela za ruku a on na mě něžně volal:

„Ottavio… Ottavio… Probud se…“

„Je pozdě, paní doktorko,“ bručel odkudsi Glauser-Röist. Nemohla jsem se probrat. Třeštila mi hlava, a když jsem otevřela oči, všechno se se mnou točilo.

„Ottavio, jsou tři hodiny…,“ slyšela jsem Faraga.

„Omlouvám se,“ zamumlala jsem a s námahou se zvedla. „Usnula jsem.“

„Jsme unavení,“ prohlásil Farag. „Ale dneska v noci si konečně odpočineme. Uvidíš.“

„Pospěšte si,“ naléhal Skála. Postřehla jsem, že jeho batoh je jaksi objemnější než minule - zřejmě se vybavil hasicím přístrojem.

Vzala jsem si prášek proti bolesti (ten nejsilnější, co jsem našla); a vyrazili jsme. Venku jsem se trochu vzpamatovala, ale nejvíc by mi prospělo, kdybych se mohla zavrtat do peřin a spát… aspoň; dvacet nebo třicet hodin. V té chvíli jsem pochopila tvrdou realitu - dokud tohle podivné dobrodružství neskončí, o pořádném spánku si můžu nechat jen zdát. Nastoupili jsme do kapitánova auta a zamířili k mostu Garibaldiho. Vozy před námi spíše stály než jely, a na druhý břeh jsme se tak dostali zhruba za deset minut. Na. ulici

Arenula mohl kapitán konečně šlápnout na plyn. Obratně se vyhnul mladíkům na motorkách a za chvíli jsme stáli před opomíjeným byzantským kostelíkem Santa Maria in Cosmedin. Nebe se zatáhlo a svatostánek se zahalil do šedivého olověného přítmí. K únavě se přidala změna počasí, a nejspíš proto mě tolik bolela hlava. Zvedla jsem pohled ke zvonici majestátně se tyčící k obloze a znovu mě přepadly úvahy o nezadržitelném toku času - nás zahubí, ale uměleckým dílům přidá na kráse. V této části Říma - známé jako Fórum Boarium, jelikož se zde kdysi konaly dobytčí trhy – stával Herkulův chrám. Na jeho místě byla ve třetím století postavena křesťanská kaple, jež se v průběhu věků rozrůstala do krásy. Konečnou podobu dali kostelu Santa Maria in Cosmedin řečtí umělci. Ti uprchli z Byzance před ikonoklastickými boji rozpoutanými jinými křesťany, kteří věřili, že vyobrazovat Boha, pannu Marii nebo svaté je hřích.

Protlačili jsme se mezi zástupy turistů pózujících u Úst pravdy. Kapitán nám razil cestu, nevšímavý k okolí, zato Farag dychtivě bloumal očima z místa na místo, jako by si chtěl uložit do paměti každý detail.

„A ta Ústa pravdy," zajímal se pobaveně, „už někoho kousla? Nějakého lháře?"

„Kdepak!" rozesmála jsem se. „Ale pokud se to někdy stane, dám ti vědět."

Pozorně jsem se na něj zadívala. Jeho modré oči a světlé strniště - tu a tam protkané nějakou šedinou - zvýrazňovaly semitské rysy a tmavá pleť zase egyptské. Jak krkolomnými cestičkami se někdy ubírá osud, že svede Švýcara, Italku ze Sicílie a člověka, v němž se smísila krev snad všech etnik?

Interiér kostela osvětlovaly elektrické lampy umístěné v bočních lodích a na sloupech, výzdoba odpovídala řeckobyzantskému slohu. Ačkoli právě proto mi toto místo přirostlo k srdci, při každé návštěvě mě jako magnet přitahovaly obrovské železné svícny. Bez váhání jsem k

jednomu přistoupila, zapálila zlatavou svíci a zabrala se do rozhovoru s Bohem. Modlila jsem se za otce i za bratra a prosila Boha, aby ochraňoval matku otřesenou nedávným neštěstím, a děkovala za to, že nacházím úlevu v náročné práci.

Když jsem otevřela oči, zjistila jsem, že jsem úplně sama. Rozhlédla jsem se. Farag s kapitánem obdivovali fresky zachycující život Panny Marie. Jelikož jsem je už znala, zamířila jsem k presbytáři, abych se pokochala tím nejpozoruhodnějším, co kostel nabízí: pod gotickým baldachýnem z konce třináctého století se nacházela obrovská vana z temně růžového porfyru, v níž si kdysi dopřával voňavé koupele nějaký zámožný Byzantinec a která nyní sloužila jako tabernákul. Nikdo mě nenapomenul, když jsem vstoupila do presbytáře. S výjimkou mší bývala Santa Maria in Cosmedin prázdná. Nenašel se tu kněz ani kostelník, a dokonce ani žádná z těch roztomilých stařenek, které vhodí do pokladničky pár lir a pak prosedí v kostele celé odpoledne. A byť se před vchodem tísnily davy turistů, sem zabloudil málokterý. Bedlivě jsem prozkoumala vanu, ale ničeho mimořádného jsem si nevšimla. Farag a Glauser-Röist nedopadli o mnoho lépe. Zdálo se, že staurofilakové sem nikdy nevkročili.

„Zaregistrovala jste něco?“ otočil se ke mně Skála.

„Ne,“ odpověděla jsem stroze.

Sklesle jsme se odebrali do sakristie, kde jsme konečně někoho potkali: za pultíkem s krucifixy, pohlednicemi a diapozitivy stál stařičký kněz oblečený do ušmudlaného hábitu. Byl neoholený a česal se zřejmě naposledy před týdnem. Hygiena mu zjevně mnoho neříkala. Nedůvěřivě po nás zašvidral, ovšem vzápětí se servilně uculil a celý se rozzářil.

„Přijeli jste z Vatikánu?“ zajímal se a stoupl si před pult. Do nosu mě udeřil ostrý tělesný zápach.

„Jsem kapitán Glauser-Röist a zde jsou mí kolegové doktorka Salinová a profesor Boswell,“ představil nás Skála.

„Čekal jsem vás! Jmenuji se Bonuomo. Čím vám mohu

posloužit?“

„Prohlédli jsme si kostel,“ informoval ho Skála, „a teď bychom rádi viděli i to ostatní. Prý je tady nějaká krypta.“

Stařík se zamračil. Krypta? Nikdy jsem o žádné kryptě neslyšela.

„Ano,“ připustil neochotně, „ale zatím je zavřená.“

Bonuomo? Tedy dobrý člověk? Spíš by se měl jmenovat Maluomo, pomyslela jsem si. Ale Glauser-Röist nehnul ani brvou. Jako by nic neslyšel, upíral na kněze pohled plný očekávání. Viděla jsem, jak se stařík v nitru svíjí. Sváděl boj mezi nutností vyhovět kapitánovu přání a zákazem otevřít kryptu.

„Vyskytl se snad nějaký problém, otče Bonuomo?“ zeptal se úsečně Skála.

„Ne,“ pískl stařec. Otočil se a zavedl nás ke schodům vedoucím do krypty. Před vchodem se zastavil a stiskl několik vypínačů. „Rozsvítil jsem vám… Bohužel vás ale nemohu doprovodit. Dejte mi prosím vědět, až skončíte.“ Mírně se uklonil a ponechal nás našemu osudu, za což jsem mu byla nesmírně vděčná, jelikož se mi z nakyslého pachu, který ho obestíral, zvedal žaludek.

„Tak hurá do středu země!“ zajásal Farag.

„Doufám, že ještě někdy uvidím slunce,“ utrousila jsem a vydala se za Faragem.

„Pochybuju,“ odpověděl kapitán, jako vždy s kamennou tváří.

Káravě jsem se k němu otočila.

„To víte…, konec tisíciletí,“ pokrčil rameny. „Konec světa můžeme čekat každou chvíli. Třeba k tomu dojde, zrovna když budeme v kryptě.“

„Ottavio!“ zadržel mě Farag. „Ať tě ani nenapadne pouštět se do nějaké debaty.“

Neměla jsem to ani v úmyslu. Nač diskutovat o takových hloupostech?

Sestoupili jsme do naprosté tmy - prodavač nás pěkně nachytal.

„Copak se tu nedá rozsvítit?“ znepokojil se Farag. „Ne,“ reagoval klidně kapitán. „Ale protože jsem to věděl, vzal jsem baterku.“

„Nechápu, proč nás na to otec Bonuomo neupozornil,“ ušklíbla jsem se. „To tady turisté klopýtají potmě?“ „Sem se turisté nedostanou.“

„Ze mě to hned nenapadlo! Kostel znám dobře, ale o kryptě jsem neměla ani potuchy.“

„Opravdu je zvláštní, že tady není žádné osvětlení,“ uvažoval kapitán a konečně vytáhl baterku. „A že nás sem ten kněz nedoprovodil. Jsme přece vyslanci Vatikánu.“

Kapitán rozsvítil a v tu chvíli jsem pochopila původní význam slova *krypta,* odvozeného od *kripte,* jenž znamená *skrývat, schovávat.*

Rozhlédla jsem se. Krypta vypadala jako zmenšený kostel - všimla jsem si oltáře, dvou bočních lodí a dokonce i postranních kaplí.

„Chcete nám naznačit,“ ozval se Farag, „že otec Bonuomo je staurofilak?“

„Možná. Stejně jako ten kostelník ze Syrakus.“ „Takže je,“ ujistila jsem se. „To nemůžeme tvrdit. Nemáme žádný důkaz.“ „A jak jste se dozvěděl o existenci téhle krypty?“ zajímala jsem se.

„Na internetu. Tam zjistíte ledaco, jak dobře víte.“ „Já?“ hájila jsem se. „Vždyť sotva umím zapnout počítač.“ „A jak jste si opatřila ty informace o leteckém neštěstí a krádeži relikvií?“

Ztuhla jsem. Rozhodně jsem nemohla přiznat, že jsem do případu zasvětila synovce Stefana, a lhát jsem taky nechtěla. Ostatně proč? Byla jsem rudá jako rak.

Ale Glauser-Röist nečekal na odpověď. Znovu rozevřel batoh a vytáhl další dvě baterky. Jednu podal mně a druhou

Faragovi. Mohli jsme se tedy rozdělit.

„Tato krypta se nazývá Hadriánova," vykládal nám kapitán, „na počest papeže Hadriána I., jenž ji dal v osmém století opravit. Vybudována však byla mnohem dříve - ve třetím století, za vlády císaře Diokleciána. Pronásledovaní křesťané tehdy postavili na základech pohanského chrámu tajný kostelík."

Prozkoumali jsme celou kryptu. Všude byla spousta prachu, našli jsme i schránky s ostatky svatých a mučedníků, ovšem nic nenasvědčovalo tomu, že se právě zde očistíme od prvního hříchu.

Sedli jsme si na zem - že jsem si vzala kalhoty, bylo ode mě prozíravé - a radili se, co podnikneme dál. Za mnou odpočívaly ostatky svaté Kyrilly, panny a mučednice, dcery svaté Trifonie, jež zemřela pro Krista za císaře Claudia, jak jsem se dočetla z latinského epitafu.

„Tentokrát jsme žádný chrismon nenašli," povzdechl si Farag a shrnul si vlasy z čela.

„Ne…, ale nějaké znamení tady musí být," prohlásil podrážděně kapitán. „Zrekapitulujme si všechno, co jsme viděli," vyzval nás. „Co vás nejvíce zaujalo?"

„Ústa pravdy!" zvolal Farag nadšeně. Usmála jsem se.

„Nemám na mysli turistické atrakce," zabručel Glauser-Röist.

„No ale mě to zaujalo," bránil se profesor.

„Na té kamenné desce je skutečně cosi pozoruhodného," zastala jsem se ho.

„Výborně," zasupěl Skála. „Takže se zase vyšplháme do kostela a začneme znova."

Tohle už na mě bylo příliš. Podívala jsem se na hodinky. Ukazovaly půl šesté.

„Neodložíme to na zítřek? Jsme unavení," navrhla jsem odvážně.

„Zítra už budeme v Ravenně," oznámil mi kapitán. „Copak

si neuvědomujete, že si nemůžeme dovolit odpočívat? Každým okamžikem - a třeba přímo v Římě - může dojít k další krádeži.“

„Zřejmě to není podstatné,“ ozval se profesor a začal nervózně manipulovat s brýlemi, „ale tam v té boční kapli jsem viděl cosi podivného…“

„Co to bylo?“

„Slovo napsané na zemi… nebo spíš vyryté do kamene…“

„Jaké slovo?“

„Nebylo moc čitelné, ale řekl bych, že *vom.*“ „*Vom?*“ zopakovala jsem. „Podíváme se na to,“ přikázal Skála.

Skutečně. V levém rohu kaple, na kamenné desce, jsme spatřili slovo VOM.

„Co to znamená?“ zeptal se Skála.

Chystala jsem se mu odpovědět, ale vtom jsme uslyšeli jakýsi praskot a země pod námi se začala propadat. A náhle jsem ucítila pronikavý puch potu otce Bonuoma. Musel být někde blízko! V panice jsem nedokázala přemýšlet. Ze všech sil jsem se držela země, abych nespadla do prázdna. Měla jsem pocit jako při zemětřesení. Vnímala jsem, jak mi nějaká železná ruka svírá zápěstí. Zdálo se mi, že sestup trvá celou věčnost - i když je možné, že jsem hrůzou ztratila představu o čase a vše se odehrálo během několika minut. Když jsme se zastavili, nikdo z nás se nehýbal. Slyšela jsem hlasitý dech kapitána a Faraga. Nohy i ruce jsem měla jako z gumy, třásla jsem se, srdce mi bušilo kdesi v hrdle a cítila jsem nucení na zvracení. Přestože jsem měla zavřené oči, věděla jsem, že nás oslňuje prudké světlo. Připadala jsem si jako žába vydaná napospas šílenému vědci.

„Ne…, nepovedlo se nám *to…*,“ slyšela jsem Faraga. „Kde vůbec jsme?“ pronesl kapitán potichu, jako by neměl sílu mluvit.

Mí společníci se zvedli a železná ruka mě pustila. Teprve teď jsem si uvědomila, že patří Faragovi. Plaše se usmál,

kavalírsky mi podal tutéž ruku a pomohl mi vstát.

„Přečtěte si desátý zpěv Očistce a dozvíte se to," poradila jsem mu. Sotva jsem se držela na nohou. S námahou jsem se nadechla zkaženého vzduchu.

Světla na stěnách ozařovala starý kanál, jímž líně tekla černá voda. Stáli jsme na kraji a *až k samé patě břehu naměřti by třikrát bylo možno lidské tělo.* A všude, kam oko dohlédlo, nalevo i napravo, bylo vidět totéž.

„Myslím, že už je mi to jasné," prohlásil kapitán. „Propadli jsme se do nějakého ramene kanálu Cloaca Maxima."

„Copak Cloaca Maxima ještě existuje?" podivil se Farag a začal manipulovat s brýlemi.

„Římané nedělali nic napůl," poučil ho kapitán.

„A římská kanalizace funguje dodnes v mnoha evropských městech," dodala jsem a sehnula se pro svítilnu, která se, jak jsem záhy zjistila, nárazem zničila. „V místech Fora Romana se nacházely bažiny, které bylo nutno odvodnit. Kanál dal v šestém století před Kristem vybudovat etruský král Tarquinius Priscus. Římané ho později rozšířili."

„Ano," přikývl Glauser-Röist, „a teď se s největší pravděpodobností nalézáme v jednom z ramen, kde podstoupíme další zkoušku."

„Proč hoří ty pochodně na stěnách?" otázal se Farag a vyňal jednu ze svícnu.

„Protože otec Bonuomo věděl, že přijdeme. O tom už nelze pochybovat."

„Tak se do toho pusťme," vybídla jsem své společníky. Zvedla jsem oči k díře, kterou jsme se propadli. Bezpochyby jsme byli mnoho metrů pod zemí.

„Doleva, nebo doprava?" otázal se profesor a nad hlavou zamával pochodní. Trochu mi připomínal Sochu svobody.

„Tudy!" ukázal Skála záhadně na zem.

„To není možné!" uklouzlo mi, když jsem si místo prohlédla. Stáli jsme na reliéfech zachycujících příklady

potrestané pýchy, jak je popsal Dante. Viděla jsem Luciferův pád. Svůj překrásný obličej zkroutil anděl do zlostné grimasy a ruce úpěnlivě vzpínal k nebi. Obraz byl dokonale, přímo mistrovsky propracovaný. Po zádech mi přeběhl mráz.

„Je to byzantský styl," poznamenal profesor.

„Vytáhnu Božskou komedii," navrhl kapitán. „Ověříme, zda vše souhlasí."

„Samozřejmě že souhlasí," ujišťoval nás profesor.

Kapitán si podal knihu, zalistoval v ní a v koutcích mu zahrál úsměv.

„Víte, že Dante začíná vyprávět o případech potrestané pýchy ve dvacátém pátém verši? Dvě plus pět nám dá sedm, autorovo oblíbené číslo. A výčet končí v šedesátém třetím verši. Sečteme-li šest a tři, dostaneme se k básníkově zamilované devítce."

Farag ani já jsme kapitánovým úvahám nevěnovali příliš pozornosti. Plně nás zaměstnávaly překrásné reliéfy. Po Luciferovi následoval Briareus, syn Urana a Gaii - Nebe a Země. Poznali jsme ho podle stovky rukou a padesáti hlav. Považoval se za mocného, vzbouřil se proti olympským bohům a stihl ho trest. Na reliéfy dopadalo světlo ze stran a umocňovalo jejich krásu. Další scény zachycovaly smrt pyšných obrů, zmateného Nimroda v troskách Babylonské věže, zkamenělou Niobe pyšnící se sedmi syny a sedmi dcerami, Saula, Arachné, Roboama, Alkmaióna, Sennacheriba, Kyra, Holoferna a konečně město Tróju. Všichni tři jsme se v tichém úžasu skláněli nad úchvatnými výjevy - zde jsme stejně jako Dante neměli jiný úkol.

Když jsme zvedli hlavu, všimli jsme si mohutné rozsedliny. Farag se jí protáhl a vykřikl: „Kaple!"

Našim udiveným zrakům se nabídl další byzantský kostelík, stejný jako Fíadriánova krypta. Ovšem podél stěn na jakýchsi stupíncích ležely lebky s velkými temnými očními důlky.

„Bojíš se, Ottavio?“ zeptal se Farag a objal mě kolem ramen.

„Ne,“ lhala jsem. Pohled těch stovek prázdných, dávno mrtvých očí mě děsil. Mnoho lebek bylo neúplných - chyběla spánková, čelní či temenní kost. Ale nejvíc mě vystrašily ty prázdné důlky.

„Jsou to relikvie svatých a křesťanských mučedníků,“ prohlásil kapitán.

„Jakže?“ podivila jsem se. „Relikvie?“

„Vypadá to tak. U každé lebky je stručné označení: Benedetto sanctus, Candida sancta…

„Můj Bože,“ vydechla jsem. „A církev o tom neví? Tyto relikvie nejspíš už několik staletí považuje za ztracené.“

„Možná nejsou autentické,“ usoudil Farag. „Nezapomeň, že se nacházíme na území staurofilaků. Tady musíme počítat se vším. Všimla sis, že ty nápisy nejsou v klasické, ale středověké latině?“

„O jejich pravosti musí rozhodnout církev,“ rozhodl Glauser--Röist. „Je ostatně pravý Kristův kříž?“

„V tomto má kapitán pravdu,“ souhlasila jsem. „Přenechejme to expertům z Vatikánu a Archivu relikvií.“

„Z Archivu relikvií?“ zajímal se Farag.

„Ano. Tam se uchovávají ostatky svatých.“

„Proč?“

„No… Do každého nově postaveného kostela musí Archiv poslat nějakou relikvii, která se potom uloží pod oltář.“

„Páni! Rád bych věděl, jestli to takhle funguje i v našich kostelech.“

„Určitě. Ačkoli těžko říct, zda…“

„Jdeme!“ zavelel kapitán a zamířil k východu. Na Faragovu adresu prohodil: „To je hrozný chlap!“

Disciplinovaně jsme s Faragem kráčeli za ním.

„Reliéfy končí tady,“ oznámil Skála, „těsně vedle vchodu do krypty. Nějak se mi to nezdá.“

„Proč?“ chtěla jsem vědět.

„Protože mám dojem, že tohle rameno je slepé.“

„Taky jsem si všiml, že voda skoro neteče.“

„Ale teče,“ protestovala jsem. „Pomalu, ale teče. Jinak by zahnívala, byla by špinavá.“

„No nejčistší zrovna není.“

Na tom jsme se shodli všichni. Kapitán se bohužel nemýlil. Asi po dvou stech metrech jsme narazili na kamennou zed.

„Ale ta voda teče,“ trvala jsem na svém.

Kapitán posvítil na zeď před námi a záhada byla rozluštěna. Uprostřed jsme spatřili Konstantinův chrismon. Jeho středem procházela shora dolů puklina.

„Ale jak tu skálu prorazíme?“ zaúpěl Farag.

„Copak jste si myslel, že to bude snadné?“ ušklíbl se kapitán.

„Dáme hlavy dohromady a snad na něco přijdeme.“

„Jenomže já bych něco snědl. Večeři už jsme propásli. …“

„O to víc se musíme snažit,“ pronesla jsem a sedla si. „Protože pokud ten rébus nerozlouskneme, tak už nebude žádná večeře, žádná snídaně a žádný oběd. A náš život nebude mít dlouhého trvání.“

„Nezačínejte zase,“ napomenul mě kapitán. „Posilníme se sendvičem a mezitím snad něco vymyslíme.“

„Vy jste vzal sendviče? Věděl jste, že tady přenocujeme?“ užasla jsem.

„Tušil jsem to.“

Nad problémem jsme marně hloubali několik hodin. Prohlíželi jsme chrismon i puklinu, několikrát jsme se prošli k reliéfům - byly krásné, jistě, ale to nás zachránit nemohlo.

Kolem půlnoci jsme slepé rameno kanálu znali, jako bychom ho postavili vlastníma rukama. Věděli jsme, že odsud vyjdeme, teprve až složíme zkoušku. Třásli jsme se zimou a vyčerpáním. Napadlo nás dokonce, že budeme muset nést ony dva balvany na zádech jako duše pyšných v Božské komedii.

Navíc se znova - s větší intenzitou - přihlásila bolest hlavy. Únavou jsem nemohla ani zívat. Na rozdíl od Faraga. Ten otvíral ústa dokořán čím dál častěji. Nakonec jsme se vrátili do krypty. Nanosili jsme pochodně na hromadu a rozžali je, abychom se alespoň trochu ohřáli. Na přítomnost lebek jsem si však dosud nezvykla a pochybovala jsem, zda v takové společnosti vůbec usnu. Kapitán s Faragem horečně debatovali o tom, jak se dostat ven. Z jejich konverzace si mnoho nepamatuju. Vznášela jsem se kdesi mezi spánkem a bděním a slyšela jsem, jak lebky mluví… Nebo se mi to jen zdálo? Měla jsem pocit, že mi někdo položil pod hlavu cosi měkkého. Vzpomínám si, že Farag ležel vedle mě a kapitán si ve světle ohně četl v Božské komedii. Probudil mě výkřik. A potom se ozval další. Otevřela jsem oči. Glauser-Röist radostně poskakoval a mával rukama nad hlavou jako olympijský vítěz.

„Mám to! Mám to!“ jásal.

„Co se stalo?“ zeptal se rozespale Farag. „Kolik je hodin?“

„Vstávejte! Vstávejte!“ hulákal kapitán. „Potřebuju vás. Na něco jsem přišel!“

Zkontrolovala jsem čas. Byly čtyři hodiny ráno.

„To už nikdy nebudeme moct spát alespoň šest sedm hodin?“ zasténala jsem.

Ale nadšený kapitán nebral mé nářky v potaz. „Poslouchejte mě,“ poručil mi. *„Vedea colui che fu nobil creato* - Viděl jsem toho, jenž byl stvořen skvělý… *Vedeva Briareo* - Viděl jsem Briarea… *Vedea Timbreo, vedea Pallade e Martě* - Viděl jsem s Martem Thymbraea… *Vedea Nembrot appie del gran lavoro…* Viděl jsem u pat díla velikého… Nemroda… No? Co tomu říkáte?“

„Ze nám recitujete první verše tercín, v nichž se popisují reliéfy?“ Podívala jsem se na Faraga. Ten nechápavě hleděl na kapitána.

„A dál? Poslouchejte: O *Niobe, con che occhi dolenti* - *Ó* Niobo, jak oči v žalném *žáru… O Saul, come in sulla propria*

spadá -Ó Saule, jak tvé tělo spolehlo si na meč… *O folie Aragne, si vedea io te* -Ó pošetilá Arachné, tak tvoje tělo jsem zřel… O *Roboam, gia non par che minacci.*.. O Roboame, nezdáš se už vskutku tak hrozný…“

„Ničemu nerozumím,“ obrátila jsem se na Faraga. „Já taky ne. Ale brzy se něco důležitého dozvíme,“ „A konečně,“ zdůraznil kapitán a zamával mi knihou před obličejem, „*Mostrava ancor lo duro pavimento* - Jevila ještě dlažba na útesu… *Mostrava come ifigli si gittaro* - Jevila Sennacheriba, jak jeho synové přepadli jej ve svatyni… *Mostrava la ruina e il crudo scempio* - Jevila zmar a výtku zlou… *Mostrava come in rotta sifuggiro* - Viděl jsem…, jak bez únavy prchají nazpátek… A teď pozor: přečtu vám verše šedesát jedna až šedesát tři:

Vedeva Troia in cenere e in caverne:
O Ilion, come te baso e vile Mostrava
il segno che li si disceme!

Viděl jsem sutiny a popel Tróje: O Ilion, jak bídně vytrácet se ten obraz ukazoval zbytky tvoje!“

„Už se mi rozbřesklo!“ rozjasnil se Farag a vytrhl kapitánovi knihu z ruky. „To je přece akrostich. Čtyři verše začínají písmenem *v*, čtyři písmenem *o* a čtyři nam.“

„A v poslední tercíně - tu jste slyšeli celou - je ukryt klíč!“

I přes úpornou bolest hlavy jsem pochopila, že počáteční písmena poslední tercíny tvoří ono záhadné slovo VOM.

„Znamená něco VOM?“ pokrčil rameny kapitán.

„Jistěže,“ přikývl Farag. „Hned jsem si vzpomněl na našeho dobrého otce Bonuoma. Ty ne, Ottavio?“

„Samozřejmě,“ odpověděla jsem a pracně jsem se zvedla. „Když si pomyslím, kolik lidí tady zůstalo…“

„Můžete mi to vysvětlit?“ dožadoval se kapitán. „Ted pro

změnu nerozumím já vám.“

„V latině se píše V i U stejně - jako V. VOM je tedy totéž co UOM, což ve staré italštině znamená *člověk.*“

Kapitán přikývl. „Ale ani tady nic nezmůžeme - stejně jako v případě kostelníka ze Syrakus. Otec Bonuomo bude mít neprůstřelné alibi a minulost bez poskvrnky. Bratrstvo mu kryje záda a on se nikdy nepřizná, že patří ke staurofilakům.“

„Takže vzhledem k tomu, že už nebudeme spát,“ ozvala jsem se, „mohli bychom popřemýšlet, co podnikneme ted. Máme slovo UOM a ty dva kameny. Co s tím?“

„Mohli bychom se podívat,“ navrhl Farag, „jestli na nějakém nápise vedle lebky nestojí *Uom sanctus.*“

„Tak se do toho pusťme.“

„Dobře, ale pokud tohle přežijeme, potřebuji si na pár dní odpočinout,“ požadovala jsem.

„Souhlasím s Ottaviou,“ podpořil mě Farag.

„O tom si promluvíme později. Ted nesmíme ztrácet čas,“ rozhodl kapitán.

Farag se zvedl pro dvě pochodně, které dosud neshořely, a jednu mi podal. Dali jsme se do zkoumání, Glauser-Röist se vypravil do presbytáře. Nápis *Uom sanctus* jsme nenašli.

Jistě už vycházelo slunce, ovšem pouze pro ty šťastlivce na povrchu, když nás napadlo soustředit se pouze na počáteční písmena svatých. A nemýlili jsme se. Čtyři jména začínala na V, čtyři na O a další čtyři na M. Byli jsme na dobré cestě! Zaregistrovali jsme také, že všech těch dvanáct lebek je na rozdíl od ostatních neporušených. Pak jsme ale vzdor významnému posunu vpřed znovu uvízli na mrtvém bodě.

„Nemáte ještě sendvič?“ škemral Farag. „Když v noci nespím, dostanu hlad jako vlk.“

„Podívám se,“ slíbil kapitán.

„Chceš taky, Ottavio?“

Kývla jsem.

Ale v batohu zůstal poslední sendvič se sýrem a salámem.

Podělili jsme se o něj a špinavýma rukama se pustili do jídla. Chutnal výtečně! Zatímco jsme se s Faragem pokoušeli oklamat lačný žaludek, kapitán přecházel z místa na místo jako tygr v kleci. Byl zcela pohroužen do sebe, a zamyšleně si opakoval Dantovy verše; uměl je nazpaměť.

Kdesi nad námi se probouzel nový den. Po ulicích jezdila auta a děti spěchaly do školy. Ale tady, hluboko pod zemí, se tři ubohé duše snažily dostat z pasti. Oheň pomalu dohoříval. Zmocnila se mě nepřekonatelná malátnost. Zavřela jsem oči.

„Chce se ti spát, Ottavio?“ zeptal se Farag.

„Musím si na chvíli zdřímnout. Nevadí ti to?“

„Proč by mi to mělo vadit? Odpočiň si… Za deset minut tě vzbudím.“

„Tvá velkodušnost mě dojímá.“

„Musíme se odsud dostat co nejdřív a potřebujeme tě.“

„Dobře. Tak deset minut. Ale ani o vteřinu míň,“ přistoupila jsem na Faragův návrh.

Někdy je deset minut hodně. Odpočinula jsem si víc než za celé čtyři hodiny spánku, které nám tu noc byly dopřány.

Ale ani potom jsme na nic kloudného nepřišli. „Je to tady!“ dupal kapitán vztekle do země. „Na sto procent! Ale kde? Kde přesně?“

„V těch lebkách?“ navrhla jsem. „V lebkách není nic.“

„Vždyť jsme se do nich nepodívali,“ napadlo Faraga.
„Cože?“ neovládla jsem se.

„A proč ne? Co jiného nám zbývá? Zatřepeme jimi a…“
„Jako že bychom se jich dotkli?“ zděsila jsem se. „Já to udělám!“ nabídl se kapitán. Sáhl po první lebce a bez zdráhání jí zatřásl. „Něco tam je!“ Pohotově jsme s Faragem vyskočili.

„Všechny otvory jsou zapečetěné,“ oznámil nám kapitán. „Je to dobře uzavřená nádoba.“

„Kam vysypeme obsah?“ rozhlížel se Farag. „Na oltář,“ navrhla jsem.

První dvě lebky obsahovaly síru, nezaměnitelnou svým pa-

chem a barvou, další pak hmotu podobnou sádlu, jiné dvě zase bílý prášek. Jelikož kapitánovi popálil dlaň, usoudili jsme, že se jedná o pálené vápno. V dalších jsme nalezli hutnou lesklou tekutinu černé barvy, zřejmě naftu, a konečně jemný okrový prášek, který se nám nepodařilo identifikovat.

Dávali jsme si pozor, aby se látky nesmísily. Oltář se tak rázem proměnil v laboratorní stůl.

„Domnívám se," ohlásil Farag s výrazem člověka, který dospěl po usilovném přemýšlení k znepokojivému závěru, „že máme před sebou vše potřebné k výrobě řeckého ohně."

„To snad ne!" V hrůze jsem si přikryla ústa dlaní.

Řecký oheň se řadil k nejnebezpečnějším zbraním užívaným byzantským vojskem. Jeho výroba byla po staletí přísně střeženým tajemstvím a přesné složení neznáme ani dnes. Má se zato, že v roce 673 se v Konstantinopoli obléhané Araby objevil jakýsi tajemný člověk jménem Kallinikos a nabídl císaři Konstantinovi IV. nejmocnější zbraň na světě: řecký oheň, jenž vzplane ve styku s vodou a nic ho nedokáže uhasit. S pomocí této zápalné směsi Byzantinci zdecimovali arabskou flotilu. Plameny šlehaly dokonce i pod vodou.

„Nemůžete se mýlit?" ubezpečoval se kapitán.

„Ne. Jsou zde všechny nezbytné ingredience: nafta, která plave na vodě, pálené vápno, které se vznítí, dostane-li se do kontaktu s vodou, síra, z níž se při hoření uvolňují toxické látky. Pryskyřice aktivuje hoření a tuk jednotlivé látky spojí. A ten okrový prášek je bezesporu ledek. Díky němu oheň hoří i pod vodou. Nedávno jsem o tom četl článek v *Byzantine Studies.*"

„K čemu nám může sloužit řecký oheň?" zeptala jsem se. Vzpomněla jsem si, že jsem četla stejný článek ve stejném časopise.

„Na našem laboratorním stole schází jediné. Kdybychom všechno smíchali, nestalo by se vůbec nic. Víš, co chybí?"

„Voda, pochopitelně."

„A najdeme tady poblíž nějakou vodu?“

„Jistě.“

„Připravíme řecký oheň, vhodíme ho do vody, ta se zažehne a vyrazí ty dva balvany, které tvoří jakási kamenná vrátka.“

„Pokud by vás to příliš neobtěžovalo,“ přerušil ho Farag, „rád bych pochopil princip, než se pustíme do tak riskantního počinu.“

„Ottavio, oprav mě, pokud se pletu: vynikali Byzantinci v sestavování různých strojů a v mechanice vůbec?“

„Samozřejmě. Jeden císař například předváděl vyslancům z jiných zemí umělé kráčející lvy, další měli v trůnu nainstalované zařízení, s jehož pomocí k úžasu dvořanů spustili hromobití. Velice slavný, i když dnes už zapomenutý, byl zlatý strom, na němž zpívali umělí ptáčci. A četla jsem i o knězích - o křesťanských knězích, kteří dokázali během mše silou vůle otevřít nebo zavřít dveře kostela. Existuje vynikající kniha…“

„*Byzancie a hračky* od Donalda Davise,“ doplnil mě Farag.

„Ano,“ usmála jsem se. „Zdá se, že máme podobné zájmy.“

„Dobrá, jste zkrátka spřízněné duše. Ale mohli byste jít konečně k jádru věci? Nezapomeňte, že se odsud musíme dostat.“

„Ottavia se o tom už zmínila - kněží, kteří otevírali dveře kostela silou vůle. Věřící byli přesvědčeni o zázraku, ve skutečnosti se ale jednalo o jednoduchý trik. Stačilo zapálit oheň…“

„Vzduch v nádobě s vodou se začal vlivem tepla rozpínat,“ vzala jsem Faragovi slovo, protože toto téma mě velmi zajímalo,

„a voda trubičkou ucházela do jiné nádoby zavěšené na provazech. Ta její tíhou klesla a pomocí provazů uvedla do chodu mechanismus, který pohyboval dveřmi. Co o tom soudíte?“

„Ze je to nesmysl!“ odpověděl kapitán. „Budeme zbytečně riskovat.“

„Navrhněte tedy jinou možnost,“ vyzvala jsem ho ledovým hlasem.

„Copak si neuvědomujete to ohromné riziko?“ vyrazil ze sebe unaveně.

„Ale ano. Mluvila jsem přece o tom, že možná zemřeme. Bála jsem se, vždyť jsem žena.“

Všimla jsem si, jak potlačil vztek. Pochopila jsem, že zvolna ztrácí kontrolu nad svými emocemi. Flegmatický a chladný kapitán Švýcarské gardy se měnil v člověka.

„Dobře. Tak se do toho dejte! Rychle!“

Nemusel nás dvakrát pobízet. S pomocí zhaslých pochodní jsme smíchali všechny ingredience a uhnětli lepivou šedou hmotu. Rozdělili jsme ji na několik částí a na suchých pochodních opatrně přenesli až k vodě, přičemž jsme dbali na to, aby vše zůstalo suché. Pak jsme směs odpálili doprostřed stoky. Patřili jsme zřejmě k několika málo lidem, kterým se v uplynulých pěti či šesti staletích naskytla příležitost spatřit slavný řecký oheň. Byla to úchvatná podívaná.

V desetinách sekundy vyšlehly plameny sahající až ke klenbě, rozlily se po vodě a hurikán horkého vzduchu nás srazil na zed. Za syčení ohně, v hustém černém dýmu a oslepující záři jsme dychtivě sledovali východ z kanálu. Kamenná dvířka se však nepohnula ani o milimetr.

„Říkal jsem vám to,“ křičel kapitán z plných plic, aby ho bylo slyšet.

„Za chvíli to začne fungovat,“ odpověděla jsem. Chtěla jsem dodat, že musí počkat, ale vtom mě zachvátil prudký kašel. Snášel se na nás neproniknutelný černý kouř.

„Lehněte si!“ zavelel Farag a stáhl mě k zemi. Zde byl vzduch ještě čistý. Nenasytně jsem lapala po dechu, jako bych strávila několik minut pod vodou. A tehdy jsme zaslechli skřípění - byl to mechanismus otevírající kamenná dvířka. Vyskočili jsme a běželi k rozestupujícím se kamenům. Oheň se k nám nezadržitelně blížil. Utíkala jsem jako o život. Oslepená

kouřem a slzami, neschopna se nadechnout jsem prosila Boha o pomoc. „Nezastavujte se!“ křičel kapitán.

Oheň se šířil otvorem na druhou stranu, ale my jsme byli rychlejší. Po třech či čtyřech minutách zběsilého úprku jsme zpomalili. Konečně jsme se mohli zhluboka nadechnout.

„Podívejte, světlo na konci tunelu!“ upozornil nás Glauser--Röist.

„Dobrý Bože,“ vydechla jsem. Do očí se mi draly slzy radosti.

Nasadili jsme svižné tempo a zamířili za světlem. Za chvíli uvidím slunce! Představa, že se co nevidět octnu na svobodě, mě naplňovala energií. Ještě dvacet metrů! A pak jsem ucítila tupou ránu v zátylku a bezvládně jsem klesla k zemi.

Před očima mi tancovaly jiskry a do hlavy se mi zabodávaly tisíce šípů. Za nějakou dobu tento pocit ustoupil jinému, neméně nepříjemnému. Pravou paži mi spalovala surová bolest. Namáhavě jsem zvedla levou ruku a jemně se dotkla zraněného místa. Okamžitě jsem ucukla.

„Ottavio?“

Odkudsi z dálky ke mně doléhal Faragův hlas. „Ottavio? Jsi v pořádku?“ „Nevím… Ary?“ „Třeští… mi… hlava.“

Farag ležel několik metrů ode mě, kapitán byl stále v bezvědomí.

Po čtyřech jsem se doplazila k profesorovi. „Podívám se…“

Pokusil se zvednout hlavu, ale vtom zařval jako zvíře a chytil se za pravou paži.

Zarazila jsem se. Potřebovala jsem s ním mluvit. Co nejdřív.

Pohladila jsem ho po vlasech a zašeptala: „Omráčili nás.“

„A vytetovali nám první kříž, že?“

„Obávám se, že ano.“

Usmál se a stiskl mi ruku.

„Jsi statečná jako Augusta Basileia!“

„Byzantské císařovny byly statečné?“ „A jak!“

„O tom jsem nic neslyšela…,“ zamumlala jsem. Vyprostila jsem se a odplížila se ke kapitánovi. Glauser-Röist utržil podstatně silnější úder. Ve světlých vlasech bylo znát zaschlou krvavou skvrnu. Staurofilakové zřejmě nabyli dojmu, že mohutného Švýcara jen tak neskolí.

„Doufám, že při dalších zkouškách zvolí jinou metodu. Jinak nás vyřídí.“

„Zdá se, že kapitána už vyřídili.“

„Je mrtvý?“ poplašil se Farag a ztěžka vstal.

„Naštěstí ne. Ale nevypadá to s ním dobře… Nemůžu ho probudit.“

„Kašpare! Otevřete oči! Kašpare!“

Zatímco se Farag pokoušel přivést kapitána k vědomí, trochu jsem se porozhlédla. Nacházeli jsme se v místech, kde nás omráčili. Na stěně plála pochodeň, ale *světlo na konci tunelu* zmizelo. Instinktivně jsem se podívala na hodinky a na okamžik mě znovu paralyzovala bolest v paži. Blížila se půlnoc. Takže jsme tady leželi přes půl dne. Pravděpodobně nás ještě něčím uspali. Kupodivu jsem však žádné účinky sedativ nepociťovala. Bylo mi relativně dobře.

„Kašpare!“ křičel Farag a plácal kapitána po tvářích. „Myslím, že tohle ho nevzbudí.“ „Uvidíme,“ prohlásil Farag a dál ho křísil. Kapitán zasténal, rozevřel oči a cosi zadrmolil. „Proberte se… To jsem já, Farag.“ „Farag?“

„Ano, Farag Boswell z Alexandrie!“ „Už vím… Co se přihodilo?“

Automaticky zopakoval tytéž pohyby, které jsme při procitnutí provedli my. Nakrabatil čelo, pokusil se nadzvednout hlavu, ale v tom ucítil bolest v pravé paži a chvatně se zranění dotkl a zaúpěl.

„Vyryli nám do kůže znamení. Ještě jsme je neviděli…“ Společnými silami jsme s Faragem pomohli kapitánovi na nohy a vedli ho k východu. Jakmile jsem na tváři ucítila dotek

čerstvého vzduchu, pokusila jsem se zorientovat. Nacházeli jsme se v korytě Tibery, asi dva metry nad řekou. Pokud bychom se nechali unášet proudem, dostali bychom se k blízkým schůdkům a po nich na břeh. Po levé straně jsme viděli Ponte Sisto, octli jsme se tedy v půli cesty mezi kostelem Santa Maria in Cosmedin a Vatikánem. Byla jsem podivně letargická, vnější skutečnost ke mně doléhala z dálky a přes jakousi rozmazanou clonu.

Plevelem a mezi odpadky jsme sestoupili do řeky a v ledovém toku jsme doplavali ke schůdkům. V posledních měsících prakticky nepršelo a v řece bylo málo vody. Ovšem dost na to, abychom nabyli plného vědomí - s výjimkou kapitána. Ten vypadal jako opilý. Nedokázal koordinovat pohyby ani artikulovat.

Když jsme se vyškrábali na břeh - špinaví, vyčerpaní, rozbolavělí a mokří -, blaženě jsme se usmívali. Město pulzovalo běžným životem pozdního večera. Také se nám podařilo vyděsit dva běžce - nejspíš nás považovali za návštěvníky z jiného světa.

Farag vzal kapitána kolem ramen a postavili jsme se k obrubníku. Doufali jsme, že budeme mít štěstí a zastavíme taxi.

„Ne ne…“ protestoval kapitán chabě. „Přejděme na protější stranu… Bydlím kousek odsud…“

„Vy bydlíte v Lungotévere dei Tebaldi?“ otázala jsem se překvapeně.

„Ano…, v čísle padesát…“

Farag mi dal posuňkem najevo, abych se už nevyptávala. Kapitán se sotva držel na nohou.

Přešli jsme ulici a stanuli před nádherným vchodem. Glauser--Röist vytáhl z kapsy klíč a požádal mě, abych odemkla.

„Co se děje?“ zeptal se, když viděl, že jsem se zarazila.

„Něco vám vypadlo z kapsy,“ oznámila jsem mu a shýbla se pro mokrý kus papíru.

„Ukažte…“

„Až nahoře,“ rozhodl Farag.

Vsunula jsem klíč do zámku a opřela se do masivních dveří. Vstoupili jsme do prostorné haly se zrcadly a křišťálovými lustry. Kapitán jistě žil v dostatku, když si mohl dovolit byt v takovém domě. Výtah chráněný klecí z tepaného železa vyhlížel rovněž starobyle.

„V kterém poschodí bydlíte, Kašpare?“ „V posledním… Chce se mi zvracet…“

„Ne! Tady ne!“ vykřikla jsem úpěnlivě. „Vydržte… Už tam budeme.“

V obavách jsme stoupali do posledního poschodí. Ale Skála se ovládl. Sotva jsme však překročili práh jeho bytu, zamával rukama, zavrávoral a zmizel v temné chodbě. O chvíli později jsme ho slyšeli, jak vydává nelidské zvuky.

„Jdu za ním,“ rozhodl Farag a rozsvítil. „Poohlédni se po telefonu a zavolej lékaře. Myslím, že ho potřebuje…“

S tísnivým pocitem, že narušuji kapitánovo soukromí, jsem prošla byt. Bylo krajně nepravděpodobné, že by sem si tak rezervovaný člověk zval nějaké návštěvy. Dosud jsem předpokládala, že žije v kasárnách Švýcarské gardy. Nikdy mě nenapadlo, že má v Římě byt - i když proč ne? Vyšší šarže nemusely na rozdíl od prostých vojáků bydlet přímo ve Vatikánu. Tak či onak, ani na chvíli mi nepřišlo na mysl, že by si mohl platit elegantní, a navíc přepychově zařízený byt na Lungotévere dei Tebaldi, zvlášť když gardisté pobírají velmi skromnou mzdu.

Telefon jsem našla v obývacím pokoji, na stolku u okna. Pohledem jsem zavadila o fotografii krásné dívky v zimní čepici. Měla černé vlasy i oči, takže to rozhodně nebyla příbuzná. Že by snoubenka? usmála jsem se.

Sáhla jsem po telefonním seznamu, rozevřela ho a na zem vyklouzlo několik papírů. Chvatně jsem je posbírala a vyhledala číslo vatikánské lékařské služby. Doktora Piera

Arcutiho jsem znala. Ujistil mě, že se okamžitě vydá na cestu, a k mému nemalému překvapení se zeptal, zda to má ohlásit státnímu tajemníkovi Angelu Sodanovi.

„Proč byste měl telefonovat kardinálovi?“

„Protože v kartě kapitána Glausera-Röista stojí poznámka, abychom v případě nutnosti informovali rovnou státního tajemníka a v jeho nepřítomnosti tajemníka Druhé sekce monsignora Francoise Tourniera.“

„Aha… No… Dělejte, co považujete za nutné…“

„Zavolám tedy Jeho Eminenci.“

Zavěsila jsem, ohlédla se ke dveřím a spatřila Faraga. Stál s rukama v kapsách a tázavě se na mě díval. Špinavý, promočený a rozcuchaný vypadal jako nějaký pobuda.

„Mluvila jsi s doktorem?“

„Dorazí každou chvíli.“

„Něco ti ukážu,“ prohlásil a podával mi promočený papír. „Tohle vypadlo kapitánovi z kapsy.“ „Jak mu je?“

„Moc dobře ne. Znovu ztrácí vědomí. Čím nás to omámili?“ „Nevím, ale účinkuje to jenom na něho… My dva jsme v pořádku, ne?“

„Ani ne. Mám hrozný hlad. Prohlédni si to konečně, ať se můžu vrhnout do kuchyně.“

Papír byl na pohmat hrubý a silný, s nezarovnanými kraji. Rozložila jsem ho a spatřila řecký text.

„Od našich kamarádů staurofilaků, že?“

„Jak jinak.“

„Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá),“* přeložila jsem. „To je úryvek z Evangelia svatého Matouše.“

„To není podstatné,“ vydechl Farag. „Ale děsí mě ten možný význam…“

„Při další zkoušce zřejmě budeme muset projít těsnou bránou a úzkou cestou. Co je napsáno tady dole?“

---

*) Bible, ekumenický překlad, 1984, Mt 7:14. (Pozn. překl.)

„Agios Konstantinos Akanzon.“

„Hm…, svatý Konstantin v trní…,“ zadumala jsem se. „O císaře Konstantina nepůjde… Byl sice svatý, ale na žádný přídomek u jeho jména si nevzpomínám… Zřejmě se jedná o nějakého patrona či název kostela.“

„Pokud je to kostel, pak se nachází v Ravenně, kde se očistíme od hříchu závisti. Ale ty trny se mi nelíbí… V druhém kruhu totiž Dante nalezne závistivce oděné do žíněných rouch a s víčky sešitými drátem.“

Najednou mě polil ledový pot a zatmělo se mi před očima. „Dnes v noci ne!“ prosila jsem na pokraji mdlob.

„Dnes v noci ne,“ souhlasil Farag a položil mi paži kolem ramen. „Dnes v noci podnikneme útok na Kašparovu ledničku.“

Když jsme vstoupili do rozlehlé kuchyně, bezděky jsem si vzpomněla na Fermu. Na třetinové ploše a s desetinovým vybavením připravovala večeře jedna radost. Jak by se jí asi vařilo tady? Otevřeli jsme mohutnou ledničku z prvotřídní nerezavějící oceli a displej na vnitřní straně dveří nás diskrétním pípnutím upozornil, že bychom měli koupit telecí maso.

„Kde si myslíš, že na tohle všechno bere peníze?“ zeptala jsem se.

„To není naše věc, Ottavio,“ odpověděl Farag a vytáhl chléb a několik druhů šunky.

„Jak to, že ne?“ ohradila jsem se. „Pracuji s ním dva měsíce a za celou tu dobu jsem zjistila akorát to, že je sympatický jako kus kamene a řídí se výlučně příkazy Tourniera.“

„Ted už ne,“ odtušil Farag a pustil se do přípravy lákavě vyhlížejících sendvičů.

„No dobře… Ale takového kakabuse jsem ještě neviděla.“

„Křivdíš mu. Myslím si, že je nešťastný. Život ho zavál někam, kde se necítí spokojený. Určitě je to hodný člověk…“

„Život tě nemůže nikam jen tak zavát, pokud nechceš,“ prohlásila jsem v přesvědčení, že říkám velkou pravdu.

„Ne?“ zeptal se sarkasticky. „A já zrovna někoho takového znám.“

„Jestli máš na mysli mě, tak se šeredně pleteš,“ urazila jsem se.

Zasmál se a položil na stůl dva talíře a barevné ubrousky. „Víš, co mi v neděli řekla tvoje matka?“ Mlčela jsem.

„Pověděla mi, že ze všech jejích dětí jsi byla nejchytřejší a nejsilnější,“ pronesl a olízl si z prstů pikantní dresink. „Netuším, proč se mnou mluvila tak otevřeně… Svěřila se mi, že můžeš být šťastná jenom tehdy, odevzdáš-li se Bohu, a že život v manželství by pro tebe představoval nesnesitelné utrpení. Zdá se mi, že tvá matka pohlíží na život optikou své doby.“

„Matka pohlíží na život, jak chce,“ odsekla jsem.

„Nerozčiluj se, prosím tě. Jenom ti vykládám, co mi pověděla. A ted si pochutnáme na vynikající večeři. Využil jsem prakticky všechno, co jsem našel v lednici. Hoduj, byzantská císařovno, a dopřej si požitků, které ti dosud byly odpírány.“

„Faragu!“

„Omlouvám se,“ prohlásil čtverácky s plnými ústy.

Jak může být tak čilý, když mně padá hlava únavou? uvažovala jsem. Někdy, umínila jsem si a s chutí se zakousla do výborného sendviče, si trochu zacvičím. Přece nemůžu celé dny sedět v laboratoři. Občas si vyrazím na procházku nebo si zaběhám.

Polkla jsem poslední sousto, když zazvonil zvonek.

„Půjdu otevřít,“ nabídl se Farag a vstal.

Bylo mi jasné, že pokud zůstanu sedět, během několika vteřin usnu. Vstala jsem a vydala se za Faragem. Pozdravila jsem doktora Arcutiho a zamířila do obývacího pokoje. Potřebovala jsem se na chvilku natáhnout. Cestou jsem

otevřenými dveřmi nahlédla do vedlejší místnosti. Nedokázala jsem zkrotit zvědavost. Vešla jsem a rozsvítila. Octla jsem se v prostorné pracovně. Podivila jsem se, jak vhodně se moderní kancelářský nábytek doplňuje se starobylou mahagonovou knihovnou a portréty kapitánových předků. Na stole stál počítač a vpravo, vedle francouzského okna, jsem spatřila hi-fi věž s množstvím tlačítek a displejů. Všimla jsem si také spousty CD s rozličnou hudbou od jazzu po operu.

Pak jsem obrátila pozornost k obrazům kapitánových předků. Všichni si byli nápadně podobní a jmenovali se stejně - Kašpar či Linus, popřípadě Kašpar Linus. Tvářili se vážně, jako vojáci vatikánské Švýcarské gardy. Uvědomila jsem si, že pouze kapitánův dědeček a otec - Kašpar Glauser-Röist a Linus Kašpar Glauser--Röist - se oblékli do slavnostní uniformy navržené Michelangelem, ostatní měli na sobě brnění, jak bývalo kdysi zvykem. Že by slavná barevná uniforma vznikla až v moderní době?

Vedle obrovského železného kříže visel jiný obraz - největší v celém pokoji. Zachycoval tutéž dívku, kterou jsem zahlédla v obývacím pokoji. Tedy snoubenka, usoudila jsem. Člověk si přece nevystavuje po celém bytě tolik fotografií sestry nebo kamarádky. Takže Skála pochází z urozeného rodu, má krásnou snoubenku, nádherný byt a zabývá se hudbou a literaturou, jak jsem poznala, když jsem prozkoumala obsah knihovny. Spíš bych čekala, že zde narazím na sbírku historických zbraní, ovšem tohle téma kapitána zřejmě nezajímalo.

„Co tady děláš, Ottavio?“

Polekaně jsem se otočila ke dveřím.

„Tys mě vyděsil, Faragu!“

„A co kdyby tady místo mě stál kapitán? Co by si asi pomyslel?“

„Ničeho jsem se ani nedotkla. Jenom se dívám.“

„Jestli tě někdy navštívím, tak mi připomeň, abych se taky

podíval do tvého pokoje… Doktor Arcuti ti chce prohlédnout paži. Tak honem! Kapitánovi dali nějaký silný uspávači prostředek, ale vylíže se z toho. Oba máme na paži krásný křížek… Však uvidíš.“

Skála tvrdě spal, pořád špinavý jako ve chvíli, když jsme vyšli z kanálu Cloaca Maxima. Lékař mě požádal, abych si vyhrnula rukáv. Kříž nebyl vidět, staurofilakové ovázali poraněné místo gázou. Na tak starodávnou sektu jsou neuvěřitelně moderní, napadlo mě. Kůže v okolí však byla zarudlá a zanícená. Arcuti mi opatrně sundal obvaz a pečlivě si prohlédl moje nové tělesné znamení.

„V pořádku,“ konstatoval. „Rána je čistá, naštěstí se do ní nedostala infekce. A ta zelená barva - zřejmě jde o nějaké rostlinné anestetikum. Vypadá to na velmi profesionální práci. Asi bych se neměl ptát…“

„Ne,“ trhla jsem sebou. „Na nic se neptejte. To se ted nosí. Říká se tomu *body art.* K velkým vyznavačům tohoto umění patří například zpěvák David Bowie.“

„A vy také?“

„Ano, i já sleduji módní trendy.“

Lékař se usmál. „Chápu… Nemůžete být sdílnější. Jeho Eminence kardinál Sodano mě upozornil, abych se ničemu nedivil. Plníte důležité poslání?“

„Něco v tom smyslu,“ odpověděl Farag. „Ano… Takže v tom případě jsem tady skončil. Kapitána Glausera-Röista nechejte spát, dokud se sám neprobudí, a vy si také odpočiňte. Myslím, že bych vás měl odvézt domů, sestro Salinová. Jsem tady autem.

Doktor Arcuti byl členem konzervativní a ve Vatikánu velmi vlivné organizace Opus Dei. Věděla jsem, že nesnese pomyšlení, že bych strávila noc v bytě se dvěma muži - zvláště když se nejedná o duchovní. Vykládalo se, že papež bez vědomí této instituce nepohne ani prstem a že dokonce ani ti nejvíce nezávislí členové Římské kurie nevystoupí otevřeně

proti jejím rozhodnutím. Její lidé - jako například doktor Arcuti nebo Španěl Joaquín Navarro Valls - byli ve Vatikánu všudypřítomní.

Nejisté jsem pohlédla na Faraga. V kapitánově bytě byla spousta pokojů a vůbec mě nenapadlo, že bych se měla přesouvat na Piazzu delle Vaschette.

„Jistě se budete chtít převléct a umýt," naléhal doktor. „Jak se tady budete sprchovat? Ne, sestro Salinová, to nepřipadá v úvahu…"

Bylo absurdní odporovat mu. Následující den by mě čekalo přísné pokárání a veškerá legrace by skončila. Rozloučila jsem se tedy s Faragem a v doprovodu lékaře odešla. Arcuti mě vysadil před domem se spokojeným úsměvem na rtech. Byl šťastný, že splnil svou povinnost. Ferma, Margherita a Valeria zkoprněly zděšením, když uviděly, jak vypadám. Vím, že jsem se osprchovala, ale jak jsem se dostala do postele, na to si nevzpomínám.

Kapitán Glauser-Röist odmítl, jak mu velel germánský smysl pro povinnost, ležet celý den a odpoledne zavítal se zavázanou hlavou ke mně do laboratoře, připraven vydat se vstříc novým dobrodružstvím, která nás mohou stát život. Tolik se soustředil na náš úkol, že se zdálo, jako by šlo o něco víc než jen chytit zloděje relikvií - jako by cítil neovladatelnou potřebu dospět do Pozemského ráje co nejdříve.

Probudila jsem se ve čtvrtek kolem poledne. Téměř dvanáctihodinový spánek mi bezesporu prospěl. Mé rekonvalescenci napomohla jistě i skutečnost, že jsem se po dlouhé době mohla uložit do své postele ve svém pokoji, obklopena svými věcmi. Ovšem tento slastný pocit se vzápětí rozplynul jako pára nad hrncem. Když jsem zaslechla, jak vyzvání telefon, zmocnila se mě neblahá předtucha, že volají mně.

Byl to Farag. Podrážděně mi vykládal, že kapitán chce,

abychom se odpoledne sešli v laboratoři. Prohlásila jsem, že Skála by měl ještě alespoň jeden den strávit na lůžku. Farag mi rozlícené odpověděl, že se ho o tom pokoušel přesvědčit všemi myslitelnými prostředky, jeho snaha se však minula účinkem. Poprosila jsem ho, aby se uklidnil a nedělal si takové starosti kvůli člověku, kterému nezáleží na vlastním zdraví. Dozvěděla jsem se, že kapitánovi se daří poměrně dobře. Probudil se před několika hodinami a dopřál si bohatou snídani. Domluvili jsme se tedy na čtvrtou hodinu a rozloučili se.

Poobědvala jsem se sestrami, pomodlila se a zavolala domů. Přišlo mi téměř nepochopitelné, že mám tři hodiny jenom pro sebe.

V dobré náladě jsem se vypravila do laboratoře. Nastavovala jsem tvář slunci a šťastně se usmívala. Jak málo si ceníme věcí, dokud je neztratíme! Najednou se mě zmocnila obrovská chuť do života. Na chvíli se zdálo, že se všechno vrátilo do vyjetých kolejí. Proč pořád proti něčemu protestovat? Proč usilovat o změnu k lepšímu? Odhozený papír, špinavý asfalt, skvrna od oleje - všechno může být krásné, když se umíme dobře dívat, a hlavně když jsme si jisti, že to příště už neuvidíme.

Zašla jsem do útulné kavárny. Popíjela jsem lahodný nápoj a pozorovala ostatní hosty. Byli zde mladí vojáci Švýcarské gardy, hlučně se smáli a divoce gestikulovali, ale všimla jsem si i hostů, kteří se tady zastavili cestou domů nebo do práce prostě proto, že tady podávali bezkonkurenční kapucino.

Do hypogea jsem vstoupila pět minut před čtvrtou. Kolegové mě pozdravili s úsměvem a někteří na uvítanou zvedli ruku. Všichni se věnovali běžné práci, jako by nějaký starodávný kodex ani neexistoval.

Kapitán s Faragem přišli, sotva jsem si pověsila plášť na ramínko.

„Užívám si krásného dne," informovala jsem Skálu, „a na kyselé obličeje nemám náladu."

„Kdo se tady tváří kysele?“ ušklíbl se kapitán. Ani Farag nevypadal veseleji.

„Za patnáct minut,“ oznámil mi Glauser-Röist, „se mám dostavit k Jeho Svatosti a k Jeho Eminenci Sodanovi. Jedná se o důležitou schůzku, takže se budete muset několik hodin obejít beze mě. Připravte se zatím na další zkoušku. Až se vrátím, vyrazíme.“ Obrátil se a zmizel za dveřmi.

„Je úplně vyvedený z míry,“ povzdechl si Farag, když jsme osaměli.

„Neměl jsi ho nutit, aby zůstal ležet. Když si takový paličák jako on vezme něco do hlavy, nedá se zastavit.“

„O to nejde,“ vzhlédl ke mně. „Uvědomuju si, že je plnoletý, a nehodlám mu radit, co má dělat. Ale ta věc se staurofilaky ho úplně rozhodila… Bud chce získat nějakou medaili, případně dokázat, že je Superman, anebo se chce úplně zničit.“

„Taky jsem o tom ráno přemýšlela - tedy spíš v poledne.“ Vytáhla jsem brýle z pouzdra a nasadila si je. „Pro nás dva je to jakési dobrodružství, pro něho zřejmě mnohem víc. Na ničem jiném mu nezáleží. Nevnímá únavu, je mu jedno, že mi před pár dny zemřel otec a bratr a že tys přišel v Egyptě o práci. Žene nás dopředu, jako by měl zbořit svět, kdyby někde došlo k další krádeži.“

„Myslím si, že nemáš úplně pravdu. Je mu líto, že jsi ztratila otce a bratra, a vím, že mu leží na srdci i moje nezáviděníhodná situace. Ale těmi staurofilaky je úplně posedlý. Dneska ráno volal Sodano. Kapitán byl tak slabý, že nedokázal ani stát. Potom se bez snídaně vrhl do pokoje, který sis s takovým zájmem prohlížela, a začal vytahovat a převracet zásuvky, jako by cosi hledal. Já jsem se mezitím osprchoval a nasnídal, ale on pobíhal po celém bytě jako splašený, vykřikoval bolestí a chvílemi si dokonce musel sednout. Od toho včerejšího sendviče nic nejedl.“

„Nejspíš přišel o rozum,“ prohlásila jsem.

Mlčeli jsme, jako by o Glauseru-Röistovi bylo řečeno vše. Oba jsme však mysleli na totéž.

„Dáme se do práce?“ pronesla jsem po chvíli povzbudivě. „Zpěv třináctý.“

„Mohla bys číst nahlas?“ požádal mě. Pohodlně se opřel a položil si nohy na stůl. „Mohli bychom si to rovnou komentovat.“

„Musím číst já?“

„Pokud chceš, ujmu se toho sám. Ale když už jsem se tak pěkně uvelebil a můžu se kochat tak pěkným pohledem…“

Jeho nemístnou poznámku jsem se rozhodla ignorovat a pustila jsem se do čtení.

„Noi eravamo al sommo de la scala,
dove secondamente si risega la monte
che salendo altrui dismala.

Už jsme se octli na vrcholku schodů, kde podruhé se hora zařezává, jež stoupajíc hříchy snímá z lidských rodů.“

Naši přátelé Vergilius a Dante stoupají k druhému kruhu a hledají duši, které by se mohli zeptat na cestu. Náhle uslyší *Vinum non haben*) Jsem Orestes* a *Milujte ty, kteří vám ubližují.*

„Jak tomu mám rozumět?“ zeptala jsem se Faraga, který už knihu přečetl.

„Pokračuj a dozvíš se to.“

Dante vzápětí položí svému průvodci tutéž otázku. Básník z Mantovy odvětí:

„Zde musí procházeti,

---

*) Nemáme víno, odkaz ke svatbě v Káni Galilejské. (Pozn. aut.)

kdo zhřešil závistí, a k umrtvení
provázky biče z rukou lásky letí.
Být musí uzda opačného znění,
jak, za to mám, tvé smysly dříve zvědí,
než dojdeš do průchodu odpuštění.
Však oči tvé aí vzduchem pevně hledí
a uvidí ty stíny zádumčivé,
jak podél skály všichni v řadě sedí.“

Dante pohlédne ke skále a spatří stíny zahalené šedivým pláštěm. Přiblíží se k nim a zděsí se:

„Pokryti zdáli se mi drsnou žíní,
opřeni jsouce jeden o druhého a všichni
o stráň, co tak stáli při ní.

Jak neproniká slunce k slepcům vidu,
tak ani světlo nebes nezasvítí
těm stínům, tomu truchlivému lidu,
neb víčka jejich železnou jsou nití
sešita, jak se dělá divokému
krahujci, jenž se nechce uklidniti.“

Odmlčela jsem se a zvedla oči k Faragovi. „Tohle nezvládnu,“ zavrtěla jsem hlavou. „Nutil tě někdo, aby sis naložila na záda ty kameny?“ usmál se.

„Ne,“ připustila jsem.

„No vidíš… A nikde není psáno, že ted ti sešijí víčka železnou nití.“

„A co když přece?“

„Ublížili ti nějak?“

„Ne,“ přiznala jsem a blahosklonně opomenula onen úder do hlavy.

„Tak čeho se pořád bojíš? Abi-Ruj přece neměl sešitá

víčka.“ „To ne.“

„Uvědomila sis, že staurofilakové s námi mohli provést, co se jim zlíbilo, a přitom nám - až na tu ozdobu na paži - neublížili? Věděli, s kým mají tu čest, a nechali nás složit zkoušku. Z nějakého neznámého důvodu se nás nebojí. Jako by nás vyzývali: Jen pojdte a vstupte do našeho Pozemského ráje, pokud to dokážete. Jsou si tak jisti sami sebou, že nám dokonce poradili, kudy v cestě pokračovat.“

„Myslíš, že s námi chtějí soupeřit? Zjistit, kolik sneseme?“

„Neřekl bych. Spíš nás zvou do svého království…“ Pohladil si světlé vousy a vybídl mě: „Tak čti.“

„Už toho mám po krk! Všeho, co nějak souvisí s tímto ztřeštěným podnikem,“ vybuchla jsem. „Danta, staurofilaků, kapitána…“

„A máš po krk *i*…“ Nedopověděl. Křečovitě se zasmál a znovu mě požádal: „Ottavio, čti prosím.“

Poslušně jsem sklopila oči ke knize a pokračovala jsem. Následovala dlouhá a poněkud jednotvárná pasáž, v níž Dante hovoří s dušemi závistivců. Všichni mu chtějí vyjevit svůj příběh. Všichni ti, kteří se radovali z cizího neštěstí více než z vlastního štěstí. Je zde Sapia dei Salvani, Guido del Duca, Rinier da Calboli… Na začátku patnáctého zpěvu jsou Dante a Vergilius znovu sami. Náhle je oslní prudké světlo. Dante si zakryje oči dlaní a spatří anděla, strážce druhého kruhu. Ten setře básníkovi z čela další P a ukáže jim schody vedoucí ke třetímu kruhu. Zcela nelogicky zpívá *Beati misericordes*, Blaze milosrdným, a *Jásej, vítězící.*

„Hotovo,“ vydechla jsem, když jsem se dobrala ke konci patnáctého zpěvu.

„Ted je třeba zjistit, co znamená *Agios Konstantinos Akanzon.*“ „S tím musíme počkat na kapitána. Ten umí zacházet s počítačem.“

Farag se na mě překvapeně podíval. „Viděl jsem tu spousty lidí. Ti nám nemůžou pomoct?“ „Máš pravdu,“ uznala jsem a

zvedla se. Rázně jsem rozevřela dveře a málem jsem se srazila s kapitánem.

„Jdete zařídit něco důležitého, paní doktorko?“ „No… vlastně už ne.“

„Výborně, tak se prosím vraťte do laboratoře. Potřebuji s vámi mluvit.“

Poslušně jsem se posadila a Farag znepokojeně nakrčil čelo.

„Především bych se vám chtěl omluvit, pane profesore,“ spustil ponížen kapitán a sedl si, „za to, jak jsem se choval dnes ráno. Necítil jsem se dobře…, a když se necítím dobře, tak to zkrátka se mnou není k vydržení.“

„Všiml jsem si,“ ucedil Farag.

„Nejsem zvyklý ležet, ani když mám čtyřicítky.“

„Dobrá,“ přikývl Farag a posuňkem naznačil, že celou záležitost považuje jednou provždy za uzavřenou.

„Ted bych vás v krátkosti zpravil o schůzce se Svatým otcem a státním tajemníkem. Podrobně jsem jim vylíčil, co se nám přihodilo v Syrakusách a tady v Římě. Moje slova udělala na Svatého otce velký dojem. Dnes, pokud si uvědomujete, slaví osmdesáté narozeniny, a přesto si vyšetřil čas a přijal mě. Vyprávím vám to proto, abyste pochopili obrovský význam naší mise. Svatý otec byl velmi vyčerpaný a nemohl mluvit, ovšem prostřednictvím Jeho Eminence mi sdělil, že je s naší prací velmi spokojen a že se za nás bude každý den modlit.“

Rty se mi roztáhly do šťastného úsměvu. Kéž by to slyšela matka! Papež se bude každý den modlit za její dceru!

„Máme před sebou šest zkoušek. Přežijeme-li, čeká nás další úkol: získat Pravý kříž a navíc nabídnout odpuštění členům sekty, pokud budou ochotni začlenit se do katolické církve jako nový řád. Papeže obzvláště zajímá, kdo je současný Cato. Jestliže ho vypátráme, musíme ho dopravit do Říma - dobrovolně či násilím. Kardinál Sodano mi sdělil, že jelikož zbývající zkoušky podstoupíme v různých městech - v

Ravenně, Jeruzalémě, Athénách, Istanbulu a Alexandrii a Antiochii, Vatikán nám poskytne jeden Dauphin 365 a Westwind Jeho Svatosti. Co se týče diplomatických akreditací…“

„Moment,“ přihlásil se Farag jako ve škole. „Co znamená ten Dauphin bůhvíkolik a Westwind?“

„Omlouvám se,“ pronesl mírně Skála. Setkání s papežem na něho mělo blahodárný vliv. „Neuvědomil jsem si, že se nevyznáte ve vrtulnících a v letadlech.“

„Ale ne,“ zaúpěla jsem a sklíčeně svěsila hlavu.

„Ale ano, drahá *Basileio.*“

Byla jsem ráda, že kapitán nerozuměl oslovení, kterým se na mě Farag v poslední době často obracel.

„Nedá se nic dělat… Nesmíme se ničím zdržovat. Přestože jsou posvátné předměty bedlivě střeženy, dochází k dalším krádežím. Naposledy zmizela relikvie z kostela St. Michaelis v německém Zweibruckenu.“

„Je jim přece jasné, že o nich víme,“ podivila jsem se. „Nezaleknou se ničeho. Církev vydává velkou sumu peněz na zabezpečení relikvií - zbytečně, jak vidno. Plán je následující: zítra v sedm hodin ráno se sejdeme na vatikánském heliportu. Zajisté víte, že se nachází v západní části města, hned za svatým Petrem. Nastoupíme do vrtulníku a přemístíme se do Ravenny. Mimochodem, rozluštili jste ten vzkaz?“

„Ne,“ přiznala jsem ochraptěle. „Potřebujeme k tomu vás.“

„Mě? A proč?“

„Víme, že zkouška se uskuteční v Ravenně, víme, že se musíme zbavit závisti, dočetli jsme se o těsné bráně a úzké cestě - ale o tom hlavním nemáme ani ponětí. Je nutné zjistit, kdo je ten svatý Konstantin. V jeho životě snad najdeme…“

„Ovšem *Agios Konstantinos Akanzon* může být stejně tak jméno kostela v Ravenně,“ dodala jsem. „A protože si rozumíte s tím skvělým vynálezem zvaným Internet, chtěli bychom vás poprosit o spolupráci.“

„Dobrá,“ souhlasil Skála. Zapnul počítač a bez meškání se dal do práce.

„Jak jste říkali, že se ten svatý jmenuje?“ *Agios Konstantinos Akanzon.*

Po drahné chvíli, když už jsem přestávala doufat, že něco objevíme, kapitán triumfálně vykřikl: „Tady to máme! *San Constantino Acanzzo* nedaleko Ravenny. Přečtu vám informace pro turisty: Ve starobylém benediktinském opatství *San Constantino Acanzzo* nalezneme nádherný kostelík v byzantském stylu, refektář s pozoruhodnou freskovou výzdobou a zvonici z jedenáctého století.“

„Neudivuje mě,“ poznamenala jsem, „že si staurofilakové vybrali Ravennu; od šestého do osmého století byla hlavním městem. Ale proč by měla představovat zrovna závist?“

„Nájezdy barbarů ve čtvrtém století způsobily zánik Západořímské říše,“ začal vysvětlovat kapitán.

„Znám historii své země,“ reagovala jsem stroze. „Nezapomeňte, že z nás tří jsem se jediná narodila v Itálii.“

Kapitán se otočil k Faragovi a pokračoval: „Byzantinci však v šestém století poloostrov znovu získali, ale hlavním městem namísto Říma - což by se dalo očekávat - učinili Ravennu, jelikož mezi Byzancí a papežem (sídlícím v Římě) panovalo nepřekonatelné nepřátelství.“

„Jistě,“ podotkl Farag. „Římský papež totiž byl a je považován za jediného skutečného nástupce svatého Petra. Nebýt tohoto detailu, křesťané by si ušetřili řadu problémů.“

Glauser-Röist se na něj podíval prázdnýma očima.

„Tak zatímco Řím upadá,“ vykládal, jako by Faragovu poznámku neslyšel, „Ravenna vzkvétá. Ovšem místo aby se těšila z prosperity, snaží se snížit minulou slávu Říma. Ve městě vyroste řada skvostných byzantských staveb, které jsou dodnes chloubou celé Itálie. Ale kromě toho, aby byla potupa bývalé metropole úplná, je přímo v bazilice svatého Petra zaveden kult

svatého Apolináře, patrona Ravenny.“

„Páni,“ neudržel se Farag a dlouze hvízdl. „Máte pravdu, v byzantské Ravenně bujela závist. A jak to všechno víte?“

„Pracuje pro nás spousta lidí v různých koutech světa, především ve městech, která brzy navštívíme. Uvědomte si, že dopadení zlodějů Pravého kříže je velkolepý podnik, na jehož zdaru mají zájem všechny křesťanské církve.“

„Ovšem když půjde do tuhého, budeme se muset spoléhat sami na sebe,“ upozornil Farag.

Kapitán znovu obrátil oči k textu na monitoru: „Opatství se nachází uprostřed lesů, na řádovém pozemku, který má rozlohu pěti tisíc hektarů. Ovšem z větší části z něj zbyly jen trosky. Přesto tam dosud žije několik benediktinů, kteří poskytují ubytování turistům.“

„Máme se tedy přichystat na dlouhé putování lesem?“ otázal se Boswell.

„Les je soukromým majetkem mnichů,“ zdůraznil kapitán. „Bez jejich povolení tam vstoupit nemůžeme. Ovšem my poletíme vrtulníkem.“

„Tak to si dám říct,“ usmála jsem se.

„Ovšem to, co vám povím ted, se vám už tolik líbit nebude,“ prohlásil Skála. „Do Říma se vrátíme ve společnosti posledního Catona - ne dříve. Zítra večer na nás bude čekat na letišti v Ravenně Westwind II. Z Ravenny odcestujeme do Jeruzaléma. Takový je příkaz Jeho Svatosti. Doporučuji vám, abyste se vydali domů a připravili si zavazadla.“

5

V sedm hodin ráno bylo už slunce vysoko a ozařovalo nádherně modrou oblohu. „Můžete se těšit na krásný výhled," upozornil nás pilot. „Je ideální počasí."

Motory běžely a vrtule se zvolna točila; připomínala mi obrovský ventilátor. Mladý pilot se usmíval od ucha k uchu. Byl světlovlasý, urostlý a na sobě měl šedou kombinézu s kapsami. V jednom kuse po nás pokukoval. Nejspíš mu vrtalo hlavou, kdo jsme, že nám dali k dispozici jeho skvělý stroj.

Nikdy jsem vrtulníkem neletěla a byla jsem trochu nervózní. Farag se zvědavě rozhlížel a připomínal zahraničního turistu před čínskou pagodou.

Uplynulého večera jsem se - za vydatné pomoci Fermy, Margherity a Valerie - přichystala na dlouhou cestu. Praly jsme, žehlily, vybíraly vhodné oblečení. Sestry mi připravily chutnou večeři a ustavičně mi vykládaly nějaké legrační historky. Ovšem místo abych se cítila jako hrdinka, která spasí svět, zaplavila mě vlna melancholie a strachu. Připadala jsem si, jako bych se těšila z posledních minut života. Ale to nejhorší přišlo, když jsme v kapli poklekly k modlitbě. Sestry nahlas prosily Boha, aby mě opatroval, a přály si, abychom se brzy všechny setkaly. Slzy se mi řinuly po tváři a marně jsem se snažila chovat statečně.

A ted jsem stála na heliportu, oblečená do vypraných a vyžehlených kalhot, s odhodláním nastoupit poprvé v životě do vrtulníku. Zařízení interiéru mě mile překvapilo. Oproti svým obavám jsem nebyla nucena sedět na kovových lavicích,

obklopena vojenskou technikou. Uvelebili jsme se s Faragem do křesel z bílé kůže a kapitán zaujal místo druhého pilota.

Stroj se elegantně vznesl, a kdybych neslyšela vrčení motorů, myslela bych si, že jsme dosud nevzlétli. Byl to nádherný zážitek.

S lehkostí jsme tančili vzduchem - cesta letadlem mi připadala nesrovnatelně fádnější. Dokonalý požitek mi kalilo jen příliš ostré slunce. Náhle se ke mně natočil Farag a nasadil mi tmavé brýle. „Tohle jsem ti koupil."

Konečně jsem se mohla nerušeně kochat výhledem.

Blížili jsme se k Ravenně a pilot zahájil klesání. Rozbušilo se mi srdce.

„Sestoupili jsme do výšky pěti set stop," upozornil nás kapitán z kabiny. „Nacházíme se nad lesem Palu."

Přilepili jsme se s Faragem k okénku. Pod námi se táhl hustý zelený koberec. Plochu o rozloze pěti tisíc hektarů jsem si představovala poněkud menší.

„Ještě že jsme nemuseli po svých," radovala jsem se.

„Nepředbíhej událostem," mírnil mé nadšení Farag.

„Opatství se rozkládá po levé straně," ohlásil kapitán. „Přistaneme před vchodem."

Farag se naklonil ke mně, aby viděl, na co nás Glauser-Röist upozornil.

Všimla jsem si čtyřpatrové zvonice s křížem na střeše a několika víceméně rozvalených zdí. Dosud se zde však daly tušit pozůstatky zašlé krásy.

Vrtulník elegantně přistál. Kapitán ještě něco projednával s pilotem, pak jsme vystoupili a stroj se vznesl k nebi. První let předčil moje očekávání. Umínila jsem si, že při první příležitosti si tento zážitek zopakuji. Avšak po několika minutách jsem se už plně soustředila na přítomnost. Octli jsme se před branou starého benediktinského opatství a jediné, co jsme slyšeli, byl zpěv ptáků.

„Tak jsme tady," konstatoval kapitán a rozhlédl se. „Teď

bychom se měli vydat za naším kamarádem staurofilakem, který bdí nad touto zkouškou.“

Nebylo to však nutné. Zničehonic se totiž za branou objevili dva stařečkové v černých hábitech.

„Dobrý den,“ vykřikl jeden z nich a zamával nám. „Chcete se tady ubytovat?“

„Ano, otče,“ odpověděla jsem.

„A kde máte zavazadla?“ optal se ten druhý, o něco starší, a založil si ruce na prsou.

„Tady!“ odpověděl Skála a zvedl svůj batoh, aby ho dědečkové viděli.

Mniši byli ještě starší, než se na první pohled zdálo, avšak pohybovali se čiperně a mile se usmívali. „Snídali jste?“ zajímali se. „Ano, děkujeme,“ přikývl Skála.

„Takže tři pokoje, že? Nebo je snad některý z těch dvou mužů tvůj manžel, děvenko?“

„Ne, žádný není můj manžel,“ usmála jsem se.

„A proč jste přiletěli vrtulníkem?“ zajímali se s dětinskou zvídavostí.

„Nemáme moc času,“ odpověděl Skála. Otevřeli nám bránu a pomalým krokem jsme se vydali po štěrkovité cestě.

„Tak to musíte být bohatí. Protože takový vrtulník, ten si nemůže dovolit ledakdo,“ usoudil devadesátiletý dědeček. Nato se oba rozesmáli, jako by slyšeli kdovíjaký vtip.

Vyměnili jsme si tázavé pohledy. Bud jsme přistáli na nesprávném místě, nebo jsou ti dva rození herci. Soustředěně jsem se na ně zadívala. V jejich vrásčitých obličejích se zračila nevinnost dítěte. Že bychom se přece jen spletli?

Zničehonic se nám stařečkové jali vyprávět o historii opatství. Byli velice hrdí na byzantské fresky v refektáři i na to, jak zachovalý je kostel. Chtěli vědět, co nás přimělo zavítat do tak odlehlých míst a jak dlouho se zdržíme. Zdůraznili, že jsme zváni k jejich stolu, a pokud budeme s jejich službami spokojeni, doufají - když jsme tak bohatí -, že jim necháme

něco málo peněz na opravu opatství. Domluvili a zase se bezstarostně rozesmáli jako děti.

Došli jsme k malé zahradě, na které pracoval další dědeček. „Otče Giuliano," zvolal jeden z našich hostitelů. „Máme návštěvu!"

Stařeček se narovnal a dlaní si zaclonil oči.

„Otec Giuliano je náš opat," vysvětlili nám dědečkové tlumeným hlasem. „Měli byste ho jít pozdravit a trochu si s ním popovídat. My na vás počkáme v ubytovně. Půjdete pořád po této cestě a potom se dáte doprava."

Kapitán byl jako na trní. Možnost, že jsme někde jinde a že jen ztrácíme čas, se zdála velmi reálná. Tihle roztomilí starouškové na staurofilaky nevypadali. Ovšem kolik staurofilaků jsme vlastně viděli? Jednoho - našeho mrtvého Etiopana. Kostelník v Syrakusách a zapáchající kněz ve stánku se suvenýry mohli opravdu být jen těmi, kým se na první pohled jevili.

Mniši ťapkali po cestičce a my jsme zamířili k opatovi. Otec Giuliano se opíral o motyku strnule jako monarcha.

„Jak dlouho zůstanete?" zeptal se. Tvář měl částečně schovanou pod širokou kapuci.

„Moc dlouho ne," nenamáhal se Skála skrýt podrážděnost.

„A co vás sem přivedlo?" Připadala jsem si jako u výslechu.

„Flóra a fauna," odsekl kapitán.

„Je tady nádherná příroda, otče," pospíšil si Farag. „A klid." Opat uchopil motyku oběma rukama, obrátil se k nám zády a pokračoval v práci.

„Běžte," utrousil. „Cekají vás."

Trochu vyvedeni z míry jsme poslechli a vyrazili k ubytovně. Cesta se zužovala v úzkou pěšinku. „Co je to za stromy?" zeptal se Farag.

Kapitán zvedl hlavu. „Duby, jilmy, jasany, topoly…, ačkoli tyhle nedorostly do obvyklé výšky. Zřejmě je to způsobeno

chemickým složením půdy.“

„Jsou nádherné,“ poznamenala jsem a zadívala se do košatých korun stromů lemujících cestu.

Po několika minutách chůze se Farag zeptal: „Neměli jsme zabočit doprava?“

„Ano,“ odpověděla jsem. „Řekla bych, že co nevidět dorazíme na nějaké rozcestí.“

Uplynuly další minuty a rozcestí bylo v nedohlednu.

„Jdeme špatně,“ usoudil Skála a podíval se na hodinky.

„Ne,“ oponovala jsem. „Jiná cesta tam nebyla, tak jsme nemohli zabloudit.“

Ovšem po půl hodině stezka zmizela a my jsme se octli v hustém lese. Bořili jsme se do vysoké vrstvy listí a nad sebou viděli jen propletené větve stromů. Začali jsme ztrácet orientaci.

„Vraťme se,“ zabručel Skála.

Neodporovali jsme. Pochopili jsme, že tímto směrem se do žádné ubytovny nedostaneme. Ovšem když jsme ušli asi kilometr, spatřili jsme křižovatku, které jsme si prve nevšimli.

„Co to má znamenat?“ zachroptěl rozčileně Skála.

„Víte, co si myslím?“ usmál se Farag. „Že stoupáme k druhému kruhu.“

Tahle domněnka kapitána trochu uklidnila.

„Doufejme,“ vydechl.

„Ale kudy ted? Nalevo, nebo napravo?“

„A co když jsme se přece spletli?“ obávala jsem se.

Odpovědi jsem se nedočkala. Mí společníci chodili z místa na místo, pohled upřený k zemi, a převraceli každý kamínek. Vypadali jako dva lovečtí psi.

„Tady!“ zajásal Farag a na stromě u odbočky vlevo nám ukazoval malý chrismon.

„Říkal jsem vám to,“ radoval se a zamířil doleva. Šli jsme dlouho. Chýlilo se k poledni, když nám cestu přehradil vysoký, snad třímetrový živý plot. Stanuli jsme před ním s úžasem

Tuarega, jenž uprostřed pouště spatřil mrakodrap.

„A co ted?“ trhla jsem rameny.

„Musíme najít vchod,“ uvažoval profesor.

A opravdu - po dvaceti minutách jsme narazili na místo označené malým železným křížem a o něco dál se otevíral široký průchod.

„Kruh závistivců,“ hlesla jsem a vzpomněla si na dosud nezhojené zranění na paži.

„Pospěš si, *Basileio,*“ vyzval mě Farag. „Ať nás nemají za zbabělce.“

Vstoupili jsme, ale najednou před námi vyrostl další plot. Octli jsme se tedy v jakési chodbičce.

„Napravo, nebo nalevo?“ usmál se profesor.

„Kam se vydal Dante?“ zeptala jsem se.

Kapitán hbitě vytáhl Božskou komedii a vybídl nás: „Dávejte pozor… *Stín ani obraz vidět už tam není, cesta i břeh jsou holé všady a mají skalin siné zabarvení.* A o kousek níž se mluví o Vergiliovi: *Na slunce potom pevně upře oči, pohybu středem učiní bok pravý a levou stranu svou pak pootočí.*“

„Ale kde je slunce?“ zeptala jsem se a zaklonila hlavu. Přes hustý baldachýn korun nebylo vidět nebe.

Kapitán se podíval na hodinky, z batohu vytáhl buzolu a máchl rukou k obloze: „Tady někde.“

„Nevíme ovšem, v kolik hodin se díval na slunce Vergilius,“ podotkl Farag.

„Já bych se tím nezabývala. Když nás sem staurofilakové dovedli zrovna ted…“

Glauser-Röist zvedl oči od knihy. „Vergilius a Dante dorazili k druhému kruhu krátce po poledni. Tedy ve stejnou dobu jako my.“

S uspokojením jsem nastavila tvář ke slunci, špičku pravé boty jsem zapřela do země a otočila se doleva. Vydali jsme se tedy uličkou doprava. Udivilo nás, když jsme každých sto nebo dvě stě metrů na zemi našli dřevěnou hvězdu. Zpočátku jsme

se dohadovali, co to znamená, ale když jsme nic kloudného nevymysleli, rezignovali jsme. Kráčeli jsme ostrým tempem celou hodinu. Po stranách jsme měli vysoké zelené stěny a pod nohama hlínu posetou dřevěnými hvězdami. Začínala mě pálit chodidla a dala bych cokoli za obyčejnou židli. Ale stejně jako Dante a Vergilius - ovšem ten byl duch, a nepociťoval tudíž únavu - jsme museli ujít notný kus cesty.

„Vzpomněl jsem si na Borgese," prolomil dlouhé mlčení Farag. „V jednom svém díle mluví o labyrintu, který sestává z jediné dlouhé přímky. Ztratilo se tam prý tolik filozofů, že se to klidně může stát i obyčejnému detektivovi."

„A nevybavuješ si, jak hovoří o nekonečném kruhu, jehož střed je všude a jehož obvod je tak velký, že připomíná rovnou čáru?" Také jsem četla Borgese, tak proč se nepochlubit?

Kolem páté hodiny jsme v plotě objevili železnou, asi osmdesát centimetrů širokou branku. Když jsme vešli, zjistili jsme dvě zajímavé věci: za prvé, že onen živý plot je ve skutečnosti kamenná zed porostlá popínavými rostlinami, a za druhé, že branku není možné z druhé strany otevřít. Jakmile za námi zaklapla, uvědomili jsme si, že není cesty zpět.

„To jenom dokazuje, že jdeme správně," chlácholila jsem kolegy.

Znovu jsme se vydali doprava. Ulička se zužovala a začínalo se šeřit. Po stu metrech jsme na zemi spatřili další symbol - tentokrát poněkud originálnější.

Zdálo se, že je z olova, i když ruku do ohně bych za to nedala, a jakoby zapuštěný do země. Nikomu z nás se ho nepodařilo vytáhnout.

„Ten tvar je mi povědomý," přemýšlela jsem. „Není to znamení zvěrokruhu?"

Kapitán do naší debaty nezasahoval. Trpělivě vyčkával, až coby experti na klasické záležitosti vyřkneme ortel.

„Ne, i když to tak vypadá," zavrtěl hlavou Farag. „Takto se

od starověku označuje planeta Saturn.“

„Jak souvisí Saturn se staurofilaky?“ divila jsem se.

„Kdybychom to věděli, tak se můžeme vrátit domů,“ zpražil mě kapitán.

Obrátila jsem oči v sloup, tak aby mě viděl jenom Farag. Spiklenecky na mě zamrkal a usmál se. Zanedlouho se snesla noc. Nad námi ševelily listy a občas jsme zaslechli křik nějakého ptáka. A navíc se začalo citelně ochlazovat.

„Myslíte, že tady budeme muset přenocovat?“ zeptala jsem se a vyhrnula si límec. Ještě že jsem si vzala teplý plášť.

„Obávám se, že ano, Basileio.“

„Co znamená *Basileia?“* chtěl vědět kapitán.

Nohy se mi podlomily v kolenou.

„Ctihodná žena,“ odpověděl pohotově Farag. „V Byzanci to bylo velmi běžné oslovení.“

Lhář jeden, pomyslela jsem si a vydechla jsem úlevou. Slovo *Basileia* znamenalo císařovna nebo princezna a v žádném případě se nejednalo o *běžné oslovení.*

O půl sedmé nebylo vidět na krok. Kapitán rozsvítil baterku a konečně nám povolil odpočinout si. Z batohu vytáhl slavné sendviče se sýrem a salámem (nabídka zřejmě zůstane stejná i během následujících zkoušek, napadlo mě) a termosku s kávou. S chutí jsme se navečeřeli - vždyť naposledy jsme jedli ráno v Římě - a uvažovali jsme, jak budeme postupovat dál.

„Co kdybychom se tady uložili a časně ráno, hned jak se rozední, pokračovali v cestě?“ navrhla jsem.

„Půjdeme ještě kousek,“ usoudil kapitán.

„Jsme hrozně unavení.“

„Ottavia má pravdu,“ zastal se mě Farag.

A tak kapitánovi nezbylo, než neochotně ustoupit. Rozdal nám legrační vlněné čepice (byly mi, mimochodem, jaksi povědomé), a když jsme se rozesmáli, urazil se.

„Vaše neznalost je zarážející,“ zahřímal. „Copak nevíte, že když je vám zima od nohou, máte si nasadit čepici? V případě

nutnosti tělo obětuje nejdříve končetiny. Pokud zabráníme úniku tepla z hlavy, kde se ho kumuluje nejvíce, udržíme snadněji optimální teplotu v celém organismu a končetiny si zachráníme.“

„Uf, to je na obyčejného člověka z pouště moc složité,“ vydechl Farag a narazil si čepici. Sedli jsme si těsně vedle sebe a opřeli se o zeď. Cítila jsem, jak mi pomalu padá hlava na Faragovo rameno. A vtom jsem si vzpomněla: čepici, kterou mi přidělil kapitán, měla na hlavě ta dívka z fotografie.

Kolem páté hodiny začalo svítat, přesněji řečeno černá tma přecházela v tmavošedé příšeří. Všichni tři jsme se probudili zároveň - hlasitým ptačím zpěvem. Matně jsem si vybavila, že je sobota a že před týdnem jsem se v Palermu loučila s otcem a bratrem. Pomodlila jsem se za ně a pak se pokusila smířit se s absurditou situace, v níž jsem se octla.

Napili jsme se trochu kávy a pokračovali v pochodu. Stejně jako včera jsme nacházeli roztroušené symboly planety Saturn; do devíti nebo do půl desáté jsme jich napočítali přes třicet. Urazili jsme několik dalších kilometrů, když Farag vykřikl: „Pozor! Jsme tady!“

Před námi se vypínala vysoká zed. Přidali jsme do kroku, skoro jsme běželi v zoufalé snaze vrhnout se do poslední fáze zkoušky. Mýlili jsme se. Čekala nás stejná železná branka a za ní stejná stezka, avšak o notný kus užší, mezi kamennými stěnami.

„Zdá se, že se pohybujeme po rovnoběžných liniích,“ poznamenal Farag a rozpřáhl paže. Oběma rukama se dotýkal zdi. „Začíná se tu ovšem nedostávat prostoru.“

Změnila se pokrývka kamenných plotů - elegantní popínavé rostliny musely uvolnit prostor hustému trnitému křoví.

„Ano,“ ozval se Skála a pozorně sledoval buzolu, „cesta se sice zužuje, ale po paralelách rozhodně nejdeme. Otočili jsme se o nějakých sedmdesát stupňů doleva.“

„Opravdu?“ zapochyboval Farag. Stoupl si vedle kapitána a oči upřel na buzolu. „Je to tak.“

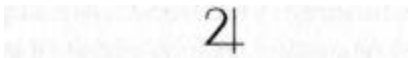
„Vždyť jsem mluvila o kruhu, jehož obvod je tak velký, že vypadá jako rovná čára,“ uchechtla jsem se zlomyslně a prsty zkoumala obrovský trn. Vypadal jako veliká jehla. Dotkla jsem se hrotu a ucukla jsem. Kůže v místě vpichu zrudla a prstem mi do paže vtékala ostrá bolest.

„Ukažte,“ zamručel kapitán. „Tohle za chvíli přejde, ale příště buďte obezřetnější,“ prohodil, když si prohlédl můj ukazovák.

Opatrně jsme tedy kráčeli za Glauserem-Röistem a dávali si pozor, abychom nezavadili o nepřátelský trn. Po chvíli se Skála zarazil.

„Další podivný znak,“ oznámil nám.

Sklonili jsme se s Faragem k nálezu a uviděli modravý předmět ve tvaru číslice 4.

„Symbol planety Jupiter,“ informoval nás Farag. Tvářil se zmateně. „Nevím, ale pokud skutečně chodíme dokola a v každém kruhu narazíme na symbol jedné planety… Pak to vypadá na jakési zobrazení kosmu.“

„Tenhle symbol je z cínu,“ poznamenal kapitán a dotkl se předmětu.

„Saturn byl z olova,“ připomněla jsem.

„Nevím, nevím…,“ opakoval Farag zachmuřeně. „Zdá se mi to divné. K čemu nás chtějí navést tentokrát?“

Jupiter jsme minuli minimálně třicetkrát, než jsme po pěti hodinách došli k další brance. Trochu jsme se najedli a vešli do ještě těsnější uličky s ještě pichlavějšími rostlinami. Tentokrát nás provázel Mars ze železa.

Je to jasné,“ přikývl kapitán. „Vykračujeme si po sluneční soustavě.“

„Myslím, že bychom se na věc neměli dívat očima dnešního člověka. Současné poznatky se nedají srovnávat s tím, co lidé věděli ve starověku. Prošli jsme kolem Saturnu, Jupiteru a Marsu - chybí tedy první tři planety, objevené v posledních třech staletích: Pluto, Neptun a Uran. Máme co do činění s pojetím vesmíru, které se uplatňovalo od starověkého Řecka do renesance. Jedná se o sféru fixních hvězd, tou jsme prošli nejdříve, o sedm planet a Zemi.“

„Takovou představu měl o vesmíru i Dante,“ dodal kapitán.

„Jistě. Dante Alighieri věřil, stejně jako mnozí před ním a mnozí po něm, že existuje devět sfér. Ve vnější sféře jsou fixní hvězdy a ve vnitřní Země. Tyto dvě sféry mají stále stejnou pozici a mezi nimi se nachází sedm zbývajících sfér, což jsou sféry tehdy známých planet - Saturnu, Jupiteru, Marsu, Merkuru, Venuše, Slunce a Měsíce, a ty se pohybují.“

„Devět sfér a sedm planet,“ všiml si kapitán. „Znovu sedm a devět.“

Dívala jsem se na Faraga a nedokázala jsem skrýt hluboký obdiv. Nikdy jsem se nesetkala s tak inteligentním člověkem. Všechno, co řekl, sedělo. Měl vynikající paměť, dokonce lepší než já.

„Takže ted bude následovat Merkur,“ konstatoval kapitán.

„Zcela určitě,“ potvrdil jeho předpoklad Farag. „A jelikož se jednotlivé kruhy nacházejí jeden v druhém, znamená to, že budeme postupovat rychleji.“

„A cesta bude čím dál užší,“ dodala jsem.

„Jdeme!“ zavelel kapitán. „Musíme zvládnout ještě čtyři planety.“

K bráně Merkuru jsme dorazili už za tmy. Myslela jsem na nebohého Etiopana, na Danta, otce Bonuoma a další staurofilaky. Byli to skuteční Herkulové, když překonali tolik těžkostí. Jaká hrozná síla je hnala dopředu? A proč poté, co projevili tolik odvahy a umu, přijali skromná místa strážců?

Přespali jsme vedle jednoho ze symbolů planety Merkur

zhotoveného tentokrát z nějakého nafialovělého kovu - nepoznali jsme z jakého. Leželi jsme v řadě za sebou. Stezka byla příliš úzká a trny příliš dlouhé a ostré.

V neděli časně ráno (opět nás probudil ptačí křik) jsme znovu vyrazili. K pátému kruhu jsme dospěli kolem poledne. Kapitán nám sdělil, že jsme se otočili o více než dvě stě stupňů od výchozího bodu. Polovinu jsme měli za sebou. Měděný symbol Venuše jsme spatřili kupodivu pouze dvaadvacetkrát. Ale to hlavní překvapení mělo teprve přijít: v kruhu Slunce jsme si všimli, že se cesta stáčí. Chůze však byla čím dál obtížnější, zejména pro urostlého kapitána. Sel bokem a oblečení měl roztrhané od ostnů. Slunce představoval zářivý kroužek vyrobený z ryzího zlata. Celkem jich bylo patnáct. Kdybychom se nenalézali v tak nepříznivé situaci, jistě bychom se vždy zastavili a obdivovali se té neskutečné kráse. Silné trny nám drásaly kůži a nadcházela noc. Když jsme si představili, s čím se budeme muset potýkat v posledním, sedmém kruhu Měsíce, zmocňovala se nás panika. Ale realita předčila i ta nejhrůznější očekávání. Bránu jsme stěží pootevřeli a protáhli se do úzkého prostoru. Shora i ze stran na nás útočily bodáky. Sundala jsem si svetr a plášť a podala je svým kolegům. Byli silnější než já a bezesporu utrpí mnohem závažnější zranění.

„Co tě to napadlo?“ okřikl mě Farag. „Všichni si rozdrásáme kůži, *Basileio.* Copak to nechápeš? V tom přece spočívá ta zkouška! Proč bys měla trpět víc než my?“

Odhodlaně jsem se mu podívala do očí. „Já budu mít jen pár škrábanců. Ale co vy?“

„Pane profesore,“ ozval se Skála. „Paní doktorka má pravdu. Vezměte si ten plášť.“

„A čepice,“ dodala jsem. „Ty vám budou chránit obličej. Musíme v nich ale udělat díry na oči.“

„Tohle se mi nelíbí, Ottavio,“ protestoval Farag. „Ty si taky natáhneš čepici.“

„Jistě…, neboj se.“

Kruh sedmé planety se podobal noční můře, třebaže kapitán, který šel první a nesl baterku, tvrdil, že stříbrné symboly Měsíce byly ze všech planet nejkrásnější. Ale mně na tom vůbec nezáleželo. A bylo by mi to úplně jedno, i kdybych mohla sklonit hlavu a podívat se na ně. Zmocňovala se mě touha přitlačit se na ty ostré ostny a necítit už nic. Do mého těla pronikaly nabroušené čepele, tlusté jehly i tisíce drobných trnů. Z nohou, z paží, z trupu a dokonce i z obličeje mi tekla krev. Snažila jsem se myslet na Krista a jeho utrpení, abych se uklidnila. Chvílemi jsem se potácela na hranici zoufalství a neovladatelné hysterie. Vzpomínám si ale také na Faraga, na to, jak mě držel za ruku. A myslím, že tehdy, v okamžiku, kdy jsem se nedokázala kontrolovat, jsem si uvědomila, že jsem se do toho zvláštního Egypťana, který se o mě stará a který mě potají nazývá *císařovna*, zamilovala. Bylo to nemožné, a přesto jsem cítila, že to, co ke mně přichází, musí být láska. Neměla jsem s ní žádnou zkušenost. Nikdy jsem se nezamilovala, ani v mládí ne, nikdy jsem nerozuměla problémům jiných děvčat. Upínala jsem se k Bohu a ten mě ochránil před hloupostmi, které říkaly a prováděly moje kamarádky a starší sestry. A ted jsem se já, Ottavia Salinová, skoro ve čtyřiceti letech zamilovala do toho cizince s modrýma očima. A už jsem žádné trny necítila. A pokud ano, tak si to nepamatuju. Po zbytek cesty jsem sváděla boj sama se sebou, předem prohraný boj. Zoufale jsem uvažovala jak zastavit to, co se se mnou děje. A když jsme se protáhli k poslední bráně, měla jsem jasno: ten neznámý pocit, který mě tolik znepokojuje, při kterém mi buší srdce, který mě nutí plakat a smát se zároveň, je jen logickým vyústěním hektických událostí uplynulého období. Až bude po všem, vrátím se domů do archivu a zahrabu se ve starých listinách a kodexech… Zahrabu se? Opravdu jsem to slovo vyřkla? Zahrabu se? Nedokázala jsem si představit, že zbytek života strávím bez Faraga. Farag Boswell… Opakovala jsem si

jeho jméno - potichu, aby mě neslyšel, a na rtech se mi rýsoval blažený úsměv. Ne, nedokážu žít bez Faraga, ale přesto to udělám. Musím zůstat řeholnicí! Vždyť kolem této osy se točí celá moje existence.

„Vidím bránu!“ houkl kapitán.

Chtěla jsem se otočit na Faraga, usmát se na něj a dát mu najevo, že jsem mu nablízku. Musela jsem ho vidět. Musela jsem mu říct, že jsme dorazili k cíli, i když to věděl i tak. Kdybych však pohnula hlavou o jediný centimetr, přišla bych nejspíš o oči. A to mě zachránilo. Poslední vteřiny v měsíčním kruhu mi vrátily rozum. Snad to bylo tím, že jsme se chýlili ke konci cesty, nebo že jsem se bála, abych se neztratila ve víru tak silného citu. Vyhrála jsem první bitvu. Vytrhla jsem nebezpečí i s kořeny a bez slitování je zadupala do země.

„Otevřete!“ vykřikla jsem na kapitána a pustila jsem se Faragovy ruky, která mi před chvílí dávala sílu jít dál. Všechno jsem smazala, i když to bolelo.

„Jsi v pořádku?“ zeptal se mě ustaraně Farag.

„Nevím.“ Hlas se mi chvěl, ale ovládla jsem se. „Povím ti to, až budu moct dýchat beze strachu, že se popíchám. Ted chci rychle odsud.“

Děkovala jsem Bohu, když jsme vkročili do středu labyrintu. Mohli jsme se rozpřáhnout a třeba se i proběhnout, kdyby se nám náhodou chtělo.

Rozhlíželi jsme se, jako bychom se octli v nádherném paláci. Na sebe jsme se raději moc nedívali - budili jsme žalostný dojem. Připadali jsme si jako horníci, kteří právě vyfárali z dolu. Těla jsme měli poseta drobnými rankami i docela hlubokými krvácejícími škrábanci, někdy nám trn uvízl v kůži.

Kapitán byl naštěstí připraven na všechny eventuality. Sáhl do batohu pro lékárničku a vytáhl vatu, lahvičku s peroxidem a jód.

Když jsme si ošetřili zranění, mohli jsme si začít zvykat na

změněnou situaci. Uprostřed prostorného kruhu stál primitivně vyhlížející stůl se starou kovadlinou a spoustou kladiv různé velikosti. Neměli jsme nejmenší tušení, jaký rébus budeme muset rozluštit tentokrát. Kdyby tam alespoň byla kovářská pec nebo kus železa…

„Navrhuji, abychom se navečeřeli a šli si lehnout," ozval se Farag. Sedl si a opřel se o kamennou zed, nyní však porostlou měkkým mechem. „Já už nemůžu… A ráno moudřejší večera."

Byli jsme téhož názoru.

* * *

V termosce už nezbyl ani doušek studené kávy, v láhvi ani hlt vody a v batohu ani kousek sendviče se sýrem nebo se salámem. Nezbylo nám nic. Zmáhala nás příšerná únava a rozbolavělé tělo. Bud nám pomůže Bůh, říkala jsem si, nebo tady zůstaneme jako mnozí před námi.

Nabyla jsem dojmu, že - i když to tak na první pohled nevypadalo - naše situace se příliš nezměnila. V kruzích jednotlivých planet jsme alespoň věděli, co máme dělat. Ale ted jsme byli bezradní. Pohlédla jsem na nebe - studené a tvrdé. Bud vyřešíme záhadu kovadliny a hromady kladiv, anebo nic. Tak je to jednoduché.

„Dobré jitro," uslyšela jsem Faraga.

Chtěla jsem se na něho podívat, ale ovládla jsem se a surově jsem zahubila slzy, které se mi draly do očí. Šla jsem si na nervy.

Glauser-Röist čiperně vyskočil a začal cvičit, aby si protáhl ztuhlé svaly. Já jsem se ani nepohnula.

„Co kdybychom si objednali snídani do pokoje?"

„Dala bych si kávu s mlékem a buchtičku s čokoládou."

„A co kdybychom se pustili do práce?" ozval se Skála a zkazil nám hru. Otočil se a zamířil ke kovadlině a hromadě kladiv. Farag vstal a šel za ním.

„Objevil jste něco?“ chtěl vědět.

„Nic zvláštního. Jsou to obyčejná kladiva - velká, střední i malá. Některá už mají leccos za sebou, jiná září novotou. Ničeho zvláštního jsem si na nich nevšiml.“

Farag si jedno kladivo podal. Potěžkal ho, rozmáchl se jím, vyhodil ho do výše a zručně chytil.

„Skutečně, obyčejné kladivo,“ prohlásil zklamaně. Přikročil ke kovadlině a udeřil do ní. Zdálo se, že se vprostřed lesa rozezvučel masivní zvon. Hejna ptáků prudce vylétla k nebi, ale my jsme strnuli.

Když jsme se vzpamatovali, kapitán se rozesmál. Ale Farag se tvářil vážně. Znovu přistoupil ke kovadlině, a než jsme mu v tom stačili zabránit, udeřil podruhé. Rychle jsem si zacpala uši, ale nebylo mi to pranic platné. Zvedla jsem se a rozohněné vyrazila k Faragovi. Ten příšerný zvuk už nesnesu! „Co to tropíš?“ křičela jsem na něj. „Zbláznil ses?“

„*Basileio! Basileio!*“ radoval se. „Pythagoras!“

„Pythagoras?“

„Ano, Pythagoras! Pythagoras!“ smál se, jako by přišel o rozum.

Rychle jsem si v mozku přehrávala, co vím o Pythagorovi. Vybavila se mi slavná Pythagorova věta - obsah čtverce nad přeponou pravoúhlého trojúhelníka se rovná součtu obsahů čtverců nad jeho odvěsnami, nebo tak nějak, sedm planetárních kruhů, harmonie sfér, tajná sekta pythagorejců… Usmála jsem se. Harmonie sfér a kovadlina s kladivy.

I Farag se usmál. „Už víš, vid?“ ujistil se a nespouštěl ze mě oči.

Přisvědčila jsem. Pythagoras ze Samu, jeden z největších filozofů starověku, se narodil v šestém století před Kristem. Domníval se, že čísla jsou podstatou všech věcí a jevů a že pouze pomocí čísel lze objasnit tajemství vesmíru. Založil tajnou společnost, jejíž členové považovali studium matematiky za cestu k duchovní dokonalosti. Jeho škola měla

četné následovníky - přes Platona a Vergilia! až ke středověkým učencům. Dnes je Pythagoras považován za otce středověké numerologie, k níž se tak často uchyluje v Božské komedii Dante. Matematiku rozčlenil na aritmetiku, geometrii, astronomii a… hudbu. Ano - Pythagoras se snažil vysvětlit hudební stupnici pomocí matematiky. Byl přesvědčen, že intervaly mezi tóny oktávy mohou být vyjádřeny čísly…

„A nechcete to vysvětlit taky mně?“ dožadoval se Skála.

Farag se rázem probral a provinile pohlédl na kapitána.

„Pythagorejci,“ spustil, „přišli jako první s teorií, že vesmír se skládá ze sfér, v nichž obíhají nebeská tělesa… Teorie devíti sfér a sedmi planet! To je přece ten labyrint, kterým jsme sem přišli! Jak je možné, že mě to napadlo až teď? Pythagoras tvrdil, že pohybující se planety vyluzují jisté zvuky, hudební tóny, a ty tvoří tak zvanou harmonii sfér. My lidé ji ovšem nedokážeme vnímat, protože jsme na ni zvyklí od narození. Každá planeta tedy vydává jeden tón - od Do po Si.“

„A jak to souvisí s těmi kladivy?“

„Chceš to vysvětlit ty, Ottavio?“ usmál se Farag.

Z jakéhosi důvodu jsem nic vysvětlovat nechtěla. Přála jsem si, aby Farag mluvil dál a já mohla jen naslouchat. Kam se poděla moje potřeba intelektuálního exhibicionismu?

„Jednoho dne,“ pokračoval tedy Farag, „když kráčel Pythagoras po ulici, zaslechl jakési rytmické bušení, které vycházelo z nedaleké kovárny. Vydal se tam tedy a hodnou chvíli pozoroval kováře při práci. Přitom si uvědomil, že zvuk, který při úderu na kovadlinu vznikne, se mění podle velikosti kladiva.“

„Je to velmi známá historka,“ přemohla jsem se. Musela jsem se přece tvářit jako vždycky. „A snad i pravdivá, protože krátce poté Pythagoras odhalil matematické vztahy mezi hudebními tóny - mezi těmi tóny, které vydává oněch sedm planet při cestě kolem Země.“

Na nebi se vylouplo slunce a v jeho záři se třpytily všechny

rostliny kolem nás. Naše znalosti Glausera-Röista ohromily.

„Pythagorejci považovali za střed vesmíru Zemi - a tam se právě nalézáme.“

„Jistě jste si již odvodil, že ta Dantova hra s čísly, o které ustavičně mluvíte, pochází od Pythagora,“ poznamenala jsem ironicky.

Kapitán mlčel, ale v jeho ocelových očích se zalesklo uznání. „Tím se jenom utvrzuji v přesvědčení, že jsme v průběhu historie přišli o mnoho cenných vědomostí.“

„Pythagoras se mýlil,“ připomněla jsem mu tvrdě. „Měsíc není planeta a nebeská tělesa nevyluzují tóny. Obíhají prostě po orbitách - a ty navíc nemají tvar kruhu, nýbrž elipsy.“

„Víte to určitě?“

Farag nás poslouchal s velkým zájmem.

„Cože? Nepamatujete si, co vás učili ve škole?“

„Z mnoha možných cest si lidstvo zvolilo zřejmě tu nejsmutnější,“ rozumoval Skála. „Vám by se nelíbilo, kdyby ve vesmíru zněla hudba?“

„Pokud mám říct pravdu, tak je mi to jedno.“

„Mně ne,“ oznámil a otočil se ke mně zády. Nestačila jsem se divit.

„Nezapomeň,“ zašeptal Farag, „že romantismus vznikl v Německu.“ „No a?“

„Nic… Jenom že člověk může být jiný, než se na první pohled zdá. Kapitán je dobrák…“

„Nikdy jsem netvrdila opak,“ namítla jsem. Vtom kapitán břinkl do kovadliny.

„Co tam tak zahálíte?“ zakřičel z plných plic. „Musíme přece najít harmonii sfér!“

„Myslím, že nikdo z nás tří nebude vědět, kde nechal hlavu, až to skončí,“ prohlásila jsem se zrakem upřeným na Skálu.

„Doufám, že alespoň tobě, *Basileio,* se to nestane. Tvoje hlava má moc velkou cenu,“ prohodil Farag.

Otočila jsem se k němu a zavadila o jeho veselé modré oči.

Netuší, jak se plete, pomyslela jsem si. Já už jsem hlavu ztratila dávno.

„Můžete mi povědět, jak to Pythagoras prováděl s tou kovadlinou?“ domáhal se Skála.

„Nechal si přinést hromadu kladiv a pak zkoušel, zda některé vydává zvuk shodný s tónem oktávy,“ objasnil mu Farag.

„A potom?“

„Potom určil matematický vztah mezi jejich vahou a odvodil hmotnost těch, které chyběly.“

„A jaký je ten matematický vztah?“

Pokrčili jsme rameny.

„Nemám ponětí,“ oznámila jsem.

„Možná ho znají matematici nebo hudební vědci,“ domníval se Farag. „Ale to my nejsme.“

„Takže na to musíme přijít vlastními silami,“ pochopil kapitán.

„Zřejmě ano. Něco si přece jen vybavuji… Myslím že, kladivo, které znělo jako *Do,* vážilo jednou tolik jako kladivo, jehož zvuk odpovídal stejnému tónu o oktávu výš.“

„Ano, taky si vzpomínám…,“ přidala jsem se.

Při představě, že budeme muset najít sedm správných kladiv, mi naskočila husí kůže. Odmalička mám ráda ticho!

Rozhodli jsme se, že nejdříve roztřídíme kladiva podle jejich přibližné váhy. Tento úkol nám však zabral mnohem víc času, než jsme předpokládali. Odlišit kladivo o hmotnosti dejme tomu jeden kilogram a dvě stě gramů od jiného o hmotnosti řekněme kilogram a pět set gramů nebylo vůbec snadné. Naštěstí nás alespoň hřálo slunce; neměli jsme ovšem vodu ani jídlo.

Po několika hodinách jsme zvolili jiný postup a seřadili jsme nářadí do řady - tedy vlastně do spirály, když jsme se nacházeli v obrovském kruhu - podle velikosti. Brzy nás začala trápit žízeň. V ústech jsem měla jako na Sahaře a po zádech se

mi řinuly potůčky potu. Ale to nejtěžší, zdálo se, bylo za námi. Uchopili jsme první, největší kladivo a udeřili, poté jsme totéž provedli s osmým kladivem. Protože nás výsledek plně neuspokojil, vyzkoušeli jsme i sedmé a deváté. Po dlouhé debatě jsme dospěli k závěru, že deváté kladivo zní přesvědčivěji než osmé.

Bohužel však kladivo, které mělo vyluzovat tón *Re,* vydávalo úplně jiný zvuk. Na tom jsme se shodli všichni. Následovalo tedy dlouhé hledaní - a naštěstí bylo završeno úspěchem. Pak jsme ale zase pátrali po tónu *Mi* a tak to šlo dál.

Bylo to šílené. Bála jsem se, že úkol nesplníme. Zmáhaly nás hlad a žízeň a mě navíc ještě tradiční bolest hlavy. Nakonec jsme snad - alespoň podle kapitána a Faraga - sestavili úplnou oktávu, i když mně se zdálo, že některé tóny znějí trochu falešně.

„Tak proč se nic neděje?“ divila jsem se.

„A co by se mělo dít?“

„No…, přece se musíme odsud dostat. Nebo jste na to zapomněl, kapitáne?“

„Však oni se o nás postarají.“ „Proč mi nevěříte?“

„Všechno je v pořádku, *Basileio.* Tak nás pořád nepřesvědčuj o opaku.“

Unaveně jsem se opřela o kovadlinu. Pohroužila jsem se do zlověstného mlčení, kterého si raději nevšímali. Uběhlo několik minut, půl hodiny, hodina. Konečně jim začínalo docházet, že by si mé pochybnosti měli vzít k srdci. Seděla jsem se zavřenýma očima, zhluboka jsem dýchala a oddávala se naprostému tichu. Přestávka nám prospěla. Když člověk poslouchá celý den bušení do kovadliny, které se navíc tváří jako tóny hudební stupnice, přijde chvíle, kdy neslyší nic. Takže poté, co jsme se osvěžili tichem, se kolegové přiklonili k mému názoru.

„Zkuste to znovu,“ vybídla jsem je, když jsme si odpočinuli.

A opravdu - *Fa* neznělo čistě.

„Paní doktorka měla pravdu," uznal kapitán zkormouceně. Farag pokrčil rameny a usmál se: „Taky jsem si všiml." Vyhledali jsme tedy jiné *Fa,* pak zase jiné a zase - až jsme se trefili.

Šeřilo se. Po obloze se rozlévalo hřejivé zlatavé světlo a v lese zavládlo ticho a harmonie. To ticho bylo tak hluboké, že jsem začala klimbat. Zmocňovala se mě jakási podivná dřímota, celé tělo jsem mělo nepřirozeně ochablé. Násilím jsem rozlepila oči. Ovanula mě vůně pryskyřice. Všimla jsem si Faragova skelného pohledu. Kapitán se vrávoravě oběma rukama opíral o kovadlinu. Zachvěla jsem se a proti své vůli zavřela oči. Zdál se mi sen. Viděla jsem pradědečka, jak řídí stavební práce na našem rodinném sídle. Vyděsilo mě to. Znovu jsem rozevřela oči. Z nebe se na nás snášel hustý bílý mrak. Kapitán cosi drmolil. Padl na kolena a stále se křečovitě držel kovadliny.

„Ottavio…," zaševelil Farag. Natahoval ke mně ruku. Naše prsty se propletly - stejně jako v labyrintu. A potom mě obestřela tma.

Probudil mě chlad a bílé oslepující světlo. Zdálo se mi, že jsem se scvrkla jen na samou podstatu svého bytí - beze jména, bez minulosti, bez vzpomínek. Pomalu jsem vyplouvala k hladině. Zamračila jsem se. Svaly v mém obličeji byly nepřirozeně ztuhlé. V ústech jsem měla tak sucho, že jsem nedokázala odlepit jazyk od patra.

Byla mi velká zima. Někde blízko zařval motor auta. Konečně jsem přišla k sobě. Vyjeveně jsem zírala na průčelí kostela, na osvětlenou ulici a na stromy kolem sebe. Mohla jsem se octnout v New Yorku stejně dobře jako v Melbourne. A jmenovat se Ottavia Salinová nebo třeba Marie Antoinetta. A pak jsem se rozpomněla. V mysli mi náhle vytanul labyrint plný trnů, kladiva, sféry a - Farag!

Polekaně jsem ho vyhledala očima. Byl u mě a tvrdě spal. A vedle něho kapitán. Kolem projelo další auto. Řidič nás nejspíš nezaregistroval. A pokud ano, jistě nás považoval za bezdomovce, kteří nocují na lavičce v parku. Na trávníku se třpytily krůpěje rosy. Napadlo mě, že bych měla ty dva spáče vzbudit a zjistit, kde jsme a co se stalo. Položila jsem dlaň na Faragovo rameno a jemně jsem s ním zatřásla. Vtom jsem na levém předloktí ucítila typickou bolest. Bylo zbytečné vyhrnovat si rukáv. Staurofilakové mi vydali osvědčení o tom, že jsem složila další zkoušku a očistila se od hříchu závisti.

Farag otevřel oči a usmál se.

„Ottavio…," zamumlal a jazykem si přejel popraskané rty. „Prober se," nabádala jsem ho. „Jsme venku." „Venku? Nic si… A, už si vzpomínám. Ta kovadlina a kladiva!' Rozespale se rozhlédl a promnul si oči. „Kde jsme?"

„Nevím," odpověděla jsem. Ruku jsem z jeho ramene dosud neodtáhla. „V nějakém parku… Musím probudit kapitána." „Udeřili nás silně?"

„Neudeřili nás, ale uspali. Vzpomínám si na takový bílý kouř…"

„Na bílý kouř?"

„Ano. Omámili nás nějakou látkou, která voněla jako pryskyřice."

„Pryskyřice? Mám úplné okno…"

Pak se zarazil a pravým ukazovákem se dotkl levého předloktí. „Vytetovali nám tam kříž?" Zdálo se, že z toho má radost. „Ano, ale ted vzbud Skálu." „Skálu?" podivil se.

„Tak kapitána! Vzbud, prosím tě, kapitána."

„Ty mu říkáš Skála?" smál se.

„Ne abys mu to vyklopil."

„Neboj, *Basileio.*.. Ode mě se to nedozví."

Glauser-Röist z nás zase dopadl nejhůř. Málem jsme z něj vytřásli duši, jak jsme se snažili, aby se probral. Kdyby nás zahlédla policejní hlídka, nepochybně bychom skončili v

místní věznici.

Provoz začínal houstnout, ačkoli bylo teprve pět hodin ráno. Když jsme se pořádně rozhlédli, všimli jsme si šipky s označením *Mauzoleum Galy Placidie.* Octli jsme se tedy v Ravenně, přímo v centru.

Kapitán s někým dlouho telefonoval, pak se vrátil a udiveně nám oznámil: „Představte si, že jsme v zahradě Národního muzea, nedaleko mauzolea Galy Placidie a baziliky San Vitale a kostela Santa Maria Maggiore."

„Hm…," zamumlala jsem bez zájmu.

„A přímo před námi stojí kostel Svatého kříže."

Na takové detaily jsme si už jaksi zvykli. Každý se z událostí nedávno minulých vzpamatovával po svém. Já jsem se procházela se sklopenou hlavou a pozorovala trávu.

„Neměl byste si prohledat kapsy, Kašpare?" napadlo najednou Faraga.

Kapitán přikývl a učinil, co Farag navrhl. A v pravé kapse od kalhot našel složený list ručního papíru.

„Zeptej se toho, kdo má klíče.
Když odemkne, nikdo už nezamyká.
Když zamkne, nikdo neodemkne,"

přeložila jsem z řečtiny. „Co je zase tohle? S čím nás chtějí překvapit v Jeruzalémě?"

„S tím bych si hlavu nelámal, *Basileio.* Určitě se to včas dozvíme."

Spatřili jsme světla dalšího auta.

„Musíme pryč," řekl najednou kapitán mdle. Zdálo se, že dosud není plně při smyslech.

Vůz zastavil hned vedle nás. Řidič stáhl okénko a ujistil se: „Kapitán Glauser-Röist?" Byl to mladý kněz a působil dojmem, že ho někdo dosti bezohledně vytáhl z postele.

„Ano."

„Jsem otec Iannucci. Posílají mě z arcibiskupství. Nastupte si, prosím. Mám vás dovézt na letiště La Spreta.“ Vystoupil a úslužně nám otevřel dveře.

Za několik minut jsme dorazili na miniaturní letiště, naprosto nepodobné římskému a dokonce ani palermskému. Otec Iannucci nás vysadil před vchodem do haly a zmizel stejně rychle, jako se objevil.

Kapitán se telefonicky spojil s pilotem a ten nás navedl přímo k letadlu. Vedle letadélek z aeroklubu působilo jako Concorde, ve skutečnosti však šlo o malý stroj. Pod schůdky nás s profesionálním odstupem přivítali dva piloti a letuška.

„Opravdu nás to dopraví až do Jeruzaléma?“ neskrývala jsem obavy, když jsme vystupovali po schůdcích.

„Poletíme do Tel Avivu, do Jeruzaléma budeme pokračovat vrtulníkem,“ objasnil mi kapitán.

„Ale myslíte si,“ nedala jsem se odbýt, „že to tak malý stroj zvládne?“

„Máme přednost při startu,“ sdělil nám jeden z pilotů. „Vzlétneme, kdy si budete přát.“

„Odstartujte co nejdřív,“ poručil Skála.

Letuška nás doprovodila k sedadlům, ukázala nám nouzový východ a předvedla, jak fungují záchranné vesty. Letadlo mělo pouze pět okének, zdálo se mi nízké a úzké. Prostor však byl promyšleně využit - po stranách se nacházely pohovky a vzadu čtyři křesílka potažená sněhobílou kůží.

Po několika minutách se stroj vznesl a do kabiny pronikly první sluneční paprsky. Jeruzalém! nadchla jsem se. Uvidím Jeruzalém! Město, kde žil Ježíš. A kde zemřel, aby třetího dne vstal z mrtvých. Po této cestě jsem toužila celý život, a teď mě tam zavane práce. Přitom jsem ji musela právě kvůli povinnostem v zaměstnání tolikrát odložit! Zavřela jsem oči a nechala jsem se kolébat na vlně náboženského cítění. Jak jsem mohla dopustit, aby mě byť na okamžik zmátly ty hloupé pocity? Aby zradily podstatu mého života? V Jeruzalémě

poprosím o odpuštění za to chvilkové poblouznění. Na nejsvětějších místech světa ze sebe s konečnou platností smyju ty podlé vášně. Ale do Jeruzaléma jsem se těšila ještě z jednoho důvodu. Kdyby tak Pierantonio tušil, kde zrovna jsem! Hned jak přistaneme - pokud s tímhle křehkým letadélkem vůbec přistaneme -, mu zatelefonuji a požádám ho, aby zrušil veškeré své pracovní povinnosti. Z toho překvapení se jen tak nevzpamatuje.

Let do Tel Avivu trval šest hodin. Letuška se činila, seč jí síly stačily. Co pět minut nám nabízela jídlo, pití, hudbu, filmy, noviny či časopisy. Pokaždé když jsme ji znovu uviděli v uličce, málem jsme nezadrželi smích. Nakonec ji Glauser-Röist rázně vykázal a mohli jsme nerušeně spát. Jeruzalém! Nádherný a svatý! Ještě dnes se budu procházet po jeho ulicích.

Krátce před přistáním rozevřel kapitán Božskou komedii.

„Nejste zvědaví na to, co nás čeká?“ zeptal se.

„Já už to vím,“ oznámil. „Hustý závoj dýmu.“

Polekaně jsem rozevřela oči. Koupali jsme se v slunečním jasu bezoblačného dne.

Kapitán nalistoval příslušnou stránku. „Očistec, zpěv šestnáctý,“ upozornil nás. „Verš první a následující.

Ani tma pekel, ani noc, jež zeje,
když ani jedna hvězda za oblaky
na nebi ubohém se nezaskvěje,
tak hustě nezastřela by mé zraky
jak závoj dýmu, jenž nás přikryl celé,
svou hustou srstí trýzně ubožáky,
že oko zírat nesneslo už déle:
a tak můj moudrý, věrný vůdce zase
blíž přistoupiv mi rámě nabíd vřele.“

„Zajímalo by mě, co si na nás připraví tentokrát,“

uvažovala jsem. „Nejspíš nás zavřou do nějaké udírny. A co se stane potom? Jak se odtamtud dostanou?“

„Pěkně po svých,“ odpověděl kapitán. „Nic zvláštního se nepřihodí.“

„Ne?“ divila jsem se. „Nezřítí se ze srázu ani…“

„Ne. Na ochozu skály se setkají s dušemi hněvivců, promluví s nimi, vystoupají k dalšímu kruhu a anděl smyje Dantovi z čela další P.“

„A to je všechno?“

„To je všechno. Vidte, pane profesore?“

Farag přikývl. „Ale přece jen se tu nějaké zvláštnosti najdou. Kruh hněvivců je například z celého očistce nejkratší - zabírá jen šestnáctý a část sedmnáctého zpěvu. Kruh tedy kupodivu končí uprostřed zpěvu - v kterém verši?“

„V sedmdesátém devátém,“ doplnil kapitán. „Znovu tady máme sedmičku a devítku.“

„A pak znovu uprostřed zpěvu začíná zničehonic kruh lenivců. Počátek kruhu tedy neodpovídá počátku zpěvu.“

„A na co z toho můžeme usuzovat?“

Farag pokrčil rameny. „Co já vím… Ale žádné obavy, určitě na to přijdeš sama.“ „Děkuji.“

„Není zač, *Basileio.*“

Na mezinárodním letišti v Tel Avivu jsme přistáli kolem poledne. Mikrobus společnosti El AI nás dopravil na heliport, kde jsme nastoupili do izraelského vojenského vrtulníku a za dvacet pět minut jsme byli v Jeruzalémě. Nasedli jsme do přistaveného vozu s tmavými skly a zamířili k budově Apoštolské delegace.

Město mě zklamalo. Viděla jsem široké ulice, spousty aut a mrakodrapy - jako kdekoli jinde. Jen kdesi v dálce jsem zahlédla několik minaretů. Mezi obyvateli (aspoň něco typického) převládali ortodoxní židé v černých kloboucích a s pejzy.

Farag si mého rozčarování všiml a snažil se mě utěšit: „Tohle je moderní Jeruzalém. Staré město se ti bude líbit víc.“

Vždycky jsem byla přesvědčena o tom, že až se jednou dotknu jeruzalémské země, ucítím Boží přítomnost. Ale nic takového se nestalo. Alespoň zatím. Zaujala mě však pestrá směsice východní a západní architektury a trojjazyčné nápisy - v hebrejštině, arabštině a angličtině. Rovněž jsem si všimla po zuby ozbrojených izraelských vojáků a uvědomila jsem si, že v Jeruzalémě je vlastně pořád válka. Staurofilakové se znovu trefili do černého. Jeruzalém byl plný hněvu, krve, zášti a smrti. Kdyby si Ježíš a Mohamed vybrali každý jiné město, zachránili by mnoho životů a mnoho duší, které by nepoznaly nenávist.

Před rozlehlou budovou Apoštolské delegace, která se od ostatních lišila jen svými rozměry, nás přivítali duchovní různého věku i národnosti v čele s apoštolským nunciem monsignorem Pietrem Sambim. Ale největší překvapení mě čekalo uvnitř. Prostornými chodbami jsme prošli do shromaždovacího sálu a tam jsem kromě jiných církevních hodnostářů spatřila Pierantonia!

„Ottavio!“ vykřikl. Vrhl se ke mně a dlouze mě objal.

„Jak se ti daří?“ zajímal se a prohlížel si mě od hlavy k patě.

„Jsem strašně unavená,“ přiznala jsem na pokraji slz. „Ale taky šťastná, že tě vidím.“

Můj bratr vyhlížel vzdor prostému františkánskému hábitu důstojně - jako ostatně vždy. V řeholním šatě jsem ho mnohokrát neviděla, protože doma býval oblečen v civilu.

„Podívej, kolik důležitých lidí se tady kvůli tobě sešlo, sestřičko. Stala se z tebe velevážená osoba.“

Monsignore Sambi představoval Faraga a Glausera-Röista a mě se ujal bratr. Byl zde bagdádský arcibiskup Paul Dahdah, patriarcha jeruzalémský Jeho Blaženost Michel Sabbah, arcibiskup haifský Boutros Mouallem, arménský patriarcha

Torkom a mnozí další - zkrátka plejáda nejvýznamnějších patriarchů a biskupů Svaté země. Moje znepokojení se stupňovalo. Že by naše mise už nebyla tak tajná jako na počátku? Copak nám kardinál Sodano nepřikázal, abychom o tom, co děláme, mlčeli?

Farag se s bratrem pozdravil srdečně, Glauser-Röist však zůstal stranou. Tušení, že mezi Pierantoniem a kapitánem panuje hluboké nepřátelství, se proměnilo v jistotu. Všimla jsem si, že i mnozí přítomní se ke Skálovi chovají odměřeně, ba dokonce přezíravě. Slíbila jsem si, že té záhadě musím přijít na kloub, a to dřív než opustím Jeruzalém.

Setkání trvalo dlouho a bylo neskonale nudné. Patriarchové a biskupové Svaté země jeden po druhém prohlásili, že je krádeže *Ligna Crucis* velmi znepokojují. Staurofilakové se nejdříve zaměřili na menší kostely, v nichž byly často uloženy jen drobné úlomky relikvie. Postupně jsem si s překvapením uvědomila, že událost, jež začala obyčejnou leteckou nehodou kdesi v Řecku, spustila lavinu, která zahubí křesťanství, nepodaří-li se ji zastavit včas. Všichni se obávali možných dopadů v případě, že by se věc dostala do médií. Jak dlouho to může trvat, přemýšlela jsem, když o tom ví tolik lidí? Ukázalo se, že účastníci shromáždění nás prostě chtěli poznat, avšak nikdo z nás tří se nedozvěděl jedinou podstatnou informaci. Na závěr nám nabídli, že můžeme počítat s jejich pomocí. Okamžitě jsem této vzácné příležitosti využila a zeptala jsem se, zda někdo nezná nějakého člověka s klíči.

Zmateně se po sobě podívali.

„Obávám se, sestro Salinová, že jsme nerozuměli vaší otázce," reagoval monsignore Sambi.

„Hledáme člověka," ozval se Glauser-Röist, „s klíči. Dveře, které odemkne, nikdo jiný nezamkne a naopak."

Znovu na sebe udiveně pohlédli. Zdálo se, že nechápou, o čem mluvíme.

„Ale Ottavio," prohodil vesele Pierantonio a Skály si vůbec

nevšímal, „víš, kolik je ve Svaté zemi klíčů? Ke každému kostelu, ke každé bazilice, mešitě nebo synagoze je třeba celého svazku. To, co říkáš, nedává smysl.“

„Začni mě už konečně brát vážně, Pierantonio!“ osopila jsem se na něj. Na okamžik jsem zapomněla, že se nacházím na shromáždění prelátů, z nichž někteří byli stejně významní jako papež, a že hovořím s kustodem Svaté země. Viděla jsem v něm prostě staršího bratra, který zlehčuje nebezpečnou situaci, v níž jsem se ocitla.

„Musíme vypátrat *toho, kdo má klíče*, rozumíš? A nezáleží na tom, kolik jich v Jeruzalémě je.“

„Dobře, sestro Salinová,“ odpověděl vážně. Zarazila jsem se. Ze by malá Ottavia najednou významem přerostla slovutného kustoda? Nevycházela jsem z údivu.

„No tak…,“ zamumlal monsignore Sambi rozpačitě, nevěda, jak elegantně ukončit tuto rodinnou rozepři. „Myslím,“ vzpamatoval se konečně, „že bychom se měli pokusit najít toho člověka, o němž mluvili kapitán Glauser-Röist a sestra Salinová.“

Všichni souhlasili a odebrali se do luxusní restaurace přímo v budově. Dozvěděla jsem se, že tam při návštěvě Svaté země obědval i papež. Když jsem si uvědomila, co máme na sobě a že jsme se tři dny nesprchovali, potutelně jsem se usmála.

Po jídle jsem zamířila do pokoje. Zjistila jsem, že sestry z Maďarska mi vybalily veškeré oblečení i toaletní potřeby a vzorně je uložily na místo. Bylo mi líto, že se namáhaly zbytečně. Brzy ráno nebo v jinou nezvyklou dobu už budeme nejspíš na cestě do Athén. Na těle mi přibudou další skarifikace, škrábance, modřiny a kdo ví, co ještě. V koupelně jsem se svlékla do půli těla a opatrně si sundala obvazy. Druhá skarifikace byla kupodivu méně zarudlá a zanícená než ta první z Říma. Dva pečlivě provedené kříže, které mě budou doprovázet po zbytek života, pomyslela jsem si. Oba měly zelené okraje - staurofilakové použili zřejmě nějaký rostlinný

výtažek. Osprchovala jsem se a hned se mi zlepšila nálada. Z lékárničky jsem si podala gázu, přikryla jí poraněná místa a oblékla se. Dlouhý rukáv naštěstí všechno spolehlivě zamaskuje, utěšovala jsem se.

Když jsem si trochu odpočinula (sotva hodinu), využila jsem bratrovy nabídky k prohlídce Starého města. Nuncius vyjádřil jisté obavy ohledně naší bezpečnosti - před několika dny zde došlo k největším střetům mezi Palestinci a Izraelci od konce intifády. My jsme samozřejmě neměli o ničem ani tušení. Nejméně deset lidí zahynulo a více než čtyři sta bylo zraněno. Izraelská vláda se ve snaze obnovit jednání a ukončit nepokoje v autonomních oblastech rozhodla předat palestinským úřadům tři jeruzalémské čtvrti. Situace byla napjatá, a nuncius nám tedy doporučil přemístit se do centra nenápadným vozem Delegace. Rovněž nám opatřil skvělého průvodce. Otec Murphy Clark z jeruzalémské Biblické školy byl jedním z nejlepších odborníků na světě na biblickou archeologii. Úhledně zastřiženým bílým vousem a korpulentní postavou připomínal Santa Clause. Vůz jsme odstavili nedaleko Zdi nářků a ponořili se dva tisíce let do historie.

Po dlážděných uličkách jsem procházela s očima navrch hlavy. Chtěla jsem vidět úplně všechno. Zastavovala jsem se u stánků se suvenýry a pozorovala místní, oděné podle zvyklostí tří kultur, které se ve městě prolínaly. Ovšem nejsilnější zážitek pro mě představovala Křížová cesta. Pierantonio zpomalil a kráčeli jsme bok po boku. Dokázal ve mně číst jako v otevřené knize. Otec Clark, kapitán a Farag šli několik metrů před námi.

Ukázalo se však, že bratr se se mnou nechce pomodlit. Potřeboval se dozvědět co nejvíce informací o mém úkolu.

„Vždyť už stejně všechno víš," protestovala jsem.

„Tak proč mi nic neřekneš?"

„A co?"

„Jaké byly ty zkoušky?"

Hlasitě jsem vydechla a obrátila oči k nebi.

„Nejde o zkoušky v pravém slova smyslu,“ vysvětlovala jsem mu. „Procházíme jakýmsi očistcem. Až ze sebe smyjeme všechny hlavní hříchy, dospějeme do Pozemského ráje staurofilaků - tedy k Pravému kříži. No a potom zavoláme policii.“

„A co s tím má společného Dante?“

Překvapením jsem ztuhla. Přestala jsem se dívat před sebe a málem jsem narazila do amerického turisty.

„Uzavřeme takovou dohodu, Pierantonio,“ rozhodla jsem. „Ty mi povíš něco o Glauseru-Röistovi a já ti na oplátku odhalím tajemství staurofilaků.“

Výraz ve tváři mého bratra se prudce změnil. A vsadila bych se, že jsem v jeho svatých očích zahlédla blesky nenávisti. Pomalu zavrtěl hlavou.

„V Palermu jsi mi pověděl,“ naléhala jsem, „že je to nejnebezpečnější muž Vatikánu, pokud mi paměť slouží. Zajímalo tě, proč pracuji s člověkem, kterého se se bojí nebesa i země.“

Pierantonio přidal do kroku.

„Jestli chceš, abych ti vyprávěla o Dantovi,“ prohlásila jsem, když jsem ho dohnala, „tak mi prozraď, co hrozného víš o Glauseru-Röistovi. Sám jsi mě přece učil, jak si opatřit informace - třeba by to bylo v rozporu s tím, co mi velí svědomí.“

Bratr se prudce zastavil.

„Dobře,“ vyrazil ze sebe hněvivě. „Víš, co dělá tvůj drahý kolega kapitán Kašpar Linus Glauser-Röist? Pere špinavé prádlo vysoce postavených církevních hodnostářů! Už třináct let dbá na to, aby obraz Vatikánu zůstal bez poskvrnky. Neštítí se ničeho - vyhrožuje, vydírá a v případě potřeby by byl schopen i zabít. Neunikne mu nikdo a nic. Pokud máš nějaké tajemství, tak dělej všechno pro to, aby se o něm Glauser-Röist nedozvěděl. Jednoho dne by ho mohl chladnokrevně použít proti tobě.“

„To snad ne," prohlásila jsem. Ne proto, že bych bratrovi nevěřila. Chtěla jsem se prostě dozvědět víc.

„Myslíš?" rozhořčil se. Otec Clark, Farag a Skála byli notný kus před námi. Zrychlili jsme tedy. „Chceš důkazy? Vzpomínáš si na případ Marcinkus?"

Ano, o případu Marcinkus jsem něco málo slyšela. Stejně jako ostatní věřící jsem se nezajímala o události, které by v mých očích mohly pověst církve poškodit. Mohla jsem, ale *a priori* jsem takové věci poslouchat nechtěla.

„V roce 1987 byl zatčen italský arcibiskup Paul Casimiro Marcinkus, ředitel Institutu pro církevní záležitosti, známého též jako Vatikánská banka. Po sedmiměsíčním vyšetřování byl obviněn z toho, že přivedl k úpadku milánskou banku Banco Ambrossiano. Vyšlo najevo, že v jejím vedení stály zahraniční korporace se sídlem v daňových rájích - v Panamě a Lichtenštejnsku, které kryly Vatikánskou banku i jejího ředitele. Banco Ambrossiano zpronevěřila přes miliardu dvě stě milionů dolarů, z nichž po mnoha urgencích vrátila jen nepatrnou část. Hádej, kdo Marcinkuse zachránil?"

„Kapitán Glauser-Röist?"

„Tvůj kamarád Glauser-Röist dostal Marcinkuse na diplomatický pas do Vatikánu, kde ho italská policie nemohla zadržet. Potom rozjel rozsáhlou kampaň, v níž zpochybnil výsledky vyšetřování a následně Marcinkuse uklidil na jednu faru v Arizoně."

„Nic protizákonného v tom nevidím."

„Ne. Kapitán Glauser-Röist taky nic protizákonného nedělá. Na hranici se Švýcarskem zadrží kardinála s kufrem napěchovaným penězi. Co se stane? Nic. Kapitán Glauser-Röist pěkně zahladí všechny stopy.

Pierantonio nebyl k zastavení. „Nějaké italské nakladatelství vydá knihu o korupci ve Vatikánu. Kapitán Glauser-Röist hbitě odhalí, který z monsignorů porušil zákon mlčení, a přiloží mu nůž na krk. A velký skandál splaskne jako

bublina. Prelát si vyhodí z kopýtka a nějaký novinář to zdokumentuje na pikantních fotografiích. Není se čeho bát. Je tu přece kapitán Glauser-Röist. Kdo si myslíš, že vypracovává detailní zprávy o soukromém životě členů kurie, aby jim svázal jazyk? Zrovna ted policie vyšetřuje jednoho církevního hodnostáře. Hádej, jak to dopadne? Tvůj přítelíček se v té věci už angažuje.“

V hlavě mi začalo klíčit nepříjemné tušení.

„A co skrýváš ty, Pierantonio? Kdybys nebyl s kapitánem na ostří nože, jistě bys mi tohle všechno nevykládal.“

„Já…?“ vyhrkl překvapeně. Zlost byla najednou pryč.

„Ano, ty. A nesnaž se mi nabulíkovat, že to víš prostě proto, že mezi duchovními se nic neututlá.“

„Ale to je pravda,“ bránil se. „Když zaujímáš jisté postavení…“

„Dejme tomu,“ připustila jsem, „ale mě neobalamutíš. S kapitánem Glauserem-Röistem máš nějaký problém. A vyklopíš mi, o co jde.“

Mezi mraky se prodral sluneční paprsek a dopadl bratrovi přímo do tváře. Nucené se zasmál.

„Proč bych to dělal? Proč bych se svěřoval s něčím, o čem se nesmí mluvit, a navíc své malé sestřičce?“

„Protože,“ odpověděla jsem s ledovým úsměvem, „by se mohlo stát, že půjdu za Glauserem-Röistem, všechno mu to povyprávím a požádám ho o vysvětlení.“

„To by neudělal,“ odpověděl pyšně. Františkánský hábit mu najednou vůbec neslušel. „Člověk jako on by o takových věcech nikdy nemluvil.“

„Ne? Tak to zkusíme… Pane kapitáne!“ zakřičela jsem. Farag a Skála se ohlédli. Otec Murphy otočil své mohutné břicho o vteřinu později.

Pierantonio zesinal.

„Všechno ti povím,“ sliboval vyděšeně. „Ale ať sem nechodí,“ doprošoval se, když viděl, jak kapitán zamířil k nám.

„Promiňte,“ omluvila jsem se. „Už je to v pořádku.“

Skála se zarazil, zamyšleně se na mě podíval a pokračoval dál s Faragem a otcem Murphym.

Minula nás skupinka žen oděných do černých dlouhých hábitů.

„Ty se nezdáš, moje malá sestřičko,“ zabručel Pierantonio. „Tak ven s tím,“ poručila jsem.

Bratr se zahloubal a mlčel. Po chvíli se nadechl a začal: „Vzpomínáš si, jak jsem ti vyprávěl o problémech se Svatou stolicí?“ „Ano.“

„Mluvil jsem o školách, o nemocnicích, domovech pro staré, ubytovnách pro poutníky, o archeologických vykopávkách, o biblických studiích.

„Tvrdil jsi, že ti Vatikán nedává dost peněz.“

„Přesně tak.“

Srdce se mi sevřelo bolestí. „Co jsi provedl, Pierantonio?“ „No…, musel jsem prodat pár věcí…“

„Pár věcí?“

„Ano, pár věcí z vykopávek…“ „Bože můj, Pierantonio!“

„Ale pokud tě to aspoň .trochu uklidní, tak jsem je prodal Vatikánu…“ „Cože?“

„Mezi preláty jsou spousty milovníků umění. Za mozaiku z osmého století jsem dostal skoro tři miliony dolarů.“ Byla jsem v šoku.

„Víš, co všechno jsme za ty peníze pořídili?“ Zdálo se, že necítí sebemenší vinu. „Postavili jsme další nemocnice, školy… Co jsem udělal tak špatného?“

„Prodal jsi jedinečná umělecká díla.“

„Ale prodal jsem je jim. Někteří mají tolik peněz, že je můžou vyhazovat oknem, a tady se nám jich nedostává…“ Dýchal přerývaně a znovu se ho zmocnil hněv. „Pak mě jednoho krásného dne navštívil tvůj kolega Glauser-Röist a donutil mě přestat. *Zítra se váš obličej objeví na titulních stránkách novin na celém světě,* vyhrožoval. Vykládal jsem

mu, k čemu jsme ty peníze použili. Bylo mu to úplně jedno. Ted se topíme v dluzích.“

Co mi to řekl Farag v syrakuských katakombách? Pravda má vždycky přednost před lží, i když ublíží. Ted jsem se ptala, jestli Pierantoniova laskavost má přednost před nepoctivostí. Pochybovala jsem, protože šlo o mého bratra a protože jsem se jeho počínání zoufale snažila ospravedlnit? Anebo proto, že skutečnost nebývá jen černá nebo bílá a nezapadá do absurdní struktury norem a dogmat?

Octli jsme se na náměstí před bazilikou Božího hrobu. Ze všech stran ke mně doléhaly modlitby v různých jazycích. Ženy měly na krku překrásné růžence, mnohé klečely na tvrdé dlážděné zemi. Všimla jsem si i katolických kněží a ortodoxních mnichů s dlouhými vousy a černými pokrývkami hlavy. A nad touto lidskou skrumáží poletovali z okna na okno bílí holubi. Zde, na tomto místě přede mnou, byl Ježíš ukřižován. Do očí mi vstoupily slzy.

Bazilika, kterou dala postavit svatá Helena, působila impozantním dojmem.

Protože jsme vstoupili do boční lodě, zaskvěl se chrám v plné krase teprve po chvíli. Byla jsem tak pohnuta, že jsem si nedokázala zapamatovat vše, co jsem spatřila.

Kámen Posledního pomazání, na nějž bylo položeno Kristovo ukřižované tělo, byl obklopen věřícími. Stovky rukou kropily desku z načervenalého vápence svěcenou vodou a potom v ní smáčely kapesníky a růžence.

Viděla jsem Andělskou kapli, kde anděl zvěstoval svatým ženám Kristovo zmrtvýchvstání, Boží hrob a mramorovou lavici, na níž bylo umístěno Ježíšovo tělo. Na okamžik jsem poklekla - příliv návštěvníků nedovoloval zdržet se déle. Atmosféra uvnitř baziliky byla hypnotizující, avšak hemžení věřících i turistů mě vyčerpávalo.

Poté jsme sestoupili k místu, kde, jak vypráví Jakub de la Voragine, našla svatá Helena tři kříže. Otec Murphy si pohladil

vousy a pustil se do vyprávění legendy. Brzy však zjistil, že ví mnohem méně než my, a ochotně se nechal poučit.

Dozvěděli jsme se, že chrám patří stejným dílem římské, řecké ortodoxní a arménské ortodoxní církvi. Byl to výraz snahy nastolit mír mezi křesťanskými církvemi v Jeruzalémě. V bazilice se konaly rovněž bohoslužby pro koptské pravoslavné a syrské ortodoxní věřící. Koptským katolíkům však bylo toto právo upřeno, a tak začal Farag vehementně protestovat. Otec Murphy ho musel napůl vážně a napůl žertem požádat, aby nepřiléval oleje do ohně.

Když jsme si prohlédli baziliku, otec Murphy a Pierantonio navrhli, že nám ukážou další svatá místa.

„Ještě jsme neviděli podzemní kryptu," domáhala jsem se.

Bratr na mě vrhl nechápavý pohled, ale otec Murphy se spokojeně usmál.

„Jak víte, že je tady podzemní krypta?"

„To by bylo na dlouhé vyprávění," předběhl mě Farag. „Ale opravdu bychom se tam rádi podívali."

Clark se zamyšleně zatahal za vousy: „To bude těžké… Krypta je vlastnictvím řecké ortodoxní církve a katoličtí kněží, kteří měli příležitost do ní nahlédnout, by se dali spočítat na prstech jedné ruky… Snad váš bratr, kustod Salina, by mohl získat povolení."

„Vždyť jsem ani nevěděl, že existuje," ohradil se Pierantonio.

„Ani já jsem tam nebyl," přiznal Clark, „ale rád bych. Zavolejte ortodoxnímu patriarchovi Jeruzaléma." „Je to nutné?" ujišťoval se bratr. „Ano."

Pierantonio odešel do ústraní a z kapsy hábitu vytáhl mobilní telefon.

„Vyřízeno," prohlásil zvesela, když se po pár minutách vrátil. „Měli jste slyšet, jak byl překvapený! A kolik mě to stálo přesvědčování. Podle všeho jde o nějakou tajnou kryptu ukrytou v hlubinách země. Jak jste se o ní dozvěděli?"

„Jednou ti to, Pierantonio, povím.“

O chvíli později jsme stáli před popem s šedivým vousem. Otec Chrisostomos se dosud nevzpamatoval z překvapivého telefonátu. Pierantonio se představil a vyjmenoval všechny funkce, které zastává. Netušila jsem, že je jich tolik. Otec Chrisostomos mu podal ruku, avšak výraz úžasu z jeho obličeje stále nezmizel. Potom představil bratr nás a pravoslavný duchovní mohl dát konečně průchod svým pocitům.

„Nechci být indiskrétní,“ pravil, „ale mohli byste mi prozradit, jak jste se o existenci krypty dozvěděli?“

„Z jednoho starého dokumentu,“ odpověděl Skála promptně. A vyprávěl o křížových výpravách a o tajné kryptě, o staurofilacích se však nezmínil.

Pak jsme po starých kamenných schodech sestoupili několik poschodí do podzemí a octli jsme se v obdélníkovém prostoru, jenž zjevně sloužil jako skladiště. Na zdech visely obrazy bývalých patriarchů, nábytek zahalený igelitem spal spánkem spravedlivých, z věšáku splýval zvetšelý ortodoxní hábit. Vzadu, vedle masivních dveří ze železa, seděl stařeček s dlouhými bílými vousy. Vstal, když nás spatřil.

„Máme návštěvu,“ oznámil mu otec Chrisostomos.

Tlumeným hlasem spolu krátce pohovořili a pak se obrátili k nám: „Račte dál.“

Stařeček vytáhl ze záhybů sutany svazek klíčů a zvolna odemkl. Ukázalo se, že za železnými dveřmi jsou ještě jedny - ze dřeva. Konečně jsem tedy spatřila tajnou tisíc let starou kryptu staurofilaků, která měla uchránit Pravý kříž před rozběsněnými vojsky šíleného kalifa al-Hakema. Uprostřed jsem rozpoznala oltář s ikonou Ukřižování a vpředu relikviáře. Nalevo stály opráskané plechové skříně, rozkládací židle a dřevěný stůl. Kdyby to staurofilakové viděli, napadlo mě bezděčně. Ačkoli, usoudila jsem po chvíli, možná je to jen důmyslná maska. Kněží přistoupili s velkou úctou k relikviářům a ukázali nám drobné úlomky svatého dřeva.

Všichni jsme svaté předměty políbili - s výjimkou Skály. Ten stál zády k nám, nehybně jako solný sloup. Stařičký otec Stephanos si toho všiml a pohledem zjišťoval, co kapitána zaujalo. „Nádherné, viďte?“ prohlásil anglicky ke Glauseru-Röistovi.

Otočili jsme se - a na dřevěné desce opřené o zeď jsme spatřili Konstantinův kříž a pod ním dlouhý řecký text.

„Moje oblíbená modlitba,“ objasnil kapitánovi otec Stephanos. „Přeříkávám si ji - věřte mi - den co den už padesát let a neustále v ní objevuji novou krásu.“

„Co to je?“ zajímal se Skála a sklonil se, aby na nápis lépe viděl.

„Asi před třiceti lety nám specialisté z Anglie řekli, že jde o velmi starou křesťanskou modlitbu, pravděpodobně ze dvanáctého nebo třináctého století. Kajícník či umělec, který toto dílo zhotovil, nebyl Rek, protože v textu se vyskytuje řada chyb. Bazilice ho zřejmě daroval nějaký římský odpadlík.“

Sedla jsem si na bobek, vedle Faraga, a potichu překládala: „Ty, jenž jsi překonal pýchu a závist, obrň se nyní trpělivostí a očisti se od hněvu.“ Vymrštila jsem se a významně se podívala na kapitána.

„Ty, jenž jsi překonal pýchu a závist, obrň se nyní trpělivostí a očisti se od hněvu,“ zopakovala jsem italsky. Skála pochopil. Pro každého, kdo usiloval o totéž co my, to byl více než jasný vzkaz.

„Tohle je první věta, zapsaná červeně velkými řeckými písmeny.“

Otec Stephanos se na mě láskyplně podíval. „Slečna textu rozumí?“

„Promiňte,“ vyhrkla jsem. „Zničehonic jsem přešla do italštiny…“

„Neomlouvejte se,“ usmíval se. „Potěšilo mě, když jsem si všiml, jak vám radostně zajiskřilo v očích. Vidím, že rozumíte významu…“

Farag vstal a všichni tři jsme si vyměnili výmluvné pohledy. A pak jsme se, jako bychom byli smluveni, otočili ke staříkovi. Je otec Stephanos staurofilak? napadlo nás současně.

„Zajímá vás to?“ chtěl vědět. „Pokud ano, mohu vám dát publikaci vydanou krátce po návštěvě odborníků z Anglie. Fotografie jsou bohužel černobílé. Najdete tam samozřejmě i překlad,“ pronesl hrdě, „pořídil jsem ho sám.“ Na chvíli se odmlčel a pak začal zpaměti recitovat:

„Ty, jenž jsi překonal pýchu a závist, obrň se nyní trpělivostí a očisti se od hněvu. Protože ani květině nesvědčí k životu tma, musíš jít a prosit Boha o světlo. Kristus praví: neměj žádný strach z hrobu, jako Athéňané věř ve spravedlnost. Věř v Krista, věřil i zlotřilý výběrčí daní, bud trpělivý. Zvítězíš-li nad zlem, slunce vyjde ještě před novým rozedněním. Nechej se k Pravému kříži přibít hřeby sedmi a údery jako Kristus. Pak tě sladce vpustí do svých dveří a ty očistíš svou duši jako pokorný prosebník. Amen…

Krásná modlitba, že?“

„Ano, opravdu krásná,“ zamumlala jsem.

„Vidím, že na vás skutečně zapůsobila,“ zvolal šťastně. „Donesu vám ty publikace, pro každého jednu,“ slíbil a kolísavým krokem vyšel z krypty.

Deska byla na první pohled velmi stará, ztmavlá kouřem svící. Měřila asi metr na výšku a půl metru na šířku.

Bratr okamžitě pochopil, že jsme narazili na něco důležitého. Příhodně tedy zabavil otce Murphyho a otce Chrisostoma nezávaznou konverzací.

„Kvůli tomuto jsme přicestovali do Jeruzaléma,“ prohlásil kapitán.

„O tom není pochyb,“ souhlasil Farag. „Text je ovšem poněkud zvláštní.“

„Budeme mít co dělat, abychom si s ním poradili,“ přikývla

jsem.

„A jak na vás působí otec Stephanos?“ zeptal se Skála.
„Jako staurofilak,“ odpověděli jsme s Faragem unisono. „Taky si myslím.“

„Modlete se ji každý den,“ nabádal nás otec Stephanos, když se přišoural s brožurami pod paží. „Uvidíte, kolik krásy se v jejích slovech skrývá.“

Cítila jsem, jak se ve mně zvedá vlna vzteku. Jak cynicky se k nám chová! Pominula jsem skutečnost, že přede mnou stojí stařec, který navíc vůbec nemusí být členem bratrstva, a toužila jsem po jediném: popadnout ho za sutanu a zakřičet mu do obličeje, aby si z nás přestal utahovat. Pak jsem si vzpomněla, že v následující zkoušce se budu muset očistit od hněvu, a přinutila jsem se ke klidu. Byla jsem duševně i tělesně unavená a reagovala jsem přehnaně.

Když nás duchovní omámené vyprovodili z krypty, do baziliky Božího hrobu stále proudily zástupy turistů.

V budově Delegace nám vyhradili místnost, kam jsme se mohli uchýlit a bádat nad podivným textem modlitby. Z Biblické školy jsme si nechali přinést několik slovníků klasické i byzantské řečtiny a kapitán si vyžádal počítač s připojením na internet. Po střídmé večeři jsme se vrhli do práce. Glauser-Röist zasedl ke klávesnici a Farag a já jsme na stůl rozložili publikace, které nám věnoval otec Stephanos. Překlad modlitby - zejména ze stylistického a obsahového hlediska - byl poměrně přesný. Po stránce gramatické jsme však odhalili některé nepřesnosti. Jistě, otec Stephanos dělal, co bylo v jeho silách. Měl velmi ztíženou práci, protože autor řečtinu neovládal. Chybně používal slovesné časy (připouštím, že se jedná o složitou záležitost) a některá slova umístil na nesprávné místo do vět. Za jiných okolností bych se domnívala, že se - veden společenskou či náboženskou potřebou - snažil vyjádřil myšlenky v jazyce, který dostatečně neznal. Ale vzhledem k

tomu, že jsme měli co do činění se staurofilaky, byla taková úvaha absurdní. Zarážel nás také podivný a do značné míry nesrozumitelný obsah modlitby. A číslovka sedm se do textu zcela jistě nedostala náhodou.

Ten večer jsme příliš nepokročili. Byli jsme tak unavení, že se nám zavíraly oči. Přesvědčeni, že několik hodin spánku se pozitivně odrazí na našich duševních schopnostech, jsme se odebrali do postele.

Ale výsledku jsme se nedobrali ani následující den. Opakovaně jsme se zamýšleli nad každým slovem, ale s výjimkou první věty jsme si žádné přímé narážky na staurofilaky nevšimli.

Pracovna nám brzy začala být těsná. Knihy vypůjčené z Biblické školy, slovníky, papíry s poznámkami, vytištěné informace z internetu… A Faraga navíc napadlo, že bychom měli studovat nápis ve skutečné velikosti. Glauser-Röist se tedy uchýlil k postupu, který uplatnil, když jsme zkoumali obrázky mrtvého Etiopana. Oskenoval fotografii z publikace, zvětšil ji, vytiskl a nalepil na tuhý kartónový papír. Vysoká trojnožka, na kterou jsme chtěli reprodukci umístit, se však už do pracovny nevešla. V neděli jsme se tudíž přestěhovali do jiné, větší místnosti, kde jsme měli k dispozici i tabuli.

V neděli odpoledne jsme už začali propadat zoufalství. Sobecky jsem se rozhodla ponechat nešťastné kolegy jejich osudu a sama jsem se vypravila do františkánského kostela ve Starém městě. Pierantonio tam každou neděli v šest hodin večer sloužil mši a takovou příležitost jsem si samozřejmě nemohla nechat ujít, mimo jiné i proto, že matka by mě zabila. Protože kostel sousedil s bazilikou Božího hrobu, napadlo mě, že se vydám stejnou cestou jako prve. Potřebovala jsem se v klidu projít po Křížové cestě a najít sama sebe. Strkance, jichž se mi hojně dostávalo ze strany nedočkavých turistů, jsem považovala téměř za jakési privilegium.

Jak mě bratr telefonicky informoval, kostel se nalézal na

opačné straně než vchod do baziliky. Nebylo tedy nutné chodit až na náměstí. Zabočila jsem doprava a křivolakou uličkou jsem se dostala k cíli cesty. Vyslechla jsem si mši a poté jsme se s bratrem vydali na procházku. Dlouze jsme si povídali. Vyprávěla jsem mu o krádežích *Ligna Crucis* a o staurofilacích. A když začal padat soumrak, nabídl mi, že mě doprovodí až k Apoštolské delegaci. Viděla jsem mešitu al-Aksá, Skalní dóm a mnoho jiného. Na náměstí před bazilikou Božího hrobu jsme se na okamžik zastavili. U vchodu se tlačili turisté a náruživě fotografovali a nahrávali na video, jak se zavírají dveře.

„To je neuvěřitelné," kroutil hlavou bratr. „Lidi zajímá všechno. Nechceš se taky kouknout?"

„Jsi velice pozorný, ale ne, děkuji," odpověděla jsem sarkasticky. Stála jsem však dál, neschopna odtrhnout se od atmosféry večerního Jeruzaléma.

„Mimochodem…, chtěl jsem si s tebou o něčem promluvit…"

Zvedla jsem oči k mužíčkovi na vysokém žebříku. V ruce svíral velký svazek klíčů.

„Nevykládej mi, Pierantonio, že jsi provedl ještě něco."

„O mě nejde. Týká se to Faraga."

Prudce jsem se k bratrovi otočila.

„Co je s Faragem?"

„Upřímně řečeno," začal Pierantonio, „s Faragem nic. Tedy nic, co by s ním nemohlo být. Ale ty ses dostala do potíží."

Měla jsem pocit, že se mi zastavilo srdce.

Davem zděšeně zašumělo. Bratr se rychle otočil, ale já jsem stála jako opařená. Své city jsem se ze všech sil snažila udržet pod kontrolou, Pierantonia jsem však neobelhala.

„Co se stalo, bratře Longmane?" slyšela jsem. Ochromeně jsem zvedla oči k jinému františkánovi.

„Dobrý večer, otče," pozdravil dotázaný. „Klíčníkovi se zvrtla noha, když sestupoval ze schůdků. Naštěstí už byl skoro

dole.“

Byla jsem tak pohroužena do sebe, že mi trvalo několik vteřin, než jsem se vzpamatovala. *Klíčníkovi se zvrtla noha.… Klíčníkovi se zvrtla noha.…* Konečně jsem se probrala. Pierantonio poděkoval bratru Longmanovi a znovu se otočil ke mně: „Vrátnému se zvrtla noha. No… Slíbil jsem si, že dnes si s tebou o tom pohovořím…“

„Co ti přesně pověděl ten kněz?“

„Nesnaž se to zamluvit.“

„Nech už těch nesmyslů,“ utrhla jsem se. „Co ti přesně pověděl?“

„No, že ten vrátný uklouzl, když sestupoval ze žebříku, a upadl,“ odtušil bratr překvapeně.

„Ne!“ vykřikla jsem. „Neřekl *vrátný!*“

Pierantonio se náhle zarazil. Došlo mi, že mě pochopil.

„Klíčník,“ zamumlal nepřítomně. „Ten, kdo má klíče.“

„Musím s ním mluvit!“ rozhodla jsem a vrhla se mezi turisty. Klíčník v bazilice Božího hrobu je přece ten, kdo má klíče. A když odemkne, nikdo už nezamyká. Když zamkne, nikdo neodemkne… A pokud ne, taky dobře… Ale ověřit se to musí.

Když jsem doběhla ke vchodu, mužíček už byl na nohou a oprašoval si oblečení. Stejně jako mnoho Arabů, jak jsem si všimla, měl na sobě košili bez kravaty, u krku rozepnutou a rukávy vyhrnuté. Bylo vidět, že zadržuje vztek.

„Vy jste klíčník?“ zeptala jsem se anglicky.

Lhostejně se na mě podíval: „To je snad jasné,“ prohlásil a odvrátil se.

Bála jsem se, aby mi tato jedinečná příležitost neuklouzla mezi prsty.

„Promiňte,“ křikla jsem. „Řekli mi, abych našla toho, *kdo má klíče.*“

„Jistě, paní,“ odpověděl zády ke mně. Zřejmě si myslel, že nemám všech pět pohromadě.

„Vy mi nerozumíte," naléhala jsem a protlačila se blíž k němu. „Mám hledat člověka, o kterém platí, že když odemkne, nikdo už nezamyká. A když zamkne, nikdo neodemkne."

Mužíček se na chvíli zarazil, potom se pomalu otočil a upřeně se na mě zahleděl.

„Že by žena?" nedokázal potlačit převapení.

„Copak jsem první?"

„Ne," odpověděl po dlouhé době. „Přišly jsem i jiné, ale ne za mnou."

„Můžeme si tedy promluvit?"

„Ano. Počkejte tady na mě za půl hodiny."

„Je to on?" zajímal se Pierantonio, když jsem se k němu vrátila.

„Je. Přijde za půl hodiny. Zřejmě nechce, aby nás tu okukovali turisté."

„Tak se můžeme ještě projít," navrhl bratr.

Půl hodiny není mnoho. Pokud ovšem Pierantonio hodlal znovu zavést řeč na Faraga, mohlo těch třicet minut trvat celou věčnost. Požádala jsem tedy bratra o telefon a zavolala kapitánovi. Moje zpráva Glausera-Röista potěšila, zároveň však vyjádřil jisté obavy o mou bezpečnost, protože Farag ani on nemohou na setkání dorazit včas. Detailně mi vysvětlil, na co se mám vyptat a několikrát zopakoval - jako polámaná gramofonová deska - jak je mu líto, že si budu muset poradit sama.

Mluvili jsme dlouho - přesně půl hodiny.

„Ted si určitě myslíš, že na Faraga už nepřijde řeč," usmál se Pierantonio, když jsem mu odevzdala telefon.

„Ano."

„Chci ti jen pomoct…"

„Já vím," hlesla jsem se skloněnou hlavou. „Taková věc může potkat každého z nás… Jsme lidé jako všichni kolem… Copak tobě se to nikdy nepřihodilo?"

„No…" Přivřel oči a upřel pohled kamsi do dálky.

„Samozřejmě. Ale je to už dávno a nakonec zvítězila má víra.“

„Doufám, že tak to bude i u mě.“ Kdybychom byli v Palermu, objala bych ho. „Věřím, že mi Bůh pomůže.“

„Budu se za tebe modlit.“

Klíčník dodržel slovo.

„Zopakujte mi prosím tu větu,“ pravil přívětivě, když jsem k němu přistoupila.

„Zeptej se toho, kdo má klíče. Když odemkne, nikdo už nezamyká. Když zamkne, nikdo neodemkne.“

„Dobře, paní. Mám pro vás tento vzkaz: sedm a devět.“

„Sedm a devět? Co sedm a devět?“ zopakovala jsem zmateně. „Co to znamená?“

„To nevím, paní.“

„Nevíte?“

Mužíček pokrčil rameny. Nadcházela teplá noc. „Ne, paní.“

„A co máte společného se… staurofilaky?“ „S kým?“ zvedl udiveně obočí. „Nerozumím vám, paní. Jmenuji se Jakob Nusseiba. Naše rodina každý den zamyká a odemyká dveře baziliky Božího hrobu. V roce 637 nás tím pověřil kalíf Omar. Když vstoupil do Jeruzaléma, byli křesťané mezi sebou tak znepřáteleni, že svěřil klíče nám. A od té doby, třináct století, nejstarší syn odemyká dveře baziliky Božího hrobu. K této dávné tradici se v průběhu historie přidružila jiná - tajná. Když otec předává klíče nejstaršímu synovi, poví mu: Jestliže se tě někdo zeptá, zda jsi ten, kdo má klíče, a ten, o kterém platí, že když odemkne, nikdo už nezamyká, a když zamkne, nikdo neodemkne, odpověz mu: Sedm a devět. A tak jsem odpověděl i vám.“

Sedmička a devítka, Dantova čísla. Co ale znamenají tentokrát?

„Přejete si ještě něco, paní? Je už pozdě…“

Pomalu jsem zatřepala hlavou, abych se probrala ze zamyšlení. Málokterá královská rodina by se mohla pochlubit tak starým rodokmenem jako tenhle človíček - a přitom vypadá

tak nenápadně.

„Přišlo za vámi mnoho lidí? Tedy…“

„Rozumím, rozumím,“ ujistil mě chvatně. „Otec mi předal klíče před deseti lety. Ta slova jsem pronesl devatenáctkrát… S vámi dvacetkrát.“

„Dvacetkrát!“

„A můj otec šedesátkrát šestkrát. Myslím, že mezi těmi lidmi bylo pět žen.“

Glauser-Röist mi nařídil, abych se informovala také na našeho Etiopana, ovšem mužíček mi nedal příležitost.

„Lituji, ale už je pozdě a doma na mě čekají. Snad jsem vám pomohl. Ať vás ochraňuje Alláh.“

A než jsem se vzpamatovala, byl pryč.

„Nechceš zavolat kolegům?“ uslyšela jsem. Otočila jsem se. Za mnou stál Pierantonio s telefonem v ruce.

„Sedm a devět?“ vykřikoval kapitán jako pominutý a rozlícené přecházel po místnosti. Čtyři dny horečně pracoval u počítače. A výsledek? Propásl setkání s klíčníkem a připravil se o skromné zbytky trpělivosti. „Jste si jistá, že řekl sedm a devět?“

„Naprosto.“

„Sedm a devět,“ dumal Farag nahlas. „Sedmá a devátá zkouška? Devátá už přece neexistuje. Nebo je to sedmé a deváté slovo modlitby? Sedmá a devátá strofa z kruhu hněvivců? Sedmá a devátá Beethovenova symfonie?“

„Co stojí v sedmé a deváté strofě kruhu hněvivců?“

„Pověděl jsem vám přece, že v tomto kruhu je vše zahaleno hustým dýmem. Jinak se nic zvláštního nepřihodí,“ zavrčel Glauser-Röist.

Farag se natáhl pro Božskou komedii a našel šestnáctý zpěv Očistce. Kapitán ho počastoval pohrdavým pohledem.

„Sedmá strofa šestnáctého zpěvu, verš devatenáct až dvacet jedna,“ oznámil nám Farag.

Jich prosby Agnus Dei začínaly.
Táž byla slova všech,
týž způsob zpěvu,
že ve svornosti všechny zaznívaly.

„O čem mluví Dante v této pasáži?“ zajímala jsem se. „O duších, které se blíží k němu a k Vergiliovi. Přes hustý kouř je nevidí, slyší je však zpívat *Agnus Dei.*“ „*Agnus Dei?*“ zbystřil Skála.

„Ano. Tak se modlíme při mši: Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.“

„Řekl jsem vám, že je to nesmysl,“ mávl rukou. Farag opět shlédl ke knize. „A devátá strofa zní:

A kdo jsi ty, jenž dým náš rozštěpuješ
a o nás mluvíš tak, až budíš zdání,
že dosud čas dle kalend rozděluješ?“

„Duše překvapí, že vidí živého člověka,“ hádala jsem. „Opravdu nic, co by stálo za pozornost,“ zhodnotila jsem.

„Ne,“ souhlasil Farag a očima přelétal další verše.

„Vždyť to tvrdím od samého začátku,“ vybuchl kapitán. „Jediné, co stojí za pozornost, je ten hustý dým. A tím hustým dýmem je ta prokletá modlitba.“

„Které další možnosti jsi zmiňoval, Faragu?“

„Prosím?“

„Mluvil jsi o sedmé a deváté strofě šestnáctého zpěvu a pak tě napadly i jiné možnosti.“

„Ano. Řekl jsem, že se může jednat o sedmou a devátou zkoušku. Zkoušek je ale jenom sedm… Pak mě napadly Beethovenovy symfonie a sedmé a deváté slovo modlitby.“

„To vypadá nadějně,“ prohlásila jsem. Vstala jsem a přikročila k tuhému papíru s modlitbou. Po čtyřech dnech jsme

ji už znali zpaměti.

Ty, jenž jsi překonal pýchu a závist, obrň se nyní trpělivostí a očisti se od hněvu. Protože ani květině nesvědčí k životu tma, musíš jít a prosit Boha o světlo. Kristus praví: neměj žádný strach z hrobu, jako Athéňané věř ve spravedlnost. Věř v Krista, věřil i zlotřilý výběrčí daní, bud trpělivý. Zvítězíš-li nad zlem, slunce vyjde ještě před novým rozedněním. Nechej se k Pravému kříži přibít hřeby sedmi a údery jako Kristus. Pak tě sladce vpustí do svých dveří a ty očistíš svou duši jako pokorný prosebník. Amen…

Souhlasila jsem s kapitánem. Opravdu to byla kouřová clona. „Vezmi si zvýrazňovač," vyzval mě Farag. „Něco mě napadlo."

Ochotně jsem mu vyhověla. Jakmile Faraga něco napadlo, bylo to dobré znamení.

„Úvodní věta *Ty, jenž jsi překonal pýchu a závist, obrň se nyní trpělivostí a očisti se od hněvu* je napsána červeně. Jistě nejde o náhodu."

„O tom už jsme přece debatovali," poznamenal podrážděně Skála.

„Jedná se o jakési upozornění. Čekatel na staurofilaka sejde do krypty, prohlédne si relikviáře a objeví dřevěnou desku s řeckým nápisem."

„Ale není mi jasné," prohlásila jsem, „jak se člověk, který chce vstoupit do bratrstva, o existenci tajné krypty vůbec dozví. A jak se tam dostane?"

„Kdy jsme se do toho pustili my?" ozval se náhle Skála. Zastavil se a položil dlaň na opěradlo svého křesílka.

„Přesně před dvěma týdny," odtušila jsem. „V neděli čtrnáctého května. Byla jsem v Palermu, na pohřbu otce a bratra, když jste mi zatelefonovali."

„Ano, přesně před dvěma týdny," potvrdil Skála. „A máme

k dispozici vrtulník, letadlo, internet a můžeme se opírat o rozsáhlé vědomosti - naše i jiných. Představte si, že bychom museli cestovat pěšky nebo na koni a nebyli specialisté na několik oborů! Za jak dlouho bychom to zvládli každý sám?“

„To je něco jiného,“ protestoval Farag. „Nezapomeňte, že dnes už ztracené znalosti byly ve dvanáctém či třináctém století velmi běžné. Vzdělání nebylo atomizováno jako dnes: jeden člověk se mohl stát zároveň malířem, sochařem, básníkem, architektem, astronomem, hudebníkem, matematikem, atletem… Vzpomeňte si třeba na Leonarda da Vinciho. Lidé tehdy studovali všechny tyto věci odmalička. Věděli jste například, že Dante byl mimo jiné lékař?“

„Ale takový Abi-Ruj Iyasus,“ namítla jsem, „sotva získal klasické vzdělání. Vlastně pochybuji, jestli se mu vůbec nějakého vzdělání dostalo.“

„Proč myslíš?“

„No… Když vezmeme v úvahu, že se narodil v Etiopii, kde lidé umírají hladem…“

„Etiopie je země s historií, tradicí a kulturou,“ odporoval mi Farag, „kterou by jí mohla závidět Evropa i Amerika. Jistě, veřejnost je ovlivněna sdělovacími prostředky a vnímá ji jako chudý zaostalý stát kdesi v Africe. Uvědomme si však, že z Etiopie pocházela například královna ze Sáby a…“

„Prosím vás,“ přerušil Faragovy úvahy kapitán. „Neodbíhejte od tématu. Dosud jsem se nedozvěděl odpověď na jednoduchou otázku: Za jak dlouho bychom prošli těmi zkouškami - jednotlivě a bez pomoci?“

„Minimálně za několik měsíců,“ tipovala jsem. „Možná dokonce za několik let.“

„To jsem měl na mysli! Budoucí staurofilakové nespěchají. Putují od města k městu, od zkoušky ke zkoušce… Studují, vyptávají se… A když dorazí do Jeruzaléma, stráví zde měsíce, než…“

„Než jim dojde trpělivost - o kterou tady jde,“ usmál se

Farag.

„Přesně tak. Ale nás tlačí čas. Za čtrnáct dní jsme prošli předočistcem a dvěma kruhy očistce.“

„A s trochou štěstí,“ podotkl Farag, „budeme mít brzy za sebou i třetí.“

Zpozorněla jsem a znovu se chopila zvýrazňovače.

„Vykládal jsem o tom, že když budoucí staurofilak dorazí do krypty a spatří dřevěnou desku s Konstantinovým chrismonem a textem v řečtině, pochopí, že jde správným směrem. První věta mu klade na srdce, aby byl trpělivý - vždyť trpělivost tvoří protiklad hněvu. Je to tedy jen jakési doporučení, jak k úkolu přistupovat. Myslím si proto, že tuto část můžeme vynechat. A v následujících větách budeme hledat sedmé a deváté slovo.“

„Sedmé slovo je *tma,*“ ohlásila jsem a výraz označila, „deváté *jít.*“

„Výborně,“ nasadil Farag spokojený výraz. „Pokračujme…“

V každé větě jsem podtrhla sedmé a deváté slovo. Výsledek byl následující: *tma, jít, hrob, Athéňané, výběrčí, bud, před, rozednění, sedm, údery, dveře.*

„Je to jasné,“ radoval se Farag.

„Ano?“ ušklíbl se kapitán. „Mně tedy ne.“

„Domnívám se, že význam je zhruba tento: *Za tmy jdi od hrobu Athéňanú k výběrčímu. Buď tam před rozedněním. Sedmkrát zaklepej na dveře.*“

„Ale co máme vlastně dělat?“

„Myslím, že bychom se měli navečeřet a pokračovat potom,“ navrhl Farag. „Uvidíte, jak nám prospěje, když si popovídáme o něčem jiném.“

„Souhlasím,“ odpověděla jsem nadšeně. „Pojďte, kapitáne.“

„Já tady zůstanu. Mám nějakou práci.“

„Jakou?“

„Mohl bych odpovědět, že vám do toho nic není," odsekl. „Ale když vás to zajímá, rád bych zjistil, co znamenají ti Athéňané a výběrčí."

Cestou do restaurace jsem si vzpomněla, co mi o Glauseru--Röistovi pověděl bratr. Chtěla jsem to sdělit Faragovi, ale včas jsem se kousla do jazyka. Takové věci by si měl člověk nechat pro sebe.

Celou večeří mě provázel intenzivní pohled Faragových modrých očí. Unikala jsem před ním, jako by pálil. Napínala jsem všechny síly, abych dokázala vést běžný rozhovor. Chtě nechtě jsem si musela přiznat, že můj společník je… velmi hezký. Ano, a vlastně jsem ani nevěděla, čím mě zaujal. Líbilo se mi, jak mu padají vlasy do čela, jak se usmívá, jak gestikuluje.

A když jsme se vraceli do pracovny, vstříc sympatickému kapitánovi - Farag mu na talířku nesl večeři -, cítila jsem, jak se mi podlamují nohy a chtělo se mi utéct.

„Děje se něco, *BasileioV*

„Chci, aby to všechno rychle skonalo a abych už byla v Římě."

Farag mlčel. „Takovou odpověď jsem nečekal," řekl po chvíli smutně.

Když jsme vešli do pracovny, kapitán divoce bušil do klávesnice. Z tiskárny se sunul jeden papír za druhým. „Jak to šlo?" zajímala jsem se.

„Něco mám," zahuhlal, aniž odtrhl zrak od monitoru. „Podívejte se…"

Natáhla jsem se pro komínek papírů a očima prolétla nadpisy: *Bitva u Marathónu, Feidippidés, Původní trasa maratónu.*

„Jak si to mám vysvětlit?" znepokojila jsem se.

„V Řecku si zaběhnete maratón."

„Čtyřicet dva kilometrů?" vyjekla jsem zpitomělé.

„Ne," odpověděl Skála. Zamračil se a pevně stiskl rty.

„Zjistil jsem, že trasa, kterou v roce 490 před Kristem uběhl Feidippidés, aby oznámil Athéňanům vítězství nad Peršany, měřila jen třicet devět kilometrů. Jak jsem se dozvěděl na webových stránkách Mezinárodního olympijského výboru, čtyřicet dva kilometrů běželi sportovci poprvé až v Londýně v roce 1908. Je to vzdálenost od hradu Windsor ke stadionu White City, kde se olympijské hry konaly. Vzdálenost mezi Athénami a Marathónem je třicet devět kilometrů.“

„Nechci vypadat jako rejpal,“ pronesl Farag se silným arabským přízvukem (v posledních týdnech se ho už zbavil), „ale nepletu-li se, ten Feidippidés potom zemřel…“

„Ano, ovšem nikoli vyčerpáním z běhu. Podlehl zraněním z bitvy. Dočetl jsem se, že jako posel mnohokrát překonal vzdálenost, která dělí Athény od Sparty - tedy sto šedesát šest kilometrů.“

„A co ten hrob?“ chtěla jsem vědět.

„V Marathónu se nacházejí dva velké hroby - v jednom jsou pochovaní Peršané a v druhém Athéňané. To bude náš výchozí bod. Pořád ale nemůžu vypátrat, jak do toho zapadá ten výběrčí.“

„Takže zkouška v Jeruzalémě spočívala v tom, abychom zjistili, jak si počínat při další zkoušce v Athénách.“

„Ano. Proto Dante spojil oba kruhy do jednoho zpěvu.“ „Tentokrát nás tedy neoznačí křížem?“ „Toho bych se nebál…“

„Můžeme se tedy vypravit do Řecka,“ zasmál se Farag.

„Hned, jen co se dozvím, jak je to s tím výběrčím…“

„Toho jsem se bála,“ vzdychla jsem a s papíry v ruce klesla do křesla. Jak jsem znala kapitána, tak mi bylo jasné, že se nestihnu rozloučit s bratrem.

„Hledal jste slovo *výběrčí v* řečtině?“ napadlo Faraga.

„Ne. Nemám řecké znaky. Musím si nainstalovat příslušnou aplikaci.“

A tak zatímco se zabýval touto činností a přikusoval večeři,

pročítali jsme si s Faragem informace o maratónském běhu. Vždyť nezvládnu ani pár metrů, opakovala jsem si zděšeně. Stupidní staurofilakové! Vždyť jsem v životě nesportovala! Jak mám za noc urazit třicet devět kilometrů? Potmě! Copak si myslí, že kdekdo může závodit jako slavný olympijský vítěz Abebe Bikila?

Tohle přece nemůžu přežít. Proč se mám do takové akce vůbec pouštět? Pro další ozdůbku na kůži?

Konečně byl kapitán hotov a pak jsem se chopila práce já. Zadala jsem slovo *kapnicareías.* Jelikož se klasická a byzantská řečtina v mnohém výrazně liší od moderního jazyka, neobešla jsem se bez Faragovy pomoci. Společnými silami jsme tedy překládali vše, co se objevilo na obrazovce. Po půlnoci jsme se konečně dobrali k cíli. V jednom z četných odkazů jsme se dočetli o nádherném byzantském kostelíku v Athénách s názvem Kapnikaréa. Jeho založení se připisovalo Ireně, jež vládla v Byzanci v letech 797 až 802 po Kristu. Ve skutečnosti však dal kostelík postavit bohatý výběrčí daní a pojmenoval ho podle svého výnosného povolání: *Kapnikaréas,* výběrčí daní.

Následující den jsme se tedy měli vypravit do Athén, do kolébky naší civilizace. Kapitán strávil zbytek noci u telefonu a zajišťoval vše potřebné pro náš pobyt v Řecku.

Zítra tedy definitivně opustíme území, které lze ještě považovat za katolické, a vrhneme se do světa východního křesťanství. Pokud vše půjde podle plánu, z Athén vyrazíme do lakomé Konstantinopole, obžerné Alexandrie a smilné Antiochie.

Let do Athén trval sotva tři hodiny. Nezaháleli jsme ani minutu a pečlivě se připravovali na zkoušku ve čtvrtém kruhu - uprostřed očistcové hory.

Dante Alighieri, očištěn od hříchu hněvu, se cítí zase lehčeji a klade svému průvodci řadu otázek. Vergilius mu vysvětlí, že zatímco v prvních třech kruzích trpěly duše těch,

kdo ubližovali jiným, v posledních třech - v kruhu lakomství, nestřídmosti a smilstva - pykají ti, kteří ubližovali sami sobě.

„Můj sladký otče, jakých provinění
se hříšník tady v tomto kruhu zhostí?
Stojí-li nohy, hovor mdlý ať není.“
On: „Láska k dobru, líná k povinnosti,
zde napravuje se a popohání
se veslo též, ne pohotové dosti.“

Básníci dál hovoří o podstatě lásky a jejích příznivých i neblahých účincích. Vergilius rozpráví o svobodné vůli a vzápětí se objeví duše lenivců.

Tu já, jenž zřetelný a jasný zhola
výklad jsem přijal podle svého přání,
stál jsem jak člověk, ospalost jejž zdolá.
Ale tu ospalost mi znenadání
vzal zástup lidí, co šli v našich krocích
a obraceli se k nám po té stráni.
…
Hned u nás octla se ta vřava celá
a v běhu nás dav stínů skoro míjí,
když s pláčem zvolají dva z jejich čela:
„Jak spěchá do hor, hledte na Marii!
A Caesar, podrobit Leridu chtěje,
než do Španěl táh, obleh Marsilii!“
„Dál každý spěchej, času neztráceje
pro málo lásky,“ volali zas jiní,
„ať snahou v dobru se zas milost skvěje!“

Vergilius se jako vždy ptá na cestu k dalšímu kruhu. Jedna z duší je vyzývá, aby kráčeli dál. Básníci však zůstanou stát a v úžasu pozorují, jak duše těch, kdo se za života vyznačovali

leností, mizí v dálce jako vítr. Dante nakonec utrmácený usne.

Do Athén jsme dorazili kolem poledne. Na letišti na nás čekal vůz Jeho Blaženosti athénského arcibiskupa. Nastoupili jsme a zamířili k hotelu *Grande Bretagne*, hned vedle řeckého parlamentu. Cesta z letiště byla dlouhá, avšak město mě uchvátilo. Athény jako by nechtěly odhalovat svůj význam a své kouzlo hned. Když nás však z výšin Akropole pozdravil Parthenón, uvědomila jsem si, že se nacházím v hlavním kulturním městě Evropy. Ve městě bohyně Athény, Sokrata a Platona, ve městě milovaném římským císařem Hadriánem a anglickým básníkem Byronem.

Vrátný v zelené livreji nám úslužně otevřel dveře a postaral se o zavazadla. Hotel byl starobylý, s recepcí z mramoru a stříbrnými lustry. Přivítal nás sám ředitel. Uklonil se a uvedl nás do shromaždovacího sálu v prvním poschodí, kde na nás u vchodu čekala skupina ortodoxních prelátů s dlouhámi vousy. Jeho Blaženost Christodoulos Paraskevaides seděl v křesle v rohu. Nebylo mu více než šedesát roků, vousy měl dosud tmavé a oči bystré a usměvavé.

Jakmile nás spatřil, vstal a široce se usmál. „Jsem rád, že vás mohu přivítat v Řecku. A chtěl bych vám poděkovat za všechno, co děláte pro křesťanské církve," pronesl bezvadnou italštinou. A nedbaje protokolu sám se pustil do představování. Připadali jsme si jako hrdinové. Pokud duchovní v Jeruzalémě projevovali o naši práci velký zájem, pak řečtí popové se k nám chovali doslova obdivné. Kapitán vyprávěl o všem, co jsme dosud prožili - zamlčel ovšem detaily týkající se staurofilaků. Nemohli jsme věřit nikomu - dalo se předpokládat, že na shromáždění pronikl nějaký člen sekty. A jak jsme se dohodli v letadle, nezmínili jsme se ani o obsahu nadcházející zkoušky v Athénách. S tím byl obeznámen jen Jeho Blaženost Christodoulos. Věděl, že po setmění vyběhnou z Marathónu tři podivní sportovci, přičemž minimálně dva z nich strávili většinu života v knihovně.

Poté jsme byli pozváni na vynikající večeři. Podávala se *kousala*, nákyp z lilku, mletého masa a brambor, zalitý bešamelovou omáčkou, *souvlakia* s *tzatziki* - tedy kousky pečeného vepřového masa s citronem, bylinkami a olivovým olejem a jogurt s okurkou, česnekem a mátou a *kleftiko* - skopové maso pečené v alobalu. Pochutnala jsem si i na řeckém pečivu s rozinkami, bylinkami, zeleninou, olivami či sýrem. A zákusek se na jazyku jen rozplýval. Všimla jsem si, že Farag jí za čtyři. Není prostě nad řeckou kuchyni.

Po obědě oficiální část setkání skončila a popové nás nechali o samotě s Jeho Blažeností. Čekala nás spousta práce a Jeho Blaženost Christodoulos se ochotně nabídl, že nám pomůže. Byl to neobyčejně vitální a veselý člověk - a navíc, jak se ukázalo, sportovně založený.

„Musím se připravit na olympiádu v roce 2004," opakoval hrdě.

Vyprávěl nám, že první moderní olympijské hry se konaly v Řecku v roce 1896. Maratón tehdy vyhrál třiadvacetiletý řecký pastevec. Jmenoval se Spyros Louis, měřil sotva sto šedesát centimetrů a vzdálenost od Marathónu na athénský stadion urazil za dvě hodiny padesát osm minut a padesát sekund.

„Byl to profesionální sportovec?" zajímala jsem se. Věděla jsem, že třicet devět kilometrů nikdy nezdolám.

„Kdepak! Běžel úplnou náhodou. V té době byl vojákem a o své účasti na olympiádě se dozvěděl na poslední chvíli. Měl bezesporu talent, neabsolvoval však žádnou přípravu ani trénink. Miloval svou vlast, a tak se nenechal přemlouvat… Přece nemohl vyhrát cizinec!"

Na prvních olympiádách se zlaté medaile nerozdávaly. Spyros získal doživotní rentu ve výši sto drachem měsíčně a koně pro práci na poli.

„Ale víte, co je na tom nejzajímavější?" pokračoval čile náš

hostitel. „O čtyřicet let později, na olympiádě v Berlíně, předal vavřínový věnec, symbol míru, do rukou Adolfa Hitlera.“

„Ale… nebyl to tedy skutečný atlet,“ domáhala jsem se ujištění.

Tázavě jsem se podívala na kapitána. „Takže když nebyl atlet a zdolal třicet devět kilometrů za tři hodiny… Jak dlouho to může trvat nám?“

„To není tak jednoduché,“ prohlásil Glauser-Röist. Otevřel poznámkový blok a chvíli v něm listoval, dokud nenašel, co potřeboval.

„Dnes je dvacátého devátého května,“ prohlásil. „A podle údajů, které mi poskytla arcidiecéze, slunce zapadá ve dvacet hodin a padesát šest minut. Zítra vychází dvě minuty po šesté. Máme tedy devět hodin a šest minut.“

„Tak v čem je problém?“ zahlaholil Farag, div se neskácel ze židle. Všichni jsme se k němu otočili. „Myslel jsem si, že tuhle zkoušku nesložím.“

Pochopila jsem, jak se bál a že až dosud svůj strach tajil.

„Já to nezvládnu,“ svěřila jsem se.

„Máme celých devět hodin, Ottavio!“

„No a?“ vybuchla jsem. „Já nevydržím běžet devět hodin. A mám-li být upřímná, obávám se, že nedokážu běžet ani devět minut.“

Skála znovu zalistoval v zápisníku.

„Mužský rekord je kolem dvou hodin sedmi minut, ženský něco přes dvě hodiny dvacet.“

„Nedokážu to,“ opakovala jsem umíněně. „Víte, kolik jsem toho naběhala za posledních dvacet let? Nic! Vůbec nic! V životě jsem ani nedobíhala autobus!“

„Dám vám nějaká doporučení,“ prohlásil klidně Skála. „Nasadte volné, rovnoměrné tempo. Nesprintujte, jako byste skutečně chtěli vyhrát maratón. Pravidelně dýchejte, šetřte pohyby. Do kopce běžte pomalu, dělejte malé kroky, z kopce můžete zrychlit. Nezvedejte příliš kolena a tělo držte v pravém

úhlu.“

„O čem to mluvíte?“ zasténala jsem.

„O tom, jak se dostaneme do kostela Kapnikaréa, vzpomínáte si? Nebo se chcete zítra ráno vrátit do Říma?“

„Víte, co udělal Spyros Louis, když uběhl třicet kilometrů?“ usmál se řecký duchovní. Do naší pře evidentně nechtěl zasahovat. „Protože už byl velmi vyčerpaný, požádal o sklenku červeného vína a vypil ji jedním douškem. To mu vlilo do žil tolik síly, že posledních devět kilometrů skoro letěl.“

Farag se rozesmál. „Už tedy víme, co si počít, až nám dojde energie!“

„Dneska by mu to nepovolili,“ namítla jsem. Glauser-Röist mi pořádně hnul žlučí.

„Jakpak by ne? Atleti mohou pít cokoli, jen jim nesmí vyjít pozitivní test na doping.“

„My se budeme občerstvovat izotonickými nápoji,“ oznámil Skála. „Především paní doktorka bude muset pít často, aby doplnila ionty a minerální soli.“

Mlčela jsem. Tisíckrát raději bych se vrátila do výhně v syrakuských katakombách.

Kapitán si podal koženou aktovku a vytáhl z ní tři záhadné krabičky. Kdesi právě odbilo sedm hodin.

„Nasadte si tyto pulzometry,“ vyzval nás a ukázal nám jakési podivné hodinky. „Kolik máte roků, profesore?“

„K čemu to, prosím vás, potřebujete vědět?“

„Chci nastavit měřič tak, aby kontroloval činnost srdce. Pokud váš tep překročí únosnou mez, můžete zkolabovat - nebo v horším případě dostanete infarkt.“

„Můj tep tedy rozhodně únosnou mez nepřekročí,“ prohlásila jsem znechuceně.

„Kolik je vám tedy let?“ zeptal se kapitán znovu.

„Třicet osm.“

„Dobře. Od dvou set dvaceti odečteme třicet osm. Váš tep tedy nesmí být vyšší než sto osmdesát dva.“

„Rozumím,“ přikývl Farag a nasadil si hodinky na zápěstí. „A kolik let máte vy?“

Ta hrozná chvíle tedy přišla. Bylo mi jedno, že se kapitán nebo Jeho Blaženost dozvědí můj věk. Ale před Faragem jsem ho chtěla utajit. Neměla jsem však úniku.

„Třicet devět.“

„Výborně,“ přikývl Skála. „Zeny mají vyšší srdeční frekvenci než muži. Snesou větší zátěž. Ve vašem případě tedy od dvou set dvaceti šesti odečteme třicet devět. Teoreticky by vaše srdeční frekvence neměla překročit hodnotu sto osmdesát sedm. Protože však vedete sedavý způsob života, nastavím číslo sto dvanáct. Pamatujte si, že pokud se ozve pípnutí, musíte okamžitě zpomalit.“ „Jistě.“

„Tyto výpočty jsou přibližné. Každý člověk je jiný, výdrž záleží na tělesné konstituci a na trénovanosti. Pokud se budete cítit unavení, zastavte se a odpočiňte si. Ted vám povím něco o možných zraněních.“

„Nemohli bychom to vynechat?“ prohlásila jsem unuděně.

Věděla jsem, že si žádná zranění nezpůsobím a že můj pulzometr nezapípá. Poběžím prostě co nejpomaleji, až se dostanu do Athén.

„Ne,“ odbyl mě Skála. „Tato část je velmi důležitá. Než se vydáte na trasu, doporučuji vám provést zahřívací a protahovací cvičení. Nedostatek svalové hmoty může u lidí nezvyklých sportovat vést k poranění kloubů, zejména kolen a kotníků. Naštěstí poběžíte po asfaltu…“

„Po asfaltu?“ přerušila jsem ho.

„Určitě sis už představovala, jak se na tebe někde v lese sápe divoká zvěř,“ smál se Farag. „Že je to tak? Sázím svůj pulzometr!“

„Ano. Proč bych to nepřiznala…“

„Poběžíte po silnici,“ vysvětlil mi Skála. „Vede několika vesnicemi a městečky. Kromě toho vám doporučuji sledovat modrou čáru - před mnoha lety ji nechala namalovat řecká

vláda. Civilizaci v žádném případě neopustíme.“

Tak v lese snad nezahynu, uklidnila jsem se.

„Pokud byste ucítili prudkou svalovou bolest, ihned se zastavte. Zkouška pro vás skončila. Znamenalo by to pravděpodobně, že jste si natrhli sval. Kdybyste pokračovali, došlo by k nevratnému poškození. Pokud byste ucítili normální bolest, zlehka si na sval poklepejte. Bude-li tvrdý jako kámen, zastavte se. Mohlo by se jednat o svalovou křeč. Provedte masáž a protahovací cvičení. Jestliže bolest neustoupí, nemůžete už pokračovat… A teď se prosím jděte převléct, ať můžeme vyrazit. Najíme se cestou.“

V pokoji jsem měla připraven sportovní úbor. Ne že by vypadal nějak neobvykle, když jsem si ho však navlékla, vypadala jsem přímo obludně. Měla jsem chuť zahrabat se hluboko do země. Pak jsem si obula bílé tenisky a musela jsem uznat, že můj vzhled se poněkud vylepšil. Z vlastní iniciativy jsem si kolem krku diskrétně ovázala hedvábný šátek a byla jsem celkem spokojená. Vlasy jsem si svázala do culíku; v poslední době jsem neměla čas zajít do kadeřnictví. Oblékla jsem si vlněný plášť a vyrazila jsem. Ve vestibulu už na mě čekali mí kolegové, řidič a vrátný v zelené livreji.

V autě nám kapitán udílel poslední rady. Usoudila jsem, že hodlá běžet sám a s námi se nehodlá zdržovat. Souhlasila jsem. Takto budeme mít naději, že cíle dosáhne aspoň někdo.

Řecké silnice v sobě měly cosi venkovského. Provoz zde byl ve srovnání s Itálií spíše mírný a zdaleka nebyly v tak dobrém stavu. Jako bychom se posunuli o deset či patnáct let dozadu. Řecko bylo prese všechno nádhernou zemí.

Už se smrákalo, když jsme vjeli do ulic Marathónu. V údolí, zaklíněn mezi kopci, skýtal ideální místo pro starověké bojiště. Řidič nám objasnil, že během sezony sem proudí davy turistů, na konci května zde však narazíme leda na místní. Vůz zastavil vedle pahorku porostlého travou a květinami. Vystoupili jsme, vědomi si skutečnosti, že tady se odehrála

jedna z nejvýznamnějších bitev historie. Kdyby Peršané Řeky porazili a donutili je přijmout své náboženství, kulturu a politiku, nic z dnešního světa by neexistovalo. Všechno by bylo jiné, ani lepší ani horší, prostě jiné. Zde leželi padlí Athéňané a zde měla začít naše zkouška.

Řidič se s námi rozloučil a vůz zmizel v dáli. Plášť jsem nechala v autě, protože bylo teplo.

„Kolik času zbývá?“ zeptal se Farag. Měl na sobě podivný model sestávající z bílého trička s dlouhým rukávem a světlomodrých šortek. Každý z nás byl vybaven elegantním batůžkem.

„Je půl deváté,“ odpověděl Glauser-Röist. „Můžeme se trochu projít.“ Musela jsem uznat, že kapitán z nás tří vyhlíží nejlépe. Na první pohled bylo zřejmé, že od mládí sportuje, a červená souprava mu dokonale padla.

Kopec byl větší, než se jevil z dálky. Dokonce i kapitán jako by se nějak scvrkl. Najednou na nás začal kdosi pokřikovat. Rozhlédli jsme se - na kamenné lavičce sedělo několik stařík. Na hlavách měli černé klobouky a v ruce drželi hůl. Pobaveně po nás pokukovali. Nerozuměli jsme samozřejmě ani slovo.

„Ze by výbor staurofilaků?“ tipoval Farag.

„Nevím,“ odpověděla jsem, i když mě to taky napadlo. „Chováme se paranoidně.“

„Máte všechno připraveno?“ kontroloval nás kapitán.

„Nač ten spěch? Chybí ještě deset minut.“

„Trochu si protáhneme svaly.“

Sotva jsme se pustili do cvičení, rozsvítily se lampy veřejného osvětlení. Dědečkové nás bedlivě sledovali a evidentně se dobře bavili na náš účet. Chvílemi propukli v bujarý smích, což mě notně znervózňovalo.

„Nevšímej si jich, Ottavio…“

„Až vypátráme posledního Catona, tak mu něco povím o těch jeho špionech.“

„Modrá čára začíná v centru městečka. Snažte se se mnou držet krok, dokud tam nedorazíme," upozornil nás Skála. „Jste připraveni?"

„Ne," neodpustila jsem si. „Na tohle nebudu připravená nikdy."

Glauser-Röist si mě změřil pohrdavým pohledem a Farag kvapně odpověděl: „Ano. Až nám dáte pokyn, vyběhneme."

Kapitán se podíval na hodinky, pak se otočil, kývl na nás hlavou a vyrazil. Cvičení mi nebylo nic platné. Nohy jsem měla jako z olova a po několika krocích jsem lapala po vzduchu jako ryba na suchu.

Za několik minut jsme dorazili k olympijskému památníku - k obyčejné kamenné zdi, na místo, kde začínala modrá čára. Ted poběžíme už doopravdy, pochopila jsem. Bylo čtvrt na deset místního času. Vyrazili jsme. Styděla jsem se, když jsem si uvědomila, co si asi myslí obyvatelé Marathónu. Ukázalo se však, že o nás nejeví zájem. Byli zřejmě zvyklí na ledaco. Po chvíli kapitán zrychlil a brzy nám téměř zmizel z očí. Já jsem naopak zpomalila. Nasadím velmi volné tempo, umiňovala jsem si, přesně tak jsem si to přece naplánovala.

„Co se děje, *Basileio?"* otočil se ke mně Farag.

Znovu mě oslovil *Basileio.* Od chvíle, kdy jsme přiletěli do Jeruzaléma, mi tak řekl jen několikrát - a vždy, když jsme byli o samotě. Bylo to tedy tajné slovo, důvěrné, určené jenom mým uším.

Vtom se ozval pulzometr. A přitom jsem v podstatě šla!

„Je ti dobře?" ptal se ustaraný Farag.

„Je mi výtečně," prohlásila jsem. „Propočítala jsem to… Tímhle tempem budu v Athénách za šest nebo sedm hodin."

„Víš to určitě?"

„Ne, to vůbec ne. Ale kdysi - před mnoha lety - jsem se vydala na výlet. Za čtyři hodiny jsem ušla šestnáct kilometrů."

„Jenomže tady je jiný terén. Podívej se na ty kopce kolem Marathónu… A šestnáct krát dvě je pořád méně než třicet

devět.“

Rozhlédla jsem se a veškerá jistota vzala za své. Vzpomněla jsem si také, že tehdy jsem několik dní skoro nemohla chodit. Přála jsem si, aby se Farag konečně rozběhl a přestal se o mě starat. Bohužel to zřejmě neměl v úmyslu.

V uplynulých dnech jsem se tolik snažila soustředit jen na práci. Návštěva Jeruzaléma a rozhovor s bratrem mi hodně pomohly. Uvědomila jsem si však, že nádherné pocity se přetavily do hořkého utrpení. Člověk může bojovat s nemocí nebo s osudem, ale co si mám počít s tou silou, která mě táhne k tomuto fascinujícímu člověku?

Míjelo nás stále méně aut. Mohli jsme tedy běžet prostředkem a jediným nebezpečím, které na nás číhalo, byla tma. Jen zřídka jsme spatřili nějakou hospůdku či domek. V té chvíli jsem Faragovi byla vděčná, že mě nenechal samotnou.

Když jsme dorazili do města Pandeleimonas, začali jsme si vyprávět o byzantských císařích a o tom, jak málo se o Byzanci na Západě ví. Můj obdiv k Faragovým znalostem rostl. Čas ubíhal a kilometry také. Nikdy jsem se necítila tak šťastná a tak duševně svěží. Kolem půlnoci, ve spící vesničce Agios Andrea, začal Farag hovořit o své práci v muzeu. Byla to magická noc. Dokonce jsem ani necítila chlad, který se bez milosti snášel na temnou krajinu.

Tenký srpek měsíce nám na cestu příliš nesvítil. A přesto jsem se nebála. Byla jsem plně pohroužena do Faragových slov.

Měli jsme mnoho společného: především hlubokou lásku k práci, kterou vykonáváme, a obdiv ke starověku a jeho tajemstvím.

A oba jsme se cítili povolaní je odkrývat. V některých otázkách jsme se však neshodli. Je pravda, že se o prvních třech staletích našeho náboženství ví málo. Je pravda, že mnohá prázdná místa byla zaplněna falešnými dokumenty a zmanipulovanými svědectvími. Je pravda, že dokonce i

evangelia byla upravena tak, aby odpovídala ideologii rodící se církve. V žádném případě jsem nemohla připustit, aby se otevřely brány vatikánského archivu a všechno toto vyšlo na světlo.

Hodiny příjemně plynuly. Bez přestání jsme se smáli a bylo nám dobře.

Mati, Limanaki, Rafina… Blížili jsme se k Pikermi - polovinu trasy jsme měli za sebou.

Odmítala jsem si připustit únavu i bolest svalů. Chodidla mě začínala nesnesitelně pálit - a později, během jedné z nucených přestávek, jsem odhalila obrovské puchýře.

Šli jsme hodinu, dvě… A aniž jsme si to uvědomovali, neustále jsme zpomalovali. Udělali jsme si prostě takovou dlouhou noční procházku. Minuli jsme Spatu, Palini, Stavros, Paraskevi… Čas spěl k ránu a nám pořád nedocházelo, že před svítáním do Athén nedorazíme.

Cesta se stáčela doleva, mezi les piniových borovic. Náhle se ozval Faragův pulzometr.

„Jsi unavený?“ znepokojila jsem se. Neodpověděl.

„Faragu?“ Nebylo mu vidět do obličeje. „Musím ti něco říct…,“ pronesl tajemně. „Tak to nejdřív zastav.“ „Nemůžu…“

„Proč ne?“ podivila jsem se. „Stačí stisknout to oranžové tlačítko.“

„Chci ti povědět…,“ koktal.

Prudce jsem ho uchopila za zápěstí a zoufale si přála, aby mlčel. Najednou jsem pochopila, že se cosi změnilo. Ze jsme překročili hranici zakázaného území. Mlčela jsem.

„Musím ti…“

Pulzometr se rozkřičel znovu, ale tentokrát ho Farag rychle vypnul.

„Nemůžu ti to říct, protože je tolik překážek, které…“ Zatajila jsem dech.

„Ottavio, pomoz mi, prosím.“

Z hrdla se mi nevydral ani hlásek. Přála jsem si ho zadržet,

ale nešlo to. A v té chvíli se rozezněl můj pulzometr. S nadlidským úsilím jsem stiskla tlačítko a Farag se usmál.

„Víš, co ti chci povědět, vid?“

Mé rty se nedokázaly rozevřít. Strhla jsem si pulzometr ze zápěstí a Farag udělal totéž. Pořád se usmíval.

„Dobrý nápad,“ konstatoval. „Víš, *Basileio,* jak je to pro mě těžké? V předchozích… Ale tohle je tak strašně složité… Pomoz mi, *Basileio.*“

„Nemůžu ti pomoct,“ pronesla jsem cizím hlasem. „Rozumím…“

A pak už jsme nepromluvili. Mlčky jsme došli na předměstí Athén. Nikdy jsme nezakusila takovou bolest. O to horší, že i on mě měl rád. Ale nemohla jsem ho přijmout. Nebyla jsem volná.

„Ottavio!“ vykřikl najednou. „Je čtvrt na šest.“

Zpočátku jsem mu neporozuměla. Je čtvrt na šest, no a co? A pak se mi rozbřesklo. Čtvrt na šest! Nedorazíme tam včas! Zbývají nám ještě nejméně čtyři kilometry.

„Můj Bože,“ vykřikla jsem. „Co budeme dělat?“

„Utíkat!“

Popadl mě za zápěstí a vlekl mě za sebou jako blázen. Po několika metrech jsem se svezla k zemi.

„Já už nemůžu,“ sténala jsem. „Jsem strašně unavená!“

„Vstaň a utíkej!“ poručil mi autoritativně.

„Hrozně mě bolí pravá noha. Asi jsem si poškodila nějaký sval. Běž sám!“

Sklonil se, vzal mě za ramena a upřeně se mi podíval do očí.

„Jestli mě neposlechneš, povím ti, co jsem ti prve nemohl povědět. ..“ Sehnul se až ke mně, naše rty se téměř dotýkaly. „A povím ti to takovým způsobem, že se už nikdy nebudeš cítit jako jeptiška. Vyber si. Pokud poběžíš se mnou, nebudu naléhat.“

Bylo mi do pláče. Chtěla jsem ho obejmout a smazat ty

ošklivé věci, které vypustil z úst. Věděl, že ho miluji, a dával mi na výběr. Jestliže poběžím, ztratím ho navždy. Jestliže tady zůstanu sedět na asfaltu, políbí mě a já zapomenu, že jsem se někdy odevzdala Bohu. Přála jsem si, abych se nikdy nemusela takto rozhodovat, a litovala jsem, že jsem poznala Faraga.

Nasála jsem tolik vzduchu, že mi div nepukly plíce, setřásla jsem z ramen jeho ruce a s nelidským přemáháním jsem se zvedla. Jenom já vím, kolik úsilí mě to stálo - a vůbec ne proto, že jsem byla unavená a bolely mě nohy. Nepohnul se, jeho obličej se však stáhl smutkem.

„Jdeme?“ zeptala jsem se.

Chvíli se na mě díval, potom se křečovitě usmál a přikývl.

Ze zbytku cesty si mnoho nepamatuji. Vím, že jsem co chvíli kontrolovala čas a přemáhala bolest. Slzy mi tuhly na tváři chladem jitra. Deset minut před šestou jsme vešli na ulici Kifissias. Neměli jsme nejmenší naději zkoušku složit. Do středu města, ke kostelu Kapnikaréa, jsme se nemohli dostat ve stanovenou dobu. To nás však neodradilo. Běželi jsme dál. Ignorovala jsem bodavou bolest v boku i rozdrásaná chodidla. Po těle se mi řinul pot a zdálo se, že každou chvíli omdlím. Běžela jsem. Utíkala jsem před Faragem a on to věděl. Mohl mě předběhnout, ale neudělal to. A já, která se cítím vinna vždycky a vším, jsem si vyčítala, že ho brzdím, že se kvůli mně nebude moct očistit od hříchu lenosti. Nádherná noc se změnila v strašlivý zážitek.

Třída Vassilis Sofias byla bez konce. Před očima se mi míhala auta, lampy, reklamy, stromy a lavičky. Krásné hlavní město světa se probouzelo do nového dne. Do nového dne, který pro nás znamenal počátek konce. Bylo šest hodin. Otočila jsem se doprava i doleva - ale slunce jsem nespatřila. Co se stalo? Modrá čára, jež vedla naše kroky celou noc, se vytratila, ale my jsme bojovali dál. Proběhli jsme kolem našeho hotelu. Byly tři minuty po šesté. Kostel Kapnikaréa se nacházel na ulici Ermou.

Cítila jsem se, jako by mi někdo vrazil do boku nůž. Běžela jsem, protože nebe bylo dosud tmavé, neprozářené jediným slunečním paprskem. Stále je naděje, věřila jsem. Ale pak mě zradilo tělo. Když jsem vběhli do ulice Ermou, projela mi svalem ostrá bolest. Zaúpěla jsem a zastavila se. Farag se ohlédl. Vrátil se, levou paží mě objal pod rameny a tak jsme pokračovali. Skákala jsem po zdravé noze a opírala se o Faraga. Potáceli jsme se jako loďka zmítaná bouří, ale nevzdávali jsme se. Bylo šest hodin a pět minut a do cíle zbývalo zhruba tři sta metrů. Na konci se ulice rozšiřovala do náměstíčka a v jeho středu stál byzantský kostel Kapnikaréa.

Dvě stě metrů. Slyšela jsem, jak Farag přerývaně dýchá. Cítila jsem, že brzy mi vypoví službu i zdravá noha. Sto padesát metrů. Šest hodin sedm minut. Vytrvale jsme se belhali k cíli. Sto dvacet pět metrů. Najednou mě Farag uchopil s novou silou. Sto metrů. Šest hodin osm minut.

„Ottavio, musíš to vydržet," prosil mě bez dechu. Obličej i krk měl zplavený potem. Byli jsme tak blízko! A nemohla jsem už ani jít, ani dýchat.

„Ottavio, slunce!" zajíkl se.

Nemusela jsem ho hledat. Nebe světlalo. Vzepjala jsem se k posledním metrům. Zachvátila mě zimnice a vztek - vztek na slunce. Nadechla jsem se a vyrazila ke kostelu. Někdy jsme - omámeni vidinou cíle, hrdostí a tvrdošíjností - schopni dosáhnout všeho. Jistě to souvisí s pudem sebezáchovy, protože v těchto chvílích jednáme, jako by nám šlo o život. Utíkala jsem jako dosud nikdy. Seběhli jsme schůdky před kostelem, pohlédli jsme na portál, byzantskou mozaiku a Konstantinův chrismon.

„Zkusíme to?" zeptala jsem se. Ruce jsem opřela v bok a předklonila se.

„Co myslíš?" vykřikl Farag a vzápětí jsem uslyšela, jak buší na dřevo. Dveře se s pronikavým vrzáním otevřely a před námi stanul mladý pop s bohatým černým vousem. Zamračil se

a prohodil k nám pár slov v moderní řečtině. Když viděl, že nerozumíme, pronesl anglicky:

„Kostel se otvírá až v osm.“

„My víme, otče,“ odpověděl Farag. „Ale… potřebujeme se dostat dovnitř. Chceme si očistit duši jako pokorní prosebníci.“

V úžasu jsem vzhlédla k Faragovi. Jak ho napadlo použít slova z jeruzalémské modlitby?

Mladý pop nás provrtal zkoumavým pohledem a pak se nad námi slitoval.

„Dobrá, pojdte tedy.“

Nenechala jsem se obelstít. Ten hoch v sutaně byl staurofilak. A poznala jsem, že Farag zastává stejný názor.

„Mimochodem, otče…,“ spustil Farag a rukávem mi otřel z obličeje pot. „Nezahlédl jste tady našeho přítele? Takový vysoký a světlovlasý…“

Kněz chvíli přemýšlel. Byl to podle všeho výborný herec. „Ne,“ prohlásil nakonec. „Ale pojďte prosím dál. Nestůjte na ulici.“

Kostel byl skvostný. Patřil k těm krásným lidským výtvorům, které musí civilizace i čas vzít na milost, protože jinak by i ony tak trochu zemřely.

Žluté štíhlé svíce vrhaly zlatavý lesk na půvabný ikonostas.

„Nechám vás, ať se můžete v klidu pomodlit. Zavolejte mě, kdybyste něco potřebovali,“ pravil trochu roztržitě pop a vrátil se ke dveřím. Slyšeli jsme, jak zamyká. Byli jsme zde uvězněni.

Co bychom tak mohli potřebovat? A sotva mi v uších dozněla ona přívětivá slova, ucítila jsem tupou ránu v zátylku. Na víc si už nepamatuji. Bylo mi jen líto, že jsem si tento půvabný kostelík nestihla prohlédnout důkladněji.

Procitla jsem do ledového světla zářivek. Pokusila jsem se otočit, protože jsem tušila, že vedle mě někdo je. Ale pro úpornou bolest hlavy jsem od svého záměru upustila. Zaslechla

jsem příjemný ženský hlas a znovu jsem pozbyla vědomí. Pak jsem se probudila znovu. Naklánělo se nade mnou několik osob v bílém. Z paže mi trčela průsvitná trubička. Po pravé straně jsem spatřila stojan s umělohmotným vakem naplněným tekutinou. Opět jsem usnula. Po nějaké době jsem se probrala k vědomí - jaksi definitivně. Museli mi podat spoustu léků, protože jsem necítila žádnou bolest. Jen se mi trochu točila hlava a zvedal se mi žaludek.

U stěny seděli na zelených rozkládacích židlích dva muži. Jakmile zaznamenali, že jsem zamrkala, zvedli se a přistoupili k lůžku.

„Sestra Salinová?“ otázal se jeden z nich italsky. Když se mi podařilo zaostřit zrak, všimla jsem si, že má na sobě sutanu. „Jsem otec Cardini, Ferruccio Cardini, z vatikánského velvyslanectví. A se mnou je tu Jeho Eminence Theologos Apostolidis, tajemník Synodu řecké církve. Jak se cítíte?“

„Jako bych dostala pořádnou ránu do hlavy… A mí kolegové - profesor Boswell a kapitán Glauser-Röist?“

„Nemějte obavy. Leží ve vedlejších pokojích. Už jsou vzhůru. Navštívili jsme je a cítí se dobře.“ „Kde to vůbec jsem?“

„Ve všeobecné nemocnici v Athénách. Odpoledne vás našli nějací námořníci u přístavu a dopravili vás sem. Personál si všiml, že máte u sebe diplomatickou akreditaci, a okamžitě nás kontaktoval.“

Průhledná plenta u mého lůžka se rozhrnula. Spatřila jsem vysokého tmavovlasého lékaře s obrovským tureckým knírem. Nahmatal mi tep a prohlédl oči a jazyk. Pak se obrátil k řeckému knězi.

„Doktor Kalogeropoulos se ptá, jak se vám daří,“ obrátil se na mě duchovní anglicky.

„Dobře,“ odpověděla jsem a pokusila se zvednout. Paži už jsem měla volnou.

Doktor pronesl několik slov a kněží se odvrátili. Potom

stáhl prostěradlo. S hrůzou jsem zjistila, že mě navlékli do odpudivé fialové košile. Chodidla jsem měla ovázaná, což mě nepřekvapilo, ale nechápala jsem, proč mám gázu také kolem stehen.

„Co se mi stalo?“ zajímala jsem se. Otec Cardini přeložil otázku lékaři a ten sáhodlouze odpověděl.

„Doktor Kalogeropoulos říká, že na nohou máte velmi podivná zranění. Podobná - ovšem starší - našli i na jiných částech vašeho těla. Prosí vás, zda byste mu k tomu mohla něco povědět.“

„Bohužel nic nevím, ale chtěla bych si je prohlédnout.“

Lékař mé žádosti vyhověl a opatrně mi sundal obvazy. Pak vyšel z místnosti. Kněží stáli odvráceni ke zdi a já jsem zde ležela napůl odkrytá, v odporné košili a s holýma nohama. Naštěstí jsem v této potupné pozici nesetrvala dlouho. Lékař se zakrátko vrátil se zrcadlem. Pokrčila jsem nohy a na zadní straně stehen jsem spatřila na pravé noze kříž ve tvaru písmene X, *crux decussata*, a na levé řecký kříž. Jeruzalém a Athény - navždy vryty do mého těla. Teď jsem si přála vidět Faraga. V zrcadle jsem však bohužel spatřila i svůj obličej - oči jsem měla propadlé a pleť pomačkanou. A co bylo nejhorší, na hlavě mi trůnil obrovský turban z gázy. Ihned jsem se dožadovala vysvětlení.

„Pan doktor říká,“ tlumočil mi otec Cardini, „že máte poranění na hlavě. Z rozboru krve se ukázalo, že jste požili alkaloidní látky - a pan doktor by rád věděl jaké.“

„Copak nás má za narkomany, nebo co?“ nasupila jsem se.

Otec Cardini mlčel.

„Povězte mu, že nic nevím a že chci vidět své společníky.“

Posadila jsem se na okraj postele a nohy jsem spustila na zem. Lékař se zděsil. Položil mi ruce na ramena a jemně se mě pokusil položit. Naštěstí se mu to nepodařilo.

„Požádejte prosím pana doktora,“ obrátila jsem se na otce Cardiniho, „aby mi donesli oblečení, a oznamte mu, že chci

sundat ten obvaz, co mám na hlavě.“

Následovala vzrušená debata.

„Pan doktor to nedoporučuje, sestro Salinová,“ oznámil mi otec Cardini. „Tvrdí, že jste dosud velmi slabá.“

„Víte, otče, jak důležitá práce nám byla svěřena?“ otázala jsem se.

„Víceméně.“

„Tak povězte doktorovi, že se cítím jako znovuzrozená a že chci svoje oblečení!“

Nastala ještě ohnivější diskuse. Nakonec lékař uraženě vyrazil z místnosti a po chvíli vešla mladá ošetřovatelka s igelitovou taškou. Beze slova ji položila k posteli a začala mi rozmotávat obvaz na hlavě. Okamžitě se mi ulevilo. Jako by mi ten krunýř z gázy svíral mozek. Vjela jsem si prsty do vlasů a načechrala je. Na zátylku jsem nahmatala velkou bolavou bouli.

Sotva jsem se oblékla, ozvalo se slabé zaťukání. Ve dveřích stanuli Farag a kapitán v bílých turbanech a nevábných modrých košilích.

„Jak to, že ty jsi už nastrojená a my ne?“ zajímal se Farag.

„Protože neumíte uplatnit svou autoritu,“ smála jsem se. Srdce se mi rozbušilo radostí. „Jste v pořádku?“

„Ano, ale tady se k nám chovají jako k dětem.“

„Chcete se na něco podívat?“ zeptal se Glauser-Röist a podával mi povědomý hrubý papír.

Apostoleion, přečetla jsem.

„Tak znovu do práce,“ konstatovala jsem.

„Ano. Jen co se nám odsud podaří zmizet,“ prohlásil kapitán a zachmuřeně se rozhlédl.

„Tak to bude až zítra. Protože v jedenáct hodin v noci nás asi nepropustí.“

„Cože?“ podivila jsem se. „To jsme byli v bezvědomí celý den?“

„Tak podepíšeme revers, nebo jak tomu tady říkají,“ navrhl

kapitán. „Jdu to zařídit," dodal a odešel z místnosti.

Využila jsem jeho nepřítomnosti a podívala se na Faraga. Pod očima mu vystupovaly temné kruhy a dlouho se neholil. Srdce se mi rozbušilo ještě víc, pokud to vůbec bylo možné. Vzpomněla jsem si na to, co se událo v noci. Bylo to tajemství, o kterém jsem věděla jen já a on. Farag se ale tvářil, že si na nic nepamatuje. Aniž mi věnoval jediný pohled, obrátil se ke kněžím. Zůstala jsem zmateně stát. Copak se mi to všechno jen zdálo?

Nepromluvil se mnou, ani když jsme opustili nemocnici a nastoupili do vozu vatikánského velvyslanectví. Jeho Eminence Theologos Apostolidis se s námi už předtím mile rozloučil u východu a zamířil ke svému vozu. Farag konverzoval pouze s kapitánem nebo s otcem Cardinim, a jestliže jsme o sebe náhodou zavadili pohledem, tvářil se, jako bych byla průhledná. Pokud mi chtěl ublížit, tak se mu to dařilo na výtečnou. Ale já jsem se nemínila poddat lítosti, kterou jsem cítila. Modlila jsem se několik hodin. Prosila jsem Boha, aby mi pomohl. Utíkala jsem se k Němu, dokud jsem nenašla klid, který jsem potřebovala. Spala jsem dobře, avšak moje poslední myšlenka, když jsem usínala, patřila Faragovi - a první, když jsem se ráno probouzela, také.

Nepodíval se na mě při snídani, cestou na letiště a ani v letadle.

Westwind se pomalu stal naším domovem. Opatrně jsme si sedli (zranění na stehnech byla dosud čerstvá) a vzápětí jsme se mohli těšit z pozornosti naší oblíbené letušky Paoly, jíž kapitán předpovídal ty nejhorší konce.

Glauser-Röist se pochlubil, že maratón uběhl za čtyři hodiny a že pulzometr ani nepípl.

Farag se smál, potřásl mu rukou a poplácal ho po rameni. Trpce jsem si vzpomněla na naše pískající pulzometry a na kouzelnou noční cestu do Athén.

Let do Istanbulu trval krátce a stěží jsme se stačili připravit

na další zkoušku. V Konstantinopoli ze sebe smyjeme hřích lakomství a - jak píše florentinský básník - budeme ležet na zemi.

Když jsem se takto octl v vátém kruhu,
lidi jsem v pláči spatřil, kteří těly
tam poklesali, k zemi tvář, druh k druhu.
Adhaesit pavimento anima mea)" měli*
vždy povzdech na rtech, jenž se sotva slyší,
že slovům těm jsme stěží rozuměli.

„To je všechno, čeho se můžeme chytit?" zeptal se zklamaně Farag.

„Ještě máme to slovo *Apostoleion,"* připomněl mu Glauser-Röist. Klidně si přehodil nohu přes nohu, jako by ho nebolely jizvy na stehnech ani unavené svaly.

„Vatikánská nunciatura v Ankaře a Konstantinopolský patriarchát už na tom pracují. Když jsme v noci dorazili do hotelu, spojil jsem se s monsignorem Lewisem a s tajemníkem patriarchy otcem Kallistem. Zjistil jsem, že *Apostoleion* byl slavný ortodoxní kostel Svatých apoštolů, který až do jedenáctého století sloužil jako panteon pro byzantské císaře. Byl to druhý největší chrám - po svaté Sofii. Dnes však z něho nic nezbylo. Turecký dobyvatel Mehmet II., jenž způsobil zánik Byzantské říše, ho nechal zbořit."

„Nic z něho nezbylo?" vyjekla jsem. „Tak co tedy po nás vlastně chtějí?"

„To musíme zjistit. Na místě bývalého kostela dal Mehmet II. postavit mauzoleum, mešitu Fatih Camii. Ta stojí doposud. Z původní byzantské stavby se nedochovalo nic - ani kámen. Ale počkáme na další informace. Požádal jsem je, aby mi zjistili naprosto všechno, pokud jde o historii chrámu i mešity.

---

*) Adhaesit pavimento anima mea - do prachu je přitisknuta moje duše, Žalm 119: 25. (Pozn. aut.)

Zajímal jsem se o plány, mapy, jména architektů, sekundární literaturu a tak dále. Nic jsem neponechal náhodě. Apoštolský nuncius monsignore Lewis mi slíbil, že můžeme počítat s pomocí jednoho z nejvyhlášenějších expertů na byzantskou architekturu. Velký zájem na zdaru našeho počinu má i patriarchát - také oni přišli o úlomek Pravého kříže. Ke krádeži došlo asi před měsícem v patriarchálním kostele svatého Jiří - a to byli varováni. Kdysi mocný Konstantinopolský patriarchát však dnes nedisponuje dostatkem finančních prostředků na zabezpečení relikvií. Zdá se, že.veškeré obyvatelsvo je dnes islamizováno.“

Vtom nám pilot oznámil, že za půl hodiny přistaneme na mezinárodním letišti v Istanbulu.

„Měli bychom si pospíšit,“ prohlásil Glauser-Röist a znovu otevřel knihu.

„Kde jsme přestali?“

„Dante slyší, jak duše lakomců recitují verš z Žalmu 119: *Do prachu je přitisknuta moje duše,“* oznámil Farag. I on upíral oči do knihy.

„Ano… Takže Vergilius se znovu ptá, jak se dostane do dalšího okruhu.“

„A Dantovi tentokrát žádný anděl nesmyl z čela další P?“ zajímala jsem se. Pálila mě jizva na pravém stehně.

„Dante se o tom nezmiňuje pokaždé explicitně,“ poučil mě kapitán. „Vždycky ale říká, že se cítí lehčeji, a pouze někdy připomene, že se zbavil dalšího P. Chcete se ještě na něco zeptat?“

„Ne, děkuji. Můžete pokračovat.“

„Tak tedy… Lakomci odpovědí básníkům:

‚Když nemusíte ležet a z té pláně
rychleji cestu nalézt si smíte,
vždy pravice své mějte k vnější straně.'„

„Pokud tomu dobře rozumím," přerušila jsem kapitána znovu, „po pravé ruce budou mít propast." Glauser-Röist se na mě podíval a souhlasně přikývl.

Dante dlouho rozmlouvá s duší papeže Hadriána V., proslulého svým lakomstvím. Najednou mi došlo, na kolik papežů jsme v Očistci už narazili. Je jich tolik i v Pekle? Božská komedie tudíž opravdu není tím, za co se tradičně vydává. Dante v ní neoslavuje katolickou církev - spíš naopak.

Po chvíli jsem se znovu zaposlouchala do kapitánova výkladu. Zrovna četl první tercíny dvacátého zpěvu, v nichž autor popisuje, jak se se svým průvodcem musí proplétat mezi naříkajícími dušemi lakomců.

Já i můj vůdce dále jsme se hnuli
volnými místy stále podle skály,
jak ten kdo u zdi k cimbuří se tulí.
Lidé, jimž krůpěj po krůpěji valí
se z očí zlo, jež světem celým hárá,
na druhý kraj vně příliš uhýbali.

Pasáží, v níž autor uvádí příklady potrestané lakoty, jsme se dlouze nezabývali. Zničehonic se země nebezpečně otřese. Vergilius však Danta uklidňuje, že pokud jde s ním, nemůže se mu nic přihodit. Na počátku dvacátého prvního zpěvu je podáno vysvětlení tohoto zvláštního jevu: je to znamení, že si někdo z odsouzenců odpykal trest. Tentokrát se jedná o neapolského básníka Publia Papinia Statia. Básník pochopitelně netuší, s kým má tu čest, a hovoří o svém hlubokém obdivu k Vergiliovi. Dante se přirozeně začne smát. Statius se urazí, když se však nedorozumění vysvětlí, padne na kolena a vyznává se ze svého obdivu.

V tom okamžiku začalo letadlo klesat tak prudce, že mi zalehlo v uších. V uličce se opět objevila mladinká Paola. Požádala nás, abychom se připoutali, a naposledy nám nabídla

nějaké občerstvení. Poprosila jsem o sklenku nepříliš dobrého baleného džusu. Zoufale jsem si přála spát. Věděla jsem samozřejmě, že na odpočinek budu muset zapomenout. Ano, měli jsme dokonalý servis a nebyli jsme sami - nedostávalo se nám však času.

Vůz s vatikánskou vlajkou a dvěma policejními motocykly na nás čekal přímo na letištní ploše. Farag pohladil luxusní čalounění a podivil se, jak moc jsme od Syrakus povýšili.

Istanbul jsem navštívila v roce 1992 kvůli výzkumu, za který jsem získala Gettyho cenu. Můj tehdejší dojem byl mnohem příznivější než nyní - těch příšerných, do nebe čnících obytných domů z betonu jsem si před desíti lety nevšimla. S tímhle městem se stalo cosi hrozného, napadlo mě. Ulicemi Zlatého rohu jsme jeli do čtvrti Fhanar, kde se nacházel Konstantinopolský patriarchát. S úděsem jsem zaznamenala, že na místech, kde stávaly dřevěné domečky s barevnými žaluziemi, obchodují nyní Rusové se zbožím všeho druhu. Mladí Turci již nenosili otomanský knír, nýbrž islámský plnovous. Všimla jsem si také, že stoupl počet žen se zahaleným obličejem.

Konstantinopol, nejbohatší hlavní město starověké historie, přetrvala až do patnáctého století. Z paláce u břehů Marmarského moře ovládali byzantští císaři území od Španělska po Blízký východ. Tvrdí se, že v Konstantinopoli bylo možné zaslechnout všechny jazyky světa. Nedávné archeologické vykopávky ukázaly, že v době císaře Justiniána bylo uvnitř hradeb sto šedesát lázní. Nyní jsem však viděla zubožené a zaostalé město. Vatikán, centrum katolického světa, hýřil leskem a bohatstvím. Střed ortodoxního světa, skromný Konstantinopolský patriarchát, se nacházel na periferii Istanbulu, v zbídačelé a extrémně nacionalistické čtvrti. Vzhledem k opakovaným útokům bylo nutné obehnat komplex budov patriarchátu vysokou zdí, jež však stěží mohla plnit svou ochrannou funkci. Takový tedy byl žalostný konec tisíc pět set

let trvající slávy a moci. Turečtí policisté zastavili na ulici, ovšem náš vůz vjel až na nádvoří, před jednu z budov. Přivítal nás starý pop, otec Kallistos, tajemník patriarchy. Vysvětlil nám, že nás uvede do shromaždovacího sálu, kde nás očekávají již od rána. Octli jsme se v prosluněné místnosti s výhledem na kostel svatého Jiří. Na kobercích a tapiseriích, vyřezané na stolech a židlích - všude jsme viděli císařského orla a korunu, symboly zašlé slávy a moci. Patriarcha Bartolomeos I. byl oblečen jako obyčejný pop. Měl asi šedesát let, na nose mu seděly velké brýle a nesměle se schovával za dlouhý vous. Vyzařovala z něho však taková důstojnost, že jsem měla dojem, jako bych se octla před některým ze slovutných byzantských císařů. Vedle něj stál vatikánský nuncius monsignore

John Lawrence Lewis. Přivítal nás a začal s představováním. Nápadně se podobal manželovi anglické královny, vévodovi edinburskému. Byl stejně vysoký a štíhlý, elegantní a především - holohlavý a s velkýma ušima.

„Ottavio, drahoušku, kde se tu bereš?“ vytrhl mě ženský hlas. Neznámá se afektovaně usmála a na jehličkových podpatcích vyrazila ke mně. Měla slušivé modré sako s minisukní, na ramena jí padaly kaskády kaštanových vlasů a byla nápadně nalíčená. Patřila k oněm ženám středního věku, které žijí v domnění, že je jim sotva dvacet.

„Ty si na mě nevzpomínáš?“ usmívala se.

„Bohužel…,“ prohlásila jsem. Byla jsem si jista, že jsem ji nikdy neviděla.

„Já jsem přece Doria!“

„Doria?“ Matně jsem si vybavila obličeje sester Sciarrových. „Doria Sciarrová? Concettina sestra?“

„Ottavio!“ vykřikla a vrhla se mě obejmout, i když velmi opatrně, aby si nerozmazala make-up. „Není to fantastické?“ radovala se. „Po tolika letech… Kdy jsme se vlastně viděly naposled? Před deseti lety? Nebo snad už před patnácti?“

„Před dvaceti," opravila jsem ji suše.

Nechápala jsem, proč hraje tohle divadýlko. Nenáviděla mě z celého srdce, a kde mohla, tam mi - a mnoha jiným - ublížila.

„Ach ano," pravila zasněně. Vypadala jako panenka Barbie. „Není to nádherné? Kdo by si to byl pomyslel?"

Vzpomněla jsem si, co mi tehdy v přístavu pověděla Giacoma. *Máme nějaké problémy se Sciarrovými… Vedou proti nám špinavou válku,* vybavila jsem si.

„Doslechla jsem se o otci a bratrovi… Je mi to moc líto. Jak se drží maminka?"

Chtěla jsem jí něco odseknout, ale v poslední chvíli jsem se ovládla.

„Dovedeš si to představit…"

„Ano. Bylo to hrozné, když nám před dvěma lety zemřel otec." „Co tady děláš?" přerušila jsem ji, zřejmě dost příkře, jak jsem usoudila z jejího pohledu.

„Monsignore Lewis mě požádal, abych se o vás postarala. Přijeli jsme z Ankary. Pracuji jako kulturní ataše na italském velvyslanectví."

No nazdar, pomyslela jsem si. Ten věhlasný expert na byzantskou architekturu je tedy Doria.

„Tak kamarádky jsou znovu pohromadě," prohlásil monsignore. „Máte opravdu štěstí, sestro Salinová, že se vám může vaše přítelkyně Doria věnovat. Obracejí se k ní o radu dokonce i Turci!"

Doria se polichoceně usmála. „Pro ně jsou byzantské památky spíš přítěž než skvost, o který by se mělo pečovat," prohlásila.

Monsignore předstíral, že nepříjemnou poznámku přeslechl, a odvedl mě k patriarchovi. Jeho Svatost Bartolomeos I. ke mně natáhl ruku. Poklonila jsem se a políbila mu prsten. Přemýšlela jsem o tom, jak dlouho budeme muset mezi sebou trpět mou *kamarádku.* Ten největší šok mě ale teprve čekal. Když jsem se otočila, postřehla jsem, jak Doria

živě konverzuje s Faragem. Mohla na něm oči nechat. A Farag jí na ty řečičky jako hlupák naletěl. Tvářil se úplně zpitomělé. Srdce se mi sevřelo lítostí.

Potom jsme seděli u velikého obdélníkového stolu a připravovali se na další zkoušku. Patriarcha zvolna vyprávěl, že kostel Svatých apoštolů dal postavit císař Konstantin ve čtvrtém století jako rodinné mauzoleum. Když v roce 337 zemřel, bylo jeho tělo dopraveno do Konstantinopole a pochováno v rodinné hrobce. Jeho syn Konstans uložil do kostela ostatky svatého Lukáše, svatého Ondřeje a svatého Timotea. V tomto okamžiku Doria patriarchu přerušila a podotkla, že o dvě staletí později, za vlády Justiniána, byl chrám přestavěn. Patriarcha chvíli počkal, ale když Doria mlčela, pokračoval sám. Do jedenáctého století byly v chrámě pohřbíváni císaři, patriarchové a biskupové a věřící sem chodili uctívat ostatky mučedníků, svatých a církevních otců. Poté, co byl *Apostoleion* zbořen, putovaly relikvie po staletí z místa na místo, až byly uloženy v blízkém patriarchálním kostele.

„Samozřejmě kromě těch," dodal patriarcha pomalu, „které byly ve třináctém století uloupeny křižáky. Většina z nich se nyní nalézá v Římě a v kostele svatého Marka v Benátkách. Někteří historikové tvrdí, že křižáci také znesvětili císařské hroby."

„Jistě," poznamenala dotčeně Doria a vzala patriarchovi slovo. „Po zemětřesení v roce 1328 byl kostel znovu přestavěn. A nikdy už nedosáhl své někdejší slávy. V roce 1461 ho Mehmet II. nařídil zbořit a na jeho místě postavil své vlastní mauzoleum, Fatih Camii, tedy Mešitu dobyvatele."

Postřehla jsem, že zatímco kapitán ztrácel trpělivost, Faraga Doriin výklad nadchl. Přikyvoval, a když se na něho podívala, přihlouple se usmíval.

„Mohli byste nám povědět, jak ten kostel vypadal?" chtěl přejít kapitán k věci.

Doria rozevřela velké desky a položila před sebe jakési

náčrty.

„Bazilika měla pět modrých kopulí, největší byla uprostřed. Pod ní se nacházel stříbrný oltář s mramorovým baldachýnem…“

„Jak to víte, když se nic nedochovalo?“ udeřil na ni Skála. Občas byl obdivuhodně nedůvěřivý.

„Snad byste nechtěl, abych vám uváděla všechny zdroje?“ zanotovala.

„Chtěl.“

„Dobrá… Tak tedy *Apostoleion* inspiroval jiné dosud stojící kostely - kostel svatého Marka v Benátkách a Saint-Front v Périgeux ve Francii. Dále se dochovaly dobové popisy. A také máme k dispozici dlouhou báseň z desátého století složenou na počest císaře Konstantina VH.“

„Mimochodem,“ ozvala jsem se. „Tento císař napsal znamenité pojednání o normách chování na panovnických dvorech. Na konci středověku se jím řídily téměř všechny evropské dvory. Četla jsi ho?“

„Ne,“ pronesla jemně. „Neměla jsem možnost…“ „V tom případě ti ho vřele doporučuji.“

Jak jsem předpokládala, Doriiny znalosti nebyly tak ohromující, jak se nás snažila přesvědčit - a soustředily se výlučně na architekturu.

„Děkuji…, ale abychom neodbíhali od tématu… Nechci zdržovat výčtem veškeré literatury, z níž jsem čerpala. Pokud ovšem budete mít zájem, můžu vám poskytnou své poznámky.“

Skála zavrtěl hlavou.

Farag se tvářil jako snaživý školáček.

„Snad bych vám ještě mohla povědět, že Konstantin Veliký si pro stavbu mauzolea vybral nejvyšší vrcholek v Konstantinopoli. Původní kostel Svatých apoštolů se v průběhu staletí rozšiřoval, až dosáhl velikosti svaté Sofie. Poté však začíná chátrat, jeho zkázu završil Mehmet II.“

„Můžeme Fatih Camii navštívit?“ zajímal se Skála.

„Přirozeně,“ odpověděl patriarcha. „Nesmíte však rušit věřící, jinak byste byli bez okolků vykázáni.“

„Mohou do mešity i ženy?“ zeptala jsem se. V otázkách islámu jsem příliš zběhlá nebyla.

„Ano,“ uculila se Doria. „Ale jen do vyhrazených prostor. Půjdu s tebou.“

Po očku jsem se podívala na kapitána. Gestem mi naznačil, že s Doriinou přítomností se zkrátka budeme muset smířit.

„Shrňme si tedy naše dosavadní poznatky,“ navrhl Skála. „Nacházíme se v kdysi nejbohatším a nejkrásnějším městě světa. Zde se máme v dnes již neexistujícím kostele Svatých apoštolů nějakým způsobem očistit od hříchu lakomství.“

„Přesně tak,“ souhlasil Farag.

„Kdy si přejete Fatih Camii navštívit?“ otázal se monsignore Lewis.

„Hned,“ rozhodl kapitán. „Ledaže by paní doktorka nebo pan profesor měli ještě nějaké dotazy.“ Oba jsem zavrtěli hlavou. „Výborně, můžeme vyrazit!“

„Ale pane kapitáne!“ vypískla Doria. Proč se tak pitvoří? pomyslela jsem si. „Přece si nenecháte ujít oběd? No řekněte, pane profesore,“ švitořila. Bála jsem se, že se neovládnu a při první příležitosti ji zabiju.

„Jmenuji se Farag,“ usmál se.

Zkoprněla jsem. Co se to tady děje?

Jako ve snách jsem s rozervanou duší odkráčela do jídelny. Obsluhovaly nás dvě staré Rekyně s hlavami zahalenými po turecku. Doria se usadila po mé pravici - mezi mě a Faraga. Abych nevzbudila pozornost, přinutila jsem se pozřít několik soust. Jídlo bylo výborné, i když jsem si ho nemohla vychutnat. Do staženého žaludku jsem stěží vpravila kousek ryby a něco těstovin s pikantní omáčkou. Po hlavním chodu jsem si jako zákusek vybrala jogurt z ovčího mléka, ostatní dali přednost pudinku. Poté se servírovala káva - sladká, tmavá a silná. A

tehdy se Doria rozhodla, že Faraga už svým milým hovorem obšťastňovala dost dlouho a že by se měla věnovat taky mně. Okamžitě mě začala unavovat historkami o tom, co jsme spolu prožily v dětství. Překvapilo mě, jak je informovaná o mé rodině. Věděla naprosto všechno, jen sem tam si potřebovala ujasnit nějaký detail. Po chvíli jsem se už neudržela.

„Jak to, že o nás tolik víš, když žiješ v Turecku?“ nasadila jsem nevybíravý tón.

„Telefonuju si s Concettou. Hodně si o vás vykládáme…“

„Tomu nerozumím. Vztahy mezi našimi rodinami jsou v současné době poněkud… napjaté.“

„Ale Ottavio,“ usmála se přeslazeně. „My se nechceme mstít. Smrt otce nás hluboce zasáhla, ale už jsme vám odpustily.“

O čem to mluví?!

„Nezlob se, Dorio, ale vykládáš hlouposti. Proč byste nám měly odpouštět?“

„Opravdu nic nevíš, Ottavio? Concetta tvrdí, že matka by před vámi - před tebou, Pierantoniem a Lucií - neměla tajit, čím se vaše rodina vlastně zabývá.“

Její vševědoucí úsměv mi prozradil, že pokud to skutečně nevím, tak mi to hodlá prozradit. Rozčileně jsem se napila kávy a ani nevím, proč jsem vyhrkla:

„Passu longu e vucca corta!*)“

„Ale,“ podivila se. „Tak přece je ti všechno jasné.“

Užasle jsem na ni pohlédla.

„Jenom jsem tě požádala, abys mlčela. Vůbec nechápu, co se mi snažíš naznačit.“

„Ale prosím tě, Ottavio! Co to na mě hraješ? Jak můžeš nevědět, že tvůj otec byl mafián, *campieri?*“

„Co si to dovoluješ?“ obořila jsem se na ni. „Urážíš památku mého otce a házeš špínu na dobré jméno naší rodiny.“

---

*) Touto větou si členové mafie připomínají omertu, známý zákon mlčení. (Pozn. aut.)

„No tak," vydechla rezignovaně. „Máš klapky na očích. Ale Pierantonio pravdu zná."

„Podívej se, Dorio, my dvě jsme se nikdy neměly moc v lásce, ale ted už to přeháníš. Nedovolím, abys urážela mou rodinu."

„Tvou rodinu? Salinový z Palerma?" prohodila vesele. „Rodinu, která vlastní Cinisi, největší stavební firmu na Sicílii? Jediné akcionáře Chiementinu, kteří ovládají trh s cementem? Vlastníky kamenolomu, z jehož vytěženého materiálu se stavějí veřejné budovy? Majitele celého balíku akcií banky, která pere špinavé peníze z drog a prostituce? Tyhle Salinový máš na mysli?"

„Jsme podnikatelé!" bránila jsem se.

„Přirozeně, drahoušku! To my, Sciarrovi z Katánie, taky. Háček je ovšem v tom, že na Sicílii je sto osmdesát čtyři mafiánských klanů. A všechny se točí kolem dvou rodin - Sciarrových a Salinových, kolem *Dvojitého S,* jak nás nazývají úřady. Můj otec, Bernardo Sciarra, byl dvacet let *don*)* celého ostrova. Pak si ale tvůj otec, s kterým nikdy nebyly žádné problémy, začal dělat nároky na naše obchody a zabíjet…"

„Tys zešílela, Dorio! Pro Boha tě prosím, mlč!"

„Chceš vědět, jak sprovodil ze světa velkého Bernarda Sciarru a jak si podřídil všechny naše *campieri?"*

„Přestaň!"

„Použil stejnou metodu jako my, když jsme se potřebovali zbavit tvého otce a bratra Giuseppa. Byla to prostě dopravní nehoda…"

„Giuseppe měl čtyři děti! Jak jste mohli něco takového udělat?!"

„Copak ti to pořád nedochází, Ottavio? Jsme mafie! Jsme Cosa Nostra! Nám patří svět! Už naši pradědové byli *mafiosi.* Vraždíme, řídíme vládu a ctíme *omertu.* Nikdo nesmí porušit

---

*) don - nejstarší šéf klanů sjednocených v organizaci Cosa Nostra. (Pozn. aut.)

naše zákony. Ani tvůj otec Giuseppe Salina. A víš, co je na tom nejlepší?“

Svírala jsem čelisti a zadržovala slzy. Hroutil se mi celý svět. Dusila jsem se. Zavřela jsem oči a snažila se zhluboka dýchat. Doria byla zlomyslná, vtělená špatnost. Ale možná jsem tohle všechno zasluhovala. Uzavřela jsem se do říše snů, abych ztratila kontakt se skutečností. Vystavěla jsem si vzdušné zámky, aby mi nikdo nemohl ublížit. Tolik námahy - a k ničemu.

„Tvůj otec se nikdy nemohl stát skutečným *donem.* Neměl na to. Byl pouhý *camvieri* a chtěl jím zůstat. Jenže za ním stál člověk, který měl dost sil a vůle rozpoutat válku. Víš, o kom mluvím? Ne? O tvé matce, moje drahá. O Filippě Zafferanové, ta je ted *donem* Sicílie.“ Domluvila a vybuchla v bujarý smích. Zdálo se, že se v životě tak dobře nebavila.

Vší silou jsem svírala rty a polykala slzy. Musela jsem provést něco moc zlého.

„Tvoje matka si je jistá sama sebou, když je doma. Poraď jí, ať raději nevychází. Venku totiž číhá spousta nebezpečí,“ upozornila mě a znovu se otočila k Faragovi.

Seděla jsem bez hnutí a pomalu mi začalo všechno docházet. Už jsem věděla, proč mě v dětství poslali z domu, stejně jako Pierantonia a Luciu. Už mi bylo jasné, proč si matka nepřála, abychom se účastnili některých rodinných událostí, proč chtěla, abychom žili co nejdál a dosáhli co nejvyššího postavení v církvi. Všechno do sebe zapadalo. Do nás vkládala matka největší naděje. Měli jsme být jakousi protiváhou, jejím čistým svědomím. Co záleželo na tom, že vraždíme, když tři z nás jsou blízko Bohu? Najednou se všechna úcta a obdiv, které jsem k matce cítila, rozplynuly. Zbyla jen bolest. Potřebovala jsem s ní mluvit. Potřebovala jsem ji požádat o vysvětlení. Proč nám celý život lhala - Pierantoniovi, Lucii i mně? Proč využila otce? Proč se z jejích dalších šesti dětí stali podvodníci, vyděrači a vrahové? Proč

dopustila, aby její vnoučata, která tolik milovala, jak tvrdila, vyrůstala v takovém prostředí? Proč chtěla stát v čele organizace, která jedná proti Božím i lidským zákonům? Potřebovala jsem jí položit spoustu otázek, ale bylo mi jasné, že to neudělám. Nechtěla jsem vědět, kolik mrtvých za Sciarrovými a Salinovými zůstalo. Opona klamu se zvedla a odhalila surovou skutečnost. Nikdo z nás tří nebyl tak nevinný, jak bych si přála: já, ani Pierantonio, jenž svými špinavými obchody s Vatikánem vlastně pokračoval v rodinné tradici, ani dobrá a tichá Lucia. Všichni tři jsme žili ve lži. Měli jsme ideální rodinu jako z pohádky - jen se skříněmi plnými kostlivců.

Odkudsi z dálky jsem zaslechla, jak nás kapitán vyzval k odchodu. Mechanicky jsem se zvedla. Bylo mi úplně jedno, že Farag koketuje s Dorií. Moje duše přetékala bolestí a nic ji už nemohlo zranit víc. Ať si spolu třeba stráví zbytek života, říkala jsem si. Vůbec mi na tom nezáleželo. V mysli jsem se vrátila do minulosti a pak zase do současnosti. Vše jsem najednou viděla v jiném světle.

Najednou jsem se cítila strašlivě opuštěná. Jako bych na celém světě neměla jediného blízkého člověka. Sourozenci mi také lhali. Mlčeli a řídili se zákony, které stanovila matka. Už to nebyli ti sourozenci, kterým jsem slepě věřila. Už jsme netvořili nerozlučný celek. Giuseppe a Filippa měli svým způsobem jen šest dětí a ty žily na Sicílii a zabývaly se rodinnými obchody. Giuseppe - ať odpočívá v pokoji -, Giacoma, Césare, Pierluigi, Salvátore a Agueda nám museli naše výsostné postavení závidět. Byli jsme vyvolení, privilegovaní. Anebo na nás snad pohlíželi jinak? A otec? Ano, otec byl jen obyčejný *campieri* a nikdy nechtěl být víc; plnil jen příkazy své ženy, velké Filippy Zafferanové. Všechno sedělo, do detailu. A bylo to tak jednoduché.

„Není vám špatně, paní doktorko?“

Vycházeli jsme na nádvoří (nemám ponětí, jak jsem se

dostala až sem) a přede mnou se jako v mlze zjevila rozmazaná tvář. Byla mi povědomá, ale nedokázala jsem ji identifikovat.

„Co je vám?“ zatřásl se mnou Skála.

„Musím zavolat domů.“

„Cože musíte?“ vyděsil se. „Ostatní už sedí v autě.“

„Musím zavolat domů,“ opakovala jsem monotónním hlasem. „Prosím…“ Do očí se mi draly slzy.

Glauser-Röist se na mě soustředěně podíval a usoudil, že se nejméně zdrží, když mé žádosti vyhoví.

Pustil mě a zamířil k patriarchovi. Po chvíli se nasupeně vrátil.

„Můžete si zavolat z této místnosti,“ mávl rukou napravo. „Ale dávejte si pozor na jazyk, protože turecká vláda všechny hovory odposlouchává.“

Bylo mi to jedno. Potřebovala jsem jen slyšet matčin hlas, abych se zbavila toho tíživého pocitu samoty. Něco mi říkalo, že stačí chvilka - třeba jen půl minuty - a uleví se mi.

Zavřela jsem za sebou dveře, zvedla sluchátko, vytočila mezinárodní předčíslí a devítimístné číslo a čekala.

Ohlásil se Matteo, jedno z dětí Giuseppa a Rosalie. Jak bylo pro něj typické, nedal najevo nejmenší radost. Požádala jsem ho, aby mi dal k telefonu babičku. Odpověděl, že musím chvilku počkat, protože babička má nějakou práci. A v tom okamžiku jsem si uvědomila, že do té špíny byly zavlečeny i děti. Jistě jim tisíckrát kladli na srdce, aby až bude volat strýc Pierantonio nebo teta Lucia či teta Ottavia, nevykládaly o tom či onom. Přepadla mě závrať. Taková přetvářka! Znovu mě zachvátil hrozivý pocit opuštěnosti.

„To jsi ty, Ottavio?“ Matčin hlas zněl vesele.

„Ahoj, mami,“ vysoukala jsem ze sebe.

„Pierantonio mi volal, žes ho navštívila v Jeruzalémě!“

„Jak se mu daří?“

„Dobře,“ nutila jsem se do šťastného tónu.

Matka se zasmála.

„A co ty? Kde vůbec jsi?“

„V Turecku, v Istanbulu. Víš, mami… Napadlo mě, že… až tady dokončím jeden úkol… Já už prostě nechci pracovat ve Vatikánu.“

Nevím, proč jsem to řekla. Asi jsem jí chtěla ublížit, vrátit jí trochu té bolesti, kterou mi způsobila. Na druhé straně zavládlo hrozivé ticho.

„Ano? A proč?“ zeptala se po chvíli hlasem, ze kterého mě zamrazilo.

Jak jí to mám vysvětlit? Ta myšlenka byla tak absurdní…, ale zároveň osvobozující.

„Jsem unavená. Odstěhuji se někam na venkov. Náš řád se o mě postará. Mohla bych jít třeba do Irska, do Connaughtu - pečovala bych o klášterní knihovny. Potřebuji klid, ticho a modlitbu.“

Ozvala se po několika sekundách.

„Nevykládej hlouposti,“ přikázala mi pohrdavě. „Z Vatikánu neodejdeš! Proč mi to vůbec povídáš? Chceš mě rozčílit? Mám svých starostí dost. Tak… a už o tom nebudeme mluvit. Zůstaneš ve Vatikánu.“

„A kdybych nezůstala? Rozhodnutí je na mně.“

Jistě, rozhodnutí bylo na mně, ale do jisté míry se týkalo i mé matky.

„Už dost! Proč mě tak zlobíš? Stalo se ti něco?“ „Ne…“

„Tak vidíš. Pusť se do práce a přestaň se zaobírat nesmysly. A zase mi někdy zavolej. Víš, jak tě ráda slyším.“

Nastoupila jsem do vozu a pomalu nabyla ztracenou rovnováhu. Bylo mi jasné, že nyní už budu schopna čelit situaci, v níž jsem se octla. A zároveň jsem si bolestně uvědomovala, že jsem se změnila, ztratila svoje kořeny a můj život nebude už nikdy jako dřív.

Nejeli jsme vozem vatikánské nunciatury. Monsignore

Lewis a kapitán Glauser-Röist usoudili, že bude vhodnější použít nenápadné auto patriarchátu. Do Fatih Camii jsme vyrazili čtyři -Farag, kapitán, já a za volantem seděla Doria.

Mešita se před námi vyloupla zcela nečekaně, když jsme projeli po Atatůrkově třídě. Byla impozantní. Měla vysoké minarety s mnoha balkony a centrální kupoli obklopenou polokupolemi.

Doria odstavila vůz na parkovišti a v roli turistů jsme zamířili ke vchodu. Během celé cesty jsme spolu nepromluvily. Farag zpomalil a přidal se ke mně. Nedokázala jsem ho však vystát a přidala jsem do kroku.

Octli jsme se na obrovském sloupovém nádvoří se stromy a kašnou, připomínající stánek s novinami, uprostřed. Také sloupy působily monumentálně. Přestože se jednalo o muslimskou stavbu, jako bych zde postřehla i několik neoklasicistních prvků. Tento dojem však zmizel, když jsme vstoupili do mešity. Byli jsme bosí a Doria a já navíc zahalené do velkých šátků, které nám u vchodu podal stařičký vrátný, jenž měl dohlížet na morálku zmatených turistů.

Z přehršle krásy uvnitř se mi zatajil dech. Mehmet II. si dal skutečně zbudovat mauzoleum hodné dobyvatele Konstantinopole: zemi pokrývaly hebké červené koberce srovnatelné s koberci ve svatém Petrovi ve Vatikánu, prostor zaplňovalo zářivé světlo, jež sem v různých odstínech proudilo důmyslně rozmístěnými okny s barevnými skly a asi v polovině výšky se třpytil mohutný zlatý a stříbrný lustr.

Prostory vyhrazené ženám se nacházely v prvním poschodí. V první chvíli jsem se bála, že si na rozdíl od Faraga s kapitánem nebudu moct prohlédnout ostatní části mešity. Naštěstí tomu tak nebylo. Zahraniční turistky požívaly ve srovnání s muslimkami jistých privilegií a mohly se zde volně procházet.

Strávili jsme zde asi hodinu, ovšem nic zvláštního jsme nezaznamenali. Společně jsme si prohlédli *mihrab,*

nejposvátnější místo, ukazující směr k Mekce, a poté jsme se rozdělili. Farag trpělivě zkoumal velké množství lustrů, já jsem se soustředila na sloupy a kapitán, křečovitě svírající batoh, jako by mu každou chvíli hrozilo nebezpečí, si prohlížel lavice, motivy na kobercích i prostý sarkofág s ostatky Mehmeta II. Nakonec zbývalo jen nadzvednout dlaždice - ale to samozřejmě nebylo možné. Když jsme byli s prohlídkou hotovi a chystali se k odchodu, všimli jsme si, že mešita se prakticky vylidnila, tedy až na pár podřimujících stařiků. Do podivného ticha - ticha před bouří - zazněl táhlý hlas muezzina. Kapitán nám posuňkem naznačil, abychom se neprodleně ubírali k východu. Než jsme tak stihli učinit, dovnitř se začaly tlačit davy věřících. Doriu unášely přímo k Faragovi.

Kapitán kráčel před námi. „Rychle," pobízel nás. V poslední chvíli jsme se propletli na nádvoří a obuli se. Mešita byla plná.

„Zítra je taky den," prohlásil povzbudivě Farag a rozhlédl se.

„Pojdte," vybídla nás Doria. „Zavezu vás do hotelu. Také zavolám monsignoru Lewisovi ohledně vašich zavazadel. Dosud jsou v letadle."

„Ano?" otočila jsem se k ní. Vzápětí jsem litovala, že jsem se neovládla.

„Nařídil jsem, aby je nevykládali," oznámil nám kapitán. „Pro případ, že bychom tady byli hotovi ještě dnes…"

„Zatím to tak nevypadá," konstatoval Farag.

„Jestli chcete," vlichocovala se Doria, „můžeme si zajet na večeři. Znám ty nejlepší podniky v Istanbulu. Můžete vidět i břišní tance…"

„Nejdříve bychom měli probádat tohle nádvoří," navrhla jsem.

Tvořili jsme podivnou skupinku. Jediný, s kým jsem mohla komunikovat, byl Skála, který neměl ani tušení o tom, co se v jeho vojsku děje.

„Vždyť se modlí,“ protestovala Doria. „Nemůžeme je rušit. Zítra se sem vrátíme.“

Kapitán se na mě zamyšleně podíval.

„Paní doktorka má pravdu. Když se budeme chovat diskrétně, nikoho rušit nebudeme.“

„Někdo by se měl postarat o toho vrátného,“ poznamenal Farag. „Nespustí z nás oči.“

„Určitě to zase bude zakuklený staurofilak,“ pronesla jsem.

„Staurofilak?“ vyjekla Doria. Otočila se a s otevřenými ústy civěla na stařík a.

„Vzpamatuj se laskavě,“ přikázala jsem jí. „Tohle není legrace. Nezírej tak na něj!“

Křehký stařík s bílou čepičkou na nás zamračeně hleděl.

„Běžte vy, Dorio,“ rozhodl kapitán. „Vraťte mu šátky a pokuste se nějak odvést jeho pozornost.“

Se škodolibým úsměvem jsem jí podala šátek. Kolikrát jsme si v dětství hrály a jak rozdílné životy teď vedeme, pomyslela jsem si.

„Rozdělíme se,“ navrhl kapitán, když Doria odcupitala. „Každý prozkoumá jednu třetinu nádvoří. Hlavně se, paní doktorko, nepřibližujte ke kašně. Tu nechte na nás. Způsobila byste revoluci.“

Kolegové tedy zamířili ke kašně a na mně zůstala nejméně zajímavá část. Prohlédla jsem si stylizované stromy a zed oddělující mešitu od ulice. Očima jsem zabloudila k Dorii. Vrátný se tvářil rozzuřeně. Díval se na ni jako na hlupáka (což byla) a na ztělesnění dábla (to byla taky). Zajímalo mě, čím ho tak rozlítila.

Najednou jsem si všimla, že ke mně přistoupil Farag. Chytil mě za paži, usmál se a kývl směrem ke kapitánovi.

„Máme to,“ zašeptal. „Musíme si pospíšit.“

Zamířili jsme tedy ke kašně.

„Co jste našli?“ zajímalo mě.

„Konstantinův chrismon.“

„V muslimské kašně?“ podivila jsem se.

Před každou z pěti modliteb, které předepisuje korán, provádějí muslimové očistný rituál. Musí si umýt obličej, uši, vlasy, předloktí a nohy ke kotníkům. Proto ve všech mešitách na světě stojí u vchodu kašna.

„Je dokonale skrytý,“ vyprávěl mi Farag. „Na dně.“

„Na dně?“

„V kašně je dvanáct kohoutků, voda padá do kamenného odtoku - a tam jsme ho našli. Nemáme moc času, Doria nebude moct bavit vrátného věčně. Rychle se podívej a nenápadně odejdi.“

Udělala jsem přesně to, co mi Farag doporučil. Měli pravdu. Z kamenů na dně vycházelo dvanáct měděných kohoutků a pod nimi, chráněný zábradlím, se nalézal odtok o šířce asi jednoho metru. A v něm - pod špinavou zkalenou vodou - jsem spatřila části chrismonu.

Skvěle. A co teď? přemýšlela jsem. Pak mě něco napadlo. Před zděšenými zraky Faraga a kapitána jsem se zula a vstoupila do kašny. Nic se nedělo. Vtom mi však sklouzla noha a bokem jsem narazila do jednoho z kohoutků. Všimla jsem si, jak se hladce ohnul nahoru. Kapitán s Faragem na víc nečekali. Vrhli se do kašny v botách a jali se ohýbat zbývající kohoutky. A pak se to stalo. Dvanáct kamenů ustoupilo a my jsme se propadali do hlubin. Letěla jsem vzduchem a instinktivně jsem se snažila něčeho chytnout. Ale nekřičela jsem jako pominutá, na rozdíl od okamžiku, kdy jsme se řítili do stoky Cloaca Maxima, a dokonce jsem se ani nepolekala. Počítala jsem už se vším. Dopadla jsem do vody. Překvapilo mě, jak je studená. Zatřepala jsem nohama a vyplavala na povrch. Slyšela jsem šplouchání a cítila silný zápach.

„Faragu…? Kapitáne?“ Můj hlas se tříštil v ozvěně.

„Ottavio!“ vykřikl Farag napravo ode mě.

Pak se vynořil kapitán. „Zpropadení staurofilakové,“ ulevil si, když vyplivl vodu. „Mám mokré oblečení!“

Rozesmála jsem se. „To je tedy katastrofa!“

„Co si počneme?“ přidal se Farag.

Horečně jsem komíhala nohama, abych se udržela na hladině. „Jen se smějte, ale já už jich mám plné zuby.“ „Já ne,“ oznámila jsem. „Kde jsme?“ zeptal se Farag.

Vtom kapitán rozsvítil baterku. Ukázalo se, že jsme se propadli do nádrže plné znečištěné vody.

Podobné situace mají velké výhody. Všechno, co vás bolí, rázem zmizí. A musíte se soustředit na to, abyste nezvraceli, anebo na to, abyste nedostali nějakou infekci.

„Koupeme se v moři plném bacilů a parazitů,“ smála jsem se.

„Nechte toho!“ okřikl mě kapitán. „Raději přemýšlejte, jak se odsud dostaneme!“

„Tak posviťte na zdi,“ navrhla jsem. Kromě silné vrstvy černé špíny a plísně jsme nic neviděli. Žádné schůdky ani žebřík, po kterém bychom vyšplhali na povrch. Vybavila jsem si, jak dlouho jsme padali. Vyškrábat se nahoru by bylo skoro nemožné. Řešení tedy musíme hledat pod vodou.

„Máme jen jednu baterku,“ prohlásila jsem. Začínaly mě bolet nohy. „Tak se musíme držet při sobě.“

„Chyba,“ upozornil mě kapitán. „Máme tři baterky.“ Zalovil v mokrém batohu a podal nám s Faragem baterky. Najednou bylo všude kolem spousta světla. A nádrž přestala vypadat strašidelně a hnusně. Ted už vypadala jenom hnusně.

„Můžeme?“ ujistil se kapitán. Nadechl se a zmizel v husté smrduté břečce.

Farag se na mě usmíval očima - těma očima, kterýma celý den civěl na Doriu. Pokud si mě chtěl udobřit, tak se spletl. Nadechla jsem se infikovaného vzduchu a ponořila se. Voda byla tak kalná, že jsem v místech, kam se potopil kapitán, viděla jen blikotavý bod. Farag se ponořil jako poslední. Brzy jsem neměla vzduch. Vyplavala jsem a nenasytně dýchala.

Pouštěli jsme se do větší a větší hloubky. Vždy jsme

vyplavali, nadechli se a pokračovali. Voda byla velmi studená. Uklidňovalo mě však, když jsem po hlavě klouzala do hlubin ticha. Jednou jsme do sebe s Faragem nechtěně narazili. Na jeho obličeji jsem uviděla omluvný úsměv. Já jsem se však tvářila vážně a rychle jsem se vzdálila. Ten pocit dotyku však ve mně proti mé vůli přetrval a voda se už nezdála tak ledová.

Konečně jsme asi v patnáctimetrové hloubce objevili ústí kanálu. Vyplavali jsme na hladinu, odpočinuli si a zase se rychle vrátili k otvoru. V jedné chvíli mě zachvátila panika. Bála jsem se, že se utopím. Modlila jsem se a snažila se zklidnit. Ale když jsem si myslela, že skutečně nastala moje poslední hodinka, představila jsem si Faraga, jak mě oplakává. Brzy poté jsme vyplavali na povrch v jakési jeskyni. Lapala jsem po dechu a třásla se po celém těle. Teprve posléze jsem začala prozkoumávat okolí. Vzpomněla jsem si na zákon o spojitých nádobách. Voda tedy musela sahat stejně vysoko jako v nádrži. Naproti nám vybíhala kamenitá pláž. Na stěnách hořely svíce a na skále před námi se skvěl v plné kráse obří chrismon.

„To je krása," užasl Farag.

„Už na nás čekali," podotkla jsem. „Podívejte se na ty svíce."

Absolutní ticho narušované pouze praskotem ohně velkolepý dojem jen umocňovalo. Zamířili jsme k břehu. Bylo příjemné znovu cítit pod nohama, i když bosýma, pevnou zem. Byla jsem tak prokřehlá, že vzduch v jeskyni mi připadal teplý. Uchopila jsem cíp sukně a vyždímala ho (nevím, jak mě napadlo zrovna dnes si obléct sukni). Narovnala jsem se a pohledem jsem zavadila o Faraga. Intenzivně mě sledoval. V jeho očích plál jakýsi oheň. Strnula jsem a odvrátila se. Ale ten obraz mi z mysli nevymizel.

„Podívejte se," ukázal kapitán pod chrismon. Teprve ted jsem si všimla pukliny ve skále. „Prosím, paní doktorko!"

„Proč vždycky musím jít všude jako první?" vzepřela jsem

se.

„Protože jste statečná,“ usmál se.

„Ani bych neřekla,“ zabručela jsem a poslechla ho.

Věděla jsem, že skutečná zkouška přijde teprve nyní. Opatrně jsem našlapovala a přemýšlela, jak se s touhle situací vypořádal Dante. Nedovedla jsem si ho v té špinavé vodě představit. A přece se k tomu musel snížit.

Konečně jsme před sebou spatřili světlo. Když jsme dorazili až k němu, rozevřelo se před námi kruhové prostranství s kamennou kupolí. Země byla z mramoru a uprostřed, mezi čtyřmi lvy v životní velikosti, stál obrovský sarkofág z porfyru rudého jako krev.

„Páni!“ vydechl Farag. Najednou za námi cosi spadlo. Leknutím jsme se otočili. Masivní železná brána zatarasila vchod do tunelu. Nemohli jsme se vrátit.

„To už opravdu přestává všechno,“ prohlásila jsem pohoršené.

„Nestěžujte si a uvažujte,“ pokáral mě kapitán.

Podívala jsem se na Faraga v naději, že v něm najdu spojence. A už jsem nedokázala dál zastírat své city. Zachvátil mě příval emocí. Měl mokré vlasy a vousy a propadlé oči (to mi dělalo starosti) - a přesto byl krásný. Zdálo se mi, že ho miluji celý život. Že jsem vždy kráčela s ním, držela se ho za ruku, tiskla se k němu. Zachvěla jsem se. Proč mají některé představy takovou moc? Bylo mi horko a pak mi zase po zádech přeběhl mráz. Tak to nemůže pokračovat, napadlo mě. Je možné, že to, co jsem dosud nazývala láskou k Bohu, byla ve skutečnosti práce a styl života, na který jsem si zvykla? Snad by to tak bylo i lepší. Protože bych si mohla ospravedlnit před svým svědomím to, co jsem cítila k tomu pohlednému a inteligentnímu muži… Dost už! Nad čím to přemýšlím? Copak jsem ho neviděla, jak flirtuje s Doriou? Nasadila jsem přezíravý výraz a uhnula jsem očima, zrovna když se usmál.

S drásavou bolestí v srdci jsem spolu s kapitánem zamířila k sarkofágu. Proč si pořád přidělávám starosti? Mám jich přece až nad hlavu. Ve skále se podél celého sálu nacházelo dvanáct nepříliš velkých otvorů a mezi nimi svícny s pochodněmi. Díry byly vyhloubeny vždy ve stejné vzdálenosti a tak trochu připomínaly noru nějakého zvířete. Nad nimi byly vyryty obrazy, kterým jsem zpočátku nevěnovala pozornost. Pomalu jsem přistoupila k sarkofágu. Můj úžas se stupňoval. Veškeré ozdoby byly z ryzího zlata - bezpochyby zde byl pohřben nějaký král. Moje domněnka se vzápětí potvrdila. Na straně sarkofágu byla vyobrazena postava v byzantském císařském oděvu, rozhazující plnými hrstmi mince. K ní se vzpínají ruce prosících. V nohou rakve jsem spatřila stejnou postavu na koni. S úžasem jsem si všimla svatozáře nad hlavou oné figury a Konstantinova monogramu. Ne, to je absurdní, zaplašila jsem neuvěřitelnou myšlenku.

„No teda!“ ozval se za mnou Farag a uznale hvízdl. „Ottavio, víš, kdo je tenhle Herkules?“

„Prosím?“ otočila jsem se nevrle k Faragovi.

Nad jedním z otvorů byl vyobrazen silák s dívkou na rukou. Z plných plic vydechoval proud studeného vzduchu.

„Boreás! Nepoznáváš ho? Ztělesnění ledového severního větru. Podívej na ten sníh na hřbetech koní.“

„Jak to víš?“ zajímala jsem se a přistoupila ke skále. Vtom jsem spatřila: βορεασ. „Nic mi neříkej! Už to taky vidím!“

„A tady je určitě Notos, teplý a vlhký jižní vítr,“ vykřikl a běžel to ověřit.

„Takže každá z těch dutin představuje nějaký vítr,“ poznamenal Glauser-Röist.

Ano, měli jsme před sebou dvanáct synů obávaného Aiola. Pro Reky - a nikoli jenom pro ně - byly větry bohové, kteří vytvářeli mraky, spouštěli déšť a pohybovali vodou v moři. Plně na nich závisel život, protože i dech je vítr.

Procházeli jsme tedy od Helespontia a Apeliota k Eurovi -

dobrému, východnímu či jihovýchodnímu větru (byl vyobrazen jako muž ve zralém věku s počínající pleší), k Euronotovi, pak k jižnímu větru Notoví v podobě mladíka s křídly, z nichž stékají krůpěje rosy, k Libanotovi a Libsovi, k mladému západnímu větru Zefyrovi, k Argestovi, Trasciovi a hroznému Aparctiovi.

Obrazy čtyř hlavních větrů - Borea, Eura, Nota a Zefyra - byly mnohem větší, dokončené a dokonale provedené. Vzpomněla jsem si na výjevy v kanálu Cloaca Maxima. Jejich autor byl bezesporu týž. Skoda že se jeho jméno neuchovalo pro historii. Dost možná, že pracoval jen pro bratrstvo staurofilaků.

„A co ten sarkofág?“ zajímal se kapitán.

„Je nádherný, vidte?“

„Kdo v něm leží?“

„Zatím nevím… Mám jistou domněnku, ale musím si ji ověřit.“

Mezitím přistoupil k rakvi i Farag.

„Ne, tohle není možné!“ vykřikl po chvíli.

Otočila jsem se po hlase, ale Faraga jsem nenašla. Pak se ozval znovu, nade mnou. Zaklonila jsem hlavu. Dřepěl přímo na sarkofágu a oči se mu třpytily překvapením.

„Ottavio! Tomuhle nebudeš věřit,“ halekal fascinovaně. „Nebudeš tomu věřit, ale přísahám, že je to pravda!“

„Ovládejte se,“ vyzval ho kapitán. „Co jste tam objevil?“ Farag ho však nevnímal.

„*Basileio*, tomu nebudeš věřit! Víš, co je tu napsané?“ Srdce mi poskočilo radostí. Znovu mě oslovil *Basileio.*

„Nevím. I když tuším…“

„Ne! Netušíš! Nemůžeš to tušit, kdo je tady pohřbený!“

„Kolik sázíš?“ prohodila jsem pobaveně.

„Kolik chceš… Ale drž se při zemi, protože prohraješ!“

„Císař Konstantin Veliký,“ prohlásila jsem. „Syn svaté Heleny, která našla Kristův kříž.“

Na několik sekund oněměl. „Jak jsi to uhodla?“ vysoukal ze sebe nakonec.

„Podle scén vyrytých v porfyru,“ vysvětlila jsem mu. „Na jedné je detailně vidět císařův obličej.“ „Ještě že jsme se nevsadili,“ vydechl.

Farag nám vysvětlil, že kromě chrismonu si všiml i nápisu *Konstantinos Ernesti*, tedy Konstantin je zde. Toto byl nejvýznamnější historický objev učiněný v posledních staletích. Císařova hrobka se ztratila někdy mezi rokem 1000 a 1400. A ted jsme stáli přímo vedle ní. Octli jsme se u sarkofágu prvního křesťanského císaře a zakladatele Konstantinopole. To jenom dokazovalo, že staurofilakové bedlivě střeží všechno, co má nějakou souvislost s Pravým křížem. Až tohle dobrodružství skončí, umiňovala jsem si, odejdu z tajného archivu, přesídlím do Irska a budu pracovat na článcích o staurofilacích, Pravém kříži, Dantovi, svaté Heleně a císaři Konstantinu Velikém. Nepochybovala jsem, že získám všechny možné ceny a pozvednu si sebevědomí pošramocené odchodem z Vatikánu.

„Nevěřím, že v tom sarkofágu leží Konstantin Veliký,“ prohlásil znenadání Skála. „Copak nechápete, že je to holý nesmysl? Tak významná osobnost se přece nemůže stát součástí iniciačního rituálu sekty nějakých zlodějů.“

„Proč by to byl nesmysl?“ podivil se Farag a chystal se slézt. „V Egyptě například každou chvíli obje… A! Co to!“ vykřikl. Víko sarkofágu se začalo pomalu sesouvat.

„Seskoč!“ zavolala jsem na něho.

„Co jste udělal?“ zajímal se Skála.

„Nic. Jenom jsem se zapřel nohou…/' pokrčil rameny Farag. Už byl dole.

„Je jasné, že tak se sarkofág otvírá,“ prohlásila jsem.

Kapitán nelenil a hbitě vylezl na rakev. „Co vidíte?“ zeptala jsem se plna zvědavosti. Zdálo se mi, že jsem zaslechla nějaké šustění, něco jako šelest křídel.

„Mrtvolu.“

Farag obrátil oči v sloup, rezignovaně si povzdechl a pustil se za kapitánem.

„Tohle by sis neměla nechat ujít, Ottavio!“

Nenechala jsem se prosit dvakrát a jala jsem se šplhat na sarkofág. Mým očím se naskytl neuvěřitelný pohled: ve velké prosklené rakvi byla další a další (vzpomněla jsem si na matrjošky) a v poslední ležel Konstantin Veliký. O jeho původu svědčily císařské ozdoby - *stemma,* zlatá císařská koruna osázená šperky, a nádherný *skaramangion* - tunika bohatě vyšívaná zlatem a stříbrem a vykládaná drahými kameny.

„Je to Konstantin,“ pronesl slabým hlasem Farag.

„Ano…“

„Až tohle všechno uveřejníme, *Basileio,* budeme slavní.“ Rychle jsem k němu otočila hlavu.

„Až tohle všechno uveřejníme?“ rozhořčila jsem se. A vzápětí jsem pochopila, že na to všichni tři máme stejné právo. „Vy to taky chcete publikovat?“ obrátila jsem se ke kapitánovi.

„Samozřejmě.“

Farag se usmál a seskočil. „Nic si z toho nedělejte, Kašpare. Doktorka Salinová má tvrdou hlavu, ale srdce ze zlata.“

Než jsem stihla náležitě reagovat, ozvalo se hlasité šustění. Jako by vzlétlo velké hejno ptáků.

Z otvorů ve skalách začal foukat silný vítr.

„Co je zase tohle?“ rozčilila jsem se.

„Drž se pevně, Ottavio,“ křikl Farag. Ale sotva domluvil, vítr zesílil v hurikán. Zhasl svíce a octli jsme se ve tmě. Křečovitě jsem se držela sarkofágu, ovšem věděla jsem, že se co nevidět pustím. Vítr stále zesiloval. Po tvářích se mi řinuly slzy. To hlavní však přišlo, když každý z Aiolových synů přidal to, co je pro něj typické. Tu námi cloumala vánice, pak přišla bouře a krupobití. Kroupy byly tak velké a bušily do mě

takovou silou, že jsem se musela pustit. Ležela jsem na zemi a vtom se do mě opřel suchý a horký vítr. Pálil mě v očích i na kůži. Nyní byla opravdu moje duše *přitisknuta do prachu a z očí se mi valila krůpěj po krůpěji.* Chtěla jsem se posunout k Faragovi. Nevěděla jsem však, kde je, a navíc jsem se nemohla ani pohnout. Zakřičela jsem na něj. Ale v tom zaburácel ohlušující hrom. Pak jsem ucítila, jak mě někdo drží za kotník. Jistě to byl Farag. Kapitán by si něco takového nedovolil. V tu chvíli se mi rozbouřilo celé nitro. Ruka šplhala výš a výš až k boku a pak se ke mně Farag přitiskl celým tělem. Něco tak silného jsem dosud neprožila. A necítila jsem žádnou vinu. Už jsem se netrápila výčitkami svědomí - byla jsem svobodná.

Pak mi přitlačil rty na ucho a něco se mi snažil říct. Něco jako *Zefyr* a *Dante.*

Vzpomínala jsem, co vím o západním větru Zefyru. Zefyr opěvovali velcí básníci starověku, je to vítr západu, příjemný jarní vánek, vítr končící zimy… Vítr končící zimy? Tohle mi chtěl Farag sdělit? Ze ta hrůza už skončí? Ale jak se dostat k otvoru, ze kterého vane? Jak, když se nemůžu ani pohnout? A pak mi to došlo:

„Když nemusíte ležet a z té pláně
rychleji cestu nalézti si smíte,
vždy pravice své mějte k vnější straně.“

Tohle tedy měl Farag na mysli! Chvíli jsem pátrala v paměti a pak jsem si vybavila:

Já i můj vůdce dále jsme
se hnuli volnými místy stále podle skály
jak ten, kdo u zdi k cimbuří se tulí.

Musíme se dostat ke stěně, pak se k ní přitisknout a sunout se doprava. Až se připlížíme k Zefyru, vichřice se uklidní a

snad se dostaneme ven.

Na znamení, že jsem pochopila, jsem pevně stiskla Faragovi ruku. S vypětím všech sil jsme se společně jako hadi přišlápnutí těžkou botou šinuli ke skále. Z očí se nám řinuly slzy a lapali jsme po dechu. Několikrát mě napadlo, že to nedokážeme. Také jsem si dělala starosti o kapitána. Až se doplazíme ke skále, pokusíme se vstát, jak radí Dante, a třeba zahlédneme světlo jeho baterky.

Po dalším nekonečném úsilí jsme narazili na tvrdý kámen. Ale zvednout se nebylo tak jednoduché. Připadala jsem si jako dítě, které se učí chodit a přidržuje se nábytku. Ovšem když se nám to podařilo, vichr zeslábl a mohli jsme se nadechnout. Stěží jsem otevřela oči. Byly vysušené větrem, přestože mi po tvářích tekly proudy vody. Museli jsme však najít Glausera-Röista. Po chvíli jsem ho uviděla. Stál proti nám, na protější straně. Tiskl se ke skále, oči měl zavřené a hlavu nakloněnou na bok. Vydali jsme se k němu - směrem, který nám prozradil Dante. Kapitán si ale na básníkovu radu zřejmě nevzpomněl, protože postupoval na opačnou stranu. Byla jsem na pokraji vyčerpání. A nebýt Faraga, dávno bych se zhroutila. Nakonec jsme se všichni tři setkali a pevně si stiskli ruce. Problém však nastal, když jsme chtěli pokračovat. Kapitán se nám postavil do cesty a nutil nás jít opačným směrem. Byl paličatý jako vždycky a nenechal se přesvědčit. Nemohla jsem už dál. Na to, co by se stalo, kdybychom se neřídili Dantovou radou, jsem si netroufla ani pomyslet. Byli jsme s Faragem zoufalí. Kapitán se spletl, ale jak mu to vysvětlit? Přála jsem si, aby už byl konec a aby nás staurofilakové omámili bílým dýmem jako v labyrintu v Ravenně. Znovu jsem si umiňovala, že začnu cvičit. Nemohla jsem se vymlouvat, že jsem žena, a tudíž slabá. Ruská venkovanka bude mít vždycky víc síly než čínský úředník. Je to moje vina, připomínala jsem si. Vždyť celý život jen sedím. Kapitána se nám přesvědčit nepodařilo. S nevolí jsme se tedy obrátili a podřídili se mu. Když jsme se konečně

doškobrtali k Zefyru, úlevně jsem si vydechla a po tváři se mi rozlil spokojený úsměv. Z otvoru foukal svěží jarní vánek. Pravda, byl trochu silnější, než jsem si představovala, asi jako kdybych si v jedoucím voze stáhla okénko. Avšak nešlehal na mě oheň, sníh ani kroupy. Našli jsme východ! Zefyr nás zachránil! Vyčerpáním jsem se svalila k zemi a opájela se vonným větříkem. Najednou jsem uslyšela rozčileného Faraga: „Co vás to proboha popadlo?! Byli jsme skoro u Zefyru, když jste nás donutil otočit se! Měli jsme jít doprava! Copak si to nepamatujete?“

„Mlčte!“ okřikl ho kapitán.

„Zbláznil jste se? Nebo nevíte, kde je pravá a kde levá?“

„Zachránili jsme se, a to je hlavní!“ zakřičela jsem, když debata začala nebezpečně gradovat.

„Co říká Dante?“ ječel na Faraga Skála. „Ze pravou ruku je třeba mít k vnější straně!“

„Pravou, Kašpare, pravou! Ne levou, pořád to nechápete?“

„Ano - ale k vnější straně! Vy to nechápete!“

Zarazila jsem se. Pravou k vnější straně? V tom případě se Glauser-Röist nemýlil. Dante a Vergilius se posunovali podél skály a jejich pravá ruka směřovala k propasti. No každopádně jsme došli k cíli, i když opačným směrem by to netrvalo tak dlouho.

„Opačným směrem bychom nedošli nikdy!“ dodal kapitán, jako by mi četl myšlenky.

„Jak to?“ zeptala jsem se.

„Oba jste zapomněli, že těsně před Zefyrem jsou dva nejstrašnější větry.“

Mlčeli jsme. Kapitán měl pravdu. Jeho zásluhou jsme se zachránili. Farag se mu omluvil ve všech jazycích, které zná - nejdříve koptsky, pak řecky, latinsky, arabsky, turecky, hebrejsky, francouzsky, anglicky a nakonec italsky.

„Ted můžeme vejít do Zefyrova otvoru. Paní doktorko…“

„Zase já,“ povzdechla jsem si.

Klekla jsem si, zavěsila svítilnu za knoflík na halence a po čtyřech se sunula úzkým průduchem. Znovu jsem litovala, že jsem si oblékla sukni; vzpomněla jsem si na katakomby pod kostelem svaté Lucie a slíbila si, že všechny sukně vyhodím. Vyčerpáním jsem nemohla ani lézt, a proto jsem se zaradovala, když jsem ucítila jemnou pryskyřičnou vůni.

„Máme štěstí," prohlásila jsem. „Tentokrát nás nezmlátí."

„Co říkáš, *Basileio?"*

„Že tentokrát nás uspí. Necítíš pryskyřici?" „Ne."

„To nevadí… Uvidíme se, až se probudíme."

„*Basileio…*" „Ano?"

„Při tom maratónu jsem ti lhal."

Lhal?

Začala se mě zmocňovat toporná malátnost. Linul se ke mně hustý bílý kouř. Lehla jsem si. Bylo mi jedno, co staurofilakové provedou s mým tělem. Chtěla jsem jenom spát.

„Ano. Když jsem ti řekl, že pokud vstaneš a poběžíš dál, nebudu už naléhat."

Usmála jsem se. Farag byl nejromantičtější muž pod sluncem. Přála jsem si ho vidět. Ale raději budu spát. A kapitán nás navíc slyší, měla jsem na paměti.

„Tak to byla lež?" Začala jsem ztrácet vědomí.

„Naprostá. Promiň, že jsem tě nevaroval. Nezlobíš se?"

„Ne. Vůbec ne."

„To je dobře… Kašpare, vám se ještě nechce spát?"

„Ne," zamumlal. „Váš rozhovor začíná být velmi zajímavý."

Bože můj, pomyslela jsem si a usnula.

6

Probudil mě dětský výskot. Na tváři jsem ucítila paprsky poledního slunce. Ležela jsem na břiše v plevelné trávě. Kolem se rozprostíral nesnesitelný zápach tlejícího smetí. Děti na sebe pokřikovaly turecká slova a kamsi se vzdalovaly. S heknutím jsem se posadila a rozevřela oči. Byla jsem na jakési proluce vedle nedůvěryhodně vyhlížejícího autoservisu, obklopena sutí, zbytky nějaké byzantské stavby, odpadky a bujným plevelem. Nad hlavou mi poletovaly tučné modré mouchy. Byla jsem špinavá. Špinavá a bosá.

Přede mnou leželi s obličeji zabořenými do hlíny Farag a kapitán. Usmála jsem se a sevřel se mi žaludek. Shrnula jsem Faragovi vlasy z čela a dívala se na drobné vrásky. Byly to stopy času, který nestrávil se mnou. Těch třicet osm let, kdy měl svůj život - daleko od mého. Žil, pracoval, snil, dýchal, smál se a miloval a netušil, kdo na něj na konci cesty čeká. Netušila jsem to samozřejmě ani já. Ale ted jsme se našli. Je to zvláštní, že si takový člověk jako Farag všimne zrovna mě, která na rozdíl od něho moc krásy nepobrala.

Přirozeně že fyzický vzhled není rozhodující, ale… Poprvé v životě jsem si přála být krásná - kvůli Faragovi. Ale co. Člověk přece nemůže chtít všechno.

Povzdechla jsem si a usmála se. Opatrně jsem se rozhlédla (nikoho jsem nespatřila), sklonila se k Faragovi a políbila ho na vrásky na čele.

„Paní doktorko…? Stalo se něco?“

Vyděsila jsem se k smrti. Narovnala jsem se, jako bych měla místo páteře pružinu, a pohlédla na Glausera-Röista.

„Kapitáne… Kde to jsme?“ zablekotala jsem.

„Na to jsem se chtěl zeptat já vás… Vzbudíme profesora. Ten mluví turecky,“ rozhodl a pokusil se zvednout. Pak uchopil Faraga za ramena a bez milosti jím zatřásl.

Nad lopatkou jsem ucítila povědomé pálení. Jak to, že jsem si ho dosud nevšimla?

Farag zasténal. „Ottavio?“

„Lituji, ale to jsem já, kapitán Glauser-Röist.“

Farag se usmál.

„Tak to tedy není úplně to pravé… A kde je Ottavia?“

„Tady,“ hlesla jsem a vzala ho za ruku. Otevřel oči a podíval se na mě.

„Nerad vás ruším,“ zahučel nerudně kapitán, „ale musíme se vrátit do budovy patriarchátu.“

„Prohledal jste si už kapsy?“ zeptala jsem se. Usmívala jsem se a hleděla na Faraga. „Ať víme, co máme hledat v Alexandrii.“

Kapitán spěšně obrátil všechny kapsy naruby a pak odkudsi vytáhl složený papír.

„Tady je,“ zaradoval se.

„Tak si přečteme, co nám píší staurofilakové,“ navrhl Farag. Zvedl se, ale mou ruku nepustil.

„Vytetovali nám znamení na záda?“ zeptal se překvapeně. Přikývla jsem. „Tentokrát to nějak bolí.“

Kapitán si prohlédl vzkaz a podával ho Faragovi. „Pokud se budete doktorky Salinové držet jako klíště, tak se vám to bude špatně číst.“

Farag se zasmál, láskyplně mi stiskl ruku a pustil mě. „Doufám, že vám to nevadí…“

„Mně nevadí nic,“ odpověděl kapitán. „Doktorka Salinová je dospělá a jistě ví, co dělá. Předpokládám ovšem, že své záležitosti urovná hned, jak se vrátíme do Vatikánu.“

„Samozřejmě,“ uklidnila jsem ho. „Vím, že jsem pořád reholnice.“

„Tohle je mi strašně povědomé,“ vydechl Farag. Vytrhla jsem mu papír z ruky. Oči mi nejdříve padly na Hermovo žezlo a Dionýsovu húl *thyrsos.* Tentokrát jsme neměli co do činění s textem, ale s kresbou uhlem. Byl na ní vousatý had s faraónskými korunami Horního a Dolního Egypta, na nichž jsem spatřila medailon s hlavou Medúzy.

„Co to je?“

„Nevím,“ pokrčil Farag rameny. „Ale jednoduše to zjistíme. V muzeu máme informační katalogy. Všimněte si té směsice stylů. Těch faraónských korun a Hermova žezla. Had s vousem je římský symbol. Ta pestrá kombinace je pro Alexandrii typická.“

„Mohl byste zajít do toho autoservisu,“ obrátil se na Faraga Skála, „a zeptat se, kde jsme se to octli? Požádejte je taky, jestli si můžete zavolat. V té nádrži se mi zničil mobil.“

Farag se usmál a přikývl.

Kapitán otevřel záznamník a ukázal ho profesorovi. „Tady máte číslo patriarchátu. Poproste otce Kallista, ať pro nás pošle vůz.“

Vůbec se mi nelíbilo, že se má Farag vypravit na tak podezřele působící místo. Netrvalo však ani pět minut a byl zpátky.

„Mluvil jsem s patriarchátem,“ usmíval se. „Za chvíli pro nás přijedou. Toto jsou zbytky velkého Justiniánova paláce…“

„Toto?“ vyděsila jsem se.

„Ano. Nacházíme se ve staré části města. A tohle nádvoří je všechno, co z císařského paláce zůstalo.“ Vzal mě za ruku.

Nevěřícně jsem zakroutila hlavou. „Jak můžou něco takového dopustit?“

„Pro Turky nemají byzantské památky takovou hodnotu jako pro nás, *Basileio.* Rozumí jen svému náboženství, se všemi kulturními a společenskými implikacemi. Starají se o mešity, ale proč by měli pečovat o církevní budovy jiného náboženství? Turecko je chudá země. Nemůže se zabývat

historií, kterou nezná a která ho nezajímá.“

„Vždyť je to kultura a historie!“ rozhorlila jsem se „A tím i budoucnost!“

„Lidé se snaží přežít, jak jen to jde. Ze starých kostelů se stávají domy a ze starých paláců třeba dílny. Když to spadne, najdou si něco jiného. Mají jinou mentalitu než my. Proč něco uchovávat, když se to může využít?“

„Pojedeme rovnou na letiště,“ konstatoval kapitán.

„Rovnou na letiště?“ vyděsila jsem se. „A to se ani nepřevlečeme?“

„V Alexandrii budeme mít dost času. Jsou to jen tři hodiny… Nebo chcete někomu líčit, na co jsme narazili pod zemí?“

To jsme samozřejmě nechtěli, a tak jsme museli souhlasit s kapitánem.

„Doufám, že se budu moct bez problémů vrátit do Egypta,“ uvažoval Farag ustaraně. „Minule jsem odtud odjížděl jako podezřelý z krádeže rukopisu. A na diplomatický pas jsem musel prchat přes Izrael.“

„Nedělejte si obavy,“ uklidnil ho Skála. „Kodex Iyasus jsme oficiálně vrátili na místo, odkud jsme si ho půjčili.“

„Půjčili?“ ušklíbla jsem se.

„Říkejte tomu, jak chcete. Důležité je, že nyní se kodex opět nachází v knihovně kláštera svaté Kateřiny na Sinaji a že jak katolická, tak ortodoxní církve se opatovi omluvily a vše náležitě vysvětlily. Arcibiskup Damianos stáhl žalobu, a tudíž se můžete nerušeně vrátit domů a k práci.“

Chvíli bylo slyšet jen bzučení much a řev motorové pily z autoservisu. Farag nemohl uvěřit tomu, co právě slyšel. Začal v něm kypět vztek. Kapitán zůstal klidný, ale mně se roztřásly nohy. Věděla jsem, že Farag má mírnou povahu. Když ovšem věci zajdou příliš daleko…

Jak jsem tušila, Farag přistoupil ke kapitánovi a skrz zaťaté zuby ucedil: „Odkdy je kodex zase zpátky?“

„Od minulého týdne. Pořídili jsme kopii a originál vrátili. Potom jsme prostřednictvím kopto-katolického patriarchy a jeruzalémského patriarchy Jeho Blaženosti Michela Sabbaha zahájili jednání s arcibiskupem Damianem. Váš patriarcha Stephanos II. Ghattas také hovořil s ředitelem Řecko-římského muzea v Alexandrii a od včerejška máte zvláštní povolení…“

„Můžu se vrátit domů?“ vyhrkl Farag. „A do muzea?“

„Ne, do muzea zatím ne. Ale domů ihned.“

Farag zářil štěstím. Nevěřícně se díval střídavě na mě a na Glausera-Röista.

Při první večeři mi vyprávěl o situaci Koptů v Egyptě a o tom, jak loni zahynul jeho mladší bratr s ženou a pětiměsíčním synem. Proč se tedy chce vrátit? Proč ho ta možnost tolik vzrušila?

„Bože můj,“ vykřikl najednou a natáhl paže k nebi jako olympijský vítěz. „Večer budu doma!“

Zatímco mi vykládal o tom, jak se mi bude Alexandrie líbit a jak bude otec rád, až mě pozná, na druhé straně smetiště - kdysi císařského paláce - zastavilo auto. Cesta k vozu mi trvala celou věčnost. Opatrně jsem našlapovala, abych si nepořezala chodidla. Když jsem se s úlevou zabořila do sedadla, vzápětí jsem si uvědomila, že jsem právě prošla růžovým sadem. Vedle mě si hověla odbornice na byzantskou architekturu Doria Sciarrová.

Kapitán si seděl vpředu a Farag a já vedle Dorie. Chovala jsem se k ní příjemně, jako by se mezi námi nic nestalo. Se zlomyslnou radostí jsem si všimla, jak nakrčila nos, když jsme nastoupili. Byla rozčilená, protože jsme beze slova zmizeli. Nejdříve nás hledala na nádvoří, pak na nás čekala v autě a nakonec se vrátila sama. Dožadovala se, abychom detailně vyprávěli, co jsme objevili. Dali jsme jí pár vyhýbavých odpovědí, a jakmile jsme přešli k líčení přestálých utrpení, ztratila zájem.

Farag se k ní choval mile, ale jinak než včera. Znovu jsem

nabyla vnitřní rovnováhy. Vesele jsem se bavila s Doriou, aby věděla, že mě nezničila. Ublížila mi jen na okamžik. Její zásluhou se mi zhroutil svět, ale v poslední chvíli mě zachránil Farag.

Když jsme na letišti vystoupili, políbila jsem svou *starou kamarádku* na obě tváře (už se nedozvím, zda se odtáhla, protože na ni dolehl pocit viny, nebo proto, že jí nevyhovoval můj „parfém“) a *za všechno* jsem jí poděkovala. Kapitán a Farag jí podali ruku a milá Doria zmizela, aby se už nikdy neobjevila.

„O čem s tebou při obědě mluvila?“ zajímal se Farag, když jsme nastupovali do letadla. „Byla jsi úplně v šoku.“

„Povím ti to později,“ odbyla jsem ho. „Proč jsi ke mně nepřišel, když jsi viděl, jak mi je?“

„Nemohl jsem,“ odpověděl a pozdravil Paolu a zbytek posádky. „Chytil jsem se do vlastní pasti.“

„Do jaké pasti?“ podivila jsem se. Glauser-Röist se zdržel s pilotem, ale my jsme už seděli na svých obvyklých místech. Napadlo mě, že bych se měla trochu upravit, byla jsem však zvědavá, co mi Farag poví.

„No…, týká se to Dorie, však víš.“

V jeho očích zahrál lišácký úsměv, kterému jsem nerozuměla. „Ne. Nevím.“

„Netvař se tak tragicky. Nakonec se to povedlo.“ „Doufám, že to není ta… věc, která mě napadla,“ poznamenala jsem stroze.

„Obávám se, že je, *Basileio.* Musel jsem tě nějak vyprovokovat…“

„Vyprovokovat! Bylo to peklo!“ Rozesmál se jako dítě.

„A o to mi právě šlo. Bože můj! V Athénách jsem si myslel, že tě nikdy nezískám. Nedovedeš si představit, co jsem prožíval, když ses zvedla z té silnice a řekla: *Jdeme.* V té chvíli mi bylo jasné, že abych přesvědčil někoho tak tvrdohlavého jako ty, budu muset použít atomovou bombu. A Doria přišla

jako na zavolanou. Ale bohužel ses na mě potom ani nepodívala a…“ Vtom vstoupil kapitán. „Dopovím ti to pak.“

„Není třeba,“ oznámila jsem. Natáhla jsem se pro kabelku s toaletními potřebami a důstojně se zvedla. „Jdu se upravit.“

„Nezapomeňte, že musíte být připoutaná, až budeme startovat.“

„Nebojte se.“

Do Alexandrie jsme letěli tři hodiny. Najedli jsme se, povídali si a smáli se. Pak ale Glauser-Röist z batohu vytáhl Božskou komedii a upozornil nás, abychom se připravili na další očistcový kruh. Po dvanáctihodinovém spánku jsem se cítila fyzicky svěží, avšak psychicky vyčerpaná. Kdyby to bylo možné, vzala bych si dovolenou a odjela s Faragem někam hodně daleko, kde by mi nikdo nepřipomínal život, který opouštím. Pak by se ze mě třeba stal jiný člověk a mohla bych ve zkouškách pokračovat.

Na letišti AI Nouzha jsme přistáli v pět hodin. Svítilo slunce a rtuť teploměru se vyšplhala k třiceti stupňům.

„Jsme doma!“ radoval se Farag dlouho předtím, než jsme se dotkli země. Pobíhal od okénka k okénku a nemohl se dočkat, až uvidí své město. Na opakované výzvy Paoly nereagoval.

Nikdy mě nenapadlo, že Alexandrie se i pro mě stane něčím zvláštním, protože se zamiluji do muže, který se zde narodil.

Dosud jsem o tomto městě věděla to, co všichni. Pochopitelně jsem slyšela o proslulé knihovně i o majáku, jednom ze sedmi divů světa. Alexandrijské paláce a chrámy byly obdivovány pro své bohatství a krásu. V tomto městě Eukleidés systematizoval své poznatky z geometrie, Galén psal knihy o lékařství a milovali se zde Marcus Antonius a Kleopatra. V Alexandrii se smíchaly všechny možné kultury a národy. A výmluvně to dokládá i Farag Boswell.

„Kam pojedem z letiště?“ zajímala jsem se.

„Do sídla Řecko-ortodoxního patriarchátu. Tam nás přivítá patriarcha Petros VIL, Jeho Blaženost Stephanos II. Ghattas a Jeho Svatost Shenouda II., papež kopto-katolické církve. Dále potvrdil svou účast náš starý známý arcibiskup Damianos, opat kláštera svaté Kateřiny na Sinaji.“

„Nikdy by mě nenapadlo, že je na světě tolik papežů, Svatostí a Blažeností.“

„Pro ortodoxní věřící byli všichni apoštolově stejní…“

„Vím, ale mě jako katoličku naučili, že jen svatý Petr má svého nástupce.“

„Už před nějakou dobou jsem pochopil, že všechno je relativní,“ svěřil se mi kapitán - a že to nedělal často! „Všechno je relativní, všechno pomíjí a všechno se mění. Snad proto hledám nějakou jistotu.“

„Vy?“ podivila jsem se.

„A proč ne? Myslela jste si, že nejsem člověk? Nejsem tak hrozný, jak vám pověděl bratr.“ Nasucho jsem polkla.

„Vždycky existuje nějaké vysvětlení pro to, co jsme a co děláme. Podívejte se na sebe…“

„Vy to víte? O mé rodině?“ Sklopila jsem hlavu a uvědomila si, že jsem o tom nechtěla s nikým mluvit, a tím méně s Glauserem--Röistem.

„Přirozeně!“ zasmál se. „A věděl jsem to ještě předtím, než jsme se poprvé setkali. A stejně tak jsem věděl, že jste sestra kustoda Pierantonia Saliny. Všechno vím a na všechno dohlížím. Někdo tu špinavou práci dělat musí - a vyšla na mě. Nelíbí se mi to, vůbec se mi to nelíbí, ale zvykl jsem si. I já jednou budu žít jinak. Usadím se na břehu jezera Leman a budu se věnovat tomu, co mě skutečně baví. Víte, že jsem na univerzitě v Curychu vystudoval zemědělské inženýrství? Taková práce by mě naplňovala. Ale moje rodina se mnou měla jiné plány.“

Dívala jsem se z okénka a přemítala o kapitánových slovech.

„Proč se domníváme, že máme kontrolu nad svým životem,“ pronesla jsem, „když vlastně náš život má kontrolu nad námi?“

„To je pravda,“ souhlasil. „Ovšem vždycky to můžeme změnit. Vždycky můžeme dát svému životu nový směr. Vy se k tomu už chystáte a já to jednou také udělám. Nikdy není na nic pozdě. Prozradím vám tajemství: tohle je moje poslední práce pro Vatikán.“

Podívala jsem se na něj a spiklenecky se usmála.

V černé limuzíně italské výroby jsme projížděli alexandrijskými ulicemi. Farag seděl na zadním sedadle a fascinovaně sledoval okolí. Bylo mi trochu smutno. Zdálo se mi, že tady se ode mě nějak vzdaluje. Viděla jsem jinou Alexandrii než tu, kterou jsem si vykreslila ve svých představách. Kam se poděly paláce a chrámy? A Marcus Antonius s Kleopatrou? Nebýt na chodnících tolik lidí v arabském oblečení, myslela bych si, že jsem se octla v New Yorku.

Pohybovali jsme se v hustém provozu hned po širokých třídách, hned podél pláží se zlatým pískem.

Ve středu města jsme se posunovali hlemýždím tempem. Nakonec jsme uvízli v úzké jednosměrné ulici. Stáli jsme v řadě aut a v protisměru stála zcela nepochopitelně jiná řada aut. Farag prohodil s řidičem několik vět v arabštině, ten nakonec vystoupil, začal křičet a divoce gestikulovat. Zřejmě chtěl docílit toho, aby nám vozidla stojící v protisměru uvolnila cestu. Bohužel se mu to však nezdařilo. Rozpoutala se ostrá diskuse, do níž se zapojili snad všichni řidiči v dohledu. Po nějaké době vystoupil i Farag. Promluvil s řidičem, vrátil se k vozu a z kufru vytáhl naše zavazadla.

Pak vsunul hlavu do okénka a vybídl mě: „Pojd, Ottavio. Otec bydlí dvě ulice odsud.“

„Vraťte se do auta, profesore,“ přikázal mu kapitán. „Čekají na nás.“

„Na vás čekají,“ upřesnil Farag a otevřel mi dveře. „Všechna ta setkání s patriarchy jsou k ničemu. Zavolejte mi, až skončíte. Monsignore Kolta vám dá číslo na mě i na otce. Pojď, *Basileio!*“

„Profesore!“ rozčilil se kapitán. „Doktorku Salinovou nemůžete vzít s sebou!“

„Ne? Tak mi to připomeňte večer. V devět hodin vás zveme na jídlo. Přijdte na čas.“

Farag zabouchl dveře a rozběhli jsme se jako děti, které provedly nějakou lumpárnu.

Jak se ukázalo později, kapitán Glauser-Röist si musel vymýšlet krkolomné omluvy a zdůvodnění, proč jsme se nemohli na setkání s tak významnými církevními hodnostáři dostavit. Nejvíce zklamaný byl stařičký patriarcha Stephanos II. Ghattas - Faraga znal odmalička.

Obtěžkáni zavazadly jsme se s Faragem řítili křivolakými uličkami a divoce se smáli. Připadala jsem si svobodně, jako patnáctiletá dívka, která začíná porušovat normy. Protože jsem však nebyla patnáctiletá dívka, zastavila jsem se, chvíli pátrala v zavazadle a pak jsem vytáhla boty. Když jsme dorazili za roh, snížili jsme rychlost. Šli jsme volným tempem a snažili se popadnout dech. Nedaleko odsud se nacházel dům Faragova otce.

„Otec bydlí dole a já nahoře,“ poučil mě Farag.

„Takže jdeme k tobě?“ znepokojila jsem se.

„Samozřejmě, *Basileio!* Kapitánovi jsem řekl něco jiného, aby ho to nepohoršilo.“

„Ale mě to taky pohoršuje,“ stěžovala jsem si přerývaně.

„Neboj se… Samozřejmě že nejdříve půjdeme k otci. Potom se u mě osprchujeme, ošetříme si skarifikace, převlékneme se a dáme si večeři.“

„Tohle mi děláš schválně, vid?“ zastavila jsem se. „Abys mi nahnal strach.“

„Abych ti nahnal strach?“ podivil se. „Čeho se bojíš?“

Sklonil se ke mně. Lekla jsem se, že mě políbí přímo na ulici. Naštěstí jsme v arabské zemi, uklidňovala jsem se. „Neboj se, *Basileio…,*“ řekl a já se na něj usmála. „Nic se nestane, i když se budu muset moc ovládat. Věř mi. Samozřejmě ti nic nemůžu zaručit, ale udělám, co bude v mých silách…“

Byl tak hezký, jak tam tak stál uprostřed ulice… Všechno to bylo pro mě úplně nové. Tohle jsem měla prožívat před dvaceti lety! Bála jsem se, že vypadám směšně.

„Tak pojdme k otci,“ vybídla jsem ho plna úzkosti.

„Doufám, že co nejdřív urovnáš své záležitosti s Vatikánem, jak ti doporučil Glauser-Röist. Jak to mám vedle tebe vydržet, když jsi nedotknutelná?“

Chtěla jsem mu odpovědět, že jsem nedotknutelná, jen pokud mi tak velí svědomí, ale mlčela jsem.

„Jdeme,“ usmál se. Dala bych cokoli, kdybych ho mohla políbit.

„Proč jsem se musel zamilovat zrovna do jeptišky!?“ vykřikl, naštěstí v klasické řečtině. „Jako by v Alexandrii bylo málo krasavic!“

Návrat domů ho změnil. Byl jiný, než jak jsem ho znala dosud.

„Pojdme,“ vybídla jsem ho trpělivě. Věděla jsem, že má před sebou hrozné týdny.

Otcův byt se nacházel v pěší uličce, ovšem koly se to tu jen hemžilo. Domy zde měly elegantní průčelí v anglickém stylu - pro horké egyptské počasí velmi příhodné, ovšem okna byla zdobena arabskými motivy. Farag byl viditelně pohnutý. „Rád bych otce překvapil,“ zašeptal.

Potichu jsme vystoupili po krátkém schodišti a zastavili se před velkými dřevěnými dveřmi s tabulkami z broušeného skla.

„Mám klíč, ale chci vidět, jak se bude tvářit,“ pověděl mi a stiskl tlačítko na stěně. Zvonek se rozezvučel po celém domě a vzápětí se ozval divoký štěkot.

„To je Tara,“ usmál se. „Matka zbožňovala *Jih proti*

Severu,“ dodal omluvně, protože zřejmě uhodl, co si myslím. A myslela jsem si, že je to kýčovité jméno, ale samozřejmě jsem nic neřekla. Slyšela jsem i horší.

Dveře se pomalu rozevřely. Spatřila jsem vysokého, štíhlého, asi sedmdesátiletého muže s bílými vlasy a pronikavě modrýma očima. Byl stejně pohledný jako jeho syn. Takhle jednou bude Farag vypadat, mihlo se mi hlavou. Měl tytéž židovské rysy, tutéž tmavou pleť a tentýž výraz. Nepřekvapilo mě, že Faragova matka kvůli němu všechno opustila. Náhle jsem pocítila, že mě s ní cosi spojuje. Dlouze a pevně se objali. Fenka, kombinace yorkshirského a skotského teriéra, štěkala a skákala jako zajíc. Butros Boswell líbal světlé vlasy svého syna, jako by bez něho každý den prožíval bezbřehá muka. Mumlal cosi v arabštině, a dokonce se mi zdálo, že se mu oči zalily slzami.

Potom se otočili ke mně. „To je doktorka Ottavia Salinová,“ představil mě Farag.

„Farag mi o vás hodně vyprávěl,“ pronesl otec perfektní italštinou a podal mi ruku. „Pojdte prosím dál.“

Následováni Tarou jsme vstoupili do předsíně. V bytě byla spousta knih - plné police stály ve všech místnostech, dokonce i na chodbě a v předsíni. Pokoje byly zařízeny anglickým, vídeňským, italským, francouzským a arabským nábytkem. Rovněž dekorativní předměty byly rozličného stylu a původu. Tu stála stříbrná mísa, tam zase šachovnice s figurkami ze slonoviny či dřevěná skřínka vykládaná perletí… Nejvíce mě však upoutaly obrazy v obývacím pokoji. Když Butros Boswell postřehl můj zájem, začal mi s jistou dávkou hrdosti vykládat o svých příbuzných.

„Zde je můj děd Kenneth Boswell, objevitel byzantského města Oxyrhynchus. Spolu s kolegy Bernardem Grenfellem a Arthurem Huntem ho vidíte i na této černobílé fotografii z roku 1895. A tady,“ ukázal na další obraz zachycující půvabnou ženu v elegantních šatech a dlouhých rukavičkách, „je jeho

manželka Esther Hopasha, jedna z nejkrásnějších židovek v Alexandrii. A vedle je jejich syn Ariel Boswell a jeho žena Miriam," upozornil mě.

A potom jsme přešli k velkému portrétu mladé, nepříliš pohledné ženy, ovšem s výraznýma a živýma očima. „Toto je moje manželka, Rita Luchese, Faragova matka." Na obličej mu náhle padl stín. „Před pěti lety zemřela…"

„Tah," vyrušil ho Farag s Tarou v náručí. „Musíme si jít vybalit."

„Budete večeřet tady?"

„Najíme se nahoře, přijde i kapitán Glauser-Röist."

„Dobře, ještě se uvidíme. Ne abys odjel bez rozloučení."

„Ty jsi samozřejmě taky zván," usmál se Farag a vyhodil Taru do vzduchu. Sotva fenka dopadla na zem, rozběhla se ke mně. Měla velké chytré oči a skořicovou srst, jen na krku se jí leskla velká bílá skvrna. Opatrně jsem ji pohladila po hlavě. Zavrtěla ocasem a předními packami se o mě opřela.

„Doufám, že vás tím neobtěžuje," ujišťoval se Butros Boswell. „Dává tak najevo, že se jí líbíte."

„Tvůj otec je velmi milý člověk," pověděla jsem Faragovi, když jsme stoupali do druhého poschodí.

„Já vím," přikývl a odemkl.

„A kdo žije v prvním poschodí?"

„Ted nikdo," odpověděl Farag. Vešel do temné předsíně a položil zavazadla. „Předtím tam bydlel můj bratr se svou ženou a synkem."

„Pořád nemůžu uvěřit, že…"

„Snažím se na to nemyslet," přiznal se a zavřel za mnou. „Ted nás čekají jiné věci."

Ano, čekaly nás jiné věci. A nemluvím o tom, že jsme otevřeli žaluzie a že mě Farag provedl svým bytem. Možná to bylo absurdní, ale umínila jsem si, že slib, který jsem dala Bohu, neporuším. Dosud mě nenapadlo, jak jednoduché je zhřešit. Stačilo málo a… Bylo šílené odtrhnout se od Faraga,

od jeho rtů a něhy.

„Slíbil jsi mi, že… počkáš," bránila jsem se.

„Nemůžu, Ottavio."

„Prosím…, mám tě tak ráda…"

Zarazil se. Pak se ke mně sklonil a políbil mě.

„Miluji tě, *Basileio.*"

„Večer zavolám do Říma," slíbila jsem a pohladila ho po bradě. „Promluvím si se sestrou Sarolliovou…" „Udělej to," políbil mě, „prosím." „Ano. Večer."

Zatímco jsem se sprchovala, Farag vyvětral, setřel prach a objednal večeři. Pak zaujal moje místo v koupelně a vyzval mě, abych si prohlédla byt. A tak jsem to udělala - a důkladně.

Byl zde jen obývací pokoj a dvě místnosti - ale velmi prostorné, jako ve všech starých domech. První, s velkou postelí uprostřed, byla Faragova ložnice. A druhá sloužila jako skladiště knih a časopisů o historii, archeologii a paleografii. A vtěsnaly se sem i dvě postele. V obývacím pokoji se nacházela pohovka s krémovým potahem, tmavý nábytek a v rohu jídelní stůl. Usoudila jsem, že Farag má zvláštní slabost pro polštářky: ležely, kam jsem se podívala. A stejně jako v přízemním bytě i zde mě zaujalo množství fotografií. Byl na nich Farag s otcem, Farag s bratrem, Farag se švagrovou, Farag se synovcem a zase od začátku. Prohlédla jsem si také snímky ze školy a z univerzity - většinou na nich byl zachycen s jedním nebo dvěma vždy stejnými kamarády. Ovšem na fotografiích z cest se smála pokaždé jiná atraktivní dívka. V Římě byl s půvabnou blondýnkou, v Paříži s tmavovláskou, V Londýně… a tak dál. Nač pokračovat. Zamilovala jsem se prostě do Casanovy.

Sedla jsem si na pohovku, objala pestrobarevný polštářek a velkým oknem sledovala zapadající slunce. Zvažovala jsem, zda mám sestře Sarolliové vůbec telefonovat. Dosud jsem měla otevřená zadní vrátka. Vtom se na chodbě rozezvučel Faragův mobil.

„Ottavio," volal Casanova. „Vezmi to, prosím. To bude ka-

pitán.“

Stiskla jsem zelené tlačítko a pozdravila kapitána. Měl špatnou náladu.

„Setkání už skončilo?“ „Ano,“ odpověděl úsečně.

„Tak přijeďte sem. Večeře bude na stole raz dva.“ Podle toho, co stála, by sebou měli hodit, napadlo mě. „Kde budete spát?“ zajímal se.

„Nevím…,“ zaváhala jsem. „Zatím jsem o tom nepřemýšlela. A vy?“

„Má profesor dost místa pro všechny?“ „Ano, jsou tu tři pokoje a tři postele.“

„Můžeme přenocovat i v budově patriarchátu. Musím jim říct, jak se rozhodneme.“

„Potřebujeme počítač nebo tak něco?“

„Copak profesor nemá počítač?“ podivil se kapitán.

„Ale má,“ uklidnila jsem ho. „Jenom nevím, jestli je připojený k internetu.“

„Je,“ vykřikl Casanova z koupelny. „A dostanu se i do databáze muzea.“

„Je připojený k internetu,“ řekla jsem do telefonu. „Tak rozhodněte vy,“ vybídl mě kapitán. Zdálo se mi, že jsem v jeho hlase zaslechla náznak nedůvěry a nejistoty.

„Přijeďte sem. Tady budeme mít větší pohodlí. Jakou máš adresu, Faragu?“

„Moharrem Bey, číslo 33, poslední patro.“

„Slyšel jste, že?“ ubezpečila jsem se.

„Za půl hodiny jsem u vás,“ slíbil a bez rozloučení zavěsil.

Večeři nám naštěstí přivezli dřív, než dorazil kapitán. Rychle jsme prostřeli, abychom Glausera-Röista utvrdili v dojmu, že jsme skutečně vařili my.

„Nechceš zavolat sestře Sarolliové hned? Než přijde kapitán?“ nadhodil Farag a vytáhl ze skříňky skleničky. Nevěděla jsem co říct, tak jsem mlčela. „Proč jí nechceš zavolat rovnou?“ naléhal.

„Nevím… Protože jsem se ještě nerozhodla,“ vyjela jsem.

„Co to vykládáš?“ podivil se. „Nebo mi něco uniklo?“

Smál by se mi, kdybych mu to pověděla. Zatímco já jsem nikdy nikoho neměla, jeho minulost se hemží milenkami.

Přistoupil ke mně a položil mi dlaně na ramena. „Co se děje, *Basileio?* To už ted budeme mít mezi sebou tajnosti?“

„Tohle se děje!“ vykřikla jsem a máchla rukou k fotografiím z cest. „Byl jsi ženatý? Protože pokud ano, tak…“ Raději jsem nedopověděla.

Vytřeštil na mě oči. „Nebyl jsem ženatý,“ zamumlal. Vůbec nechápal, o čem mluvím.

„Bože můj, Faragu! Copak mi nerozumíš? Měl jsi spoustu žen!“

„Tak tohle,“ vydechl. „Nevěděl jsem, co máš na mysli.“ A pak konečně spustil. „Přece jsi nepředpokládala, že bych ve třiceti devíti letech s nikým nic neměl.“

Potěšilo mě, že si rok přidal.

„Proč ne? Já jsem například s nikým nic neměla.“

Domnívala jsem se, že mě zahrne omluvami nebo mi bude vysvětlovat, že jsem jeptiška. Nedočkala jsem se. Místo toho sebou praštil na pohovku a začal se svíjet v záchvatech smíchu. Když jsem viděla, že jen tak nepřestane a že má úplně mokrou tvář, uraženě jsem odpochodovala k pokoji, kde jsem měla zavazadlo.

Vymrštil se a u dveří mě chytil za paži. „*Basileio,*“ skytal. „Zavolej prosím do Itálie, rozluč se se sestrou Sarolliovou a přestaň spekulovat o tom, kolik jsem měl žen. K žádné jsem necítil to, co k tobě. Pochop to konečně! Nikdy jsem tolik nikoho nemiloval.“ Pomalu se ke mně sklonil a políbil mě. „A než tu záležitost se sestrou Sarolliovou vyřídíš, já uklidím ty fotografie, ano?“ „Ano?“

„Ano,“ přikývl a nosem mě polechtal na tváři. „Dávám ti pět sekund. Tak vezmi už ten telefon a zavolej do Itálie.“ „Připomínáš mi Glausera-Röista.“ „Pomalu mu začínám

rozumět.“

Vydala jsem se tedy do místnosti s telefonem a zavřela jsem za sebou dveře. Nechtěla jsem, aby mě Farag poslouchal, aby visel na každém slově, které řeknu. Vytočila jsem číslo, a zrovna když se ozval vyzváněcí tón, dorazil kapitán. Butros přišel o chvíli později.

Sestra Sarolliová se mnou hovořila se stejným despektem jako tehdy, když mi oznamovala, že budu žít v Irsku, daleko od své rodiny a komunity. Ani po mnoha minutách se mi nepodařilo zjistit, jaké kroky mám učinit, když chci vystoupit z řádu. Ustavičně mi opakovala, že formální stránka věci není důležitá, důležitý je její duchovní rozměr.

„Rozumíte tomu?“ naléhala.

„Ano, rozumím, samozřejmě,“ ujišťovala jsem ji do omrzení. „Ale hodně jsem o tom přemýšlela a vím, že v řeholním životě už nemůžu být šťastná.“

„Vždyť následujete Krista!“ zvolala, jako by nechápala, že se někdo může této pocty dobrovolně zříct.

„Věci jsou někdy komplikovanější…“

„Nezamilovala jste se snad do nějakého muže?“ zhrozila se po dalších desíti minutách.

„Zamilovala,“ přiznala jsem. Nastalo dlouhé mrtvé ticho.
„Složila jste slib,“ obvinila mě.

„Ano, a neporušila jsem ho… Ale ráda bych vás požádala, abyste mi pověděla, co mám dělat, když chci začít vést světský život.“

Ani tentokrát jsem neměla štěstí. Věděla jsem, že rozhovor se sestrou Sarolliovou bude dlouhý. Ovšem tohle dalekosáhle předčilo i ty nejodvážnější odhady.

„Musíte se obrátit k Bohu a věřit. Bůh vás volá a…“
Docházela mi trpělivost.

„Bůh mě možná volá,“ vpadla jsem jí do řeči, „ale já volám taky, vás, a to až z Egypta. Prozraďte mi laskavě, co mám dělat, když chci vystoupit z řádu.“

Chvíli mlčela a pak ledově prohlásila: „V prosinci oznamte své představené, že příští rok už neobnovíte slib. To je všechno.“

„V prosinci? Ale já chci z řádu vystoupit hned.“

Slyšela jsem její dech. Pod okny její pracovny projela sanitka.

„Potřebujete povolení od biskupa,“ zaskuhrala. „Připomínám vám, že to není ani měsíc, co jste obnovila slib.“

Na konci tunelu se zatetelilo malé světýlko.

„Ne, neobnovila jsem slib.“

„Prosím?!“ vyjekla.

„Čtrnáctého května, v den obnovy slibu, jsem byla na pohřbu otce a bratra. Zemřeli… při dopravní nehodě.“ „A následující neděli?“

„Práce, kterou vykonávám pro Vatikán, mi to neumožnila.“

Slyšela jsem, jak vytahuje zásuvky a šustí papíry. Pak zakryla mluvítko dlaní a s někým hovořila. Začala jsem se obávat, že na telefonát se sestrou Sarolliovou padnou všechny Faragovy úspory.

„Oficiálně nemusíte dělat nic,“ informovala mě nakonec. „Bylo by ovšem vhodné, kdybyste nám napsala dopis, v němž nás o svém úmyslu zpravíte. Avšak…“

„Nic víc?“ zajásala jsem.

„Ne,“ odpověděla stroze. „Pokud už nic nepotřebujete, sestro…“ Než vyřkla poslední slovo, krátce zaváhala.

„A plat budu dostávat přímo z Vatikánu?“

„Ano. Jakmile dostaneme váš dopis, všechno zařídíme. Uvědomte si ovšem, že vaše smlouva s Vatikánem je podmíněna skutečností, že jste řeholnice. Obávám se, že tuto záležitost budete muset projednat s prefektem tajného archivu, ctihodným otcem Ramondinem. Je velmi pravděpodobné, že si budete muset hledat jiné zaměstnání.“

„Ano, s tím jsem počítala. Děkuji vám za všechno, sestro Sarolliová. Ty dopisy pošlu co nejdříve.“

Zavěsila jsem a přepadla mě závrať. Rozevírala se přede mnou hluboká propast, kterou jsem se bála přeskočit. Ale couvnout jsem už nemohla. A nechtěla. Až se to dozví matka, dostane infarkt -a ne jeden nebo dva, ale rovnou tři. A mí sourozenci. Snad jen Pierantonio mě pochopí. Přála jsem si myslet jen na Faraga, ale bylo třeba vyřešit řadu praktických otázek. Musím si najít práci (v mém případě to nebude problém, věděla jsem) a rozhodnout se, kde si vybuduji nový domov. Nějak si s tím poradím, uklidňovala jsem se. Tu ohromnou propast přeskočím.

Najednou se pomalu pootevřely dveře a do místnosti tiše vešel Farag.

„Tak co?“ zajímal se. „Slyšeli jsme, žes zavěsila.“

„Nebudeš tomu věřit,“ pronesla jsem, „ale jsem volná.“

Farag překvapeně pootevřel ústa.

Vstala jsem a přistoupila k němu.

„Pojdme se najíst. Potom ti všechno povyprávím.“

„Ale… Ale… Takže už nejsi jeptiška?“

„Oficiálně ne. Morálně zatím ano,“ vysvětlovala jsem mu a strkala ho do chodby. „Vychladne nám večeře… A nechci, aby na mě tvůj otec a kapitán tak dlouho čekali.“

„Už není jeptiška!“ zakřičel Farag z plných plic, když jsme vešli do obývacího pokoje.

Butros se jemně usmál a sklopil hlavu a kapitán se na mě upřeně podíval.

Atmosféra u stolu byla velmi příjemná. Můj nový život nemohl začít lépe. A mimo jiné jsem pochopila, proč se máme zbavit hříchu nestřídmosti zrovna v Alexandrii. Ochutnali jsme *baba ghannoug*, lilkové pyré se sezamovou pastou *tahine* a citrónovou šťávou, cizrnovou pastu, pečené holuby nadívané zeleným obilím a spoustu výtečných salátů. Butros nám vysvětlil, že Alexandrijci se ve svých stravovacích návycích inspirovali především římskou a byzantskou kuchyní a přidali to nejlepší z arabské gastronomie. Hojně se používal olivový

olej, med, jogurt, česnek, tymián, černý pepř, sezam a skořice.

Dokonce i Glauser-Röist se tvářil spokojeně - a ani na vteřinu nám nevěřil, že jsme ty kulinářské zázraky vyráběli my. Faragův otec se nám svěřil, že mu nejvíce chutnají pokrmy z masa, zejména z čerstvých ryb a jehněčího.

Znamenitou večeři zapil Glauser-Röist dvěma sklenkami egyptského piva značky Stella a Faragův otec si dal ještě o jednu víc.

„Víte, že pivo vynalezli ve starověkém Egyptě?“ zeptal se. „Neznám lepší lék na spaní.“

Vzdor tomu jsme s Faragem pili jen minerální vodu a studené *karkadé*, rubínově červený nápoj z ibišků, jehož si Egypťané v hojné míře dopřávají v průběhu celého dne spolu se silným černým čajem s lístky máty.

Následovaly zákusky - a to bylo ze všeho nejhorší, protože jsem nedokázala přestat. Alexandrijci, věrni byzantské tradici, jsou podobně jako Rekové velcí milovníci sladkého. Farag ho objednal, jako by měl pohostit četu hladových vojáků, a nikoli čtyři nasycené jedlíky.

Měli jsme mimo jiné *om ali*, tedy dezert z mléka, oříšků, hrozinek a kokosu, nebo pečivo z lístkového těsta s mandlemi *baklaoua*.

S Glauserem-Röistem jsme si diskrétně vyměnili udivené pohledy, když jsme viděli, jak se oba Boswellové cpou k prasknutí.

„Zdá se, že z cukrovky strach nemáš,“ poznamenala jsem žertem.

„Kdepak,“ huhlal Farag s plnými ústy, „neděsí mě ani cukrovka, ani nadváha, ani vysoký tlak.“

„Alexandrie proslula nestřídmostí v jídle,“ neodpustil si kapitán. Musela jsem připustit, že stejného dojmu jsem nabyla i já.

„Slyšel jsem,“ ozval se kapitán po chvíli, „že v arabských zemích je internet cenzurován. Týká se to i Egypta?“

Butros úhledně složil ubrousek a položil ho na stůl, zatímco Farag se ládoval dál.

„Pokud víme," zamračil se ustaraně Faragův otec, „u nás k něčemu takovému nedochází - na rozdíl od Saúdské Arábie či Iránu. A jinde je situace ještě horší. V Iráku nebo Sýrii je internet úplně zakázán."

„Proč ti to dělá takové starosti, tati?" zajímal se Farag. „Vždyť s počítačem nepracuješ a navíc v Egyptě tyto problémy nemáme."

Butros se podíval na syna, jako by ho nepoznával.

„Žádná vláda na světě nemá právo omezovat svobodu slova a vyznání. Nesmí špehovat svůj národ ani přikazovat, co si smí myslet. To peklo, o němž se píše v knihách, není někde daleko. Podívej se na naše město - jaké bylo a jaké je teď, a vzpomeň si na Juhanu, Zoe a Simona."

Farag přikývl.

„Najdi si zemi, kde budeš svobodný," nabádal Butros syna. „Odejdi z Alexandrie!"

„O čem to mluvíš?" Farag položil ruce na stůl a sevřel je v pěst, až mu zbělely klouby prstů.

„Uteč, Faragu," pokračoval otec. „Pokud tady zůstaneš, nikdy nebudu mít klid. Odejdi z muzea. O mě se neboj," dodal rychle a pobaveně se na mě usmál. „Až najdeš zemi, kde bych se o tebe nemusel bát, prodám dům a odstěhuji se za vámi."

„Vy byste opustil Alexandrii?" zeptala jsem se.

„Poté, co jsem ztratil syna a vnuka, cítím, že už to není moje město." Stěží skrýval bolest. „Alexandrie bývala slavná, nyní je jen nebezpečná. Nezůstali tady Židé, Rekové ani Evropané. Ti ted přijíždějí jen jako turisté." S hořkostí se podíval na syna. „Slib mi, že odejdeš."

„Přemýšlel jsem o tom," přiznal Farag a poočku se na mě podíval. „Ale dnes jsem tady tak šťastný…" Butros se obrátil ke mně. „Víte, že tady Faragovi hrozí smrt?"

Mlčela jsem. Snad trochu přehání, pomyslela jsem si, avšak

jeho slova padla na úrodnou půdu. A Farag to poznal.

„Dobře," přikývl. „Odejdu. Máš moje slovo."

„Najdi si dobrou zemi a dobrou práci…"

Když Butros domluvil, rozhostilo se ticho. Nikdy jsem si nedokázala představit, že lze žít v takovém strachu. Myslela jsem také na lidi v mé vlasti, kterým vyhrožují rodiny, v kterých jsme se narodily já nebo Doria. Proč je svět tak hrozný? Jak může Bůh dopustit takové věci?

„Měli bychom se pustit do práce," navrhl Skála a položil ubrousek na stůl.

Zatřásla jsem hlavou, jako bych se právě probudila.

„Ted?" užasla jsem.

„Samozřejmě. Je teprve čtvrt na dvanáct."

Farag reagoval stejně překvapeně jako já.

„Dobře," souhlasil nakonec. „Snad se nám podaří dostat do databáze muzea."

Uklidili jsme ze stolu, a protože bylo pravděpodobné, že se před odjezdem vidíme naposled, rozloučili jsme se s Butrosem.

„Dávejte na sebe pozor," nabádal nás, když sestupoval do svého bytu.

Farag zaujal místo u počítače, kapitán si podal židli, sundal z ní nějaké časopisy a přisedl si. Na staurofilaky jsem neměla ani pomyšlení a raději jsem si prohlížela obsah knihovny.

„Výborně," slyšela jsem Faraga. „Jméno uživatele - *Kenneth,"* prozradil nám. „Zadejte přístupový kód - *Oxyrhynchus.* Bezva. Podařilo se."

„V kterém jazyce vyhledáváš informace?" zajímala jsem se. „V angličtině a v arabštině. Angličtina je pohodlnější kvůli klávesnici. Arabskou mám tamhle, na polici." „Můžu se na ni mrknout?" „Samozřejmě." „Zadám třeba *had s vousem."*

A tak zatímco Farag s kapitánem lovili vousaté hady, já jsem studovala arabskou klávesnici. Připadala mi legrační.

„Opravdu na tom umíš psát?" pochybovala jsem.

„Ano. Nejpracnější je měnit nastavení, proto spíš používám angličtinu.“

„Co je tohle?“ ukázal kapitán na monitor.

„Ano, tady bychom mohli něco objevit.“

A tak se zabrali do sbírek Řecko-římského muzea. Po dlouhé době usoudili, že žádný exponát nepřipomíná obrázek od staurofilaků. Rozhodli se tedy nahlédnout do katalogů alexandrijského umění. A tady měli větší štěstí.

„Kde to našli?“ zajímal se kapitán.

„V katakombách Kom el-Shoqafa.“

„V katakombách Kom el-Shoqafa?“ ujistila jsem se a vzhlédla jsem od paleografického časopisu. „Myslím, že jsem o nich před chvílí zahlédla nějaký článek ve starém vydání *National Geographic.“*

„To je falešná stopa. Tyto katakomby nemají se staurofilaky nic společného.“

„Kde berete takovou jistotu, profesore?“

„Protože jsem tam v roce 1998 vedl archeologický výzkum. A kdybych spatřil nějaký předmět podobný tomu na obrázku, určitě bych si vzpomněl.“

„Ale ten obrázek ti byl povědomý,“ upozornila jsem ho.

„Ano, tou směsicí stylů, *Basileio.“*

Obdivovala jsem jejich výdrž. Než jsem našla staré vydání časopisu *National Geographic,* narazili na další pozoruhodnou informaci - na medailon s hlavou Medúzy. A podle výkřiku, kterým nás oblažil kapitán, jsem usoudila, že jde o velmi významnou informaci. Glauser-Röist si podal papír, který zrovna vyšel z tiskárny, a přiložil ho k obrázku od staurofilaků.

„Je to naprosto totožné!“ radoval se.

„Medúza v pozdním helénském stylu? To je velmi běžné, Kašpare.“

„Ale tyhle dvě jsou úplně stejné! Kde se nachází ten reliéf?“

„Moment. To je zvláštní - v katakombách Kom el-Shoqafa.

Vůbec si nevzpomínám, že…“

„A na Dionýsův thyrsos si taky nevzpomínáš?“ zeptala jsem se a ukázala mu zvětšenou reprodukci v časopise. „A ten odporný plaz je tady taky.“

Kapitán chvatně vstal a vzal mi časopis z ruky. „Ano, máte pravdu,“ přikývl.

„Další zkouška se uskuteční v katakombách Kom el-Shoqafa,“ prohlásila jsem.

„To není možné,“ tvrdil Farag. „Pohřebiště bylo objeveno úplnou náhodou až v roce 1900, když se do něho propadl osel, který šel po ulici. Žádný jiný vchod se nenašel. Staurofilakové o něm nemohli vědět!“

„A co sarkofág Konstantina Velikého?“ připomněla jsem mu. „O něm taky věděli.“

Opřel se a začal rozčileně kousat do tužky. Zdráhal se přiznat, že mám pravdu.

„Kom el-Shoqafa je podzemní pohřebiště,“ objasňoval nám. „Má tři patra, v prvním se konaly hostiny na počest zesnulých. Našly se tam totiž talíře a poháry…“

„Tvrdte si, co chcete, profesore,“ poznamenal kapitán a sedl si, aniž by mi *National Geographic* vrátil, „ale to nádobí je dost podezřelé. Tipoval bych, že zkouška se bude konat právě tam.“

„Taky si myslím,“ souhlasila jsem.

„Ty katakomby znám jako vlastní boty!“ nevzdával se Farag. „Jsou celé probádané. Ubezpečuji vás, že tam staurofilakové nikdy nevkročili. Podoba jistých prvků je podružná. Existují stovky reliéfů a soch s těmito symboly! Ve druhém patře například najdete reliéfy mrtvých.“

„A ve třetím patře?“

„To je bohužel zaplaveno podzemními vodami. Ale i tam se pohřbívalo. Ubezpečuji vás, že v katakombách žádné překvapení nenajdeme.“

Kapitán se zvedl a zkontroloval čas. „V kolik hodin

začínají prohlídky?“

„O půl desáté, pokud si dobře vzpomínám.“ „Dobře. Ted si půjdeme lehnout,“ rozhodl kapitán.

Farag vypadal zničeně. „Napíšeme ted ten dopis?“

Byla jsem unavená. První červnový den přinesl příliš mnoho změn. Zakroutila jsem hlavou.

„Napíšeme ho zítra. Na cestě do Antiochie.“

Tehdy jsem ještě nevěděla, že do letadla Westwind už nenastoupíme.

O půl desáté, jak Glauser-Röist rozhodl, jsme spolu s japonskými turisty přešlapovali před vchodem do katakomb. Nacházely se ve velmi chudé čtvrti Karmouz. Na ulicích jsme viděli oslíky s vozíkem. Nad hlavami nám létaly mraky much, neodbytně dorážejících na náš obličej a holé paže. Japonští turisté se jimi nenechali znepokojit, mě ovšem notně vyváděly z míry. Sledovala jsem oslíky, jak se ohánějí ocasem a efektivně se tak obtížného hmyzu zbavují.

Těsně před desátou se ke vchodu přibelhal muž v uniformě, který si podle všeho měl už dávno užívat zasloužené penze, a liknavě, jako by neviděl dlouhou frontu turistů, otevřel. Usadil se za stolek, kývl na nás, zadrmolil cosi na pozdrav a připravil si vstupenky. Vedoucí japonské výpravy se nás pokusil předběhnout, avšak o metr vyšší kapitán mu položil ruku na rameno a zdvořile ho vrátil na místo.

Farag coby Egypťan zaplatil pouze padesát piastrů. Zaměstnanec ho nepoznal a ani on neprozradil, že tam před dvěma roky pracoval. Glausera-Röista a mě jako cizince vyšly vstupenky dohromady na dvanáct egyptských liber.

Opatrně jsme začali sestupovat po dlouhém spirálovitém schodišti vytesaném do skály. S respektem jsme pohlíželi do hrozivě vyhlížející díry.

„Ve druhém století tudy na provazech spouštěli mrtvé," poučil nás Farag. První část schodiště ústila do jakéhosi vestibulu. Viděli jsme zde - špatně, protože osvětlení bylo sporé - dvě lavice vysekané do stěny s výzdobou z mušlí. Pokračovali jsme dál, do rotundy s šesti sloupy uprostřed. Procházeli jsme labyrintem sálů, kde se konaly pohřební hostiny, a všímali si zvláštních reliéfů, v nichž se mísily egyptské, řecké a římské motivy. Představovala jsem si, jak tady někdy v prvním století pozůstalí, uvelebeni na polštářcích, hodují na počest svých blízkých.

„Nejdříve," vykládal Farag, „patřily katakomby zřejmě jen jedné rodině, časem se z nich však stalo jakési veřejné pohřebiště." To vysvětlovalo ohromné množství pohřebních komor a sálů.

„Na druhé straně je Caracallův sál," mávl Farag rukou nad obrovskou průrvou. Vžil se do role hostitele, jenž pyšně provází návštěvu svým honosným sídlem. „Byly tam objeveny kosti lidí a koní."

Ve druhém poschodí bylo ještě méně světla. V přítmí jsme rozeznávaly siluety soch mrtvých. Glauser-Röist si z batohu podal baterku a rozsvítil. Byli jsme úplně sami - japonští turisté zůstali o poschodí výš. I zde jsme viděli obrovské sloupy. Ze stěny na nás prázdnýma očima hleděly vytesané postavy muže a ženy. Těla nesla typické egyptské rysy. Mužova hlava s krásným obličejem však byla helénská a žena se honosila rafinovaným římským účesem. Rozměry pohřebních komor byly uchvacující. Spatřili jsme také sochy Anubise s šakalí hlavou a krokodýlího boha Sobeka v brnění římského legionáře. V komoře se třemi velkými sarkofágy jsme objevili medailon s hlavou Medúzy a Dionýsovu hůl.

Farag nám objasnil, že většina hrobů byla vypleněna ještě před rokem 1900. V Evropě se až do devatenáctého století používal popel z mumií pro léčbu všech možných neduhů a platil se zlatem.

„Takže tady musel být ještě nějaký vchod," poznamenal kapitán.

„Nikdy se nenašel," naježil se Farag.

„Ale Caracallův sál také objevili jenom proto, že se propadl kus skalního stropu. Třeba je takových případů víc."

„Tady něco je," prohlásila jsem a ukázala na našeho hada.

„Ted zbývá jen najít Hermův *kerykeion*)* prohlásil Farag a přistoupil k záhybu ve skále.

„Ten mi spíš připomíná lékaře než posla," podotkl kapitán.

„Ano, ovšem Asklépios, řecký bůh lékařství, měl hůl ovinutou jen jedním hadem."

„Budeme se muset vydat níž," usoudila jsem. „Tady už zřejmě nic nenajdeme."

„Třetí patro není zpřístupněno, *Basileio.* Chodby jsou zaplavené."

„Tak na co čekáme?!" pobídl nás kapitán.

A tak Glauser-Röist, lhostejný vůči všem konvencím i k nelibosti Faraga, strhl řetízek s cedulkou, která nám v angličtině a arabštině zakazovala návštěvu nejnižšího poschodí, a vyrazil.

Zaslechli jsme japonské turisty, jak hledají odvahu sestoupit do druhého poschodí.

Na posledním schodku jsem šlápla do kaluže a brzy jsme se octli po pás ve vodě.

„Víte, na co jsem si vzpomněla?"

„Určitě na totéž co já," odpověděl Farag. „Na konstantinopolskou kašnu."

„Ne. Na to, že jsme si tentokrát neprostudovali Danta." „Vy možná ne," prohlásil s opovržením kapitán, „ovšem já ano."

Provinile jsme se na sebe s Casanovou podívali.

„Tak nám povězte, co jste zjistil," požádala jsem.

„Zkouška v šestém kruhu je jednodušší než ty předchozí,"

---

*) Kerykeion (řec), Caduceus (lat.) - hůl obtočená dvěma hady. Symbol boha Herma, posla bohů. (Pozn. aut.)

vykládal nám, zatímco jsme se brodili chodbami. Voda páchla a byla stejně kalná jako v nádrži v Istanbulu. V tomto případě jsme však její barvu mohli přičíst vápenci, a nikoli stovkám zpocených nohou.

„Čím výš se Dante s Vergiliem dostanou, tím jsou kruhy menší," líčil kapitán.

Reliéfy v třetím poschodí byly stejně originální a eklektické -v dobrém smyslu - jako ve vyšších patrech.

„Dantova pouť šestým kruhem je popsána ve dvacátém druhém, dvacátém třetím a dvacátém čtvrtém zpěvu. Proti sobě zde rostou dva stromy obtěžkané chutným ovocem, ovšem s korunou ve tvaru převráceného kužele. Kajícníci na plody nedosáhnou. Do korun vtéká lahodná šťáva, ale duše nestřídmých nemohou ani pít. Bloudí tedy kruhem, bledí s vpadlýma očima, hladoví a žízniví."

„A Dante určitě narazí na spoustu známých," tipovala jsem. V tu chvíli se mi zdálo, že jsem zahlédla Hermovu hůl. „Tudy," přikázala jsem.

„A jak to skončí?" zajímal se Farag.

„Potkají anděla, rudě plápolajícího jako oheň. Ten jim ukáže cestu do kruhu smilstva a smaže Dantovi z čela další P."

„To je všechno?" ujišťovala jsem se a postupovala vodou k velkému Hermovu žezlu.

„Ano."

„Kéž bychom to tak jednoduché měli i my," povzdechla jsem si.

„*Kerykeion!*" vykřikl Farag a položil ruce na skálu jako Žid na Zed nářků. „Přísahal bych, že před dvěma lety tady nebyl."

„Ale profesore," ozval se chlácholivě kapitán. „Nemusíte si přece pamatovat všechno. Připusťte to konečně!"

„Tohle bych si určitě pamatoval," trval na svém Farag.

„Asi to tady vytesali do skály kvůli nám," ironizovala jsem. „Nezdá se vám divné, že jsme Medúzu, hada a Dionýsovu hůl

našli o poschodí výš a Hermovo žezlo až tady?“ Zadumali jsme se.

„No? Co jsem vám říkal?“ zvolal Farag. Otočil se k nám a ukázal nám dlaně od bláta.

„Ta stěna se rozpadá,“ poznamenal zamyšleně Glauser-Röist a zabořil pěst do mazlavé malty.

„Já jsem to věděl. Je to na nás narafičené,“ zajásal Farag a začal se probourávat na druhou stranu. Když vytvořil dostatečně velký otvor, prošli jsme. Před námi se zjevila rozlehlá klenutá síň s byzantskými sloupy, do půli zaplavená hustou černou tekutinou.

„Na protější stěně je nějaký vchod,“ upozornil nás kapitán. Po krk ve vodě jsme se vydali za Glauserem-Röistem. Klidně bychom se tady mohli projíždět na loďkách, napadlo mě. Zcela jistě jsme objevili starou alexandrijskou nádrž, která sloužila jako zásobárna pitné vody. Brzy jsme narazili na nějaký schod. Vystoupili jsme k velkým dřevěným dveřím a všimli jsme si výrazného chrismonu. Kapitán otevřel a vešli jsme do sálu podobného těm nad námi. Na kamenných lavicích ležely měkké polštářky a uprostřed stál stůl plný vybraných pochoutek a pohárů s vínem. Zemi pokrývaly vysoké koberce a na stěnách visely tapiserie. Síň ozařoval tlumený jas pochodní. Někdo musel před chvílí kvapem odejít, protože z talířů se kouřilo.

„To tedy vypadá moc dobře!“ rozčiloval se kapitán. „Připravili nám pohřební hostinu!“

Dostala jsem strach.

„Ne!“ zaúpěl Farag.

Poplašeně jsem se k němu otočila. Chvatně ze sebe strhával oblečení. Na jeho hrudníku se svíjely tlusté černé housenky.

„Bože můj!“ zasténala jsem. „Pijavice!“

Vtom kapitán odhodil baterku a rychle si začal rozepínat košili. I on měl tělo plné žíznivých červů.

„Ottavio! Svlékni se!“ Jindy bych snad prohodila něco

žertovného, ale ted mi do smíchu nebylo. Roztřesenými prsty jsem si rozepínala knoflíčky. Kapitán s Faragem si mezitím sundali i kalhoty.

Potlačila jsem nucení na zvracení. Břicho jsem měla plné červů. Jednoho jsem vytrhla a pokusila se jím mrštit na zem. Byl měkký a vlhký jako rosol.

„Nedělejte to," varoval mě Glauser-Röist. „Na ty platí jenom oheň."

Pijavice se silně přisála k prstu.

„Oheň?" Po tvářích se mi koulely slzy zoufalství. „Vždyť se popálíme!"

Glauser-Röist vyskočil na kamennou lavici a natáhl se po pochodni. Pak se s fanatickým výrazem v očích řítil ke mně. Vyděšeně jsem uskočila. Přitlačila jsem se na zed a cítila, jak se mi rozdrcení tlustí červi roztěkají po zádech. Nedokázala jsem se ovládnout a zvracela jsem na krásné koberce. Kapitán ke mně přiběhl a přiložil mi hořící pochodeň na kůži. Úpěla jsem bolestí.

Pijavice hltaly teplou krev, bubřely a doutnaly, až byly vypasené jako krysy.

„Přestaňte s tím ohněm!" objevil se za kapitánem Farag. „Zkusíme tohle!" V ruce svíral pohár. Namočil do něho prsty a pokropil mě tekutinou, která byla cítit po octu. Pomohlo to! Tučná pijavice na stehně se prudce smrštila a ochabla.

„Na stole je víno, ocet a sůl. Smíchejte to a polijte se," radil kapitánovi. „Já se zatím postarám o Ottavii."

Popálená místa mě bolela, jako bych se pořezala nožem. Avšak pijavice odpadávaly jedna po druhé.

Kapitán připravil směs, ale nepoužil ji pro sebe. Přistoupil k Faragovi a začal mu potírat záda. Přestože se všude po zemi válely tlusté černé housenky přesycené krví, na našich tělech jako by jich neubývalo. Ze zranění, která nám způsobily, prýštila krev, ale nebolelo to.

„Oheň by byl lepší," domníval se kapitán. „Rána by

nekrvácela tak dlouho. A navíc vzpomeňte na Danta: anděl v šestém kruhu plál jako oheň.“

„Ne, Kašpare. Tyhle potvory znám od dětství. V Alexandrii je jich plno a u jezera Mareotis v západní části nilské delty taky. Vylučují silné anestetikum a látku zpomalující srážení krve,“ vykládal Farag. Soustředěním krabatil čelo a vytrhával mi jednu pijavici po druhé. „Museli bychom si způsobit opravdu hluboké popáleniny, a to na celém těle, abychom se jich zbavili. Jsou schopné nasát desetkrát víc krve, než kolik samy váží.“

Najednou mě přepadla velká žízeň. V ústech mi vyprahlo a oči jsem upírala na vodu na stole. Kapitán se roztřeseně natáhl pro pohár a dal nám s Faragem napít. Potom se sám dlouho a lačně napájel jako velbloud. Když mi Farag vytáhl poslední pijavici, obrátil se ke kapitánovi. Glauser-Röist byl smrtelně bledý a vrávoral jako opilý. Točila se mi hlava. Opřela jsem se o měkkou tapiserii. Tkanina okamžitě nasákla krví. Potřebovala jsem pít, byla jsem však ochromena slabostí. Krev mi tekla po celém těle.

„Pij, Ottavio,“ vyzýval mě Farag z převeliké dálky. Skoro jsem ho neslyšela, ale na rtech jsem ucítila okraj poháru. V uších mi hučelo. Těsně předtím než jsem omdlela, jsem malátně pootevřela oči. Kapitán ležel vedle kamenné lavice a po těle mu lezly desítky červů. Farag byl bledý, oči a tváře měl vpadlé hluboko v důlcích.

Celý týden jsme byli velice slabí. Nějací muži nás nutili hodně pít a krmili nás zeleninovou kaší. Upadala jsem na dlouhou dobu do bezvědomí a blouznila jsem. Když jsem dostávala najíst a napít, otvírala jsem oči. Střechou z rákosí probleskovalo slunce. Druhý nebo třetí den jsem si uvědomila, že jsem na lodi. Vzpomínám si, že jsem očima hledala Faraga. A pak jsem ho našla. Jako bez života ležel hned vedle mě. Neměla jsem sílu zvednout se a pohladit ho. Mnohokrát jsem

ho viděla ve snu. Kolem něj se rozprostíral oranžový jas.

„Vy alespoň můžete věřit, že brzy začnete nový život," šeptal smutně. „Na tento okamžik se připravuji už řadu let. Budu prostě spát."

Vzpínala jsem k němu ruce a prosila ho, aby mě neopouštěl, aby neodcházel.

„Smrti jsem se hrozně bál, ale nechtěl jsem to vyřešit jako slaboch a začít věřit. A potom jsem si řekl, že večer, když jdu spát, taky trochu umírám… Je to jedno a totéž. Vzpomeň si na řeckou mytologii: na Hypna, syna bohyně noci Nyx a jeho dvojče Thanata…"

Potáceli jsme se mezi životem a smrtí. Muži, kteří o nás pečovali, nám však podávali stále větší porce zeleninové kaše, později s kousky ryb, a pomalu jsme se začali zotavovat. Když jsme byli dost silní, jednou v noci loď přirazila ke břehu a dál jsme putovali po pevnině. Pamatuji se na nebe poseté hvězdami a dorůstající měsíc a na to, že jsem vdechovala silnou vůni černého čaje a máty. Poté jsem se znovu probudila na lodi, ale na jiné, větší a bez probleskujícího slunce. Namáhavě jsem se vzepřela na loktech. Chtěla jsem vidět Faraga a zjistit, kde jsme. Kolem ležely provazy, staré plachty a potrhané sítě čpící rybinou. Farag a kapitán tvrdě spali vedle mě. Všichni jsme byli přikryti tenkou žlutou látkou, která nás chránila před dotěrnými mouchami. Vyčerpáním jsem se zhroutila a zdálo se mi, že muži na palubě cosi křičí v jazyce, který zněl jako arabština.

Znovu a znovu jsem upadala do mrákotného spánku. Napadlo mě, že do onoho pokrmu přidávají kromě zeleniny a ryb ještě něco jiného. Nemohla jsem však přestat jíst. Muži, kteří nás krmili, vypadali zvláštně. Byli oděni do bělostných tunik, z nichž vycházela intenzivní, nadpozemská zář. Hlavu měli omotanou bílým šátkem uvázaným na uzel, s cípy na zádech. Mluvili velmi málo a jazykem, kterému jsem nerozuměla. Vždycky když jsem se jim pokusila něco sdělit,

reagovali stejně: třepali hlavou, usmívali se a opakovali: *„Guíiz, guiiz!“* Chovali se k nám mile a řekla bych - uctivě. Staurofilakové to však nebyli, protože na těle neměli skarifikace. Když jsem si tuto skutečnost uvědomila, musela jsem se dlouho uklidňovat. Pokud by šlo o únosce, dávno by nás zabili, přesvědčovala jsem se. Starofilakové o nich jistě vědí a přikazují jim, jak s námi nakládat. Pětkrát - vždy v noci - nás přenášeli na jinou loď. Poté jsme jeli na starém nákladním voze, Stále jsme se drželi pobřeží; na druhé straně, za hradbou palem, jsem tušila prázdnou a studenou poušť. Usuzovala jsem, že cestujeme po Nilu. Pokud by tomu tak skutečně bylo, museli jsme se nacházet někde v Súdánu. Ale co zkouška v Antiochii? Vždyť takto, jestliže jsme putovali na jih, jsme se od ní vzdalovali.

Jednoho dne nám konečně přestali podávat drogy. Probudila jsem se a na rtech jsem cítila Faragova ústa. Oči jsem měla stále zavřené a nechávala se kolébat sladkými polibky.

„Basileio…“

Rozlepila jsem víčka a oslnila mě modř jeho očí. Byl vyhublý, ale hezký jako vždycky. A páchl víc než ty staré rybářské sítě. *„Basileio,“* šeptal a líbal mě. „Konečně jsi vzhůru.“ „Něčím nás uspávali…“

„Já vím, lásko. Ale neublížili nám. A to je hlavní.“

„Jak se cítíš?“ Hladila jsem ho po tváři. Všimla jsem si, jak dlouhé má vousy.

„Skvěle. Kdyby ty drogy prodávali staurofilakům, patřili by k nejbohatším lidem na světě.“

„A Skála?“

„Určitě se taky brzy probudí. Něco se bude dít… Chtějí nás mít při vědomí.“

Sotva domluvil, přistoupili k nám. muži, kteří se o nás starali. Poznala jsem je, ale poprvé jsem je viděla jasně. Byli vysocí a štíhlí, až hubení, a měli krátké vousy, které jim

dodávaly divokého vzezření.

„*Ahlan wasahlan,*“ pozdravil zřejmě jejich vůdce a sedl si vedle nás. Ostatní zůstali stát.

Farag odpověděl a dal se s mužem do hovoru. „Mám pro tebe překvapení, Ottavio.“

Měla jsem na sobě jen krátkou tuniku, a tak jsem schovávala nohy pod pokrývkou. Pak jsem si ovšem uvědomila, že někdo z těch mlčenlivých podivínů mě celou dobu umýval, a polilo mě horko.

„Tento muž je kapitán Mulugeta Mariam. A ostatní jsou členové jeho posádky. Plujeme na lodi s názvem *Neway?* otočil se ke kapitánovi. Muž přisvědčil. „Je to jedna z mnoha lodí, které kapitán vlastní. Všechny přepravují zboží a pasažéry z Egypta do Etiopie.“

Užasle jsem naslouchala.

„Jeho lidé - Anuakové z Antiochu u jezera Tana - už stovky let nakládají v deltě Nilu spící pasažéry a přepravují je do své vesnice.“

„A kdo jim ty pasažéry předává?“ Farag zopakoval mou otázku v arabštině. „*Staurofilas,*“ odpověděl Mulugeta lakonicky. Zaraženě jsme na sebe s Faragem pohlédli.

„Zeptej se ho,“ vyrazila jsem ze sebe, „co s námi bude, až dorazíme na místo.“

„Budeme muset složit zkoušku,“ vyzvěděl Farag, „která tvoří součást jejich tradice již od dob, kdy jim Bůh dal zemi v okolí Nilu. Jestliže zemřeme, naše těla spálí na hranici a odevzdají větru. Jestliže přežijeme…“

„Cože?“ vyděsila jsem se.

„*Staurofilas,*“ napodobil Farag Mulugetu.

V rozrušení jsem si vjela prsty do slepených vlasů.

„Vždyť jsme měli jenom najít Pozemský ráj staurofilaků. Jak upozorníme policii, když nás budou držet jako rukojmí?“

„Ale to je logické… Staurofilakové nás už ted nemůžou nechat jen tak odejít. Nás ani nikoho jiného, kdo dospěl tak

daleko. Je velmi snadné změnit názor, nechat se koupit nebo zradit své ideály, když máme cíl na dosah. Proti takovým případům se přece musí nějak pojistit. Měli jsme tušit, že poslední zkouška se od těch předchozích bude lišit. Myslíš, že by nás nechali vstoupit do ráje a pak by nás zase pustili, abychom mohli - jak říkáš - upozornit úřady? Nejsou hloupí. Jejich ráj by dávno rozmetala armáda!“

Mulgeta Mariam nás sledoval s lhostejným výrazem. Jako by takovou situaci už zažil bezpočtukrát. Když jsme se odmlčeli, promluvil znovu k Faragovi.

„Kapitán říká, že brzy dorazíme do Antiochu. Proto nás probudili. Teď plujeme po jednom z přítoků Nilu, po řece Atbara, která také patří Anuakům.“

„Ale jak jsme se mohli dostat až do Etiopie?“ vykřikla jsem. „Copak už neexistují hranice?“

„Plují v noci. Jejich lodě jsou tiché a nevzbudí podezření. Jistě používají úplatky, jak zde bývá zvykem,“ uvažoval Farag.

Sotva jsem mohla dýchat.

„A kde vlastně jsme?“ vysoukala jsem ze staženého hrdla. Měla jsem dojem, že jsme se octli v končinách, kam noha civilizovaného člověka dosud nevkročila.

„O Anuacích ani o vesnici Antioch jsem v životě neslyšel,“ pokrčil Farag rameny. „Ale vím, kde leží jezero Tana… Zkrátka zapomeň na to, že stojíme na prahu dvacátého prvního století. Tady jsme se vrátili tisíc let do minulosti.“

„Co to vykládáte, profesore?“ ozval se Glauser-Röist rozespale. Bezděky jsme se k němu otočili. Namáhavě si sedl a snažil se zorientovat.

„Ze jsme v Etiopii, Kašpare,“ informoval ho Farag a podal mu ruku, aby mohl vstát, ale Glauser-Röist pomoc odmítl. „Blížíme se k místu další zkoušky, k vesnici Antioch.“

„Vždyť jsme se měli vydat do Antiochie!“

„Ano, to jsme si mysleli,“ ozvala jsem se. „Podle všeho se však jednalo o etiopskou vesnici Antioch, ne o Antiochii v

Turecku.“

„Antiochie a Antioch je vlastně totéž,“ poučil nás Farag. Nečekaný vývoj událostí ho zdaleka nevyvedl z míry tolik jako mě a kapitána. „Jde o dvě podoby jednoho jména. Na světě je několik míst s tímto názvem. Netušil jsem ovšem, že taky v Etiopii.“

„Od začátku se mi zdálo divné,“ prohlásila jsem a pročísla si hrubé vlasy, „že by nás nechali cestovat z Turecka do Egypta a pak zase do Turecka. Dnes by to nebyl takový problém, ale dřív?“

„Aspoň si s tím už nemusíš lámat hlavu, *Basileio,*“ prohlásil Farag. Mulugeta mu podal ruku a odešel.

„Co kdybychom se trochu osvěžili v řece?“ navrhl Farag.

„Jsem pro!“ souhlasila jsem.

Voda v Atbaře se zdála čistá. Mulugeta nás ujistil, že koupání v řece je bezpečné, a tak jsme se bez otálení vrhli do modravé vody. Připadala jsem si, jako bych se znovu narodila. Bolavé svaly se uvolnily a koupel prospěla i mému zmučenému mozku. Glauser-Röist nám kladl na srdce, abychom vodu nepili, protože ve většině afrických zemí se běžně vyskytuje malárie, cholera a tyfus. Poslechli jsme ho na slovo. Vzduch nádherně voněl a nebe bylo tak lákavě průzračné, že se mi chtělo létat. Břehy byly porostlé bujnou vegetací, ptáci létali v hejnech ze stromu na strom. Slyšeli jsme jen tlukot jejich křídel a zurčení široké řeky. Bylo to překrásné. Hudba nebes a země ladila v dokonalé harmonii.

Do vody jsem skočila v bílé tunice, ta se však vzdouvala kolem mě, a svůj účel tudíž neplnila. Přesto jsem si ji na rozdíl od Faraga a kapitána nesundala.

Jak ses změnila, Ottavio, libovala jsem si. Celý život jsi strávila v zatuchlém podzemí, mezi pergameny, papyry a starými kodexy, a ted tady skotačíš uprostřed divoké přírody s mužem, který tě nade vše miluje. Jak ses změnila, Ottavio.

K dokonalému štěstí mi chyběl jen šampon. Musela jsem se

ovšem spokojit s glycerinovým mýdlem z kapitánova záchranářského batohu.

V kajutě jsme měli připravené čisté prádlo a výtečnou pečenou rybu. Když jsem se oblékla a najedla, cítila jsem se jako královna.

Odpoledne nám Mulugeta Mariam sdělil, že večer dorazíme do Antiochu. Byl to muž skoupý na slovo, ale to, co řekl, mě znervóznilo.

„Chce, abychom se před zkouškou hodně modlili," tlumočil Farag. „Jeho lid velmi trpí, když musí spálit tělo nějakého světce či světice."

„Cože?" zarazil se Glauser-Röist.

„Považují nás za světce," vysvětlil nám Farag, „protože chceme vstoupit do bratrstva staurofilaků."

„Zkuste z něho něco o těch zlodějích vytáhnout."

„Nic neprozradí. Raději by se nechal zabít, než by je zradil."

„*Staurofilas,*" pronesl uctivě Mulugeta Mariam. Potom se na nás podíval a obrátil se na Faraga. Ten vyprskl smíchy.

„Zajímá se o vás, kapitáne."

„O mě?"

Mulugeta mluvil dál. Jeho věk jsem nedokázala odhadnout. Měl prošedivělé vousy, avšak jeho tvář byla mladá a tmavá pleť se mu na slunci kovově leskla. V jeho očích jsem však spatřila jakousi vyžilou únavu.

„Tvrdí, že jste dvakrát svatý."

Ted přepadl záchvat smíchu i mě.

„Je to blázen," usoudil Glauser-Röist. „Povězte mu, že jsem voják, žádný dvojnásobný světec."

Ovšem Mulugeta vášnivě nesouhlasil. Farag ztuhl, otočil se ke Skálovi a vyzval ho: „Sundejte si košili."

„Vám taky přeskočilo?" nasupil se kapitán.

„Sundejte si košili!" poručil Farag. Prudká změna v jeho chování mě vyvedla z míry. Kapitán zaraženě poslechl. Farag

se k němu sklonil a odhalil mu záda.

„Podívej se, Ottavio,“ vyzval mě. „Mariam říká, že Glauser--Röist je dvakrát svatý, protože mu staurofilakové vyryli do kůže - tohle.“ Zlehka se dotkl kapitánovy páteře. Glauser-Röist začínal připomínat rozběsněného býka.

Uprostřed jeho zad jsem spatřila namísto obvyklého kříže skarifikaci ve tvaru pštrosího pera.

„Jaké znamení vytetovali tobě?“ chtěla jsem vědět. Zvedla jsem se a vyhrnula Faragovi košili.

Podle očekávání jsem uviděla kříž - stejný jako měl Abi-Ruj Iyasus. A najednou jsem si v plné intenzitě uvědomila to, co jsem věděla od úplného začátku.

„Vždyť Abi-Ruj byl Etiopan!“ vykřikla jsem fascinovaně.

„Ano,“ poznamenal už vyrovnaně Glauser-Röist. „A ted se nacházíme v Etiopii.“

„Blížíme se tedy k Pozemskému ráji?“ přemítala jsem. „Je počátek a konec všeho v Etiopii?“

„To brzy zjistíme,“ odpověděl Farag a podíval se na mé znamení. Na zádech jsem měla, stejně jako on a Abi-Ruj, kříž. Něžně mi hladil poraněné místo a najednou vykřikl:

„No samozřejmě! Staurofilakové vás označili pštrosím perem bohyně spravedlnosti Maat, kapitáne!“

„Bohyně spravedlnosti?“ zaváhal Glauser-Röist.

„Maat je věčný zákon, který řídí vesmír,“ objasňoval nám vzrušeně Farag. „Znamená přesnost, pravdu, řád a přímost. Egyptští faraónové měli zajistit, aby se tento zákon naplnil. Jinak by vládl chaos a neklid. V tom spočívala jejich hlavní povinnost. Na jednu misku vah se kladlo pštrosí pero a na druhou srdce zemřelého. Bylo-li stejně lehké jako pero Maat, duše zesnulého dosáhla nesmrtelnosti.“

„A tohle všechno mi vyznačili na záda?“ divil se Glauser--Röist.

Farag přikývl. „Mariam tvrdí, že proto jste dvakrát svatý. Tedy světější než my.“

„Nějak se mi to nezdá," pochybovala jsem. „Je to divné."

„Divnější než to, co jsme zažili dosud?" zasmál se Farag.

Na těle Abiho-Ruje jsme pštrosí pero nenašli, uvědomovala jsem si. Bylo jasné, že z nás tří jedině kapitán - voják, policista a černá ruka Vatikánu - představuje pro staurofilaky skutečné nebezpečí. Proč ho tedy označili symbolem spravedlnosti?

Lod se pomalu šinula k vesnici Antioch. Usoudili jsme, že je načase připravit se s pomocí Božské komedie na poslední očistcový kruh.

Na cestě do Pozemského ráje se k Dantovi a Vergiliovi přidává neapolský básník Statius. Smráká se a poutníci spěchají do kruhu smilníků.

Již k posledním jsme mukám přicházeli,
kde obrátili jsme se k straně pravé,
a jinou starost na očích jsme měli.
Stráň ze škvír metá plameny tam žhavé,
však z římsy stoupá van, jenž cestu chráně
odvrací od ní šlehy příliš dravé.
Proto jsme po té otevřené straně
šli jeden za druhým, já v strachu stále
zde před ohněm a tam se spadnout bráně.

Vergilius opakovaně nabádá Danta, aby našlapoval obezřetně, protože sebemenší škobrtnutí se mu může stát osudným. Dante však bere radu svého průvodce na lehkou váhu, otočí se a v plamenech uvidí duše smilníků. Jedna se ho ptá, proč jím neprostupuje slunce. (Jak se ukáže později, patří básníkovi Guidu Guinizzellimu, jenž byl stejně jako Dante členem tajné společnosti Fidei ďAmore.)

Kéž nejen mně tvá ústa nejsou němá,
vždyt druzí žízní též, že touhu větší
Etiop ani Ind po vodě nemá.

„Tak tohle už je příliš,“ zvolal Farag, když uslyšel poslední verš.

„Taky se mi zdá,“ souhlasila jsem. „Jak to že jsme si toho nevšimli už dřív? V Římě?“ „To je absurdní otázka,“ prohlásil Glauser-Röist. „Vy jste věděl, z toho, co nám Dante prozradil, v čem přesně budou zkoušky spočívat, profesore? Stejně dobře jako v Etiopii jsme se mohli octnout v Indii. Dante pověděl, co mohl. Nebyl šílenec a nechtěl se vystavovat zbytečnému riziku.“

„Ale stejně ho zabili,“ ušklíbla jsem se.

„Ano, ale tomu chtěl samozřejmě předejít, a proto se nesvěřil se vším.“

Před námi se objevila vesnice Antioch a primitivní dřevěné molo. Na krku mě šimraly paprsky umdlévajícího slunce. Udělalo se mi zle, když jsem si všimla, jak kdesi vpředu stoupají k nebi sloupy hustého dýmu.

Z opačného směru přichází hořící stezkou další zástup hříšníků. Z toho, jak se obě skupiny vítají, Dante usuzuje, že se jedná o chlípné heterosexuály a chlípné homosexuály. Proti svému zvyku se je Dante snaží uklidnit - snad proto, že smilstvo toleruje, či proto, že většina kajícníkú jsou stejně jako on básníci. Říká, že jim chybí již málo, aby dosáhli pokoje a Božího odpuštění, neboť nebe je naplněno láskou.

Na počátku dvacátého sedmého zpěvu dorazí poutníci k cestě, z níž šlehají plameny. A tu se jim zjeví anděl a radostně je vyzývá, aby vstoupili do ohně. Dante si zděšeně přikryje obličej dlaněmi a Vergilius ho chlácholí:

Vůdcové ke mně stáli obráceni
a Vergilius řek: „Můj synu, tady
být může trýzeň, smrti však tu není.
…
I kdybys tělem po staletí mnohá

byl vnořen v plamen, který plápolá tu,
vlas nespálila by ti výheň strohá.“

„To platí i pro nás, ne?“ přála jsem si. „Nepředbíhej událostem, *Basileio.*“

Glauser-Röist dál četl, jak Dante vzpurně odmítá vkročit do plamenů. Vergilius vejde první.

A prvý vešel v plamenné to pole,
až za mne poslav Statia, jenž dlouhý
čas odděloval nás tam cestou dole.
Když jsem byl v ohni tom, byl bych se z touhy
vrh do skla vařícího nejraději,
jak žár tam sálal z ohnivé té strouhy.
Však sladký otec můj mně pro naději
o Beatrici stále mluvil ke mně,
řka: „]e mi, že už vidím oči její.“

Potom si Dante dodá odvahu a veden zpěvem posledního ohnivě rudého anděla skočí do plamenů. Anděl mu smaže z čela poslední P a básníci stanou před Pozemským rájem. Plni radosti se vydají vzhůru, ale vtom padne noc. Protože za tmy nelze stoupat po očistcové hoře, ulehnou k odpočinku. Dante pozoruje nebe plné hvězd a hluboce usne.

Lod zamířila k molu. Na břehu jsem spatřila asi stovku vesničanů. Byli oblečeni v bílém, radostně vykřikovali, mávali rukama a skákali. U přístaviště se nacházelo asi třicet nebo čtyřicet hliněných chatrčí. Za vesnicí se troufale valil k nebi neproniknutelný dým.

Přirazili jsme ke břehu, ale kapitán byl stále zabrán do knihy. „Už jsme na místě,“ upozornila jsem ho stísněně. „Víte, co vás čeká, až vystoupíte?“

Veselý ryk antiochských mužů, žen a dětí nabýval na síle.

„Ne,“ zavrtěla jsem hlavou. „Tak vidíte, musíme to dočíst.“

Ale číst už nebylo co. Když se Dante následujícího jitra probudí, Vergilius a Statius na něj již čekají, připraveni vystoupat do Pozemského ráje. Vergilius mu říká:

„To sladké jablko, jež ostražitě
tolik jich hledá a s tak velkou péčí,
dnes utiší tvůj hlad a nasytí tě.“

Dante nedočkavě chvátá vzhůru, a když konečně zdolá poslední schod a pozoruje slunce, keře a květiny Pozemského ráje, rozloučí se s ním jeho milovaný průvodce navždy:

„…žár věčný
i časný viděls, dospěv už v ty kraje,
kde míti lze můj průvod za zbytečný.
Já ved tě, důvtipem si pomáhaje.
Teď za vůdce svou vůli můžeš vzíti:
sráznost i těsnost cesty zdolána je.
…
Nečekej slov a pokynů mých déle:
svobodnou, zdravou dostals vůli z nebe,
a chyba nehovět jí. Na tvém čele
já korunou i mitrou věnčím tebe!“

„Konec,“ oznámil nám Glauser-Röist a posmutněle sklapl knihu. Měla jsem pocit, jako by se loučil se starým přítelem. Dante, nejlepší italský básník, nás v uplynulých měsících doprovázel na každém kroku. A ted nás opustil.

„Připadám si jako sirotek,“ vyjádřil Farag naše pocity.

„Dante dosáhl svého cíle,“ prohlásila jsem a nasála kouř. „Došel do Pozemského ráje. A my máme před sebou ještě jednu zkoušku.“

„Máte pravdu,“ uznal kapitán. „Tak hlavu vzhůru.“ Všimla

jsem si, jak knihu nenápadně pohladil, než ji uložil do batohu.

Obyvatelé vesnice Antioch nás přivítali s ohlušujícím pokřikem.

„Jestli to jsou kanibalové, tak se jim už sbíhají sliny.“

„Neznervózňuj mě, Faragu.“

Kapitán Mulugeta Mariam se těšil obdivu, který by mu záviděla snad i hollywoodská hvězda. Na břeh vystoupil za všeobecného jásotu. Vesničané se ho zbožně dotýkali, objímali ho a líbali. Za ním kráčel Glauser-Röist. Anuacké děti na něho hleděly se směsí bázně a údivu. Tak vysokého člověka, navíc se světlými vlasy, dosud neviděly. Já jsem se těšila spíše pozornosti žen. Nesměle po mně pokukovaly zvědavými pohledy. Mnoho světic odhodlaných skočit do ohně tudy zřejmě neprošlo. Farag zase upoutal mladé dívky. Jedna čtrnácti- či patnáctiletá k němu přiskočila a rozverně ho zatahala za vousy.

„To máš z toho, že ses neoholil,“ vyčetla jsem mu.

„Myslím, že už se holit nebudu,“ prohlásil Casanova.

Náčelník Berehanu Bekela nás přivítal se všemi poctami - mimo jiné nám kolem krku obřadně ovázal několik bílých šátků. Potom nás dovedl na prostranství před domy. Všude, kam jsme se podívali, hořely pochodně.

Bekela prohodil několik nesrozumitelných slov a vesničané se rozjásali. Utichli teprve, když náčelník zdvihl ruce do výše. Lidé se rozeběhli a po chvíli začali přinášet polštářky, taburety a koberečky. A najednou se před námi na velkých zelených listech objevily spousty syrového masa.

Mulugeta prohodil několik vět k Faragovi a ten se na nás podíval s vážným výrazem.

„Musíme to sníst,“ informoval nás. „Jinak se náčelník i všichni vesničané urazí.“

„Děláš si legraci? To mě ani nenapadne.“

„Nediskutuj, Basileio, a jez.“

„Tohle?“ Stítivě jsem vzala mezi prsty kus černé hmoty.

„Jezte,“ ucedil Glauser-Röist a zakousl se do odporné krvavé masy.

Mezitím ke mně přistoupila asi tříletá holčička a upřeně mě pozorovala velkýma černýma očima. Vzchopila jsem se, pomalu jsem si vložila do úst kousek masa a začala jsem statečně žvýkat. S vypětím všech sil jsem pozřela část antilopí ledviny a žaludku. Na závěr jsem sáhla po dosud teplých játrech. Když jsem jedla, stékala mi po bradě krev. Vesničané se jen olizovali, ale pro mě to byl nejhorší zážitek v životě. Pak jsem vypila láhev piva, a kdyby mě Farag nezadržel, pustila bych se do další.

Po jídle oslava pokračovala tancem. Ozvaly se bubny a dívky, mezi nimi i ta, která tahala Faraga za vousy, se začaly vlnit v divokém rytmu. Bylo to k neuvěření. Na jejich pohybech bylo cosi hypnotizujícího. Zatočila se mi hlava. Holčička, která mě tak bedlivě sledovala při jídle, se rozhodla, že mě adoptuje. Bez ostychu si ke mně přisedla a položila mi hlavu na břicho. Vzpomněla jsem si na Isabellu a bodlo mě u srdce. Jak ráda bych se s ní pomazlila! A tak uprostřed etiopské noci, ve světle pochodní a dorůstajícího měsíce, moje duše letěla do Palerma. A v tu chvíli jsem věděla, že se vrátím domů. Musím se vrátit ke svým blízkým a dát jim poslední možnost, pochopila jsem. Nedokážu odejít a přetrhat všechny vazby.

Jakmile hudba dozněla a dívky odešly, předstoupil před nás Berehanu Bekela. Rozhostilo se slavnostní ticho, dokonce i děti se zklidnily.

Náčelník pronesl dlouhou řeč. Mluvil, jak nás informoval Farag, o pradávných vazbách mezi Antuaky a bratrstvem staurofilaků.

„*Staurofilas,*“ prohlásil Berehanu, „připluli před stovkami let na velkých lodích. Naučili nás opracovávat kámen, orat, vyrábět pivo, stavět lodě a domy.“

„Určitě to tak řekl?“ strčila jsem do Faraga.

„Ano, a neruš mě…“

„Potom nechápu, proč kupují lahvové pivo.“

„*Staurofilas* z nás udělali křesťany a předali nám své znalosti. Na oplátku nás požádali, abychom převáželi svaté z Egypta do Antiochu. A dnes připluli po řece Atbara tři světci.“

Vesničané propukli v radostný ryk. Ze země vyskočilo asi patnáct či dvacet mužů a mezi chatrčemi spurtovali k lesu.

„Muži teď připraví cestu pro svaté,“ přeložil Farag se zpožděním.

Náhle se nás chopili čísi ruce a každého odvedli do jiné chýše. Zeny mi sundaly boty a kalhoty, potom i halenku a spodní prádlo. Byla jsem úplně nahá. Pokropily mě vodou a otřely lněným plátnem. Oblékly mi bílou košili, která mi sahala až ke kolenům, a vyvedly mě z chýše. Cítila jsem se, jako bych šlapala po hřebících. Farag a kapitán byli ustrojeni stejně jako já. Dosud jsem si nezvykla na reakce svého těla. Podívala jsem se na Faraga, na jeho snědou pleť, vysokou a štíhlou postavu, a když jsme se setkali pohledy, sevřelo se mi bolestí srdce.

Za hlasitého bubnování nás vedli k mohutným sloupům purpurového dýmu. Zvrátila jsem hlavu a stejně jako Dante pozorovala hvězdy. Smysly jsem měla vybičované strachem. Farag mě pevně uchopil za ruku. Přede mnou vyvstal obraz Ježíše Krista kráčejícího pod křížem na Kalvárii. Kvůli kříži, ať už pravému či nikoli, jsme tady, uvědomovala jsem si.

Došli jsme k rozlehlému prostranství. Zrak mi padl na dohořívající hranice a na muže, kteří po obvodu velkého kruhu sypali čtyři nebo pět metrů široký a asi dvacet centimetrů vysoký pás řeřavého uhlí. Velké kusy rozbíjeli oštěpy, aby byl povrch hladký. Do středu kruhu vedl úzký pruh hlíny, po kterém bylo možno bezpečně přejít. Když se Mulugeta Mariam obrátil k Faragovi, nebylo nutné jeho slova překládat. Pochopila jsem, že Mulugeta je onen ohnivý anděl zvoucí Danta do plamenů.

Křečovitě jsem se držela Faraga za ruku. Položila jsem mu

hlavu na rameno a plakala jsem. „Tolik se bojím," naříkala jsem. Úzkostí jsem nemohla ani dýchat.

„Zvládneme to, uvidíš," chlácholil mě. „Proč bychom zrovna tuhle zkoušku neměli složit?" Slyšela jsem, jak mi drkotají zuby. „Pamatuj si, *Basileio,* že vždycky existuje řešení." Při pohledu na to obří ohnivé kolo jsem však v žádné přijatelné řešení nevěřila. Musím připustit, že všechny předchozí hříchy jsem v menší či větší míře někdy v životě spáchala. Ale proč bych měla zahynout zrovna ted, když jsem se smilstva ani v náznaku nedopustila?

„Já nechci zemřít," sténala jsem a vzpínala se k Faragovi.

Vtom k nám zezadu tiše přistoupil Glauser-Röist:

„Můj synu, tady být může trýzeň, smrti však tu není…
I kdybys po staletí mnohá byl vnořen
v plamen, který plápolá tu,
vlas nespálila by ti výheň strohá."

„Prosím vás, kapitáne!" zaječela jsem hystericky.

Mulugeta Mariam naléhal. Museli jsme jít.

Pozvolna jsme se sunuli dopředu. Z ohnivého pásu sálal dusivý žár. Kdyby mě Farag nepodpíral, zhroutila bych se. Cítila jsem, jak mi horkem v těle vře krev. Postřehla jsem, že Faragovy vousy se v teplém vzduchu kroutí. Pěšinkou jsme prošli do středu. A poté muži úzký pás hlíny zahrnuli. Nebylo úniku, byli jsme lapeni uvnitř ohnivého kruhu jako zvířata. Horkem se nám tavily plíce. Ze zástupu vesničanů se začala ozývat táhlá melodie. Farag mě zezadu objal, svaly měl napjaté jako lana. Mulugeta Mariam cosi vykřikl.

„Musíme běžet," upozornil nás Farag. „Jinak nás zabijí!"

„Zabijí?!" vyjekla jsem. „Takový úkol se přece nedá splnit!"

„Dejme hlavy dohromady!" vybídl nás Glauser-Röist. „Pokud mám jenom běžet - dobrá, udělám to, byť utrpím popáleniny třetího stupně. Ale než spáchám sebevraždu, rád

bych věděl, jestli přece jen neexistuje jiná možnost… Nenapadá vás něco?“

Vzhlédla jsem k Faragovi a také on naklonil hlavu a podíval se na mě. Mozkem nám probíhaly všechny vědomosti, které jsme za život nashromáždili. Ne, informace o tom, jak proběhnout ohněm, jsme do něho neuložili. Na tvářích se nám zračilo zklamání.

Silně jsme se potili a pot se ihned vypařoval. Pokud tady zůstaneme ještě chvíli, došlo mi, zemřeme na dehydrataci a nebudeme k tomu potřebovat Anuaky.

„Můžeme se opřít jen o Dantův text,“ pověděla jsem chvatně. „Ale na nic si…“

Vzduch prořízlo hlasité hvízdnutí a vedle pravé nohy se mi zabodl oštěp. Úlekem se mi zastavilo srdce.

„Ji nechte být!“ zakřičel rozlícené Farag.

Lidé zpívali čím dál hlasitěji - zdálo se mi, že řecky, mohla to však být halucinace.

„Dobrá, zkusíme hledat u Danta,“ navrhl kapitán.

„Když vstoupí Dante do plamenů, tvrdí, že by se raději vrhl do vařícího skla,“ vzpomněla jsem si.

„Pravda je, že…,“ nedopověděl kapitán. Vzduchem prosvištěl další oštěp a přistál těsně před námi. Farag se rozzuřil a zasypal vesničany nadávkami v arabštině, kterým jsem naštěstí nerozuměla.

„Zatím nás nechtějí zabít,“ poznamenal. „Jinak by to už udělali. Jenom nás provokují.“

Hlasy vesničanů k nám doléhaly stále silněji: *Macarioi hoi kazaroi ti kardia.*

„Zpívají v řečtině, a tutéž píseň, kterou Danta vábil anděl: *Beati mundo cordel“* poznala jsem.

„Pomozte nám, Kašpare! Co říká Dante o ohni?“

Kapitán chvíli přemýšlel a potom vybuchl: „Nic! Co by říkal? Jenom se zmiňuje o vánku.“

„O vánku?“ Farag se zamračil a vzpomínal.

„Ano,“ vybavil si. *„Stráň ze škvír metá plameny tam žhavé, však z římsy stoupá van, jenž cestu chráně odvrací od ní šlehy příliš dravé.“*

Náhle mi v paměti vytanul obrázek z dětské knížky: kmitající se nohy běžce rozrážejí vzduch.

„Mám to!“ vykřikl Farag. V tu chvíli proletěl vzduchem další oštěp.

Macárioi hoi kazaroí ti kardia, zpívali obyvatelé Antiochu.

„Když došlápneme velice silně, ale opravdu velice silně, vytvoří se nám pod chodidlem vzduchová kapsa a hoření na několik vteřin ustane. Vzduch - to je ten *van,* na který nás upozorňuje Dante!“

Glauser-Röist chvíli nehnuté stál a přebíral si Faragova slova. Já jsem je pochopila hned. Bylo třeba běžet velmi rychle, neztrácet rytmus a došlapovat opravdu velmi silně. Bylo to riskantní, ale neměli jsme jinou možnost. A navíc - jiné řešení Dante nenavrhuje.

„Musíme si dávat velký pozor, abychom nezakopli a nespadli,“ prohlásil kapitán, když Faragově teorii porozuměl.

„Jdu první!“ rozhodl se Farag a rychle mě políbil na rty, aby mě uklidnil a taky umlčel. Pak zašeptal: „Miluji tě, miluji tě, miluji tě, miluji tě…“ Opakoval to tolikrát, až jsem se usmála. A najednou se vrhl do ohně: „Dívej se dobře, *Basileio,* a vyvaruj se mých chyb!“

„Bože můj!“ zaúpěla jsem.

„Ovládejte se,“ napomenul mě kapitán a pevně mě stiskl za ramena. Nedokázala jsem se na Faraga dívat. Otočila jsem se ke Glauseru-Röistovi, přitiskla se k němu a rozplakala se. Kapitán mě pevně držel v náručí a pak mnou zatřásl jako hadrovou panenkou. „Je venku!“ radoval se.

Pomalu jsem zvedla hlavu a obrátila se k Faragovi. Vítězoslavně na mě mával z druhé strany ohnivé bariéry.

„Žije! Bože můj, žije! Díky Bohu!“ smála jsem se.

„Ottavio!“ křičel Farag a pak se bezvládně sesunul k zemi.

„Popálil se!“ vyděsila jsem se.

„Pojďte, ted je řada na nás!“ vyzval mě kapitán. Než jsem se vzpamatovala, uchopil mě za ruku a táhl k ohni. Vtom se ve mně vzbouřil pud sebezáchovy a zprudka jsem zabrzdila.

Kapitána můj vzdor nevyvedl z míry. „Výborně! Takovou sílu do toho musíte dát,“ doporučoval mi.

Život se zastavil. Svět se přestal točit a příroda strnula v němé hrůze. Tiše jsem vběhla do bílého tunelu, zvedala jsem nohy a moje chodidla dopadala na zem s razancí bomby. Řítila jsem se ohněm a usmívala jsem se. Usmívala jsem se, protože se mi zdálo, že letím.

Bylo to deset nejdelších kroků v mém životě.

Potom jsem slyšela divoké bušení bubnů a ohlušující výkřiky. Faraga ani kapitána jsem neviděla. Zabalili mě do bílého plátna a někam nesli. Když jsem otevřela oči, spatřila jsem dvě ženy. Měly bílou pleť, světlé vlasy a jedna dokonce zelené oči. Nebyly to vesničanky z Antiochu. Usmály se a daly mi napít něčeho, co nechutnalo jako voda. A potom jsem usnula.

7

Pomalu jsem se vymotávala z pavučin spánku. Bylo mi dobře. Do nosu mi vnikla příjemná levandulová vůně. Nejsem tedy už v Antiochu, usmála jsem se. Jako druhý procitl sluch. V mé blízkosti ševelily ženské hlasy, tiše, tak tiše, aby mě neprobudily. Pozorně jsem je vnímala. To není možné! žasla jsem, ještě než jsem rozevřela oči. Poprvé v životě jsem měla čest slyšet byzantskou řečtinu.

„Měly bychom ji probudit.“ „Ne, ještě ne, Zauditu. Odejdi a nehluč tady.“ „Tafari mi pověděl, že ti další dva už jedí.“ „Ale tato žena bude spát tak dlouho, jak bude potřebovat.“ Samozřejmě že jsem hned otevřela oči. Ležela jsem na boku, otočená ke stěně, a jako první jsem uviděla nádherné fresky zachycující tanečníky a flétnisty. Bud jsem zemřela a jsem v nebi, nebo jsem se dosud neprobudila. A najednou jsem pochopila: dostala jsem se do Pozemského ráje.

„Vidíš? To je to tvé hartusení,“ ozvala se vyčítavě žena, která mě chtěla nechat spát.

Nepohnula jsem jediným svalem a ležela jsem k nim zády. Jak věděly, že je slyším?

Jedna z nich se ke mně sklonila. „*Hygieia*, Ottavio,“ pozdravila mě řecky. Pomalu jsem se otočila. Spatřila jsem ženu středního věku, s bílou pletí a šedivými vlasy sčesanými do drdolu. Měla zelené oči a podle nich jsem ji poznala. To ona mi dala napít. Usmívala se, kolem úst jí hrály varhánky jemných vrásek. „Jak se ti daří?“

Otevřela jsem ústa, a rázem jsem si uvědomila, že jsem byzantskou řečtinou nikdy nemluvila.

„Děkuji, dobře," řekla jsem lámaně. „Kde jsem?"

Žena se napřímila, abych si mohla na posteli sednout. A konečně se probudil i hmat. Všimla jsem si, že přikrývka je zhotovena z jemného hedvábí, jemnějšího než satén či taft.

„Toto je Stauros, hlavní město Paradeisu*). Nacházíš se v pokoji Catonova paláce, kterému se říká *basileion***)*

„Jsem tedy v Pozemském ráji staurofilaků," pochopila jsem.

Ženy se na sebe usmály. Obě měly na sobě široké bílé tuniky na rameni uchycené sponou a v pase stažené.

Všechno kolem bylo krásné, výjimečně krásné. Na stolech stály alabastrové poháry, všude bylo plno květin a na zemi ležely pestré koberce. Stěny zdobily fresky s výjevy z každodenního života Byzance třináctého nebo čtrnáctého století.

„Jmenuji se Haide," představila se žena se zelenýma očima. „Jestli chceš, můžeš ještě ležet a těšit se výzdobou, když se ti tolik líbí."

„Je nádherná," nadchla jsem se. Poprvé jsem mohla na vlastní oči vidět to, co jsem dosud studovala jen z reprodukcí v knihách. „Ale ráda bych se teď shledala se svými společníky." Moje slovní zásoba, na které jsem si tolik zakládala, se ukázala jako nedostatečná. Místo výrazu společníci jsem tedy použila krajané, *simpatriote.* Rozuměly mi.

*„Didaskalos****)* Boswell a *protospatharios*****)* Glauser-Röist jedí s Catonem a dvaceti čtyřmi šasty."

„S dvaceti čtyřmi šasty?" otázala jsem se překvapeně. Slovo *šasta* bylo sanskrtského původu a znamenalo moudrý či ctihodný.

---

*) paradeisos, řecky ráj. (Pozn. aut.)

**) basileion, řecky palác. (Pozn. aut.)

***) didaskalos, řecky profesor, učitel. (Pozn. aut.)

****) protospatharios, byzantská vojenská hodnost odpovídající hodnosti kapitána. (Pozn. aut.)

„Sastové jsou…“ Haide váhala, jak mi něco tak složitého vysvětlit. „…Catonovi pomocníci, i když to není přesné. Nespěchej tolik, Ottavio. Všechno se dozvíš postupně. V *Paradeisu* máme mnoho času.“

Zauditu, dívka, která prve tolik mluvila, rozevřela skříň a vytáhla stejnou tuniku, jako měly na sobě ony, a přehodila ji přes nádherně vyřezávanou židli. Potom mi položila na kolena bohatě zdobenou schránku. Uvnitř se k mému velkému překvapení nacházely zlaté brože a drahé kameny, vše byzantské a prvotřídní kvality.

„Vyber si,“ vyzvala mě nesměle.

Jak si vybrat z tolika krásných předmětů, když jsem navíc žádné šperky ani doplňky nikdy nenosila?

„Ne, ne, děkuji,“ usmála jsem se omluvně. „Nelíbí se ti?“ podivila se.

„Jsou překrásné!“ ujistila jsem ji. „Nejsem však zvyklá zdobit se.“

Chtěla jsem jí říct, že jsem složila slib chudoby, ale včas jsem se zarazila. Ten už přece dodržovat nemusím, uvědomila jsem si.

Zauditu se nejisté otočila k Haide, ale ta jí nevěnovala pozornost. Stála u dveří a tiše mluvila s někým v druhém pokoji. Zauditu tedy vzala schránku a položila ji na stůl.

V tom okamžiku se někde blízko slavnostně rozezvučela lyra.

„To je Tafari, nejlepší *liroktipos**)“* pověděla mi pyšně Zauditu.

Haide se vracela ladnou a velmi pomalou chůzí. Později jsem zjistila, že takto se ve Stauru, ale i v Crucis, Edenu či Lignu pohybují všichni.

„Doufám, že se ti hudba líbí,“ usmála se Haide.

„Velice,“ přikývla jsem. Tu jsem si uvědomila, že vůbec nevím, který je den. Ztratila jsem pojem o čase.

---

*) liroktipos, hráč na lyru. (Pozn. aut.)

„Dnes je osmnáctého června, den Páně," pověděla mi Haide.

„Neděle osmnáctého června! Trvalo nám tři měsíce, než jsme doputovali až sem. A čtrnáct dní jsme nezvěstní.

„Nechce spony," pronesla Zauditu ustaraně. „Jak si uchytí *himation***)?"

„Nechce spony," užasla Haide. „Ale to není možné, Ottavio." „Jsou…, jsou příliš… Já takové věci nenosím, nejsem zvyklá." „A jak si chceš připnout *himation?*"

„Nemáte něco jednoduššího? Například jehlu nebo špendlík?" Neměla jsem ani ponětí, jak se řekne spínací špendlík.

Haide a Zauditu si vyměnily nechápavé pohledy.

„*Himation* se připíná pouze těmito sponami," vysvětlila mi nakonec Haide. „Špendlík by neudržel tíhu látky."

„Tyto spony jsou pro mě příliš nápadné."

„To tě trápí?" zeptala se Zauditu. Zdálo se, že mi rozumí čím dál méně.

„Promluvíme si o tom později," uzavřela Haide. „Nyní si vyber sponu, aby ses mohla jít najíst. Myslím, že *didaskalos* Boswell tě rád uvidí."

A já jeho taky, pomyslela jsem si. Sáhla jsem po dvou překrásných sponách - jedna byla s hlavou lva, který měl místo očí rubíny, a druhá ve tvaru kašny - a chystala jsem se přetáhnout si přes hlavu košili, v níž jsem spala.

„Moje vlasy!" vykřikla jsem italsky v hrůze.

„Co říkáš?" zeptala se Zauditu.

„Moje vlasy, moje vlasy," opakovala jsem zoufale. Zůstala jsem v košili a horečně jsem se začala rozhlížet. U dveří viselo velké zrcadlo ve stříbrném rámu. Rozběhla jsem se k němu a ztuhla jsem zděšením. Hlavu jsem měla úplně holou. Ochromeně, neschopna uvěřit, jsem se dotýkala lebky bez vlasů. Potom jsem ucítila ostrou bolest. Předklonila jsem se a

---

**) himation, řecky tunika. (Pozn. aut.)

spatřila tenkou jizvu ve tvaru písmene sigmy.

Rychle jsem se svlékla. Na těle jsem měla stejně jako Abi-Ruj Iyasus dalších šest písmen: na pravé paži tau, na levé ypsilon, nad srdcem alfu, na břiše ró, na pravém stehně omikron a vlevo další sigmu. Pak jsem se podívala ještě na kříže a velký Konstantinův chrismon a připadala jsem si jako duševně nemocná s tendencemi k sebepoškozování. Najednou vedle mě stanuly Haide a Zauditu. Byly nahé a na těle měly stejné skarifikace jako já. Cítila jsem, že by bylo vhodné dát jim najevo, jak si jejich gesta vážím.

„To přejde," stkala jsem na pokraji slz.

„Tvoje tělo není znetvořené," vysvětlila mi klidně Haide. „Podívej se na nás. Copak vypadáme tak hrozně?"

„Jsou to krásná znamení," usmála se Zauditu. „Líbí se mi, jaká má Tafari. A jemu se zase líbí ta moje."

„Anebo ta písmena…," poznamenala Haide. „Znamenají Stauros. Je to důležité slovo a vždycky zůstane s tebou. Vzpomeň si, kolik úsilí jsi musela vynaložit, abys je získala, a bud na sebe hrdá."

Pomohly mi obkléknout se, ale já jsem stále myslela na své zohavené tělo a hlavu bez vlasů. Co tomu řekne Farag?

„Snad tě uklidní, když ti povíme, že ani *didaskalos* a *protospatharios* nemají vlasy. Zdá se však, že jsou spokojeni."

„Jenomže oni jsou muži," protestovala jsem, zatímco mi Haide upravila pás.

Rezignovaně se na sebe podívaly.

„Možná to bude nějakou dobu trvat, Ottavio," pověděla mi Haide, „ale tady zjistíš, že hodnotit lidi podle toho, zda jsou muži nebo ženy, není rozumné. A teď pojdme. Čekají na tebe."

Mlčky jsem je následovala. Překvapilo mě, jak mají staurofilakové moderní názory. Široká chodba vyzdobená tapiseriemi vyústila v prostorné nádvoří plné květin a s kašnou uprostřed. Náhle jsem si uvědomila, že nevidím slunce a že všechny prostory jsou osvětleny uměle. Procházely jsme

mnoha dalšími chodbami a nádvořími, zurčení vody a vůně květin uklidňovaly.

„Kde se Paradeisos vlastně nachází?“ zeptala jsem se svých mlčenlivých průvodkyň, jež beze spěchu kráčely přede mnou.

Odpovědí mi byl zvučný smích.

„To je otázka…,“ neudržela se Zauditu.

„A kde si myslíš, že se asi nachází?“ neodpustila si Haide.

„V Etiopii?“ zkusila jsem.

S odpovědí se nenamáhaly, jako by se rozuměla sama sebou.

Zastavily jsme se před obrovskými dveřmi a vešly do rozlehlého sálu s kulatým stolem uprostřed. Mimoděk jsem si vzpomněla na krále Artuše.

Holohlavý *didaskalos* Farag Boswell chvatně vstal a rozběhl se ke mně, div nezakopl o dlouhou tuniku. Ostatní stolovníci se zvedli také, ovšem mnohem pomaleji. Faragovi oholili hlavu, ale vousy měl dlouhé jako předtím. Vrhla jsem se mu do náruče a vnímala jeho vůni a doteky. Octli jsem se na tom nejpodivnějším místě na světě, ale byli jsme spolu. S ním jsem znovu nabyla ztracenou jistotu.

„Jsi v pořádku?“ ptal se a horečně mě líbal.

Smála jsem se a plakala zároveň. Jak zvláštně vyhlížel! Bez vlasů, s dlouhými vousy a v bílé tunice dlouhé ke kotníkům by ho nepoznal ani Butros, pomyslela jsem si.

„Profesore,“ ozval se stařecký hlas. „Přiveďte doktorku Salinovou.“

Kráčeli jsme ke shrbenému dědečkovi, který se od ostatních nelišil oblečením ani čestným místem u stolu. Byl to Cato CCLVII. Přistoupila jsem k němu s úctou a v rozpacích. Jeho křehkým tělem zachvíval stařecký třes, kůži brázdily hluboké vrásky. Měl však inteligentní a nezvykle bystré šedé oči a vyzařovala z něho důstojnost. Napadlo mě, zda bych se neměla uklonit a pokleknout, jak jsem se naučila ve Vatikánu.

„*Hygieia,*“ pozdravil slabým hlasem. „Jsem rád, že tě

konečně poznávám. S velkým zájmem jsem sledoval, jak jste si počínali při zkouškách.“ Mluvil výborně anglicky.

Kolik mu mohlo být let? Tisíc? Sto tisíc? Nesl na sobě tíhu věčnosti, jako by se narodil, když ještě celou planetu zalévalo moře. Pomalu ke mně natáhl paži. Když jsem mu podala ruku, sklonil se a galantně mi políbil prsty.

Teprve v této chvíli jsem si všimla Glausera-Röista. Stál za Catonem. Tvářil se vážně jako vždycky a nedůvěřivě se rozhlížel. Také jemu oholili hlavu, protože však měl velmi krátké vlasy i předtím, vypadal přirozeněji než Farag.

„Sedněte si, prosím,“ vyzval nás Cato CCLVII. „Rád bych si s vámi popovídal.“ Posadil se a totéž učinilo i dvacet čtyři šastů. Do sálu vešli sluhové s vozíky.

„Nejdříve bych vám rád představil šasty,“ pravil. „Díky těmto mužům a ženám je Paradeisos tím, čím je. Vpravo u dveří sedí mladý Gete, překladatel ze sumerštiny, Ahmose se zabývá výrobou židlí, Sakeb je profesor, Mirsgana ochraňuje vody… A tak vyjmenoval všech těch čtyřiadvacet - Hosni, Neferu, Katebeta, Asrata, Hagose, Tamirata…

Každý z nich se mile usmál a nepatrně kývl hlavou. Kromě podivných jmen mě zaujal i jejich vzhled - měli světlé, tmavé i rezavé vlasy a rozmanité rysy obličeje, jako by mezi nimi byli zastoupeni lidé všech kultur.

Sluhové servírovali pouze bezmasé pokrmy a navíc ve velmi malém množství. Zdálo se, že jídlo plní na stole spíš dekorativní funkci.

Když jsme se se všemi pozdravili, pokynul Cato paží a hostina mohla začít.

Sotva jsme usedli, sneslo se na nás krupobití všetečných otázek. Obyvatelé Paradeisu se živě zajímali o naše putování. Přáli si vědět, jak se nám podařilo zkoušky složit a co jsme při nich cítili. Nechtěli jsme se jim však příliš svěřovat. Naopak - potřebovali jsme se dozvědět informace od nich.

Neuniklo mi, jak je Glauser-Röist rozčilený, jen to v něm

vřelo. Najednou vstal a vykřikl: „Bohužel vás musím upozornit, že profesor Boswell, doktorka Salinová ani já se nehodláme stát staurofilaky. Přišli jsme vás totiž zatknout!“

V sále se rozhostilo ticho. Pouze Cato měl dost duchapřítomnosti na to, aby situaci zachránil.

„Pokud nás chceš zatknout, Kašpare, udělej to později. Ted si pochutnáme na dobrém jídle… A mimochodem, ublížil ti tady někdo? Nebo tě snad urazil? Nechoval se k tobě přívětivě?“

Ztuhla jsem. Bála jsem se, že kapitán v záchvatu vzteku rozmetá celý palác. Rozhlédl se. Chytili jsme se s Faragem pod stolem za ruce.

„Omlouvám se za své chování,“ prohlásil nečekaně kapitán. „Promiňte.“

V sále zahučelo a přítomní pokračovali v hovoru, jako by se nic mimořádného nepřihodilo.

Všimla jsem si, jak se Cato sklonil ke kapitánovi a tiše s ním rozmlouvá.

„Proč jste se chytili pod stolem za ruce?“ otázal se nás znenadání šasta Ufa, krotitel koní. Strnuli jsme. Jak to ví?

„Je pravda, že jste se během zkoušek do sebe zamilovali?“ tázal se naivně v byzantské řečtině. Několik hlav se k nám otočilo. „No… vlastně…,“ blekotal Farag.

„Tak ano, nebo ne?“ zajímal se Teodros. Upínala se k nám pozornost stále většího počtu hodovníků.

„Ottavia a Farag asi nejsou zvyklí na takové otázky,“ zastala se nás Mirsgana, strážkyně vod. „Proč ne?“ podivil se Ufa.

„Nejsou odsud,“ vysvětlila mu. „Jsou *zvenku.*“ A k mému velkému překvapení kývla hlavou ke stropu.

„Tak nám o sobě povězte něco vy,“ vybídla jsem je. Rozhodla jsem se, že se budu ptát stejně naivně jako Ufa. „Zajímalo by nás například, kde se Paradeisos přesně nachází, proč kradete úlomky Pravého kříže, jak chcete zabránit tomu,

abychom vás neudali policii, a tak podobně.“

„Ptáš se na mnoho věcí naráz,“ dozvěděla jsem se od sluhy, který mi zrovna naléval víno.

„Copak ty jsi, Candace, nebyl zvědavý, když ses poprvé probudil ve Stauru?“ opáčil Teodros.

„To už je tak dávno,“ prohlásil. Pochopila jsem, že Candace a ostatní vlastně nejsou sluhové - alespoň ne sluhové v našem pojetí. Byli oblečeni stejně jako Cato, šastové a my a účastnili se konverzace.

„Candace se narodil v Norsku,“ objasnil mi Ufa. „Do Stauru přišel před patnácti nebo dvaceti lety, že?“ Candace přisvědčil a nalil víno i Faragovi.

„Pokud chcete poznat Paradeisos, měli byste se projít po jeho ulicích, ne se ptát,“ poučil nás Candace a odešel.

„Možná má Candace pravdu,“ uvažovala jsem. Ale když vyrazíme do ulic, těžko se dozvíme, kde Paradeisos vlastně je nebo proč staurofilakové kradou části Pravého kříže.

Stolovníci se rozdělili na dvě skupiny - někteří debatovali se mnou a s Faragem, jiní naslouchali Catonovi a Glauseru-Röistovi.

„Paradeisos se nalézá na nejbezpečnějším místě na světě,“ prohlásila znenadání Mirsgana. „Dřevo kříže jsme neukradli, protože nám vždycky patřilo, a pokud jde o policii, s tím si starosti neděláme.“ Ostatní přikyvovali. „Ten, kdo se do Paradeisu dostane, musí projít sedmi zkouškami. Jiná cesta sem nevede. A takový člověk nikdy nikomu dobrovolně neublíží… Ani vy ne,“ dodala pobaveně. „Nikdo to nikdy neudělal. A Paradeisos existuje více než tisíc šest set let.“

„A co třeba takový Dante Alighieri?“ zeptal se bez okolků Farag.

„Co je s ním?“ zeptal se Ufa.

„Zabili jste ho.“

„My?“ ozvali se udivené hlasy.

„Nezabili jsme ho,“ tvrdil Gete, mladý překladatel ze

sumerštiny. „Dante Alighieri patřil k nám. Je to jedna z nejvýznamnějších postav naší historie.“

Nevěděla jsem, co si mám myslet. Buď přesvědčivě lhali, anebo se kapitánova teorie zhroutila jako domeček z karet.

„Strávil v Paradeisu mnoho let,“ dodal Teodros. „Odcházel a zase se vracel. Pracoval zde na svých dílech. V létě roku 1304 tady například začal psát *II Convivio* a *De vulgari eloquentia.* A v těchto místech se během rozhovorů s Catonem LXXXI. a šasty zrodil nápad napsat Komedii, jíž v roce 1555 Ludovico Dolce přidal přídomek *Božská.“*

„Ale vždyť tam prozradil, jak se sem dostat,“ poznamenal Farag. „Popsal, jak složit všechny zkoušky.“

„Přirozeně,“ usmála se Mirsgana. „Když jsme se v roce 1220 v době Catona LXXVII uchýlili do Paradeisu, náš počet se začal snižovat. Do bratrstva vstupovali pouze členové některých společností - jako Fede Santa, Massenie du Saint Graal nebo Fidei ďAmore - a v menší míře také členové vojenských řádů, například templáři. Brzy tak vyvstal vážný problém: kdo bude chránit Pravý kříž?“

„Proto bratrstvo pověřilo Danta, aby napsal Božskou komedii,“ dodal Gete. „Rozumíte tomu už?“

„A proč se tolik bál opustit Ravennu, když vyšel Očistec? Kam potom na několik let zmizel?“ ptal se Farag.

„Dante se aktivně účastnil politických bojů. Stál na straně *bílých* proti *černým papežencům,* byl velkým nepřítelem hrabivého Bonifáce VIII. a nejednou se octl ve smrtelném nebezpečí.“

„Chceš tedy naznačit, že ho na den Povýšení svatého kříže zabila katolická církev?“

„Nezabila ho katolická církev. A dokonce ani nevíme, zda zemřel na den Povýšení svatého kříže. Skonal v noci ze třináctého na čtrnáctého září. Přáli bychom si, aby to bylo čtrnáctého. Šlo by o krásnou, téměř zázračnou shodu náhod. Neexistují však historická svědectví, která by to potvrzovala.

Dante nebyl zavražděn, v tom se mýlíte. Jeho přítel Guido Novello ho poslal do Benátek a básník při návratu přes jezera u pobřeží Jadranského moře onemocněl malárií. Neměli jsme s tím nic společného.“

„Ale i tak je to podezřelé,“ neodpustil si Farag.

Nastalo dlouhé, tíživé ticho.

„Víte, co je krása?“ ozval se profesor Sakeb. Dosud jen tiše naslouchal.

Farag a já jsme se na něj nechápavě podívali. Měl kulatý obličej a výrazné černé oči. Na tučných rukou se mu lesklo několik prstenů. „Vidíte, jak se chvěje nejkratší plamen ve zlatém svícnu nad Catonovou hlavou?“

Zlatý svícen, o němž mluvil, se vzdáleně třpytil na protější straně sálu. Copak jsme mohli rozpoznat nejkratší plamen a pozorovat, jak se chvěje?

„Cítíte vůni zelné kaše, jež sem doléhá z kuchyně?“ pokračoval. „Vnímáte to intenzivní, pikantní aroma majoránky a rebarbory na stole?“

Profesorovy řeči nás znejistěly. Nadechla jsem se a marně se pokusila určit ingredience pokrmu přede mnou. Uvědomovala jsem si jen nápadnou, nepřirozeně koncentrovanou chuť, a to proto, že jsem právě jedno sousto polkla.

„Nechápu, kam tak podivnými otázkami míříš,“ pronesl Farag.

Dlouze jsem se napila vína.

„Rozlišíš, *didaskale,* kolik nástrojů hraje v tomto sále?“

Cože? Copak je tady slyšet nějaká hudba? A vtom jsem si uvědomila, že mi k uším doléhá líbezná melodie. Nevnímala jsem ji, protože jsem se zabrala do konverzace a protože byla tak jemná. Rozhodně však nebylo možné rozpoznat, kolik nástrojů ji vyluzuje.

„Slyšíš tu krůpěj potu stékající Ottavii po zádech?“

Polkla jsem. Co to ten šílenec vykládá? Mlčela jsem však,

protože v tu chvíli, jsem si uvědomila, jak mi dolů po páteři spěchá kapka potu.

„Co to má znamenat?“ vykřikla jsem celá zmatená.

Avšak muž s prsteny byl neúprosný. „Víš, Ottavio, v jakém rytmu buší tvoje srdce? Já ti to povím: v tomhle…,“ a prstem začal bubnovat do stolu. „Víš, jak voní víno, kterého ses před chvílí napila? Uvědomila sis, že zanechává v ústech suchou, dřevitou chuť?“

Pocházela jsem ze Sicílie, z největší vinařské oblasti v Itálii. Víno jsme pili ke každému jídlu, ovšem nikdy jsem si nevšimla toho, o čem mluvil Sakeb.

„Jestliže nedokážete vnímat to, co nás obklopuje, ani to, co se kolem nás děje,“ pravil přívětivě, avšak pevně, „jestliže se nedokážete radovat z krásy, protože ji nejste s to ani odhalit, jestliže nevíte ani tolik, co nejmenší děti v mé škole, nemáte právo domnívat se, že znáte pravdu a nemůžete si dovolit chovat se s nedůvěrou k těm, kteří vás tak laskavě přijali.“

„Ale Sakebe…,“ bránila nás znovu Mirsgana. „Máš pravdu, ale už je nech… Měj s nimi trpělivost, vždyť sotva přišli.“

Výraz Sakebovy tváře se proměnil. „Promiňte,“ prohlásil kajícně. „Mirsgana má pravdu. Ovšem obvinit nás z vraždy básníka Danta od vás bylo opovážlivé.“

Rčení *co na srdci, to na jazyku,* platilo o těchto lidech doslova.

Farag byl celý napjatý. Zdálo se mi, že slyším, jak se činí závity jeho šedé kůry mozkové. Že bych už něco pochytila od Šakeba?

„Omlouvám se, Sakebe, za to, co ti ted povím,“ prohlásil nakonec. „Připusťme, že vidíš, která svíce má nejkratší plamen, a že cítíš vůni z kuchyně. Odmítám však uvěřit tomu, že slyšíš, jak Ottavii tluče srdce nebo jak jí po zádech stéká kapka potu. Ne že bych o tobě pochyboval, ale…“

„Ve skutečnosti,“ ozval se místo Šakeba Ufa, „všichni slyšíme kapku, která sklouzává Ottavii po zádech. Slyšíme, jak

vám bije srdce, jak se vám nervozitou třese hlas a jak se tráví jídlo ve vašich žaludcích.“

Můj údiv dosáhl závratných výšin. Něco takového je přece absurdní!

„Ne…,“ zapochybovala jsem. „To není možné.“ „Máme ti podat důkaz?“ nabídl mi přívětivě Gete. „Samozřejmě,“ přikývl Farag.

„Já ti ho poskytnu,“ ozvala se poprvé Ahmose, zabývající se výrobou židlí. „Candace,“ zašeptala jméno sluhy, jenž nám doporučoval procházku po Paradeisu. Rozhlédla jsem se, avšak Candace v sále nebyl. „Candace, můžeš mi prosím přinést kousek toho koláče z bezových květů, který právě vytáhli z trouby?“ Chvíli čekala a pak se usmála: „Candace mi odpověděl: *Hned to bude, Ahmose.*“

Farag se opovržlivě ušklíbl. Jeho pohrdavý výraz však rázem přešel v ohromení. Jedny z mnoha dveří se otevřely a do sálu vstoupil Candace. Nesl misku s jakýmsi bílým pudinkem, zřejmě koláčem z bezových květů.

Přistoupil k Ahmose a usmál se: „Myslel jsem na tebe, když jsem ho pekl. Kousek si vezmeme domů.“

„Děkuji, Candace,“ odpověděla láskyplně Ahmose. Bylo jasné, že žijí spolu.

„Nerozumím tomu,“ kroutil hlavou můj *didaskalos*. „Vůbec tomu nerozumím.“

„Nerozumíš…, zatím, ale začínáš to přijímat,“ poznamenal Ufa a vesele pozdvihl číši vína. „Připijme si na všechny krásné věci, které se v Paradeisu naučíte!“

Vstali jsme a připili jsme si. Cato, Skála a šastové kolem nich se ani nepohnuli. Fascinovaně o něčem debatovali.

Sakeb se nemýlil. Víno nádherně vonělo a na jazyku zanechávalo suchou, dřevitou chuť. Vzpomněla jsem si na anglického spisovatele a kritika umění Johna Ruskina. Kdysi řekl, že poznání krásy představuje první krok na cestě k pochopení věcí, které jsou dobré.

Odpoledne jsme se v doprovodu Ufy, Mirsgany, Geta a Khutenptah, šasty plodin, která si výborně rozuměla s Glauserem--Röistem, vydali na procházku po Stauru. Khutenptah nám chtěla ukázat skleníky a metody zemědělské výroby. Kapitán coby zemědělský inženýr jevil o tuto oblast rajského života neskrývaný zájem.

Znovu jsme prošli chodbami a nádvořími. Když jsme stanuli před palácem, vysvětlili nám šastové (všichni mluvili výborně anglicky), jak je možné, že v Paradeisu nesvítí slunce.

„Podívejte se nahoru," vyzvala nás Mirsgana.

Vzhlédli jsme - a neviděli jsme nebe. Brzy jsme se dozvěděli, že Stauros se nachází v podzemí, v jeskyni kolosálních rozměrů, jejíž stěny ani strop nebylo možné spatřit. Za celé století by ji nevyhloubily stovky ani tisíce důlních strojů. Hlavní město Paradeisu zabíralo plochu jako Řím a New York dohromady a šplhalo do výšky přesahující Empire State Building. Další tři města vyrostla v podobných jeskyních a se Staurem byla propojena systémem chodeb.

„Paradeisos je takovým rozmarem přírody," objasňoval nám Ufa cestou do stájí, kde pracoval. „Vznikl v důsledku strašných sopečných erupcí během pleistocénu. A toto místo si ve třináctém století zvolili naši bratři. Víte, že jsme celý komplex dosud neprobádali? A přitom od doby, kdy máme elektřinu, postupujeme mnohem rychleji. Paradeisos je obrovský!"

„Jak Paradeisos osvětlujete?" zeptal se Farag a uchopil mě za ruku. Jediným dopravním prostředkem zde byli zřejmě koně. Po dlážděných ulicích cválali s jezdci na hřbetě nebo byli zapraženi do kočárů či povozů. Chodníky zdobily byzantské mozaiky zachycující přírodní scenérie či výjevy z každodenního života. Domy byly stejně jako celá jeskyně ze sopečné skály, avšak s barevnými průčelími. Několik staurofilaků nabodávalo na kovové tyče odpadky a zametalo.

„Stauros má více než tři sta ulic," poučila nás Mirsgana a zamávala na pozdrav ženě vyklánějící se z okna v prvním poschodí, „a sedm jezer. První obyvatelé je pojmenovali podle sedmi ctností - teologických a kardinálních."

„A tato jezera, zejména Mírnost a Trpělivost, jsou plné slepých ryb a bezbarvých korýšů," poznamenala Khutenptah. Ta černovlasá a černooká dívka mi byla velice povědomá. Měla jsem výbornou paměť a věděla jsem, že jsem ji už někde viděla.

„V Paradeisu máme také řeku - Kolos," pokračovala Mirsgana. „Vyvěrá z hlubin země nedaleko města Lignum, protéká všemi čtyřmi městy a ve Stauru tvoří jezero s názvem Láska. Z ní získáváme elektrickou energii. Před čtyřiceti lety jsme koupili staré turbíny. Těmto záležitostem bohužel příliš nerozumím," omluvila se, „tak vám nemohu povědět víc."

„Ale v *basileionu* není zavedená elektřina," namítla jsem. „Všude hořely svíce."

„Naše turbíny nevyrobí dost elektřiny pro všechny domy. A ani o to neusilujeme. Stačí, když jsou osvětlené venkovní prostory. Vyrábíme výborné, dlouho hořící svíce. A navíc, jak jste zjistili, máme vynikající zrak."

„Jak je to možné?" zeptal se kvapně Farag. „Jak je možné, že tak dobře vidíte?"

„To pochopíš," ozval se Gete, „až navštívíš naše školy."

„Vy máte školy na zlepšení zraku?" užasl Glauser-Röist.

„V našem vzdělávacím systému klademe velký důraz na rozvíjení smyslů. Jak bychom jinak mohli studovat přírodu? To bys rovnou mohl chtít, aby slepý kreslil mapy. Staurofilakové, kteří sem před sedmi staletími přišli, se museli podrobit náročným zkouškám. Věděli, jak je důležité rozvíjet techniky, které člověku pomohou přežít."

„První obyvatelé Paradeisu zjistili, že rybám zakrněly oči, protože je v tmavých vodách nepotřebovaly," podotkla s úsměvem Khutenptah. „Vypozorovali také, že některé druhy

ptáků se neorientují pomocí zraku, nýbrž podobně jako netopýři. Na základě důkladného studia zdejší fauny vyvinuli sady jednoduchých cvičení, která lidem umožňují dokonale se přizpůsobit novým podmínkám. A to se učí děti ve škole… a potom samozřejmě i ti, kteří jako vy do Paradeisu přijdou… Pokud ovšem chtějí…“

„Copak to jde?“ naléhala jsem. „Je možné obyčejnými cviky docílit vynikajícího zraku a sluchu?“

„Přirozeně. Nejedná se o rychlý proces, je však velmi efektivní. Jak myslíš, že mohl Leonardo da Vinci popsat let ptáků a následně navrhnout létající stroje? Měl totiž perfektní zrak - stejně jako my. A toho dosáhl soustavným tréninkem. Zatímco lidé venku, na povrchu, vyráběli nástroje, jimiž kompenzovali své fyzické nedostatky - mikroskopy, teleskopy, mikrofony, reproduktory a počítače - zde se v průběhu staletí snažili nápodobou přírody zdokonalit své schopnosti. A to jim, stejně jako sedm očistcových zkoušek, otevřelo jiný pohled na život. Naučili se vnímat krásu a svět, který je obklopuje. Zatímco nahoře se chlubili moderní technologií, zde rozvíjeli ducha. V tom spočívá vysvětlení záhadných, perfektně provedených krádeží *Ligna Crucis.* Jakou technickou vymoženost, jaký bezpečnostní systém by nedokázal staurofilak s hypervyvinutými smysly překonat?“

Procházeli jsme ulicemi, na nichž pomalu plynul provoz, náměstími a parky, kde lidé prováděli cviky s míčem a kužely, aby získali stejnou zručnost v pravé i levé ruce, až jsme dospěli k řece Kolos, široké nejméně šedesát nebo sedmdesát metrů. Na březích, tvořených nepravidelnými skalisky, stály sochy palem a stromů. Sledovala jsem loďky s jedním, dvěma či třemi veslaři, nejvíce mě však zaujaly řecké a římské lodě s vesly trčícími z podpalubí. Přepravovaly zboží a pasažéry mezi městy Stauros, Lignum, Eden a Crucis.

Ufa nám vysvětlil, že největší Stauros má téměř padesát tisíc obyvatel a nejmenší Crucis dvacet tisíc.

„Ale ty velké lodě jsou poháněny lidmi,“ užasla jsem. Představila jsem si vyhladovělé, upachtěné a nemocné chudáky.

„A proč ne?“ podivili se všichni čtyři.

„Je to nehumánní,“ prohlásil Glauser-Röist bojovně.

„Nehumánní?“ odtušil Gete a smutně se podíval na černou řeku. „O tuto práci je obrovský zájem. Já jsem se z ní mohl radovat jen tři měsíce.“

„Veslování je velice zábavné,“ pospíšila si nás ujistit Mirsgana. „Mladí lidé - hoši i dívky - touží dostat se na některou z lodí. Nabídka převyšuje poptávku, a tak byl zaveden systém pořadníků. Získat tuto práci na více než tři měsíce je prakticky nemožné.“

„Museli byste to zkusit,“ prohlásil Gete nostalgicky. „Ta synchronizace pohybů, práce svalů, pocit sounáležitosti, nová kamarádství…“

Předsevzala jsem si, že příště budu raději mlčet. Zdálo se, že tady všichni doslova hýří štěstím. Ze jsou spokojení s tím, co dělají, byť vykonávají tvrdou a nepříjemnou práci. Nebo že by ta práce přece jen nebyla tak tvrdá a nepříjemná?

Kráčeli jsme podél řeky a dívali se, jak se obyvatelé Stauru koupou v řece. Voda si uchovávala konstantní teplotu - dvacet tři nebo dvacet čtyři stupňů. Potlačila jsem zvědavost a raději se nezeptala, proč jsou někteří plavci rychlejší než lodě. Viděli jsme kolem sebe mnoho nového a měli jsme se tady tolik co učit! Pochopila jsem, že Farag, kapitán ani já nedokážeme tyto lidi udat policii. Staurofilakové měli pravdu, když tvrdili, že jim neublížíme, tak jako jim neublížil nikdo před námi. Jak bychom mohli dopustit, aby sem vtrhly hordy uniformovaných policistů a zničily jedinečnou kulturu? A už vůbec nemluvím o tom, že by propukl boj mezi církvemi, které by se snažily přivlastnit si majetek staurofilaků a učinit z Paradeisu poutní místo. Staurofilakové a jejich svět by navždy zmizeli. Po tisíci šesti stech letech existence by se z nich stala atrakce pro

novináře, antropology a historiky. Pokud ukradli Pravý kříž, musí ho vrátit, nic víc. Věřila jsem, že Glauser--Röist i Farag smýšlejí stejně.

Naše procházka zvolna pokračovala. Ve Stauru se nalézalo množství divadel, koncertních a výstavních síní, zábavních center, muzeí přírodních věd, archeologie i umění, knihoven… V nich jsem mimochodem v následujících dnech objevila původní rukopisy Archimedovy, Pythagorovy, Aristotelovy, Platonovy, Taritovy, Ciceronovy, Vergiliovy… Mnozí obyvatelé Paradeisu měli zálibu ve studiu živých i mrtvých jazyků, a dokázali tudíž tyto texty číst v originále.

„Umění a kultura přispívají k vytvoření harmonie, tolerance a k vzájemnému pochopem," pronesl Gete. „Tohle se lidé na povrchu začínají učit teprve teď."

V okolí Stauru se nacházelo pět stájí, Ufovy byly největší. Dozvěděli jsme se, že jízda na koni patří v Paradeisu k jednomu z mnoha oblíbených sportů. Výborní jezdci se těšili u svých spoluobčanů velké úctě. V chodbách spojujících jednotlivá města Paradeisu se pořádaly dostihy a hra *Iysoporta*)*, kterou si zamilovaly především děti.

Ufa byl však zejména krotitel koní - taková byla jeho práce a vášeň.

„Kůň je velmi inteligentní zvíře," tvrdil a poplácal hříbě, které k nám radostně přiskotačilo. „Nepoužíváme ostruhy ani bič." Následoval dlouhý výklad o tom, jak je třeba k zvířeti přistupovat.

Po nějaké době Mirsgana Ufu jemně přerušila a upozornila ho, že Khutenptah by nám ráda něco pověděla o zemědělství. Ufa nám nabídl nejlepší koně ze svých stájí, jelikož jsem však na tak velkém zvířeti nikdy neseděla, připravil nám s Faragem kočár. Zamířili jsme tedy na okraj Stauru prohlédnout si

---

*) Iysoporta, oblíbená hra v Byzanci. Jezdci byli rozděleni do dvou skupin, a jakmile byl do vzduchu vyhozen kámen, začali jeden druhého chytat. (Pozn. aut.)

hektary a hektary dokonale obdělávaných polí a sadů. Konečně jsme mohli být s Faragem chvíli o samotě. Ani nás nenapadlo vyprávět si o nezvyklých věcech, které jsme v Paradeisu spatřili. Pamatuji si, jak jsme celou cestu žertovali a smáli se. Uvědomili jsme si, že koně jsou mnohem bezpečnější než auta, kde se člověk musí ustavičně dívat před sebe.

Khutenptah nás seznámila se zemědělstvím se stejnou hrdostí, s jakou nám Ufa povídal o koních. Slušelo jí to, když se procházela mezi řádky zeleniny či obilným polem. Glauser-Röist jí doslova visel na rtech.

„Sopečná skála," vykládala, „je vynikající pro okysličení kořenů. Jedná se navíc o čistý substrát, bez parazitů, bakterií či hub. První obyvatelé Paradeisu museli kupovat potraviny venku, většinou prostřednictvím Anuaků, a vystavovat se tak nebezpečí prozrazení. Studovali tedy visuté zahrady Babyloňanů a zjistili, že půda není zapotřebí…"

Teprve tehdy jsem si uvědomila, co dívka říká. S Faragem jsem se zabývali sami sebou, stranou od ostatních, a nevšimla jsem, že nechodíme po hlíně, ale po skále.

„Z organického odpadu našich měst," pokračovala ochránkyně plodin, „vyrábíme nezbytné živiny. Přidáme některé minerály a pryskyřice a vše rozpustíme ve vodě."

„Ano, tomu se nahoře říká hydroponické pěstování," poznamenal spokojeně Glauser-Röist a pozorně si prohlédl sytě zelené listy mladého stromku.

„A co světlo?" zajímal se dál. „Rostliny přece potřebují slunce pro fotosyntézu."

„Využíváme umělého osvětlení."

„Ale to se mi nezdá…," ozval se pochybovačně kapitán. „Tak potom trpíš halucinacemi," pravila Khutenptah klidně, „a nic z toho, co vidíš, neexistuje."

Podíval se na ni a - zázrak! - tváře se mu roztáhly do širokého úsměvu. A vtom jsem si uvědomila, odkud Khutenptah znám. Ne, nikdy jsem ji neviděla. Avšak dívka,

kterou jsem spatřila na fotografiích v kapitánově bytě na Lungotévere dei Tebaldi v Římě, se jí nápadně podobala. Měla stejné vlasy, oči i rysy obličeje. Proto byl Skála tak unesen! Khutenptah mu připomínala tu černovlásku z fotografie. Jelikož oba zemědělci zabředli do sáhodlouhé odborné diskuse, využili jsme s Faragem příležitosti a - poněkud nezdvořile vůči Ufovi, Mirsganě a Getovi - jsme se věnovali sami sobě.

Večer jsme se vrátili do Stauru. Lidé odpočívali po dlouhém dni stráveném prací. Procházeli se v parcích nebo žonglovali. Nevím, zda tušili či předpokládali, že tímto přispívají k stejnoměrnému rozvoji obou mozkových hemisfér, a zlepšují si tak své umělecké i intelektuální schopnosti.

Nakonec nás Mirsgana, Gete, Ufa a Khutenptah upozornili, že nám před večeří v *basileionu* ukáží ještě jedno místo. Naléhali jsme, ale nenechali se obměkčit a nic neprozradili. Usoudili jsme tedy, že se budeme chovat jako poslušní žáčci.

Ulice kypěly chaotickou činorodostí. Lidé - ti *zlí staurofilakové* - věděli, kdo jsme, a usmívali se, mávali nám z oken, kočárů nebo chodníků s překrásnými mozaikami.

Svět naruby, napadlo mě a pevně jsem stiskla Faragovu ruku. Všechno kolem se změnilo, já jsem se změnila a potřebovala jsem se držet něčeho pevného.

Když kočár zabočil za roh a vjel na prostorné náměstí, věděla jsem, že jsme dorazili do cíle. Před námi vyvstala šesti nebo sedmipatrová budova s vysokými věžemi.

„Chrám Kříže," oznámil nám slavnostně Ufa a napjatě čekal na naši reakci. Byl to snad ten nejpůsobivější okamžik, který jsme během našeho putování zažili. V ochromení jsme hleděli před sebe, neschopni odtrhnout zrak od chrámu. Dobrali jsme se k poslední etapě naší cesty, na níž jsme překonali tolik utrpení a překážek, napjali všechny fyzické i duševní síly a na níž nás provázeli pouze Vergilius a Dante. Byla to důležitá chvíle, přestože nikdo z nás neměl v úmyslu požadovat navrácení posvátného předmětu.

Pokorně jsme vstoupili do chrámu s modravou kupolí, vyzdobeného zlatem a stříbrem. Miliony svící vrhaly žlutavý lesk na mozaiky a klenby. Mísil se zde byzantský a koptský styl, okázalost a jednoduchost.

Ufa nám podal velké bílé šátky. „Zde se nesmíme pohybovat bez pokrývky hlavy," podotkl.

Byl to dávný projev náboženské úcty, od něhož se na Západě dávno upustilo.

A náhle jsem ho spatřila - visel přímo přede mnou. Lidé seděli v lavicích či na kobercích jako muslimové a modlili se k němu, potichu i hlasitě, děti se klaněly nebo nacvičovaly jakási divadelní představení. V Paradeisu nás už nemohlo zaskočit nic.

Vzhlížela jsem k Pravému kříži - v celé jeho úplnosti.

„Je vyroben z borovicového dřeva," pověděla nám Mirsgana, vědoma si toho, co cítíme. „Váží asi sedmdesát pět kilo, svislé břevno měří téměř pět metrů a vodorovné dva a půl."

„Proč tolik uctíváte kříž, a nikoli Ukřižovaného?" napadlo mě.

„Samozřejmě že uctíváme Ježíše Krista," odpověděla mi přívětivě Khutenptah. „Kříž je však navíc symbolem našeho původu a světa, který jsme vytvořili. Ze dřeva kříže vznikla naše těla."

„Promiň, Khutenptah," ozval se Farag, „ale nerozumím…"

„Opravdu věříš, že na tomto kříži zemřel Ježíš Kristus?" podíval se na něj Ufa.

„No…, vlastně ne," odtušil zdráhavě - nikoli proto, že by pochyboval, ale aby se nedotkl víry staurofilaků, kteří nás doprovázeli.

„Toto je Pravý kříž, svaté dřevo," prohlásila pevně Khutenptah. „Musíš se víc modlit, *didaskale.*"

„Tento kříž," vyprávěla Mirsgana, „objevila svatá Helena, matka císaře Konstantina v roce 326. A naše bratrstvo vzniklo

v roce 341.“

„Ano, tak to bylo,“ pokýval hlavou Ufa. „První den měsíce září roku 341.“

„Proč jste se rozhodli ukrást *Ligna Crucis* zrovna teď? Proč zrovna ted?“ chtěl vědět Skála.

„Neukradli jsme ho,“ trvala na svém Khutenptah. „Pravý kříž patřil vždycky nám. My jsme ho měli chránit. Mnozí staurofilakové pro něj museli zemřít. Když jsme se uchýlili do Paradeisu, měli jsme největší část svatého dřeva. Ostatní - často jen nepatrné úlomky - byly roztroušeny po kostelích a chrámech.“

„Uplynulo sedm staletí,“ prohlásil Gete. „Bylo načase dát mu původní celistvost.“

„Proč ho nevrátíte?“ zeptala jsem se v naději. „Nemuseli byste se vystavovat nebezpečí. Mnozí věřící na něm zakládají své náboženské přesvědčení…“

„Myslíš?“ opáčila pochybovačně Mirsgana. „Dřeva kříže si už nikdo nevšímal. Často se stalo součástí jakýchsi sbírek, skončilo v muzeích, za jejichž návštěvu se platí! Zvedají se stovky křesťanských hlasů, které tvrdí, že dřevo kříže není pravé. Víra ve svaté předměty v posledních letech upadá. My jsme ho jen chtěli znovu získat v jeho úplnosti.“

„Je náš,“ opakoval umíněně mladý překladatel ze sumerštiny. „Tento kříž je náš. Neukradli jsme ho.“

„A jak ho… znovu získáváte?“ zajímal se Farag. „Jedná se o rozsáhlý podnik…“

„Vzpomínáte si na kostelníka od svaté Lucie, na otce Bonuoma z kostela Santa Maria in Cosmedin, na mnichy v klášteře San Constantino Acanzzo, na otce Stephana z baziliky Božího hrobu, na popy z Kapnikarey a na prodavače vstupenek v katakombách Kom el-Shoqafa?“ zeptal se krotitel koní.

Pohlédli jsme na sebe. Naše podezření se potvrdila.

„Ti všichni jsou staurofilakové. Mnozí z nás si zvolili život mimo Paradeisos - abychom mohli plnit určité úkoly, ale i z

jiných důvodů. Nemusíme setrvávat pod zemí, avšak staurofilakové, kteří odevzdali svůj život kříži, to považují za nejvyšší poctu.“

„Staurofilakové jsou roztroušeni po celém světě,“ usmál se Gete. „Je jich víc, než si myslíte. Navštíví nás a pak zase odejdou. Tak to dělal třeba Dante Alighieri.“

„V blízkosti všech, byť sebemenších úlomků svatého dřeva se vždy vyskytoval někdo z nás,“ dodala ochránkyně vod. „Takže to nebylo tak složité.“

Ufa, Khutenptah, Mirsgana a Gete se na sebe podívali a v složitém byzantském rituálu začali horečně uctívat Pravý kříž.

I já jsem pocítila Boží přítomnost. Poklekla jsem a poděkovala za to, že jsme se dostali až sem. Prosila jsem Boha, aby požehnal mé lásce k Faragovi, a slíbila jsem mu, že nikdy neopustím svou víru. Nevěděla jsem, co s námi bude, ani jaké plány mají staurofilakové. Umínila jsem si však, že dokud budu v Paradeisu, budu sem chodit každý den. Bylo mi jasné, že kříž, který visí přede mnou, není pravý, že na něm nezemřel Ježíš Kristus. Ukřižování byl velmi častý trest, kříže se používaly opakovaně, a když dosloužily, skončily v ohni. Neměla jsem tedy před sebou Kristův kříž. Byl to však kříž, který v roce 326 našla pod Venušiným chrámem na hoře v Jeruzalémě svatá Helena, kříž, který po staletí uctívaly miliony věřících, kříž, který dal vzniknout staurofilakům, kříž, který mě spojil s Faragem - s pohanem Faragem, s milovaným Faragem.

Cestou do *basileionu* jsem si všimla, že světlo v ulicích pohaslo. Nastal večer. Lidé se pomalu vraceli domů a naši průvodci se s námi před branou *basileionu,* která se nikdy nezavírala, rozloučili.

Glauser-Röist a Khutenptah se domluvili, že se příští den ráno znovu sejdou a vypraví se podívat na pole, která jsme neměli příležitost vidět. Ufa mu tedy půjčil koně. Jak vidno, hydroponické rostliny Glausera-Röista skutečně zaujaly - prý se jejich studiem chce zabývat do hloubky a krásná Khutenptah

dozajista také. Gete nám s Faragem ochotně ukázal zbývající prostory *basileionu*, takže jsme se vlastně rozloučili pouze s Ufou a Mirsganou.

Večeře se servírovala v menším, útulnějším salonu. Obsluhoval nás znovu Candace a poslouchali jsme tichou středověkou hudbu. Rozhodla jsem se, že se pokusím uplatnit alespoň něco z toho, co jsem se dozvěděla při obědě. Uvědomila jsem si, že abych mohla rozlišit jednotlivé vůně a chutě pokrmů, musím jíst a pít velmi pomalu - tak jako staurofilakové. Zpočátku mě napadlo, že na takový úkol nestačím, protože jsem byla zvyklá hltat. Velice mi chutnal nápoj, který se podával pouze při večeři; byl to tak zvaný *eukras*, delikátní směs rozvařeného pepře, kmínu a anýzu.

Cato CCLVII. se velice zajímal o naše plány. Farag a já jsme se samozřejmě chtěli vrátit na povrch, avšak Glauser-Röist zcela nepochopitelně váhal.

„Rád bych se tady ještě nějakou dobu zdržel," prohlásil nejisté. „Je tady tolik zajímavého…"

„Ale bez vás se přece nemůžeme vrátit," polekala jsem se. „Copak jste zapomněl, že nejméně polovina křesťanských církví na celém světě čeká na zprávy od vás?"

„Musíte se s námi vrátit, Kašpare," naléhal Farag. „Pracujete přece pro Vatikán."

„Prozradíte nás?" zeptal se vlídně Cato.

Octli jsme se mezi dvěma mlýnskými kameny. Jak máme uchránit tajemství staurofilaků, když na nás budou útočit Tournier a Sodano? Nemůžeme se po sedmnácti dnech jen tak vynořit ze země - bez věrohodného vysvětlení. Co si máme vymyslet?

„Já si to vezmu na starost," nabídl se najednou Glauser-Röist. „Nezapomeňte, že v těchto věcech se vyznám. Vyškolil mě v nich přímo Vatikán."

„Vraťte se s námi," prosila jsem a upřeně se zadívala do jeho šedých očí.

Byl však neoblomný.

„Ne, alespoň teď ne," zavrtěl rezolutně hlavou. „Nechci už dělat práci, která mě nikdy neuspokojovala. Život mi nabízí novou příležitost a byl bych hlupák, kdybych ji zahodil. Nemám proč se vracet. Nějakou dobu tady zůstanu a budu se s Khutenptah věnovat zemědělství."

„Ale jak to vysvětlíme?"

„Řekněte, že jsem zemřel," odpověděl bez zaváhám.

„Vy jste se, Kašpare, zbláznil!" rozčilil se Farag.

Cato, Ahmose a Darius do naší debaty nezasahovali.

„Vymyslím vám neprůstřelné alibi," slíbil. „Vyhnete se výslechům a já se budu moct za pár měsíců vrátit…"

„Pomůžeme vám," navrhla Ahmose. „Děláme to tak staletí."

„Opravdu chceš nějaký čas zůstat, Kašpare?" ujišťoval se Cato. Na lžičku nabral mleté obilí se skořicí a hrozinkami.

„Ano," odpověděl Glauser-Röist kategoricky. „Netvrdím, že bych byl přesvědčen o správnosti vašeho pohledu na svět, ale byl bych rád, kdybyste mi dovolili na chvíli si zde, v Paradeisu, odpočinout. Chci si promyslet, jak naložím se svým dalším životem."

„Neměl jsi dělat práci, která tě neuspokojovala."

„Ty tomu nerozumíš, Catone. Nahoře lidé nedělají vždy jen to, co je baví. Spíše naopak. Moje víra v Boha je silná, a proto jsem tak dlouho vydržel pracovat pro církev, která zapomněla na evangelium a která, aby neztratila své výsady, lže, podvádí a interpretuje Ježíšova slova tak, jak se jí hodí. Ne, to už nechci…"

„Můžeš u nás zůstat, jak dlouho budeš chtít," oznámil Cato slavnostně. „A vy, Ottavio a Faragu, můžete kdykoli odejít. Tedy - rád bych vás požádal o malé strpení, než vám připravíme vhodné podmínky. Zatím se zde chovejte jako doma. Jste totiž staurofilakové, pokud to ještě nevíte. Svědčí o tom znamení na vašich tělech. A teď mě omluvte. Půjdu se

pomodlit a spát. Ve svém věku si už nějaké ponocování nemůžu dovolit," usmál se.

Cato CCLVII. ztěžka vstal a o holi se belhal ke dveřím. Jeho dcera Ahmose ho políbila, doprovodila do pokoje a pak znovu usedla k nám.

„Nebojte se," uklidňoval nás Darius. „Při troše štěstí všechno dobře dopadne."

V tu chvíli se objevil Candace s vínem. Ahmose se usmála.

„Věděla jsem, že nám dnes přineseš to nejlepší víno!"

Darius rychle natáhl paži. Bylo mu přes padesát let, měl šedivé prořídlé vlasy a malé uši - tak malé, že je skoro nebylo vidět.

„Připijme si," prohlásil, když jsme všichni drželi v ruce sklenku, „připijme si na Kašpara, ať je s námi šťastný, a na Ottaviu a Faraga, ať jsou šťastni, i když budou žít daleko od nás."

Usmáli jsme se a přiťukli si.

Haide a Zauditu mi zatím připravily pokoj. Zbývalo jen přinést květiny. Vše se magicky lesklo v tlumeném jasu svící.

„Přeješ si ještě něco, Ottavio?" zajímala se Haide.

„Ne, děkuji," odpověděla jsem překotně, abych zakryla nervozitu.

Po večeři se mě Farag zeptal, zda za mnou smí přijít. Nebylo třeba slov. Můj úsměv mu pověděl všechno. K čemu dál čekat? Bylo to tak samozřejmé. Věděla jsem, že pokud nepřekonám strach a odmítnu ho, znejistím navždy. Milovala jsem ho a na tom, co jsem se chystala udělat, jsem neviděla nic špatného. Třicet devět let cudnosti a střídmosti stačí. Bůh to pochopí.

„*DidasMos* se tě nemůže dočkat," prohlásila indiskrétně Zauditu.

„Zauditu!" okřikla ji Haide. „Promiň jí to, Ottavio. Je příliš mladá a nezná vaše zvyky."

Usmála jsem se. Nic jiného jsem dělat nemohla, nedokázala jsem ani mluvit. Přála jsem si, aby co nejrychleji odešly a abych už byla s Faragem. Konečně zamířily ke dveřím.

„Dobrou noc, Ottavio," usmály se.

Pomalu jsem přešla k zrcadlu. Nevypadala jsem hezky. Hlavu jsem měla holou jako vajíčko. Oči se mi však třpytily a po tváři se mi rozléval přihlouplý úsměv. Cítila jsem se šťastná. Paradeisos byl zaostalý po materiální stránce, avšak velmi vyspělý v mnoha jiných ohledech. Neznali tady spěch, úzkost a denní boj o přežití ve světě plném nebezpečí. Život zde plynul mírně a obyvatelé Paradeisu si považovali toho, co měli. Měla jsem se od nich mnoho co učit. Rozhodla jsem se, že nebudu marnit čas a začnu ještě dnes v noci.

Měla jsem strach. Srdce mi zdivočele bušilo v hrudi. „Nedělej to, Ottavio, nedělej to," nabádal mě jakýsi hlas uvnitř. Zatím nebylo pozdě. Proč by se to muselo stát zrovna dnes v noci? Proč ne zítra, nebo až se vrátíme na povrch? Proč nepočkat na svolení církve?

„A proč by se to vůbec muselo někdy stát?" zeptala jsem se nahlas.

„No tak, Ottavio," dodávala jsem si odvahy. „Čeho se bojíš? Tak dlouho na to čekáš." Srdce se mi rozbušilo ještě víc a cítila jsem, jak se potím. To mi ještě chybělo. Na tenhle okamžik jsem se připravovala celý život, i když jsem si to neuvědomovala. Proč bych měla otálet dál? Našla jsem nejbáječnějšího muže na světě, který mě navíc miluje a chce mi odevzdat svou lásku. Farag mě osvobodil, trpělivě čekal, až se vymaním z područí církve. Jeho rty se chvěly příslibem vášně, která mnou jednou měla zacloumat jako bouře.

Ozvalo se jemné zaklepání na dveře.

„Pojd dál," pozvala jsem ho. „Nemusíš být tak opatrný. Stejně nás uslyší, jestliže budou chtít."

„Máš pravdu," uznal, když vešel. „Zapomněl jsem, že dokážou číst myšlenky."

Farag byl stejně nervózní jako já. Viděla jsem mu to na očích a hlas se mu chvěl. Něžně mě políbil.

„Chceš určitě, abych zůstal?“ ujistil se opatrně. Kam se poděl Casanova?

„Samozřejmě že chci, abys zůstal! Celou noc. A všechny další noci.“

Ztratila jsem povědomí o čase a ztratila jsem srdce. Navždy se rozplynulo v jeho. Přestala jsem být sama sebou, už jsem nebyla Ottavia Salinová. Odnesl mě na lůžko, jeho rty byly plné života. Noc ubíhala a naše těla se spojila ve věčnosti. Zmítaly mnou vlny citu - od něžnosti po divoké šílení - a já jsem si uvědomila, že to, co dělám, nemůže být ta hrozná věc, kterou všechny církve naprosto nepochopitelně po celá staletí zakazovaly. Co je špatného na tom zjistit, že i na tomto světě existuje štěstí? Zdálo se mi, že kdesi blízko skomírá všechno pokrytectví a přetvářka, ve které jsem byla vychována. Sedla jsem si, nohy složené pod sebou. „Víš, co ti chci říct?“ zeptala jsem se.

„Ne,“ zasmál se, „ale jsem připraven na všechno.“

„Milovat se je ta nejlepší věc pod sluncem,“ prohlásila jsem.

„Jsem rád, žes na to přišla,“ zašeptal a přitáhl mě k sobě. Sedla jsem si mu na klín a hladila ho po hrudi. Co mi to tehdy řekl Glauser-Röist? Ze skarifikace působí jako sexuální výzva? Zlehka jsem se dotkla Faragových jizev a musela jsem s kapitánem souhlasit.

„Víš, že si už život bez tebe nedokážu představit?“ šeptala jsem. „Chápu, že je to otřelé a že se to tak vždycky říká, ale je to pravda.“

„Já jsem na tom úplně stejně.“

Tolik mu to slušelo!

„Dovedeš si vůbec představit, jak moc tě mám ráda?“ usmála jsem se a políbila ho.

„A uvědomila sis někdy ty, jak moc tě miluju?“

„Ne, neuvědomila. Opakuj mi to znovu a znovu!“

Objal mě kolem pasu, políbil mě a znovu se nás zmocnila touha.

* * *

Třináctý den našeho pobytu v Paradeisu, když jsme se vrátili z Edenu a Crucis (Lignum jsme už několikrát navštívili), si nás nechal zavolat Cato. Náš odchod z Paradeisu organizovali šastové - s příležitostnou pomocí Glausera-Röista, když se odtrhl od hydroponických rostlin a od krásné Khutenptah. Prošli jsme dlouhými chodbami a vstoupili do obrovského sálu obdélníkového tvaru s vysokými stropy. Po stranách stáli v řadách šastové a vpředu, pod freskou, na níž byl zachycen staurofilak Dionisios z Dary v honosném muslimském oděvu před chýší Nikephora Panteugena, stál Cato CCLVII. Jako vždy se opíral o tenkou hůl. Jeho tvář zářila hrdostí.

„Jen pojdte dál,“ vyzval nás, když si všiml, jak jsme u vchodu zaváhali. „Vše jsme připravili do posledního detailu,“ oznámil nám. „Sedněte si sem, do těchto křesel vprostřed sálu, a ty, Kašpare, vedle mě.“

Glauser-Röist si nadzvihl *himation* jako skutečný staurofilak a pospíchal ke Catonovi. Bylo pozoruhodné sledovat, jakou proměnou prošel tento kapitán Švýcarské gardy a jak rychle se pod vlivem Khutenptah přizpůsoboval každodennímu životu v Paradeisu. Pověděla jsem to Faragovi, ten měl ale jiné mínění. Domníval se, že Glauser-Röist se jenom snaží smazat svou minulost a rozmyslet se, jak bude žít dál. V každém případě se však stále více podobal staurofilakům. Zajímal se o zemědělství a o Khutenptah, podílel se na přípravách naší cesty na povrch a kromě toho začal chodit do zdejší školy.

„Vyjdete odsud zítra brzy ráno,“ spustil velmistr. Ve druhé řadě po mé pravici jsem zahlédla Mirsganu a zamávala jsem jí. Usmála se a pozdrav opětovala. „Tak odhalíte,“ pokračoval

Cato, „kde se Paradeisos přesně nachází. Bude na vás čekat skupina Anuaků a ti vás dopraví do Antiochu. Tam nastoupíte na lod a s kapitánem Mulugetou Mariamem poplujete do Egypta. Mariam vás vysadí na bezpečném místě poblíž Alexandrie. Od této chvíle se o Paradeisu nesmíte před nikým zmiňovat. Pokračuj ted ty, Teodrosi.“

Teodros, jenž seděl v první řadě nalevo, vstal a ujal se slova.

„K poslednímu kontaktu mezi novými staurofilaky (skutečně mluvil o nás?) a křesťanskými církvemi došlo v budově patriarchátu v Alexandrii prvního června, tedy přesně před měsícem.

Od tohoto okamžiku jim není o Kašparovi, Ottavii a Faragovi nic známo. Pokud víme, objekt katakomb Kom el-Shoqafa byl důkladně prozkoumán egyptskou policií - samozřejmě bezvýsledně. Křesťanské církve tedy vybraly novou skupinu, která má pokračovat v práci Ottavie, Kašpara a Faraga. To nás nutí na nějakou dobu zkoušky zrušit…“

„Proč je nemůžeme změnit?“ ozval se hlas za námi.

Cato vzhlédl a prohlásil: „Musíme respektovat tradici, Sisygambisi.“

„Z toho, co jsem pověděl,“ vyprávěl Teodros, „vyplývá, že v následujích deseti či patnácti letech se žádné zkoušky konat nebudou. Pochopitelně jsme už přijali potřebná opatření - bratry na povrchu jsme požádali, aby zahladili všechny stopy a počítali s případným policejním vyšetřováním. Vchod do Paradeisu je uzavřen. Nyní bude hovořit Sakeb,“ prohlásil. Elegantním gestem si nadzvedl *himation* a zaujal své místo.

Mladý Sakeb s rukama plnýma prstenů se zvedl a promluvil přímo k nám: „Ottavio a Faragu,“ prohlásil. Vzdor kulatému obličeji byl velmi pěkný - především zásluhou výrazných živých očí. „Než dorazíte do Alexandrie, uplyne od vašeho zmizení měsíc a půl. Budete tedy muset vysvětlit, kde jste celou tu dobu byli a co se stalo s kapitánem Glauserem-

Röistem.“

Napětí v sále houstlo. Všichni chtěli slyšet, jaká lež má zachránit jejich malý svět.

„Budete tvrdit, že jste ve třetím poschodí katakomb byli přepadeni. Ucítili jste úder do hlavy a poté jste upadli do bezvědomí. Procitli jste v egyptské poušti, v obtížně přístupné oáze Farafrah. Kapitán se už neprobudil. Pověděli vám, že zemřel při skarifikaci, ovšem jeho tělo vám neukázali. Budete tvrdit, že ta oáza vypadá jako Antioch, tak si nebudete protiřečit. Farafrah se ve skutečnosti nepodobá této etiopské vesnici ani v nejmenším, takže je uvedete ve zmatek. Neuvádějte žádná jména. Beduín, který vám třikrát denně nosil jídlo, se jmenoval velmi obyčejně - Bahari. Popište ho jako náčelníka Anuaků Berehanu Bekelu, jen nezapomeňte na to, že jeho pleť musí být světlejší.“ Nadechl se a pokračoval: „Poté, co vás ti zlotřilí staurofilakové měsíc a půl věznili,“ - sálem prošuměl smích - „a vyhrožovali vám zabitím, vás dnes, prvního července, omráčili a vy jste se znovu octli ve třetím poschodí katakomb Kom el-Shoqafa. V kapse jste našli vzkaz, v němž vás důrazně upozornili, abyste mlčeli. Za těchto okolností samozřejmě na případu nechcete dál pracovat. Veďte co nejméně nápadný život, pokud možno co nejdál od Říma. Budeme na vás dávat pozor.“

„Budeme si muset najít práci,“ spustila jsem, „takže…“

„V tomto ohledu,“ přerušil mě Cato, „jsme pro vás přichystali dárek na rozloučenou.“ Všimli jsme si, že se Glauser-Röist záhadně usmál. „Před chvílí jsem tvrdil, že je třeba respektovat tradice. Samozřejmě. Ovšem vyžaduje-li si to nutnost, musíme tradice také měnit. Během cesty do Paradeisu se vám převrátil život naruby. Nyní vám tam nahoře nezbývá téměř nic. Nemáte se k čemu vrátit, a přesto jste se pro to rozhodli. Farag bude jistě mít možnost znovu pracovat v Řecko-římském muzeu v Alexandrii, ale Ottaviina kariéra ve Vatikánu definitivně skončila. Vzhledem ke svým vynikajícím

vědeckým výsledkům si bez problémů najde zaměstnání, které ji bude naplňovat, ovšem… Byli bychom rádi, kdybyste si mohli zcela svobodně zvolit svou budoucnost, a proto…“

Pevně jsme se drželi s Faragem za ruce a cítila jsem, jak se mi napínají šíjové svaly. Glauser-Röist se usmíval od ucha k uchu.

„Zkouška, při níž se kajícníci musejí očistit od hříchu lakomství, se bude konat na jiném místě - tak budete moct *objevit* hrob Konstantina Velikého. Toto je náš dárek na rozloučenou. Doufám, že se vám bude líbit.“

Několik vteřin jsme zaraženě mlčeli a potom jsme se k sobě pomalu otočili. Na Konstantinův sarkofág jsem zapomněla v okamžiku, kdy jsem se octla v Paradeisu. Můj mozek zpracovával tolik podnětů, že jsem zapomínala, co se stalo před minutou, abych mohla vnímat, co se přihodí v následující minutě. Když nám Cato oznámil, že nám daruje *objev* Konstantinova mauzolea, věděli jsme, že máme před sebou skvělou budoucnost.

Objali jsme se, políbili, znovu se objali a políbili.

V jídelně nám mezitím Candace připravil hostinu, hrálo se a tancovalo až do rána. Poté jsme všichni - kromě Catona, který si šel lehnout již před několika hodinami - vyrazili do ulic Stauru. Chtěli jsme si dopřát koupel v teplé vodě řeky Kolos. Překvapilo nás, že ze všech domů vycházejí veselí lidé. Zničehonic se rozednilo a parky a náměstí se zaplnily dětmi a kejklíři. Loučili jsme se se stovkami neznámých lidí, všichni nás objímali a líbali. Dav staurofilaků by nás jistě umačkal, kdyby nás Glauser-Röist a Khutenptah s pomocí Ufy, Mirsgany, Geta, Ahmose a Haide nevyprostili.

Nadešel čas odjezdu. U vchodu do *basileionu* stál kočár s našimi skrovnými zavazadly. Ufa se vyšvihl na kozlík a my s Faragem jsme si sedli do kočáru.

„Opatruj se, Kašpare,“ hlesla jsem. Poprvé jsem mu tykala a div mi nevyhrkly slzy. „Ráda jsem s tebou pracovala.“

„Nelžete," odbyl mě. „Ze začátku jsme si příliš do noty nekáp-li, vzpomínáte?"

A najednou mě cosi napadlo.

„Mimochodem…, už dlouho jsem se chtěla zeptat," vyhrkla jsem nervózně, „jestli uniformy vojáků Švýcarské gardy navrhl Michelangelo."

Glauser-Röist se rozesmál.

„Nenavrhl je Michelangelo ani Rafael. Povím vám jedno z nejpřísněji střežených tajemství Vatikánu - tak ne, abyste je vyprávěla na potkání."

Tak se to tedy konečně dozvím!

„Ty nápadné uniformy vymyslela na počátku století, v roce 1914, jedna vatikánská švadlena. Papež Benedikt XV. si přál, aby vojáci Švýcarské gardy nosili originální uniformy, a ona švadlena se podle všeho inspirovala Rafaelovými obrazy."

Mlčela jsem, byla jsem zdrcena zklamáním.

„Takže je tedy nenavrhl Michelangelo?" ubezpečila jsem se.

Kapitán se znovu rozesmál.

„Ne."

Mnoho jsem pila a málo spala. Snad proto mě zachvátil vztek.

„Proč jsi mi to pověděl?" vykřikla jsem.

„Proč se rozčilujete?" podivil se Glauser-Röist. „Vždyť jste mi tvrdila, jak se vám se mnou dobře pracovalo."

„Víš, jak ti říká?" ozval se jidášsky Farag. Dupla jsem mu na nohu tak vehementně, že by ucukl i slon, ale Farag se ani nepohnul. „Říká ti *Skála."*

„Ty zrádce!" vyjekla jsem.

Kapitán se zasmál. „Chcete vědět, jak říkám já vám? Ale ne…, raději vám to neprozradím.

A vtom se kočár rozjel. „Povězte mi to!" rozčilovala jsem se. Pro jistotu jsem znovu přešla k vykání. Skála mi ostatně také vytrvale vykal.

„Na shledanou, Kašpare,“ volal Farag. Jednou rukou mával a druhou mě tlačil do sedadla. „Na shledanou!“

„Řekněte mi to!“ namáhala jsem se zbytečně. Nakonec jsem pokořeně zmlkla.

„Někdy se sem vrátíme,“ utěšoval mě Farag, „a zjistíme to.“

„A hlavně ho zabiju!“ ucedila se. „Vždycky to byl nepříjemný člověk. Jak si mohl dovolit dát mi přezdívku…?! Mně!“

Epilog

Od chvíle, kdy jsme opustili Paradeisos, uplynulo pět let. Pět let, během nichž - jak jsme předvídali - nás vyslýchala policie několika států a představitelé křesťanských církví. Velké problémy jsme měli s kapitánem Švýcarské gardy, jistým Gottfriedem Spittelerem. Nevěřil nám jediné slovo a pohyboval se za námi jako stín.

Zprvu - než bylo ukončeno vyšetřování a než jsem urovnala záležitosti s Vatikánem a svým řádem - jsme žili v Římě. Poté jsme se vypravili do Palerma, avšak odtud jsme museli odcestovat dřív, než jsme plánovali. Ačkoli to tak na první pohled nevypadalo, všechno se změnilo. Pochopila jsem, že musím odjet - někam daleko, kde by se zmírnila bolest, kterou mi má rodina způsobila. Zamířili jsme tedy znovu do Říma a pak do Egypta. Butros nás přivítal s otevřenou náručí a Farag se vrátil ke své práci v Řecko-římském muzeu. Dbali jsme doporučení staurofilaků a snažili se nebudit pozornost.

Hodně jsem studovala. Kontaktovala jsem známé z akademického prostředí a krátce nato jsem byla zavalena nabídkami. Přijímala jsem ovšem pouze tu práci, které jsem se mohla věnovat v Alexandrii, protože jsem chtěla být Faragovi nablízku. Také jsem se začala učit arabsky a koptsky.

Byli jsme šťastní, skutečně šťastní, lhala bych, kdybych tvrdila něco jiného. Ale přece jen jsme se museli dennodenně vyrovnávat s unavující přítomností Gottfrieda Spittelera. Kapitán Švýcarské gardy si pronajal byt ve vedlejším domě a nenechal nás chvíli na pokoji. Naštěstí jsme brzy zjistili, co na něho platí - ignorovali jsme ho. Prostě jsme se chovali, jako by

vůbec neexistoval. A potom najednou zmizel, nejspíš se vrátil do Říma.

Jednoho dne, krátce poté, co jsme se nastěhovali do ulice Moharrem Bey, k nám zavítal podivný host. U dveří zazvonil podomní obchodníček a podával nám nádhernou kočku. Na cedulce, kterou měla připevněnou kolem krku, stálo: *dárek od Skály*. Dosud jsem nepochopila, proč nám ji Glauser-Röist poslal. Podomní obchodník nám pověděl, abychom o ni bezvadně pečovali, protože se jedná o vzácnou habešskou rasu. Od té doby si důstojně vykračuje po bytě, jako by ji patřil, a cele si získala Faragovo srdce; moje ne tak úplně. Pojmenovali jsme ji samozřejmě Skála. A tak si vedle ní a Butrosovy fenky Tary občas připadám jako v zoologické zahradě.

Nedávno jsme začali připravovat cestu do Turecka. Z Paradeisu jsme se vrátili už před pěti lety a dosud jsme si nevyzvedli svůj *dárek*. Plánujeme, jak se dostat ke Konstantinově sarkofágu jinak než přes kašnu ve Fatih Camii. Ještě včera jsme nemysleli na nic jiného. Ovšem dneska ráno se u nás znovu zastavil onen podomní obchodník s dlouhým, vlastnoručně psaným dopisem od Glausera-Röista. Konečně! Protože Farag byl v práci, natáhla jsem na sebe plášť a rozběhla se do muzea, abychom si mohli novinky od Skály přečíst spolu.

Jak se ukázalo, Skála je o nás dobře informován. Ví, že jsme dosud nejeli do Konstantinopole, a doporučuje nám, abychom cestu neodkládali, protože *„situace se uklidnila“*. Svěřil se nám také, že už téměř pět let žije s Khutenptah. Stařičký Cato CCLVII. bohužel před čtrnácti dny zemřel. Další velmistr - v pořadí dvoustý padesátý osmý - byl již zvolen a do měsíce bude slavnostně jmenován ve Stauru, v chrámu Kříže. Skála by si velmi přál, kdybychom ten den mohli do Paradeisu přijet. Tvrdí, že Catona CCLVIII. by naše přítomnost velice potěšila.

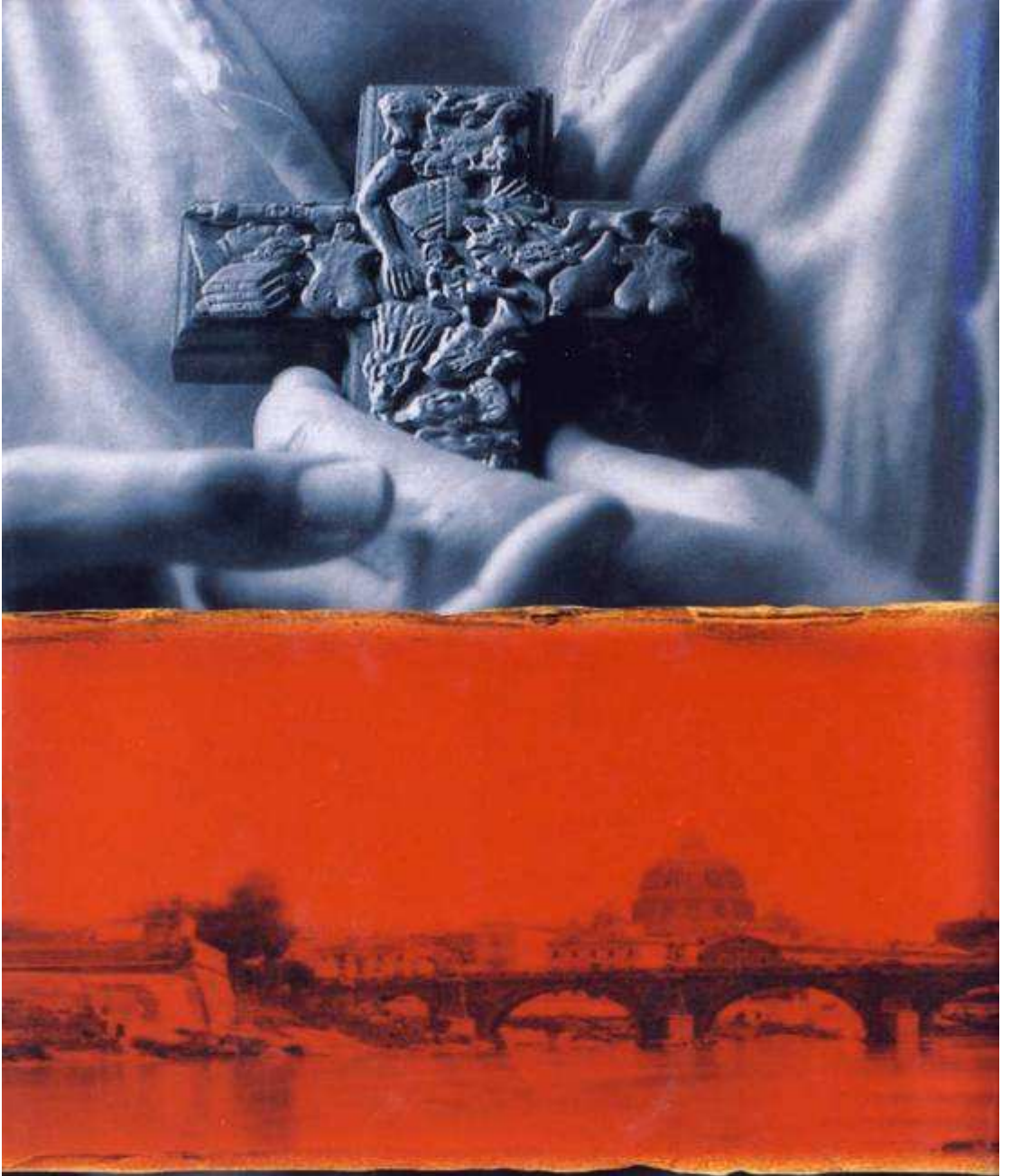
Zvedla jsem oči od papíru - stejného, na němž nám

staurofilakové nechávali vzkazy.

„To by byl opravdu zajímavý zážitek," poznamenala jsem. Kdo se asi stane novým Catonem? Ufa? Teodros? Candace?

„Podívej se na ten podpis," vyhrkl Farag. Oči měl navrch hlavy a kolem úst mu pohrával pobavený úsměv.

Dopis od kapitána Glausera-Röista, napsaný kapitánem Glauserem-Röistem a se jménem Glausera-Röista na obálce, byl podepsán Catonem CCLVIII.

ISBN 978-80-7303-347-7

www.dominoknihy.cz

MATILDE ASENSI

Matilde Asensi se narodila ve španělském Alicante a vystudovala žurnalistiku na Barcelonské univerzitě. Kariéru zahájila jako rozhlasová zpravodajka, později se věnovala práci pro tiskové agentury.

Je autorkou několika mezinárodních bestsellerů, z nichž nejúspěšnější je *Poslední velmistr*. Ačkoli se děj románu soustředí kolem záhad spojených s historií církve, Matilde Asensi se podle vlastních slov neobává protestů ze strany církevních činovníků: „Neodvážila bych se nic vymýšlet. Odkazy do historie, kterých je v *Posledním velmistrovi* nespočet, jsou výsledkem pečlivých rešerší, nikoli fabulace.“

POSLEDNÍ VELMISTR

V klenutých vatikánských sklepeních se nachází tajný archiv. Je plný vzácných kodexů i bezcenných listin, které vyhodnocuje věhlasná paleografka, sestra Ottavia Salinová. Tentokrát ovšem dostala poněkud odlišný úkol: rozluštit záhadné znaky, které byly vytetovány na těle mrtvého muže. Na samotném muži by nebylo nic pozoruhodného, kdyby v jeho blízkosti neležely kousky dřeva, podle všeho úlomky kříže, na němž zemřel Ježíš.

Sestra Ottavia záhy sezná, že tento úkol přesahuje její možnosti, a tak spojí své síly s archeologem Boswellem a kapitánem Švýcarské gardy. Stopy je dovedou ke starodávnému řádu, jehož činnost halí neproniknutelná rouška tajemství. Mohlo by záhadné společenství nějak souviset s nedávnými krádežemi církevních předmětů na různých místech světa? A pokud ano, jaký tím sleduje cíl?

K tomuto zjištění se lze dobrat jen jediným způsobem: nalézt posledního velmistra řádu. Ottavia a její společníci se vydávají na nebezpečnou pouť, během níž musí splnit úkoly související se sedmi smrtelnými hříchy, jak je ve své Božské komedii vyobrazil Dante.